

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

Mason.
T. 51.

1

1

ESAIAS TEGNÉRS

SAMLADE SKRIFTER.

FÖRSTA BANDET.

STOCKHOLM,
HOS C. E. FRITZE.

LEFNADS-TECKNING.

En förgänglig vår har redan väft sin grönska öfver TEGNÉRS stoft: en oförgänglig blommar oss till möte i hans skrifter. Vittna skola de, att Lifvet, i sin kärna, icke *kan* dö; att Snillet, i sina frukter, ej vet af någon förgängelse. Skapelser, som dessa, gå oförvissnade genom tiden: slägte från slägte tager dem i arf, och den sednaste efterverld skall förtjusas af dem, såsom vi. Tankar, som så genomblixtrat folken, sånger, som så genomklingat millioner hjertan, slockna ej med länkarens blick, tystna ej med skaldens tunga. De sträcka bortom död och graf sitt återsken och sitt återljud. Så är det ej vi, som hafva öfverlevvat TEGNÉR; det är han, som öfverlever oss alla; och då vi här i en samlad bild gömma dragen af hans jordiska lif, sker det mindre för att säga oss, hvad han varit, än att för en efterverld förkunna, huru han blef det han var. Sådan är afsigten med dessa blad. De innehålla en ringa och enkel historia om en stor och mångsidig man.

ESAIAS TEGNÉR ledde sina anor, både på fädernet och mödernet, af svensk bondestam. Hans fader och hans morfader voro begge bondsöner, den förre från Småland, den sednare från Wermland. I Tegnaby —

annex till ett under Wexiö biskopsstol hörande prebende * — såg man ännu för några år sedan, norr om kyrkan, en grå, förfallen stuga med mossslupna väggar och två små fönster, af hvilka det ena, på gammalt Smålandsvis, satt i taket. Folket betraktade den med en viss vördnad, och frågade man skälet, lyftes hatten vid svaret: "Biskopens farfar har bott der". Dennes namn var LUCAS ESAISSON; hans hustru hette INGEBORG MÅNSDOTTER **. Enligt vittnesbörd, som inom socknen gått i arf, har denne LUCAS ESAISSON varit en fattig, men utmärkt arbetsam och from man. Svensk bonde under större delen af den tid, då CARL XII var svensk konung, fortfor han, ännu tjugu år efter "skottet", att vara en Carolin vid plogen. Bibeln och denna voro hans käraste skatter och hans enda arf till fjorton barn, åt hvilka han med plogen skaffade bröd, sedan han ur bibeln gifvit dem namn. Så hette *en* son Paulus, en annan Johannes, en tredje Enoch, o. s. v. Der växte ett helt tempelslägte upp under hans låga tak: gamla och nya testamentet omfamnades i hans stuga. Yngste sonen, som föddes 1737 *** på "kung Carls" dödsdag, fick namnet ESAIAS. De äldre bröderna ärfde fadrens plog och blefvo bönder;

* Moderförsamlingen heter *Hemmesjö*.

** Från hennes fader, MÅNS i Haraldstorp, född fem år efter Gustaf II Adolfs död, och afliden ett år före Carl XII:s, härstammar äfven en annan småländsk prest-släkt, benämnd *Ljungstedt*.

*** Detta årtal öfverensstämmer med uppgifterna om hans ålder vid inskrifningen både i skolan och vid akademien. På andra ställen angifves dock hans födelseår annorlunda, och han synes sjelf ej haft full visshet derom.

ESAIAS ärfde hans bibel och blef prest. — Det är *hans* lefnadsöden, som här nu främst kräfva ett rum.

Fadren hade, långt innan ESAIAS föddes, lemnat Tegnaby, och, från Konga härad, dragit sig till Vestra. Här skall han, i Vallsjö socken, någon tid, hafva varit Rättare på det gamla Sture-godset, Eksjö Hofgård. Längst, och sist, lefde han dock i den angränsande socknen Bringetofta, hvarifrån han hade sitt gifte. Han öfvertog här vårdn om ett litet frälsehemman, Haraldstorp, som hans svärföräldrar förut innehafte. När han dog, var yngste sonen ännu ej tre år gammal. Gossen, snart äfven moderlös, begaf sig, i de uppväxande åren, ner till Tegnaby-orten, der hans äldste broder, Paulus, stadnat qvar och nu var en välbeställd arrendator. ESAIAS skulle här, efter fyllda tolf år, ut att tjena. Härtill visade han dock allsingen lust; men så mycket mer att läsa. En gammal, boksynt bonde, BENGT JONASSON i Tegnaby, blef uppmärksam på gossens ovanliga minne och lärgirighet, gaf honom böcker och undervisning, och beredde honom slutligen, genom sin granne, en Magister EKEBERG, inträde i Wexiö skola, hösten 1752.* Snart fann den torftige ynglingen i sin födelsesockens nya kyrkoherde, MAGNUS BERGDAL, en ny, ädelmodig beskyddare. Med medel skänkta från Bringetofta, och namnet lånadt från Tegnaby, genomgick han nu fullständigt Wexiö läroverk, och sattes äfven i tillfälle att derifrån begifva sig till

* Anno 1752, Octob. 12. "ESAIAS TEGNERUS, rustici filius de Bringetofta, XIV an., parentibus orbatus, pauper. Gratis." — (Wexiö skol-matrikel).

akademien. Med egen häst följde PAULUS sin bror till Lund. De åkte likväl ej dit; de "klöfjade". Saker lades i en tvärsäck öfver hästryggen, och man vaxelvis red och gick. Denna vandring var deras sista gemensamma här i tiden: den ledde till vägskiljnad för alltid. Sedan den äldste brodern sålunda fört den yngste till portarna af en högre bildning, återvände han ensam till sina fäders jord, och — försvinner ur historien.*

Det var i September 1759, som den småländske bondsonen blifvit inskrifven till student.** Två år derefter se vi honom, i tillegnan af en exercitiidispotation, hembära den ofvannämnde ädle prestmannen sin tacksamhet för "faderliga välgärningar under nära tio års tid". Hans mål vid akademien, der han blott tidtals kunde uppehålla sig, var den filosofiska lagern. Han vann den vid promotionen 1763.

Prestvigd redan om hösten året förut, hade han ingått i tjänstgöring inom ett annat stift än det, till hvilket han genom födseln hörde. En kondition i Wermland, den han genast såsom student erhållit, hade för alltid vunnit honom för denna bygd, och fästade honom, att börja med, i mer än tjugu års

* I förfäders ringa stånd lefva ännu flera barnbarn af denne Paulus, länge föremål för den oflidne skaldens slägtkärlek och välgörenhet. Från ett af sina syskonbarn, en fattig mjölnare, erhöll han, under sista tiden af sin lefnad, ett bref — på vers.

** Han uppgifves, vid inskrifningen i *Album Studiosorum* d. 26 Sept. vara tjugutvå år gammal; men, en vecka sednare, vid inskrifningen i småländska nationens matrikel, att vara född 1734. Jemför sid. iv not. ***.

tid, vid en och samma socken. Denna socken var By församling af Carlstads stift. Baron J. G. UGGLA, ägare till Sunds här belägna säteri, hade, i början af året 1760, emot 300 dalers lön,* antagit honom till handledare för sina fyra söner. Med denna enskilda lärarebefattning förband han nu, efter skedd ordination, en adjunkts-beställning i pastoratet,** ända till våren 1765, då han, såsom utnämnd komminister, flyttade till det, åt denne lärare anslagna, bostället Kyrkerud.

Prosten i kontraktet var kyrkoherden i det närbelägna pastoratet Kila, magister ELOF SEIDELIUS, bondeson från Segerstads socken,** en verksam och nitisk man, förut lektor i orientalspråken vid gymnasium i Carlstad. Hans hem var ett af de mest angenäma och gästfria presthus i Wermland. Hans hustru, ANNA LISA FORSSELL, dotter af en rådman i Carlstad, var — enligt yttrande af framlidne biskop OLOF BJURBÄCK, som, i sin ungdom, hade varit adjunkt åt hennes man — "ett verkligt snille". Qvick och eldig var hon känd för att yttra allt, hvad som föll henne in. På vers uttryckte hon sig med lätthet. Hon förband med rika natursgåfvor äfven mycken arbetsamhet och ordningsanda, och var, i ordets hela

* Så utvisar en gammal, vid egendomen ännu förvarad, afräknings-bok.

** "Stundom har i Carlstads stift varit så stor brist på prester, att domkapitlet nödgats dertill ordinera studerande från andra stift. HAMMARIN, *Carlstads stifts herdaminne*. I. 97.

*** Föräldrarne voro SVEN ERIKSSON och BRITTA MATTSDOTTER i Abbortan.

bemärkelse, själen i sitt hus. Man såg här den kvinliga älskvärdheten i trenne generationer: vid hennes ena sida, prostens gamla moder, en hundra-årig hedersgumma med bindmössa och seder från Carl XI:s tidevarf: på den andra, trenne blomstrande döttrar, utmärkta för intagande behag och en sällsynt grad af fägring. "Prostens vackra döttrar i Kila" voro länge ett talämne i orten. Den 19 Nov. 1768 hemförde komministern i By den äldsta och skönaste af dessa såsom sin brud. SARA MARIA SEIDELIUS hade då nyss fyllt sitt tjugufjerde år.*

På Kyrkerud lefde nu de unga makarna i ostörd kärlek och lycka. Söner och döttrar uppväxte kring dem; snart förmådde ej det trånga bostället att rymma dem alla. Ett angränsande pastorat, Millesvik, blef ledigt. Mannen sökte det, och hade nyss erhållit andra rummet på förslaget, då hans femte son föddes d. 13 Nov. 1782, och samma dag döptes till ESAIAS. De, som bevittnade denna akt, voro en inspektor med dess hustru från Sunds herregård, barnets ena moster, och dopförrättaren, magister SAM. HEDENGRAN från Åmål, en af de medsökande till Millesviks pastorat. Då, genom rutorna i det låga kaplans-tjället, höstsolen kastade sina sista strålar på den nyfödde, anade väl svårligen någon af dessa svaret på den heliga frågan: "hvad månd' varda af detta barn?"**

* Hon var född d. 25 Sept. 1744.

** Byggnaden, der skalden föddes, kvarstod i sitt gamla skick till 1845. På platsen, der den stått, ämna By församlings innevånare uppresa en enkel minnessten, hvartill följande inskrift är föreslagen:

Sjelf har den afiidne skalden i en efterlemnad handskrift* skildrat sin fader såsom "en lycklig predikant, en glad sällskapsman och en ifrig jordbrukare;" sin moder såsom "utmärkt genom fromhet, välvilja och religiositet." Det må tilläggas, att båda, genom sin fridsamma vandel, sin obrottsliga rättrådighet, sin i allt framlysande gudsfruktan, hade i ovanligt mått tillvunnit sig sina församlingsboers kärlek och förtroende. Blotta åsynen af den älskade läraren verkade — har man sagt — på hans åhörare såsom en predikan.

Djupt skulle det säkert hafva grämt den samvetsgranne mannen, om sättet, hvarpå han — enligt berättelse — blef försäkrad om Millesviks pastorat, någonsin kommit till hans kunskap. Hans utsigt om öfvervägande röstantal ansågs gifven, då med ens ryktet började hviska om en betydande godsägares

ESAIAS TEGNÉR
FÖDD D. 13 NOV. 1782
DÖD D. 2 NOV. 1846

HÄR HANS VAGGA
I WEXIÖ HANS GRAF
I SÅNGEN HANS MINNE

* Det är densamma, som legat till grund för biskop FRANZÉNS år 1839, i *Bihang till Frithiofs Saga*, utgifna "Lefnadsteckning öfver ESAIAS TEGNÉR", och till en del ordagrannat der blifvit följd. Att för öfrigt, så väl från den Franzénska lefnadsteckningen, som från de vid skaldens begrafning upplästa, och sedermera af trycket utgifna, personalierna, närvarande skildring i en och annan punkt afviker, kommer sig af de rikare källor, dem utgifvaren varit i tillfälle att för sitt ändamål begagna.

ränker till förmån för en af de medsökande. På valdagen — den inträffade sex veckor efter vår skalds födelse — infunno sig, oombedda, i choret af Millesviks kyrka två handfasta herremän, ifriga vänner till komministern i By, och togo sin plats på hvar sin sida om den fruktade röstägarn. Uppropad kände denne plötsligt händer bindas för sin mun med sådan kraft, att han ej kunde framföra ett ljud, hvarföre han också af valförrättaren ansågs hafva nedlagt sina röster. Valet utföll nu till förmån för TEGNÉR, men blef öfverklagadt, och, först på grund af ett nytt, utfärdades för honom, nära ett år sednare, konsistorii fullmakt.* Våldet, om det verkligen blifvit begånget, kan i sin mån bidraga till de svenska prestvalens historia.

I Maji månad 1784 skedde flyttningen till Millesvik. Föga egnad att väcka poëtiska intryck var den natur, som omgaf skaldens vägga. Slättlandet kring Wenern har ingen fulare trakt än det näs af Wermland, som, i sydostlig rigtning, skjuter ut mellan Dalbosjön och den egentliga Wenern, och åt hela häradet gifvit namnet af sitt läge. I *Näs* härad ligger så väl By, som Millesvik. Säd växer här godt; men skogen är borta. Man ser, att Olof Trätälja här har gått fram med yxa och eld: spåren efter honom hafva ej hunnit växa igen på mer än tusende år. Hans förmenta grafhög vid Seflebron

* Den 5 Nov. 1783. Äfven öfver det nya valet hade besvär blifvit anförda, ehuru sedan återtagna. I handlingarna angifves ej något så beskaffadt våld, som det ofvan omnämnda, men berättelsen derom lefver i orten.

omsusas, likasom på trots, af några lummiga löf-kronor; men i allmänhet är nejden flack, och träden ersatta af buskar. Mellan plöjda fält, här och der afbrutna af ensliga bergklintar, skyndar den långväga Byelfven sin färd ner till närmaste vik af Wenern.

Om skaldens barndom är ej mycket att förtälja. Men att han tidigt — tidigare än de flesta — vaknat till medvetande af sin tillvaro, derom vittna de minnen från hans spädate ålder, som i oförbleknad åskådlighet följde honom genom lifvet. Så påstod han sig bestämdt komma ihåg, huru han — ett tvåårigt barn — på stående fot diat sin lille, yngre brors amma; äfvensom han lika troget vidhöll minnet af den hvita kista, hvaruti, vid samma tid, den samme brodren bortbars till den närbelägna kyrkogården. Svedan af hans första aga, ända till den röda färgen på de kläder, han då bar, stod, ännu på äldre dagar, lefvande för hans erinran.

Den 10 Febr. 1792 afled i Millesviks prostgård kyrkoherden TEGNER, sörjd af fyra församlingar,* begråten af enka och sex barn. Två söner hade, i späd ålder, dött före honom. Af de sex efterlevande barnen voro två döttrar och fyra söner. För de två äldsta sönernas uppfostran hade han hunnit sörja med faderliga uppoffringar: LARS GUSTAF och ELOF hade genomgått Carlstads läroverk, voro nu redan studenter i Lund och förberedde sig med utmärkt framgång till den filosofiska graden. Den tredje sonen, JOHANNES, var deremot ett sorgebarn. Fänig redan

* Till Millesviks moderförsamling höra såsom annexer: Botilsäter, Ölserud och Eskilsäter.

från barndomen måste han, med tiden, vaktas såsom vansinnig. Ett oerhört minne tycktes hafva inkräktat på de öfriga själsförmögenheterna, och var den enda af dessa, han med sin släkt ägde gemensam. Till-sades han, att i kyrkan noga lägga på minnet, hvad presten sade, kunde han vid hemkomsten, med en förvånande trohet upprepa predikan, evangelium, böner, kungörelser, allt, det ena efter det andra, utan ringaste begrepp om innehållets olika beskaffenhet. Modrens bekymmer för detta barn tilläto henne så mycket mindre att tänka på någon kostsam uppfostran åt yngste sonen, den nu nioårige ESAIAS. Sjelf hade hon, från sin spinnrock, lärt honom, likasom de öfriga barnen, att läsa. Räkna och skriva kunde han äfven; men ingenting mer. Boet var fattigt; dess kontanta tillgång, vid mannens frånfälle, bestod i en liten summa, aflagd för de begge äldre sönernas just då tillämnade återresa till akademien. Dessa medel måste nu i stället användas för begrafningen, och sönerna blifva hemma. De blefvo begge, för en tid, informatorer i grannskapet; men sattes, genom modrens omtanke, i stånd att längre fram återvända till akademien. Till enkesäte hade hon af sin man emottagit ett par hemmansdelar i Eskilsäters annex, dem han likväl ej hunnit till fullo hvarken bebygga eller betala. Till detta lilla ställe — dess namn är Ingri-rud — flyttade enkan efter nådårens slut. Dess fula belägenhet öfverskygges endast af en vacker björk-allé; och man ser ej denna, utan att komma ihåg skaldens rörande längtan "till björkarna omkring sin moders hus". Sydost från bostaden låg en gammal

ättehög. Här plögade den eldige, ljuslockige gossen anställa sina gräfningar. En dag hemkom han, triumferande, med tvenne urnor, af hvilka den ena, som var hel, länge sedermera förvarades på en vind i Ingrirud. Midt under dessa fornforskningar, väckte en gång anblicken af en död gåsunge hans varma deltagande. Att lemna dess lik till rof för nya bett, dertill hade han ej hjerta. Han beslöt att begrafva det, och valet af plats föll på — ättehögen. Med högtidlig röst uppläste han nu en, i hast sammansatt, vers, af hvilken följande ord bibehöllo sig i minnet hos en gammal tjenarinna:

”Lycklig du,
Lille gåsunge nu!
Ingen räf, ingen korp eller kråka,
Dig mera skall råka”. —

Detta tilldrog sig vid ett af de täta besöken med modren på Ingrirud, före hennes egentliga ditflyttning. Ty, när denna inträffade, var den unge redan utflugen ur boet. Han hade, året efter fadrens död, erhållit ett annat hem; och det är denna omständighet, som nu följer i ordningen att förtälja.

På Högvalta fogdeboställe, nordvest om Carlstad, bodde, vid denna tid, en i orten allmänt aktad och afhållen man, JAKOB BRANTING, bördig, äfven han, från ett under Wexiö biskopsstol hörande prebende.* Han var, med titel sedermera af assessor, kronobefallningsman i Mellansysslet, ett af Wermlands fyra fögderier. Nära ungdomsbekant till den afidne kyrkoherden i Millesvik, beslöt han att lätta enkans omsorg för den

* Gårdsby.

ungste sonens framtid. Gossen röjde anlag att blifva en duglig räknekarl, ägde praktiskt sinne, och hade redan, med en för sin ålder ovanlig noggrannhet, hulptit modren vid bokföring af hennes tionde. BRANTING erbjöd sig nu att taga honom i sitt hus, och lofvade att inöfva honom till sitt biträde på fogdekontoret. Här se vi den unge, redan vid tio års ålder, i full sysselsättning med uppbördsböcker och restlängder. "Jag lärde mig — berättar han sjelf — hastigt de mycket enkla göromålen, skref en vacker handstil, var vanligtvis med på de vidlöftiga resorna genom fögderiet, och deltog i uppbördsstämmorna". Vid BRANTINGS pulpet lärde han att känna arbetets glädje: från baksätet på BRANTINGS chaise såg han nu Wermlands skönhet. Outplånligt intryckte sig i hans sinne det rika landskapets skiftande taflor: dess blommande dalar och stupande fjäll, klara sjöar och forsande elfver, leende parker och högtidliga skogar. Röken ur milorna, slagen af hamrarna, suset från skogstopparna, — den uppfriskande anblicken af ett idogt, ett kraftigt slägte vid spade och plog, vid yxa och såg, vid härd och slägga, — allt skärpte hans uppmärksamhet för natur och folk; allt bidrog att morna hans själ för stora och djupa intryck. Den unge fogdeskrifvaren insamlade här bildförråd åt skalden, på samma gång som hans hederlige fosterfader indref restantier åt kronan. Begge kommo de förträffligt öfverens. Det var Prosan och Fantasien, som åkte efter samma häst, och den sednare öppnade grindarna åt den förra. BRANTING fick med hvarje dag sin unge medhjelpare allt mera kär, och berömde

honom öfver allt — så t. ex. vid ett besök på Ransäter hos Geijers far — för hans snabba räkning och flinka expeditioner. En dag var det ovanligt brådtom på kontoret. En expedition, på hvilken länsmannen länge stått och väntat, blef ändtligen färdig; men skrifvaren, hufvudyr, råkade i brådskan att sanda — med bläckhornet. Länsmannen, förargad, utbrast då: "Gud vet, hvad det med tiden skall bli af Er, som slarfvar så här". Han fick till svar: "jag må väl åtminstone duga till länsman".

Sommartiden användes han af BRANTING vid åtskilliga landtmannasysslor. En dag, under skördens bergning, blef han satt att för kreaturen vakta en öppen grind. Han fanns, då efter några timmar BRANTING återkom, ganska riktigt qvar på sin post; men kreaturen hade icke destomindre kommit in i gårdet. Deras väktare låg öfver en tufva och läste i en bok. — Det visade sig alltmer, att, när han kom öfver någon sådan, hade han ej öga och sinne för någonting annat. Fick han ej på annat sätt vara i fred, sökte han sig plats i gräset på ett torftak, eller satte han sig med sin bok på pinnarna af en stege. — Men äfven andra drömmier märktes vid denna tid sysselsätta hans inre menniska. Enslig såg man honom ofta gå af och an, mumlande, likasom i samtal med sig sjelf. Hvad han då hade för sig, fick man ej rätt reda på; men öfver hans anlete göt sig i sådana ögonblick ett ljusskimmer, likt det, som i söderns klara luftstreck föregår hvarje ny morgonrodnad.

Om denna tidpunkt af sitt lif har han sjelf berättat: "Ehuru jag icke förstod något annat språk än svenskan, läste jag dock allt, hvad jag kunde öfverkomma, helst i vitterhet och historia. Med de gamla nordiska sagorna gjorde jag redan på denna tid bekantskap. När jag började att rimma, kan jag nu icke minnas; men vet med visshet, att, redan på denna tid, få eller ingen händelse af något slags märkvärdighet i mitt enformiga lif lemnades obe-sjungen. Jag har nu ingenting qvar af dessa vitterhetsprof; men påminner mig, att jag skref ett längre poëm, ATLE, i alexandriner efter den tidens sed, hvartill ämnet var taget ur BJÖRNERNS *Kämpadater*.* Äfven det är förloradt. Jag vann derigenom ett slags teknisk färdighet och ett välde öfver språket, på den tiden mindre vanligt än nu, helst hos ett barn".

Den hederlige BRANTING hade emedlertid kommit i ej ringa strid med sig sjelf. Å ena sidan, med stigande välvilja fästad vid sin fosterson, kunde han ej tänka sig någon större glädje på ålderdomen, än att till honom en gång få lemna möjligen både sin syssla och sin dotter **: å andra sidan nästan oroades han öfver den underbara gossens anlag, högre, såsom
han

* Med sagan om *Frithiof den djerfve*, som inrymmes i samma samling, hade skalden således tidigt gjort bekantskap. Ämnet för *Atle* var hämtadt ur Volsunga-sagan.
Utg:s anm.

** "Huru olika hade icke då mitt öde utvecklat sig!" yttrar skalden i sina anteckningar. Skämtande plögade han tillägga, då han på äldre dagar talade härom: "Jag hade då sannolikt blifvit kronfogde, och förmodligen längesedan varit hängd."

han trodde sig märka, än som egentligen behöfdes för det lefnadskall, som nu var i fråga. Det fanns hos honom, tyckte han, någonting *för mycket* för en kronobefallningsman. Om nu Försynen ämnat honom till något annat, föreföll det den fromme mannen såsom en svår synd att motverka dess afsigter. "ESSE är för god att sitta hos mig och skriva siffror", hörde man honom flera gånger yttra. Under denna tvekan, hvarom den unge emedlertid ingenting visste, inträffade en afgörande händelse, ett samtal under stjernhimmeln, som skalden sjelf med följande ord upptecknat:

"En afton, då jag med assessor BRANTING for hem från Carlstad till Högvalta, var det stjernklart, och min religiöse fosterfar tog sig deraf anledning att tala med mig om Guds allmakt, och de synbara spåren deraf, som visa sig öfverallt i naturen. Jag hade nyss läst BASTHOLMS *Filosofi för olärda*, och redogjorde för hvad jag der lärt om stjernhimmeln och lagarna för himlakropparnas rörelse. Detta frapperade den gamle, som några dagar derefter sade mig, att han beslutat, det jag borde studera. Detta hade länge varit min hemliga önskan, ehuru jag ej vågat framställa den. "Du kan, sade han, hos mig nu mera ingenting lära, och jag tror dig vara född till något bättre. Om så är — tillade han — så glöm ej att derföre tacka det godas gifvare". Jag anmärkte häremot min medellöshet; men han sade mig, att Herren förser väl offret, och *han* skulle ej glömma mig. "Du bör resa till din äldste bror, till hvilken jag redan skrivit härom".

Denne äldste broder, LARS GUSTAF TEGNÉR, vistades då — det var i början af året 1796 — halfannan mil från Högvalta, på Malma gård i Nors socken, såsom handledare för Kapten C. J. LÖWENHJELMS söner. Han hade allaredan, i ädel täflan med sin yngre broder, ELOF, tagit filosofie kandidatexamen i Lund med stor utmärkelse, och begge väntade de nu sin lagerkrans vid snart instundande promotion, der hedersrummet* af allmänna rösten var bestämdt åt den äldre brodern, men af fakulteten tillerkändes den yngre. I högsta måtto flärdfri och anspråkslös, skylde LARS GUSTAF TEGNÉR under en blyg yta stora kunskaper och den ädlaste karakter. Hans menlösa sinnelag höll honom helst i skuggan, och det inre värdet förrådde sig genom skygghet för alla yttre utmärkelser. ELOF TEGNÉR var en mera glad, sprittande, jovialisk natur. Öppen för umgängets behag, kryddade han sitt eget med skämtande infall och ofta bitande satir. Båda bröderna, till lynnet hvarandras motsatser, möttes i lärdom och sammanstämde i välvilja. Hos den yngste, ESAIAS, sammansmälte bådas egenskaper, och firade der likasom sin försoning. Han hade *något* af hvardera, och dertill visserligen ännu något vida mer. Den äldres blyghet, fromhet, menlöshet, fanns äfven hos honom, men i oskiljaktig förening med den yngres kraft, skärpa och eld. Till den äldre brodern slöt han sig dock närmast. "Sällan eller aldrig — säger han — har jag känt en man af så öppen och hjertlig, jag

* Före 1811 gafs vid magisterpromotionerna i Lund blott ett hedersrum.

kunde nästan säga, barnslig välvilja mot hela människoslägtet, så mycken fromhet och uppriktig gudsfruktan". Det var nu också denne hans äldste broder, som af Försynen var utsedd till hans förste, och egentligen ende, lärare.

BRANTING hade, såsom nämndt är, redan skrivit till LARS GUSTAF, och på samma gång till sin granne, sedermera sväger, kapten LÖWENHJELM, yttrat följande: "Bror! Denne ESAIAS TEGNÉR, som nu vistas hos mig såsom skrivare, har alldeles för mycket hufvud och förmåga att gå den simpla kameral-vägen. Du, som har hans bror till informator för dina gossar, måste, då TEGNÉR är blottad på egna medel att kunna studera, taga honom i ditt hus, på det han der måtte få begagna sig af brodrens undervisning". Kapten LÖWENHJELM, ehuru med inskränkta tillgångar och fader för nio barn, drog ej i betänkande att taga det tionde i sitt hus; så mycket mindre, som han för den äldre TEGNÉR redan fattat den innerligaste vänskap. ESAIAS skiljdes alltså nu från sin ädle fosterfader och det fogdekontor, som hittills varit hans skola. I Mars månad 1796 kom han till Malma. Han var då på sitt fjortonde år. Något annat språk än svenskan kände han ännu ej. Så mycket mer förvånande voro de framsteg, som han här inom kort tid gjorde. Det var, som hade den länge qväfda törsten efter kunskaper ökat hans förmåga att dem inhämta. Om gången af sin undervisning berättar han sålunda: "Jag började nu att studera latin. Metoden var den gamla och grundliga, i min tanke den enda rätta, som väl synes långsam och tråkig,

men genom den större säkerhet, den ger, i det hela taget, besparar tid, i stället för att spilla den. Jag läste således utantill glosboken, och af grammatikan det, som bör läsas på detta sätt. Mitt minne var på den tiden så starkt, att, sedan jag tre eller fyra gånger genomläst en sida af Sjögrens glosbok, innehållande ungefär sextio ord, kunde jag uppläsa dem utan att stappla. Med det grammatikaliska studium förenades straxt ifrån början explikation af Cornelius Nepos, till en början under lärarens ledning, men snart på egen hand; hvarvid ordboken företrädde lärarens ställe, som dock stundom måste rådfrågas. På detta sätt hade jag, innan årets slut, genomgått och kunde redovisa för hela Cornelius i latinet, och äfven för Telemaque i fransyskan. Grekiskan börjades sedermera, och jag hann icke att deri genomgå mer än ett par evangelister. Detta skedde likväl utan tillräcklig grammatikalisk grundläggning; och då jag sedermera var nödsakad att ordentligen studera språkets grammatik, ångrade jag många gånger det ökade besvär och den tidsspillan, jag genom denna genväg ådragit mig. Hamiltonska methoden var då ännu icke känd; men af egen erfarenhet kan jag intyga dess olämplighet, åtminstone för de gamla språken. — Sedan jag sålunda i ungefär tre kvarts år haft undervisning, ansågs jag kunna studera på egen hand. Det skedde också, och med den ifver, hvaraf en kraftig vilja är i stånd, helst i ungdomen. Under året 1797 genomgick jag en mängd latinska prosaister och i synnerhet poëter. De sednare fästade sig så i mitt minne, att jag ännu i dag kan upppepa betydliga stycken ur dem.”

Det bör tilläggas, att under de femton månader, som vistelsen på Malma varade, läraren på längre tider var frånvarande, dels i Lund, der han om sommaren promoverades, och om hösten aflade ett theologiskt lärdomsprof, dels i Carlstad, der han, mot årets slut, vigdes till prest. Under tiden hade den snabblärde gossen på egen hand äfven lärt sig engelska språket, ur Macphersons öfversättning af Ossian. Ossians ande grep honom djupt, och en kamardörr på Malma bar länge spår af den jernten, med hvars stötar han beledsagade de ofta upprepade orden: "the spear of CONNELL is keen".

Den äldre TEGNÉR erhöll vid denna tid anbud på en fördelaktig akademisk kondition, för honom så mycket välkomnare, som en fortfarande vistelse vid akademien blef honom nödvändig för afläggande af theologie licentiat-examen. Hans enda bekymmer var, att, genom denna förändring, yngste brodrens undervisning skulle komma att afbrytas. Vid emottagandet af anbudet fästades derföre det vilkor, att denne skulle få vara honom följaktig. Gästfritt öppnade sig för båda det vördnadsvärda hus, i hvilket, en tid förut, den tredje brodren såsom lärare hade vistats, och redan gjort Tegnériska namnet aktadt och kärt.

Det var till Rämens bruk i Filipstads bergslag, som nu de begge bröderna sig begåfvo. Ställets ägare var brukspatronen, sedermera bergsrådet, CHRISTOFER MYHRMAN — ett namn, som sent skall förgätas i svenska brukshandteringens historia. Af sin fader — ne driftig bergsbrukare, till hvilken med skäl Vasa-

orden, vid dess första instiftelse, hittade upp i skogen; dertill en lärd man, som förstod sin grekiska och, både på vers och prosa, skref latin så säkert som någon professor — hade han ärft en odlad ödemark och rika malmfält. Sjelf förvandlade han nyodlingen i en den mest välordnade skapelse, och smidde af sina malmer ett jern, som nu täflar med det bästa i Sverige. — Jern i sig hade ej blott hans berg, men hans vilja. I trakter, der förut knäpt människospår funnits, hade, inom mindre än tvenne mansåldrar, en koloni uppväxt, full af gladaste idoghet, trefnaste lycka, stigande välstånd. Skogen hade stupat kring sjöbrädderna, och sveddes nu i rostugnarna, eller kolade i milorna, eller reste sig som timmer i prydliga boningshus. I den förr så graflika tystnaden hördes nu, hvart man kom, fallet af slagan, hugget af yxan, dånet af hammarn: qvarnar och sågverk trängdes om vattudragen, och stensprängningens knallar ljödo som fröjdeskott. Hvimmel af syslande bruksfolk, smeder, kolbärare, tackjerns-körare gaf lif åt denna tafla, som, ännu i svartaste natt, ej saknade sin glans från gnistrande smedjor och flammande masugnar. Midt i denna sin, och sin faders, skapelse, gick den fryntlige husbonden, tidigt grånad, men ung till sin sista stund, ordnande allt med strängaste noggrannhet, hörsammad i allt med punktligaste lydnad. På mellanstunderna läste han sina romerska författare, eller uppgjorde han ritningar till nya modeller, eller framlekte han vid sin svarfstol de finaste konstverk. Helst förnöjde han sig dock i kretsen af maka och barn. *En* son, den

äldste, hade han nyligen genom döden förlorat vid akademien i Lund, der han varit under ELOF TEGNÉRS ledning; men åtta raska söner, tvenne blommande döttrar, knöto ännu sin friska krans kring det värdiga paret.

Till detta ställe, till denna krets var det, som LARS GUSTAF och ESAIAS TEGNÉR, en vacker sommar-afton i Julii månad 1797, närmade sig. De hade i åkdon färdats den väg, på hvilken ställets ägare, tjugu år förut, måst i klöfsadel hemföra sin unga brud; men de hade lemnat åkdonet efter sig, och kommo nu till fots framvandrande ur barrskogen. Plötsligt bjöd sig åt deras öga den vackraste anblick. På ett näs mellan holmrika vatten, omkransadt af fur och björk, låg, som ett skönt löfte, den mot sjön terrassvis sluttande, vänliga gården, förgylld af solnedgången, skuggad af lummiga träd. "Hvem vet, hvad som bor under deras grenar?" frågade kanske redan nu den unge skaldesvennen med klappande bröst. Vi vete, hvad som bodde under dem. Det var sin lycka, han här gick till möte; det var i denna, på en gång leende och storartade natur, som hans anlag skulle utvecklas, hans krafter stärkas, hans snille växa; det var inom tröskeln af detta patriarkaliska tjäll, som hans kunskaper skulle bringas till mognad, och hans hjerta finna en följeslagerska genom lifvet.

Hvad som här i främsta rummet fångade hans uppmärksamhet voro de digra bokskåpen. Han fann dem rikt försedda, icke blott med svenska, engelska och franska verk, utan äfven med grekiska och romerska författare af alla slag. Med snåla

ögon fästade han sig i synnerhet vid en foliant, på hvars skinnrygg stod att läsa: *Homerus*. Det var Castalios upplaga, tryckt i Basel 1561. Här var en bekantskap att göra. Också gjorde han den genast, och på ett sätt, hvarom hans egna berättelse förtjennar att höras:

”Så utan all grammatikalisk underbyggnad, som jag var, beslöt jag likväl genast att, med tillhjälp af den latinska öfversättningen och ordboken, försöka mig på detta företag, som sysselsatte mig hela året. I början gick det naturligtvis trögt och långsamt. De många anomaliska dialektformerna, hvarom jag alldeles intet begrepp hade, lade hinder i vägen, som troligtvis skulle afskrämt hvar och en mindre energisk vilja. Den grekiska grammatik, jag hade och begagnade, var endast beräknad på prosaisterna. Om de poëtiska dialekterna förekom ingenting. Jag var därför nödsakad att häröfver bilda mig ett eget system, och förvarar deröfver, från denna tid, ännu anteckningar, som bevisa att, bland många misstag, jag stundom efter analogien träffade det rätta. Att gifva vika för något slags svårighet var i allt fall icke mitt lynne; och, ju längre fram jag hann, ju lättare blef explikationen, som i allmänhet med den Homeriska enkelheten icke är svår för den, som dertill är behörigen förberedd. Med prosaisterna Xenofon och Lucianus, gjorde jag äfven här en flyktig bekantskap; men de intresserade mig föga, och hufvudsaken var och förblef mitt Homeriska studium, samt i latinet Horatius, den jag förut ej kände. Franska litteraturen var i denna boksamling rikt för-

sedd. Rousseaus, Voltaires, Racines arbeten funnos fullständiga och försummades ej heller. — Af Shakespeare fanns endast Hamlet, som, besynnerligt nog, ganska litet intresserade mig. Han fordrar också en mognare ålder än min dåvarande. I tyska litteraturen fanns ingen enda poët. Det språket nödgades jag således lära ur de vanliga läsböckerna. Den motvilja, jag härigenom fick för sjelfva språket, bibehöll sig länge.”

Den rastlösa fart, hvarmed han nu, besegrande alla hinder, på egen hand dref sina studier, gränsar till det otroliga, då man tillika tager i betraktande den grundlighet i dessa sjelfförvärfvade kunskaper, som af en snar framtid ådagalades. Han slukade grekiska, läskade sig med latin, och njöt ett och annat af de lefvande språken som esterrätt. Det är, af en hans trofaste ungdomsvän och dåvarande kammarkamrat, med full tillförlitlighet uppgifvet, att, under de knappa sju månader, som första vistelsen på Råmen varade, han tre gånger hade genomläst Iliaden, två gånger Odysseen, samt, inom latinets område, Horatius, Virgilius och Ovidii Metamorfoser. Mera lättlästa böcker, och till dessa räknades, utom svensk och fransk vitterhet, äfven romerska och engelska historieskrifvare, hörde till hans förströelse på mellanstunderna. Det föreföll hans omgifning, som hade han varit född med de främmande språken i sin hjerna, och som behöfdes det blott en lindrig påstöt, för att väcka de inneboende till lif. Då han för det mesta *låg* och läste, hade han svårt att begagna ordbok, och tycktes af den föga

röna något behof. Endast vid Homerus rådfrågade han den flitigt; denne sin folio-skald läste han framstupa, då han deremot på rygg läste alla de mindre. Honom studerade han med ett nöje, som gränsade till andakt; blef ond, om han deri stördes, och smög gerna sin husgud med sig på allahanda lustfärder, från hvilka det ej tilläts honom sjelf att vara hemma. Hvad, i öfriga undervisningsämnen, hans bror på skolkammaren meddelade sina lärjungar, uppsnappades vanligen samtidigt af ESAIAS, som, i ett hörn af rummet, var sysselsatt med helt andra studier. Så, midt under sin läsning af en latinsk författare, angrep han en gång plötsligt brodrens förklaring af några LOCKES lärosatser, bevisade ögonskenligen, att både de och förklaringarna voro enfaldiga, och sjönk derpå tillbaka till sin romerska läsning, under det att brodren, ej utan välbehag och synbar förnöjelse, medgaf, att den objudne opponenter på sätt och vis hade rätt.

Så ihärdiga själsansträngningar skulle tvifvelsutan menligt hafva inverkat på den växande gossens kroppsbildning och helsa, hade ej lyckliga yttre förhållanden samtidigt sörjt för vården om dessa. Redan den landtliga vistelsen i en kraftig, nordisk bergsbygd var i detta afseende att räkna för en lycka. En annan var, att tillhöra en kärnsund krets af människor, genom hvilkas både kropp och själ gick likasom en jernåder af helsa och kraft: att vistas i ett hus, der allt bar prägeln af gammaldags sed, ordningen lydde klockslag, och följaktligen både arbetet och nöjet hade sin bestämda timvisare. På lof-

stunderna störtade en svärm af ungdom ut kring berg och backar, till muntra lekar och härdande kroppsöfningar. Här pröfvade man hvarandras senior, här täflade man i ystra upptåg, här fanns den öfverdådige, som vågade att, i bokstaflig mening, hoppa "öfver masugnsågor". Den trägne enstöringen fick ej på sin kammare vara i ro; man ryckte honom ut med sig till brottning och språng, till trissa och klot, till äng och sjö. Hängde vintren sin rimfrost på träden, måste han vara med om kälkåkningen från svindlande höjder eller skriskofärderna på den blanka isen. I dessa deltog äfven husets yngsta dotter, och for nu, såsom Ingeborg, mer än en gång "öfver sitt namn." Under dessa nöjen låg Homerus igenslagen; men hans kämpar ströfvade omkring i förnygrade upplagor, ty med deras namn hade ESAIAS uppkallat sina lekbröder, under det han sjelf förbehöll sig att vara Hektor. Kom han i förstone till korta i brottning, och måste då Hektors kropp släpas kring Ilions murar, fick gemenligen en qvick speglosa öferskyla nederlaget, och munnens vighet ersätta armens styrka. Men äfven denna infann sig snart, och det var i synnerhet kägelspelet, han därför hade att tacka. Detta spel, i hvilket, likasom i det fredligare schackspelet, han småningom förvärfvade en erkänd skicklighet, var här ej af det vanliga slaget, och förtjenar så mycket heldre sin egen beskrifning, som ett ställe i en af skaldens vackraste dikter derigenom erhåller sin fulla dager. I stället för en af bräder gjord bana, begagnades vid Råmen den öppna, dels gräsbevuxna, dels sandade,

gårdsplanen. Å denna voro, omkring en reslig kung af nära två alnars höjd och en half alns diameter i foten, uppställda käglor, föga mindre kolossala. I det väldiga klotet af masur var fästad en bred skinnrem, af en half alns längd. Medelst denna slungades klotet, på 30 à 40 stegs afstånd, som en boll fram mot käglor. På tillräcklig kraft, full bågrigting och lagom utsträckning berodde nu en lycklig träff. Denna svek sällan vår unge kämpe. Helst måttade han åt kungen, och gaf åt den ofta en så väl afpassad stöt, att den i blinken gjorde en kullerbytta och stod på sin massiva fot utanför spelet. Det är detta ungdomsminne, som, i sången öfver OLOF MYHRMAN, skalden så lefvande skildrat:

”Jag minns en tid, fast det är längese'n,
 Då livvets vårdag på oss begge sken
 Vid Råmsjöns gröna strand, der idog hammar
 Slog takt till glädjen mellan björkens stammar.
 Du var den gladaste uti vår krets:
 Till vågens botten, och till bergets spets
 Du steg med öfverdådets hundra frågor,
 Och gjorde fröjdsprång öfver masugnsågor.
 Hur ofta drog du mig från min Homér,
 Ej halft förstådd, men älskad desto mer,
 Till vädjobanan, der ett klot af masur,
 En svarfvad verldrund, under himlens azur
 Beskref sin båge, och slog ned med makt
 Och fällde kungen, ensam, bland sin vakt”. —

I början af 1798 afreste LARS GUSTAF TEGNÉR med sina disciplar, de fyra äldsta bröderna MYHRMAN, till akademien. Tre af de yngre hade en annan lärare.

Denne skulle med kommande höst lemna sin plats för att prestvigas, och det blef den femtonårige ESAIAS lofvadt att då få intaga hans ställe. Emedlertid reste han hem till sin moder i Eskilsäter, der han tillbragte påföljande vår och sommar. Under denna tid bereddes han till sin första nattvardsgång, lefde för öfrigt mest bland sina romare och greker, som nu sällan unnade honom mer än tre timmars nattro, och biträdde emellanåt modren med skrifning och räkenskapers förande. Sina böcker måste han mer än en gång rädda undan den fånige JOHANNES, som hade en vurm att resa in sådana i kakelugnen.

Då han i Sept. 1798 återkom till Råmen, hade hans höga, spensliga växt fått mera stadga, hans anlete mera uttryck af yngling. Det skalkaktiga löjet kring läpparna var väl ej borta, men på hans panna låg midt derunder ett moln af tänkande, ofta sorgligt, allvar. Sin äldste broder fann han åter här; och, kamrat med dennes lärjungar, blef han nu tillika lärare för deras bröder. Vården om deras och om egna studier upptog hans tid: han blef alltmer svår att få ned ur läskammarn, blef i umgänget alltmer skygg, i samtal alltmer tyst och förströdd. Ljusen, som den ordentliga husmodren för dagen lemnade ut, ville på hans rum aldrig förslå: de brunno större delen af nätterna, och, när huspigan en morgon kom in att elda, fann hon honom, ännu oafklädd, lutad öfver arbetet, undrande öfver hvad hon ville "så sent". Ljus var det bästa man kunde gifva honom, och Ljus hans enstafviga svar, när han tillfrågades, hvarmed man kunde bereda honom något

särskilt nöje. Den af hans lärjungars systrar, som i detta fall ofta visste att hjälpa honom ur förlägenhet, vann också mer och mer hans tacksamma hjerta.

Genom forskning i hans obevakade skrifbord och rockfickor kom man vid denna tid under fund med, att han emellanåt skref vers. Då man röjde kunskap härom, blef han misslynt, och särdeles obeläten, när han en vacker dag oförmodadt af någon hörde uppläsas:

”Längst bort, der Tibern slingrar fram,

Det stolta Rom sin hjessa höjde” —

ord, dem han igenkände såsom början till ett nyss skrifvet poëm. Han berättar sjelf från denna tid: ”Rimmandet blef mera sällsynt; ty den bekantskap, jag nu gjort med de stora och verkliga poëterna, lärde mig att anse mina egna försök såsom alltför barnsliga. Dock påminner jag mig, att, då vid denna tid ett rykte utspriddes i tidningarna om Napoleons död i Egypten, * jag, i anledning häraf, diktade i lyrisk form ett temligen vidlöftigt poëm. MYHRMAN, som mycket beundrade Napoleon och i allmänhet de franska revolutionshjeltarna, och äfven sjelf skref litet vers, fattade deraf stora förhoppningar”. Detta poëm har ej kunnat återfinnas. Hvad af vår skalds första poëtiska försök är öfrigt, består dels i några öfversättningar från latin och fransyska, dels i ett qvåde på MYHRMANS födelsedag d. 13 Dec. 1798, der spår af LIDNER igenkännas. Äldst — att dömma af den

* En uppgift härom, daterad Wien, lästes i *Sveriges posttidningar* för den 29 Dec. 1798.

puerila handstilen — är en öfversättning af Horatii sjette Ode i tredje boken. Den är mer ledig än trogen, och gjord i det franska omskrifnings-maneret. Tidigare än 1797 kan den ej antagas vara skriven, då det först var på Råmen, som den unges bekant-skap med Horatius blef inledd.

I början af sommaren 1799 lemnade LARS GUSTAF TEGNÉR sin lärarebefattning vid Råmen. Han hade, under vårterminen, i Lund æflagt theologie kandidat-examen, och kort derefter ingått i presterlig tjenst-göring, såsom medhjelpare åt sin faders efterträdare i Millesvik, kyrkoherden H. M. BRAND, hvars syster före årets slut blef hans maka.* Innan han från Råmen skiljdes, blef det afgjort, att ESAIAS skulle påföljande höst få resa till akademien, der MYHRMAN och BRANTING ädelmodigt lofvade att understödja honom. Han skulle dit få åtfölja trenne af MYHRMANS äldre söner. Dessa mötte han, efter ett kort besök i födelsebygden, på utsatt dag vid Göstakroks här belägna gästgifvaregård. Samtidigt med dessa Lunda-larare inträffade här en ung magister, som med sin discipel styrde kosan åt Upsala. Denne obekante blef, efter några år, TEGNÉRS svåger.**

En af de sista dagarna i Sept. 1799 inkörde genom norra tullen i Lund två stora bergskärror,

* Kyrkoherden BRAND ingick sedan, 1804, äktenskap med sin företrädares äldsta dotter, ANNA LISA TEGNÉR, men dog fjorton dagar efter vigseln. Hans enka, omgift sedan 1807 med n. v. kontraktsprosten, kyrkoherden i Köln, Mag. NILS LIDÉN, är af TEGNÉRS syskon den enda, som honom öfverlevat.

** Det var den nyss nämnde kontraktsprosten LIDÉN, som här första gången såg sin blifvande svåger.

ovanliga till sin form och digra till sin packning. På dem rymdes, utom de skjutsande, fyra unga studerande, med sina förråder af böcker, kläder och mat, instufvade i kistor, koffertar och lådor. En af dessa fyra var den unge ESAIAS TEGNÉR, som nu höll sitt intåg vid akademien.* Anländ till sitt qvarter, fann han utrymmet der föga större än på kärrorna. En trång kammare och en smal säng, begge beräknade för blott *en* person, måste här räcka till för två. Hans kammarkamrat var den jemnårige, som på Råmen plägat heta Achilles: Hektor och denne måste nu, natt och dag, fredligt förlikas. För de obeqväma nätternas förkortning sörjde deras flit. Sällan var någon morgon deras ljus tändt senare än half tre. Mer än en gång, sönderbråkade af det trånga soflägrat, reste de sig upp midt i natten, och mornade sig vid ett parti schack, deras enformiga kammarlifs enda förströelse. Dessa vakor, för helsan betänkliga, kommo studierna till godo. ELOF TEGNÉR, som, nu docens i esthetiken, fortfor att vistas vid akademien, såg med stigande förvåning brodrens utomordentliga arbetsförmåga och framsteg. Det hette allmänt, att han i sin student-examen* visat sig kunna mer latin och grekiska, än som behöfdes för att blifva magister. Och dock var blott kansli-examen hans syfte. För en längre akademisk kurs såg han inga medel. Förgäfves sökte han ett litet stipendium på

* Blott på ett kortare besök hade han en gång i sina gosseår dit åtföljt de äldre bröderna.

** Han hade blifvit inskrifven såsom student d. 4 Okt.

på 8 r:dr 16 sk. b:ko i terminen,* tog emedlertid, i slutet af November, den theologiska examen, och syntes för öfrigt sällan eller aldrig ute. Få föreläsningar voro denna termin att höra. Af filosofiska fakultetens professorer läste blott fem: SOMMELIUS, som föredrog litteraturhistorien; FREMLING, som framställde logiken; LUNDBLAD, som på förmiddagarna var professor i latinet och på eftermiddagarna i historien, slutligen RETZIUS och TEGMAN, som läste, den ene kemi, den andre matematik. Dessutom höllos af MUNTHE, som tillhörde jemväl den juridiska fakulteten, moralfilosofiska föreläsningar, och estetiska af adjunkten A. LIDBECK. Inga höllos deremot i det ämne, som den nyblifne studenten helst velat höra, — i grekiskan. Den rent af pauserade. NORBERG var, såsom årets rektor, från föreläsningar befriad, och händelsen ville, att den berömde mannen ägde just nu hvarken någon adjunkt eller någon docens. Det var, som hade akademien, redan från första stunden, velat anvisa den unge hellenisten den plats, *han* en gång borde fylla. Sjelf sysselsatt med Greklands svåraste skalder, förundrade han sig ej litet, när, med följande termin, NORBERG visserligen återtog sina föreläsningar, men i grekiskan, enligt gammal vana, ej bragte dem högre än till Xenofons Anabasis, under det hans nye adjunkt enskilt bjöd på Pauli epistel till de Galater. Ehuruväl till kansli-examen behöfdes föga latin och allsingen grekiska, kunde han omöjligt slita sig

* Det Sillneckerska.

ifrån sina romare och greker. Han ville åtminstone lemna något spår af sin förtroligare bekantskap med dem, och beslöt att disputera *pro exercitio*, oviss endast om sin förmåga att betala tryckningskostnaden. På flytande latin sammanskref han nu en monografi öfver Anakreon* — ett utmärkt arbete, helst af en sjelflärd sjuttonåring, som fyra år förut varit fogdeskrifvare. Men om denna och öfriga till hans studentlif hörande omständigheter må läsaren höra hans egen enkla berättelse: "Med min afhandling begaf jag mig till doktor NORBERG och begärde, att han ville först genomse den och sedermera, i fall den funnes lämplig, presidera därför. Aldrig förgäter jag det intryck, den berömde mannen straxt från början gjorde på mig. Det låg i hans väsende en besynnerlig blandning af faderlig godhet, patriarkalisk enfald och barnslig oskuld, som, i förening med det genialiska och originella, bjöd både kärlek och beundran. "Som åldren vis, som barnet oskuldsfull" skref jag sedermera med fullt skäl om honom. Han emottog mig med mycken godhet, med en öppenhet och ett förtroende, som nödvändigt måste både smickra och röra ett ungt sinne. Han tillstyrkte mig att slå kanslibanan ur hågen och qvarstadna vid akademien; erbjöd mig äfven kostnadsfri undervisning i arabiskan. Detta anbud förnyade han sedermera ofta; men jag hade en motvilja för de orientaliska språken, hvartill måhända bidrog det företräde, NORBERG gaf dem

* *Vita Anacreontis*. Först under vårterminen 1801 kom han sedan i tillfälle att utgifva denna disputation af trycket. Den är tillegnad BRANTING.

framför min kära grekiska, den han, som jag tyckte, behandlade alltför styfmoderligt. Äfven hebreiskan, som dock fordrades till kandidat-examen, läste jag endast till husbehof. Jag har sedermera ofta ångrat denna envishet; ty på den tiden betydde lärandet af ett språk mer eller mindre föga för mig. Följden var också den, att vid min examen NORBERG var den enda professor, som ej gaf mig högsta betyget, ehuru jag otvifvelaktigt var den, som bäst af alla mina promotionskamrater förstod grekiska”.

— ”Lundbladiska skolan var på denna tid i sitt högsta flor vid Lunds akademi. Att icke tala eller skriva latin med färdighet, korrekt och klassiskt, ansågs nästan vanhedrande för en student. LUNDBLAD, som studerat i Leipzig, hade der bildat sig efter ERNESTI, hvars ciceronianism han öfverfört och omplanterat på svensk jord. Samma *suada* och ymniga rikedom, samma kyskhet och dock yppighet i stilen, samma genomskinliga klarhet, väl också stundom samma ordflöde som hos den store romaren. Det hela hvilade på vidsträckta och grundliga filologiska kunskaper. Dertill var LUNDBLAD äfven en utmärkt latinsk poët, den bäste vi haft i Sverige sedan LAGERLÖFS tider (TRANÉR var då ännu icke känd). I denna skola bildade sig de fleste och bäste af våra nu lefvande latinare. — LUNDBLAD hade likväl för sitt latinska anseende en farlig medtäflare i NORBERG, som äfven var en utmärkt latinare. Hans stil, ehuru fullt inbyrd med den gamla klassiska lukten (jag vet ej, hur denna egenhet bättre kan uttryckas), var likväl alldeles olika LUNDBLADS: antithetisk, epi-

grammatisk, blixtrande af ofta lyckliga bilder, nästan lyrisk. Hans mästare var icke Cicero, utan Tacitus, den han nästan kunde utantill. Hans egen genialiska originalitet tittade fram öfverallt”.

”För en ung student var det icke lätt att välja mellan två så stora auktoriteter. Jag slöt mig dock till Lundbladiska skolan, i synnerhet föranledd af min broder ELOF, som då var docens vid akademien, der han ansågs tala latin bäst och med den mesta klassiska renhet, och hvars föreläsningar öfver Horatius hade ett stort anseende. — LUNDBLADS personlighet hade ingenting af det fromma och genialiska, som utmärkte NORBERG. Der låg tvertom i hans väsende något obetydligt, vulgärt, ja, judiskt. Hans föredrag från lärostolen var alldagligt, hackande och stundom löjligt. Jag bevistade derföre sällan hans föreläsningar. Deremot skref jag så mycket flitigare, dels på (dålig) vers, dels på prosa, öfver de ämnen, han uppgaf, och åtnjöt ofta den äran, att mina skrifter från kathedern upplästes och föreställdes som efterdöme i afseende på språket”.

”Förhållandet mellan professorer och studenter var på denna tid högst liberalt i Lund. För hvarje student, som var på något sätt utmärkt antingen genom kunskaper, flit eller seder, stod professors hus, liksom hans bibliotek, öppet, jemte hans råd och anvisningar för studierna. Bland dem, som på detta sätt hedrade mig med sin ynnest, voro, utom de redan förut nämnda NORBERG och LUNDBLAD, äfven i synnerhet MUNTHE och LIDBECK”.

"MUNTHE, som föredrog moralfilosofien, var en af de ädlaste män, som någonsin sutit på en akademisk lärostol. Han var en ifrig Kantian, och dels genom samtal, dels genom böcker, som han lemnade mig till genomläsning, och för hvilka jag sedermera fick redogöra, införde han mig i denna för mig främmande värld. Vitterhet älskade han mycket, och uppmuntrade ofta mina försök i denna väg".

"Till LIDBECK kom jag i ett eget förhållande. Han hade nyss blifvit utnämnd till professor i esthethiken, hade förut, utan synnerlig lycka, försökt sig i poésien, och hans vitterhet stod icke i det bästa anseende vid universitetet. Det kunde ej undfalla honom, att en farlig medtäflare inom akademien uppväxte i mig. Han var likväl onekligen en man af vidsträckta kunskaper, och derjemte af en sällsynt blidhet i lynnet. Mig visade han ifrån början mycken välvilja och vänskap, gaf mig många goda råd i afseende på mina vittra studier, hvaraf jag också hade mer fördel än af hans föreläsningar efter ESCHENBURGS handbok, och uppmuntrade, kanske mer än han bort, min rimlust. Hans kritik, alltid välment, var otvifvelaktigt mindre djup än klar. Jag har efter hans död sjungit:

— — — — — "en, som sednast har bortgått,
tog mig i faderlig vård och lärde mig skalan till sången,
när jag var ung och behöfde hans råd, och han harmades icke,
om jag ej följde dem jemt, men försökte, som ynglingar pläga,
vingarnas kraft i rymder, ej hans: det var ädelt af honom."

"Emedlertid fortgingo mina studier i alla de olika riktningar, som fordras för kandidat-examen. För det mathematiska hade jag mycken lätthet, så att jag utan allt biträde kunde genomgå Euklides, och det vanliga af Algebran efter läroboken. Äfven koniska sektioner lärde jag på samma sätt: dock hade jag lof, när något föreföll mig dunkelt, att gå till min landsman, dåvarande adjunkten ÅBERG,* för att få upplysning och förklaring. För professorerna hörde jag endast fysik och längre fram differential-kalkylen, hvori mina anteckningar sedermera gingo i lån bland bekanta, och berömdes för reda och bestämdhet. I allmänhet gick jag sällan och ogera på lektioner, utan arbetade, så mycket som möjligt, på egen hand. Det smickrade mig att, så vidt görligt var, vara *αυτοδιδάκτος*, ehuru endast i egentlig mening, ty boken företrädde ju lärarens ställe. Det var dessutom lätt att inse att, ifall jag skulle inhämta mina kunskaper väsendtligen af föreläsningar, som vanligtvis ingå mycket i detalj och äro föga koncentrerade, dertill skulle fordrats vida mera tid, än jag hade att bestå. Vanligtvis studerade jag 18 till 20 timmar på dygnet. I förströelser, vanliga för min ålder, i umgänge och det egentliga, glada studentlivet deltog jag sällan eller aldrig, och ansågs äfven därför för folkskygg, förläst och besynnerlig. — På detta sätt hade jag tillbragt nära två läseterminer vid akademien. Genom understöd så väl af MYHRMAN

* Mag. U. J. ÅBERG, då adjunkt i fysiken vid Lunds akademi, sedermera matheseos lektor vid gymnasium i Carlstad, kyrkoherde och kontraktsprost; död 1845.

som BRANTING hade jag utan kondition uppehållit mig. Nu ville och borde jag ej emottaga något vidare sådant, sökte därför och erhöll i Maj månad 1800 en akademisk kondition i Småland hos Baron LEJONHUFVUD på Yxkullsund.* Mitt lefnadssätt var här detsamma som vid akademien: ensligt, arbetsamt, umgängeslöst. Sedan jag likväl vid en familjehögtid skrifvit några fransyska verser, började man betrakta den förläste och dystre studenten med ett slags aktning eller förundran."

"Vid återkomsten till Lund, kallades jag af LIDBECK till e. o. amanuens vid akademiska biblioteket,** hvars föreståndare han var. Härmed var väl ingen lön förenad, men tjänstårsberäkning, den jag dock såsom underårig ej kunde begagna. Emedlertid var detta en, på den tiden ovanlig, utmärkelse för en opromoverad".

"Under åren 1801—1802, då promotion inträffade, studerade jag, utom latin och grekiska, synnerligast filosofi. Flera af Platos dialoger, Kants skrifter, och äfven en del af Fichtes, genomgingos. Med mitt konkreta sinne har jag dock föga tycke eller fallenhet för dessa abstrakta spekulationer; ty ehuru jag kan ha någon skarpsinnighet, saknar jag dock djupsinnighet, och förvillar mig lätt vid en längre

* TEGNÉRS lärjunge här var Baron ABRAHAM LEJONHUFVUD, sedermera president i Götha Hofrätt, död 1844.

** Förordnandet härom är af d. 10 Nov. 1801. LIDBECK yttrar i sin anmälan, att han af studeranden TEGNÉRS "arbetsamhet, stadga och pålitlighet väntade sig en nyttig och verksam hjälp," helst "nästan alla katalogerna behöfde omskrifvas, och förberedelser skulle göras till bibliotekets omflyttning." *Utg. anm.*

systematisk deduktion, som icke kan ge några hållpunkter för min fantasi. Hvad som i synnerhet fäste mig vid den Kantiska kriticismen var dess ursprungligen skeptiska natur, och dess resultat, som stadnar vid ett obekant och outgrundligt."

"Om våren 1802 tog jag kandidat-examen, och erhöll deri, af alla professorerna, med undantag af NORBERG, högsta betyget eller *laudatur*.* Till följe häraf blef jag nämnd till primus vid promotionen, och skulle besvara magisterfrågan. Emedlertid inträffade en händelse, som var nära att skilja mig helt och hållet från akademien, förstöra alla mina utsigter der, och ge mitt öde en helt annan rigtning".

"Akademiens rektor för året var icke älskad af studenterna, som stöttes af hans aristokratiska fasoner och hans förmenta partiskhet för adelns söner. En Maj-afton, då jag, ensam efter vanligheten, gick öfver Lundagård, mötte jag der en ovanligt stor samling af studenter, alla beväpnade med stammar eller grenar af de nyligen kapade träden. Huggningen hade skett till följe af konsistorii beslut och för att befordra trädens växtlighet och lummighet. Studenterna trodde emedlertid, att det skett ensamt på rektors befallning, förklarade afsigten vara att förstöra deras kära Lundagård, den de ansågo som sin tillhörighet, och anförde som bevis, att ett och annat träd verkligen var fäldt.

* Han hade redan d 16 Dec. 1801 aflagt filologie kandidat-examen. Det var i *den*, som NORBERG gifvit honom blott *cum laude*. Af alla de öfriga examinerarna erhöll han då, likasom i filosofie kandidat-examen d. 5 Maj 1802, betyget *laudatur*.

Detta var gamla, utdömda träd, som ansågos böra ge rum för yngre. Så snart jag kom, blef jag omringad af hela svärmen, under utrop: "primus skall vara med." Jag invände förgäfves, att jag hört saken omtalas som ett beslut af hela konsistorium, ingalunda af rektor ensam, och att jag icke var van att deltaga i dylika upptåg. Jag blef öfverröstad, beväpnades, som de andra, med en gren, och måste följa med. Derefter gick tåget till rektors hus, der först ett skallande: *pereat Rector, vivat Lundagård* uppstämdes; hvarpå alla stammar och grenar nedkastades framför sjelfva ingången, så att dörren snart var tillbommad. Derifrån gingo vi vidare grassatim uppför gatan, ropande *vivat* för flera professorer: för HYLANDER* ropades det icke, utan messades. På återvägen fick rektor ännu ett *pereat*, och icke utan möda, samt endast genom den föreställningen, att fruntimmerna bodde åt gatan, lyckades det mig och magister WALLENBERG (sedermera biskop i Linköping) att rädda rektors fönster. WALLENBERG vistades då i Lund i ett slags förvisning från Upsala, der han var inblandad i den bekanta musik-processen."

"Dagen derpå kallades jag till enskilt förhör inför rektor. Jag nekade icke min felaktighet, utan berättade sannfärdigt hela förloppet. Han sade mig — hvad jag visste förut — att kapandet var ett allmänt beslut af konsistorium, icke för att förstöra, utan för att försköna Lundagård, och förebrådde mig med

* ANDREAS HYLANDER, Theol. Professor, död 1830.

skäl, och i starka ordalag, min obetänksamhet. "Ni är, sade han, redan tjänsteman vid akademien, är utnämnd till primus vid förestående promotion, och kunde vänta er mycken framgång vid läroverket. Allt det der är nu förbi, akademiska konstitutionerna stadga tydligen, att ni måste *relegari cum infamia*. Det gör mig ondt om er förspillda lycka", tillade han. Dock kunde allt kanske ännu hjälpas och nedtystas, om jag endast ville säga honom deras namn, som deltagit i upploppet. Detta uppbragte mig, och jag svarade hans magnificens, icke utan hetta, att, huru det ock ginge mig sjelf, jag dock aldrig skulle uppträda som åklagare mot mina kamrater. "Vi voro 2 à 300 personer — sade jag — och det var blott få ibland dem, jag kände; men äfven dessa förräder jag aldrig."

"Vid hemkomsten och närmare eftersinnande insåg jag likväl, huru mycket jag felat, och fruktade, att rektor kunde göra allvar af sin hotelse, och sålunda förstöra hela min framtid. Det föll mig aldrig ett ögonblick in, att genom ett förräderi rädda mig sjelf; men väl gick jag omkring till mina gynnare bland professorerna, LIDBECK, MUNTHE, NORBERG, LUNDBLAD m. fl., och klagade min nöd. Alla lofvade mig skydd och hjälp. Rektor var icke väl liden af sina kamrater, och det föreföll mig, som om flere ibland dem ganska lugnt upptogo den motgång, som träffat deras chef. Detta förundrade mig; ty jag kände då ännu icke andan af all demokratisk styrelse. Saken förföll af sig sjelf, och det återstod för akade-

miens rektor ingenting annat, än att svälja den skymf, som blifvit honom tillfogad.”

Kort efter denna händelse träffades det unga hjertat af en djup sorg. En svår röfseber rasade i Wermland, och LARS GUSTAF TEGNÉR, som vid besök hos de döende insupit smittan, föll sjelf offer därför den 8 Maj 1802. En ung enka i armod, en späd son, en dotter, född kort efter fadrens död, ökade det smärtsamt rörande i denna förlust, redan i sig sjelf stor genom bortgången af en, med ovanlig lärdom och ovanligt nit, för vettenskap och kyrka sällsynt lofvande man.* Hans trettiåra lif hade burit vackra skördar på flera fält, endast ej på den jordiska lyckans. För henne vek han undan i lifvet och, när hon stod färdig att hinna honom opp, steg han ned i grafven. Kring *den* stod nu hans faders hjord sörjande; och sörjande gick äfven under Lundagårdens luggna kronor hans förre lärjunge, gråtande tårar af eld på den lager, som tycktes honom uppspira likasom ur brodrens stoft. Sin saknad utgöt han i ett poëm, som den 12 Junii stod att läsa i *Carlstads tidningar*, och följande året, under benämning: "Elegi vid en broders död", belöntes med ett

* Hans son är n. v. kontraktsprosten och kyrkoherden i Fellingsbro, k. hofpredikanten, mag. ESAIAS MAGNUS TEGNÉR, som länge vistades i sin farbrors hus i Lund. Dottren, LAURA GUSTAVA, blef gift med n. v. kontraktsprosten och kyrkoherden i Kila af Carlstads stift, magister A. LIGNELL. Hon dog 1836. — LARS GUSTAF TEGNÉRS enka, LISA SOFIA BRAND, blef 1805 omgift med sin brors efterträdare i Millesviks pastorat, prosten M. ULLSTEN, och dog 1817.

pris af kongl. vettenskaps- och vitterhets-samhället i Götheborg.

Midsommarafton s. å. lagerkransades i Lunds domkyrka trettiofyra filosofie magistrar. Hedersrummet bland dem innehades af den nittonårige ESAIAS TEGNÉR. Det svar, han afgaf på magisterfrågan, finnes ännu i behåll. Promotor, matheseos professorn, Dr TEGMAN antyder i sitt program de lyckliga förbud, man, i afseende på de unga promoverade, kunde hämta af de nyss, i seklets morgon, upptäckta nya stjernbilderna. Anade det honom, att en stjerna af första ordningen nu hade uppgått öfver svenska parnassen?

Straxt efter promotionshögtiden skyndade TEGNÉR till Wermland för att omfamna sin mor och uppsöka sin brors graf. Han fann här två grafvar i stället för en. Farsoten hade nu borttryckt äfven hans ena syster, en älsklig varelse, rik på fägring och godhet." Han gaf ånyo sin sorg utlopp i en sång, den tiden dock ej förvarat.

Gladare sommarmöten väntade honom på Högvalta och Råmen. BRANTING återsåg med stolt till-

* "Quæritur: an sperandum est fore ut disciplinæ et literæ sæculo XIX:o tanta capiant incrementa, quanta sæculo XVIII:o ceperunt."

** BRITTA TEGNÉR, gift med landtmätaren E. J. HERTZ. Död vid 25 års ålder, efterlemnade hon tvenne späda döttrar, af hvilka den äldsta, SARA CHRISTINA, fann ett föräldrahem i sin morbrors, skaldens, hus. Hon blef 1830 gift med n. v. kontraktsprosten och kyrkoherden i Säby af Linköpings stift, mag. S. G. MELLIN, och dog 1839. — Fadren omkom 1804, då han, nära Kila kyrka, skulle passera en af vårfloden öfversvämmad bro, der åkdonet stjelpte och strömdraget bortförde honom.

fredsställelse sin lärde fosterson; endast tycktes det honom, att han såg väl mycket "förläst" ut. På Råmen emottogs han med öppna armar af de gamla, med hemlig båfvan af ett klappande, sextonårigt hjerta, der hans bild stod gömd bakom barndomens minnen. Hans sommar blef en idyll: den första kärlekens lycka, af ingen med varmare färger målad, göt öfver honom sin sol och sin förtrollning. Vandrarn, som närmar sig Råmen, finner i barrskogen utmed vägen en enkel sten med bokstäfverna E.T. & A.M. Vid den svuro hvarandra en Augustiqväll tvenne hjertan en evig trohet.

Lunds akademi skyndade att tillegna sig såsom lärare sin fordne lärjunge. Efter en, följande termin, utgifven och försvarad afhandling *om den esopiska fabeln*,* kallades han af professor LIDBECK till docens i esthetiken,** och blef, i följd af ett nytt specimen,** äfven uppförd på förslag till en filosofisk adjunktur. Samtidigt emottog han likväl en kondition i Stockholm hos öfverdirektören STRÜBING, hvars söner framdeles skulle få åtfölja honom till akademien. I Januari 1803 såg han för första gången hufvudstaden.

* *De fabula æsopica.*

** Utnämningen skedde d. 7 Jan. 1803, på grund af "filosofiska fakultetens fördelaktiga intygande för honom ej mindre om insigter i flera vettenskapsdelar, snille och förädlad smak, än ett godt och sedigt uppförande."

*** "Commentatio quæstionis, an, congruenter præceptis suis, ponere *Res per se* animum afficientes cel. KANTIUS possit." — Han omtalar i bref till en ungdomsvän, att han vid denna disputation-akt, som räckt i fem timmar, hade haft sju opponenter. Den hölls d. 20 Dec. 1802.

”Jag förutser nog, att Stockholm ej blir mig synnerligen roligt”, yttrar han i sitt första bref derifrån. I huset, der han blifvit införd, lefdes på stor fot. Han kände sig deraf besvärad, drog sig som vanligt undan, och fann sig i ensligheten bäst. BAYLONS vackra villa vid Ulriksdal var familjens sommarställe. Grannskapet med Carlberg beredde honom här bekantskap med CHORÆUS, i hvilken han fann en ”glad och genialisk, ehuru något egen och besynnerlig man.” De meddelade hvarandra sina poëtiska försök, och CHORÆUS, såsom den äldre och erfarnare, gjorde honom uppmärksam på åtskilliga brister i det tekniska af versen. En söndag hörde han CHORÆUS predika i Solna kyrka om *trösten öfver misslyckade mödor*, och skref, i anledning af denna predikan, till honom ett poëm, dateradt Carlberg d. 10 Juli 1803, märkligt, likasom flera af hans poëtiska alster från denna tid, för det dystra svärmod, som deröfver hvilat. CHORÆUS, med hvilken han ännu från Lund fortfor att brefvexla, synes eljest hafva varit den enda af Stockholms vittra personligheter, med hvilken han under denna vistelse kom i någon beröring. BYSTRÖM, som nu — en tjuguarig yngling, som han — hade lemnat en salubod i Filipstad, för att hos MARTIN föra grafstickeln, hvilken, först längre fram, hans svaga ögon och SERGELS råd utbytte mot mejseln, var, jemte OLOF och GUSTAF MYHRMAN,* TEGNÉRS enda förtroligare umgänge i hufvudstaden. När ibland fråga uppstod om en gemensam aftonvandring i Stockholms

* OLOF MYHRMAN, sedermera advokatfiskal, R. N. O. död 1836;
GUSTAF MYHRMAN, n. v. kansliråd, R. N. O.

vackra omgifningar, biträdde ofta de begge sistnämnde bröderna, i sin bråda tjenstgöring för kongl. kammar-rättens kansli, af gravören och poëten. BYSTRÖM fick då på sin lott att texta fullmakter, och TEGNÉR att renskrifva utslag, hvarvid hans skämt gerna lekte med kollegii-stilens föråldrade former.

Från hösten 1803, då TEGNÉR till Lund återvände, och der med docenturen nu förenade notariatet i filosofiska fakulteten,* tjenstgjorde han oafbrutet såsom akademisk lärare i mer än fyrtio läseterminer. Vål hade han, i hopp om snarare bergning, följande året, efter af konungen erhållen ålders-dispens,** sökt den af ELOF TEGNÉR nyss lemnade gymnasii-adjunkturen i Carlstad; men han blef af konsistorium förbigången,*** och de besvär deröfver, han hos konungen anfört, återtogos. En vid samma tid erbjuden adjunktur i esthetiken räddade honom nemligen åt universitetet, der han snart äfven utnämndes till vice bibliothekarie.† Vid universitets-bibliothekets ordnande

* Notariatet i filosofiska fakulteten, som han erhöll d. 2 Nov. 1803, bibehöll han ännu i flera år, sedan han blifvit professor, och lemnade det först 1819. Han åtnjöt i arfvode för denna tjenst 33 r:dr 16 sk. b:ko, jemte sportler.

** Den erforderliga åldern var nemligen 25 år, och hans blott 21. Det kongl. brefvet, som bifaller hans ansökan, är dateradt Carlsruhe d. 10 April 1804.

*** Till gymnasii-adjunkt utnämndes, framför TEGNÉR, mag. A. HAMMARGREN, sedermera lektor och prost.

† Æsthetices adjunkt d. 26 Febr. 1805. Vice bibliothekarie d. 26 Sept. s. å. Med den förra sysslan följde blott ett gratial af 83 r:dr 16 sk. b:ko, som likväl indrogs, när han kom i åtnjutande af lönen för den sednare, som utgjorde 60 tunnor spannmål. Högre in-

i dess nya lokal hade LIDBECK haft ett verksamt biträde i TEGNÉR, af hvars nitiska tjenstgöring biblioteket dessutom förvarar ett dyrbart minne i sin stora theologiska katalog in folio, af honom med mycken omsorg uppgjord och, till största delen, med hans egen hand skrifven.

Under dessa år hade hans hjerta hvarje sommar dragit honom till det kära Råmen. Han befann sig äfven der i Sept. 1804, då, en vacker afton, tvenne långväga fågelskyttar inträdde på gården, åtföljda af en ung Upsalastudent. Dennes namn var ERIK GUSTAF GEIJER, redan bekant såsom prisvinnare i svenska akademien året förut för sitt äreminne öfver Sten Sture den äldre. TEGNÉR och GEIJER betraktade hvarandra, såsom två unga örnar från skiljda fjällspetsar. Det visade sig redan nu, hvad sedermera bekräftade sig under hela deras lif, att de säkrare skulle mötas i sin flygt mot solen, än i sina hvilopunkter på jorden. Begge föreföllo de hvarannan underliga: begge kände de sig förda till hvarandra af en hemlig dragningskraft. GEIJER kunde ej nog förvåna sig öfver den unge mannen, som, midt i sin ystra omgifning, gick en tyst främling. "Man kunde — säger han * — kalla honom den *frånvarande* gästen ibland de många närvarande. Han var smärt och spenslig, med ljust, lockigt hår och blåa, särdeles klara

komster erhöll ej TEGNÉR förr än efter utnämningen till Græcæ Linguæ professor 1812.

* Se *Minnestalet öfver Esaias Tegnér* i Litteratursällskapet i Stockholm d. 15 Dec. 1846.

klara ögon. Men dessa ögon tycktes ej se något framför sig, och deras ägare vankade omkring liksom i en half dröm. Blott om hans uppmärksamhet väcktes på något, strålade dessa ögon med ett eget skalkaktigt ljus, vanligen åtföljdt af ett blixtrande infall och ett godmodigt småleende. — Ingen synnerlig bekantskap oss emellan syntes vilja blifva frukten af närvarande möte. Han tog föga del så väl i välfägnaden som i de stojande nöjena. Hans tider voro ej husets tider, hvilka voro mycket bestämda. Man saknade honom vid kaffe-, vid frukost-, ofta nog vid middags-bordet. Hans vägar tycktes ej vara andra människors barns. — Det gick så då, som alltid sedermera. Vi ha aldrig samtalat utan att disputera, och då vi aldrig kommit öfverens, torde deraf den slutsatsen också dragas, att vi i sjelfva verket aldrig förstätt hvarandra. Jag vet ej, hur det i detta afseende förhöll sig med TEGNÉR. Jag trodde mig åtminstone förstå honom." — TEGNÉR, å sin sida, yttrar om detta möte: "Redan nu röjde sig den stora skiljaktighet i vår åsigt af lifvet och litteraturen, som sedermera alltmer och mer utbildat sig med tiden. Vår samvaro var en fortgående disputationsakt, dock utan all bitterhet och ovänskap. Jag lärde redan då att skatta GEIJER såsom en af de snillrikaste och ädlaste naturer i vårt land."

Med den sammanlagda lönen af sina trenne akademiska tjänster ansåg sig snart TEGNÉR kunna lefva gift. Han blef det redan före sitt tjugufjerde år. Den 22 Aug. 1806 förde Rämens vördnadsvärde ägare

begge sina döttrar till altaret, och lade i TEGNÉRS hand den yngstas. Uppvuxna i skogen, lånade de unga brudarna af den, på sjelfva bröllopsdagen, sin enkla, nordiska prydnad; ty då, af ett tillfälligt missöde, de från Stockholm tingade myrtenkronorna uteblefvo, kransade i stället det finaste lingonris deras mörka lockar.

Må vi här ett ögonblick stadna, att göra oss reda för arten af vår skalds poetiska verksamhet intill denna ynglinga-årens gräns. All poësi har sin gryning; den Tegnérska hade en lång. Åtskilligt af hvad han före denna tid diktat, skulle visserligen kunna göra en vanlig poet heder; i afseende på TEGNÉR är det mesta blott att anse som försök, öfningar, studier. Man röjer mycken lätthet i formen, men den gedigna tanken saknas; man ser spåren af godkända mönster, men man ser föga något egendomligt; man möter öfver allt en känslofull själ, men sällan någon hänförande fantasi; man har — med ett ord — framför sig en lofvande verskonstnär, men ännu ingen skald. Åtskilliga af samtidens vittra författare tycker man sig känna igen: man träffar drag af både OXENSTJERNA, LEOPOLD och LIDNER; men af TEGNÉR upptäcker man ännu nästan inga. Ett lysande undantag från detta allmänna omdöme bildar dock sången *till min hembygd* (1804). Den försvarar en plats i samlingen af hans dikter, och glänsar bland dem som en morgonstjerna. Äfven *vid en borgarflickas graf* (1804) ljödo toner, skärare, enklare, djupare än man hittills var van att höra. Hans sång *till Christofer Myhrman* (s. å.) är ett stycke, fullt af skärpa och eld. Här

redan blixtrar det i gryningen. Till hans aflägsna älskarinna hör man, bland åtskilligt morgonqvitter, ömma toner af kärlek, längtan, saknad. Dystert, men manligt, ljuder vid en och annan graf hans klagan. Då och då hör man lekande ljud: man ser en solglimt af löje och satir, och här framskymtar kanske mest hans rätta jag. Så, bland annat, när han i ett poëm till sin fästmö, sjunger, hösten 1802:

”Än bekymmerslös och glad
Lik en dans din tid försvinner:
Öfver allt du nöjet finner,
Till och med i Filipstad.”

Så, när han, i skaldebref till en vän, utgjuter sin harm öfver svenska akademien, som ej prisbelönt hans 1805 till täflan insända poëm *Kulturen*; så ännu mer, när han i en polemisk visa, sprittande af qvickhet, affärdar en läkare i Carlstad, som parodierat hans sång *till hembygden*.

Men i allmänhet behandlade han ännu en lång tid poësin som en bisak. Hans af trägna arbeten upptagna tid medgaf blott glesa besök af sånggudinnorna, och hans offer åt dem voro ögonblickets. Sjelf var han den siste att fästa någon uppmärksamhet vid utkast, dem han vid en mognare ålder betraktade blott som poëtiska ungdomssynder. Mindre åt den vittra, än åt den lärda, banan låg ännu hans sträfvan; och han märkte ej, att begge dessa banor möttes i ett gemensamt mål. Genomträngd af klassiska mönster, odlade han sin smak; forskande i teoriernas djup, skärpte han sitt snille. I samma mån de stora tankarna trängde in på hans själ, afspeglade

dem fantasien i mångfärgade bilder. Hans genius flög ej ännu; men dess vingar växte med hvarje dag: sköna skapelser lågo som en sofvande vår i hans inre; och hans poësi slog nu sina rötter i djupet, att snart för morgonens fulla sol öppna, för middagens varma glans utbreda hela prakten af sina blommor.

En märkbar förändring röjde sig i skaldens väsende från den stund han, med betryggad lefnadsväg, kände sin yttre ställning oberoende, och det husliga lifvets lycka göt sin fröjd öfver hans hvilas stunder. Hans sjelfständighet steg nu fram och tog, nästan med kungliga later, in sin plats. Förut mera trög, slutten, otillgänglig, blef han nu med ens liflig, öppen, sällskapsglad. Det var, som hade han hittills ej haft tid att vara ung; i stället tog han nu ungdomen med sig lifvet igenom. Blott inåt hade hans sol förut vändt sina strålar; nu genomglödgades af dem äfven hans yttre varelse; den tinade opp som en frusen alp, sprack ut med alla sina under, och den snillrike grubblaren var snart i sitt hem den älskligaste värd, i alla kretsar en efterlängtd gäst för sitt spelande skämt, sin ljungande qvickhet, sina blixtrande infall. Aldrig utarbetade, aldrig öfverlästa, aldrig utslitna, kommo de nästan omedvetet framstörtande, med en jättes trots och ett barns oskuld. Man förlät dem deras yra och hann ej såras af deras udd; — den var ej doppad i gift, men lindad med rosor af qvickhet. Hans umgänge sprutade eld; men elden var ej härjande, den var elektrisk: — gnistorna flögo omkring, som de gaddlösa lysflugorna i söderns sommarnätter. Stundom, när löjet skalkades kring hans läp-

par, tillät han sig yttra betänkliga saker, som, upprepade af en annans mun, skulle förefallit oförlåtligt råa, men som i hans hade något på en gång så öfverraskande qvickt och så godmodigt lekande, att äfven den oskyldigaste mö merändels måste skratta, innan hon hunnit att rodna. En älskvärdare qvickhet än TEGNÉRS har troligen ej funnits. Hvad sjelfsvåld än lekte kring hans mun, man visste dock, att intet gyckel dristade sig in i hans hjerta: man såg genom ytans skalkande våg ned i ett genomskinligt djup af heligt allvar. Det var det bottenärliga i hans väsende, som på en gång föranledde och öfverskyldde det sjelfsvåldiga i hans uttryck.

Med dessa egenskaper, var det ej underligt, om TEGNÉR blef själen och medelpunkten i det samqväm, som, vid denna tid, på lediga aftonstunder bildades af några bland de yngre lärarne vid akademien. Angående denna klubb, det s. k. *Herberget*, berättar han: "Den hade ingen politisk syftning och i allmänhet inga stadgar. Öfver litteratur talades allehanda, och i synnerhet öfver den akademiska styrelsen. Här knöt sig kärnan till åsigter och tänkesätt, som sedermera ej blefvo utan inflytande på universitetet. Ehuru flera bland oss redan voro husfäder och män, var dock det hela ett gladt studentlif: man kastade boll med idéer och infall, ögonblickets barn, som väl kunde förtjent att blifva allmännare bekanta." Deltagare i denna klubb voro, jemte TEGNÉR, flera män, som sedermera vunnit anseende i veltenskapen, staten och kyrkan, sådana som AGARDH, HEURLIN och C. P. HAGBERG. Hans käraste umgänges-vän, prof. BOLMÉER, var en af stiftarne.

Om sitt förhållande till en annan utmärkt personlighet yttrar skalden i sina anteckningar: "Från Köpenhamn hade LING (1805) kommit till Lund, der han väckte mycket uppseende, icke blott genom sin fäktning och gymnastik, utan äfven genom sin poësi. Jag värderade då, som nu, den redliga öppenheten i hans karakter, och beundrade hans poëtiska gåfva, ehuru bristen på klassisk och äfven modern bildning ofta föranledde en råhet i formen, som var mig vidrig; men den ömtåliga retligheten i hans lynne söndrade oss ofta."

TEGNER'S anseende såsom akademisk lärare växte med hvarje år. När han, de begge lässterminerna 1808, under LIDBECKS rektorat, förestod den esthetiska professionen, strömmade ungdomen med entusiasm till hans föreläsningar. Dessa voro med stor sorgfällighet utarbetade. De utmärkte sig för sträng skärpa i begreppens bestämningar, ett högst genialiskt sätt att gruppera föremålen, och en mer än vanlig förmåga att popularisera spekulativa ämnen. Härtill kom ett föredrag, enkelt som sanningen, och flärdlöst som den äkta skönheten: ingen dimma öfver tankarna, ingen slöja öfver uttrycken. Hvad han lärde och sade, var klart och genomskinligt som kristall. Likartade egenskaper utmärka äfven den *ethiska kollisionslära*,* som han samma år utgaf såsom prof för en profession i praktiska filosofien, och som till denna beredde honom andra förslagsrummet.** Hans

* *De officiis, quæ collidi dicuntur.*

** Professor C. F. GLDBERSCHÖLD erhöll sysslan.

outröttliga arbetsamhet räckte till på många håll; ty äfven åt enskilt undervisning måste han fortfarande offra en ej ringa del af sin tid. Hans knappa lön tvang honom att i sitt hus taga pensionärer, och bergningen för ett växande hushåll blef ändå endast möjlig genom husmodrens kloka omtanke. Mången gång var det hon, som biträdde honom med utskrifvandet af filosofiska fakultetens protokoller, och lösen för ett och annat betyg var dem ofta en välkommen tillgång i ögonblicklig förlägenhet. Lycklig make och far, hade under tiden TEGNÉR redan blifvit universitetets prydnad, vettenskapens stöd, ungdomens afgud. Han blef nu äfven svensk nationalskald från den stund han, en Novemberdag 1808, sjöng sitt evärdliga qvåde *för det skånska landtvärnet*. Denna krigiska dithyramb ljöd som en stormklocka genom alla fosterländska bröst. Toner, på en gång så trotsiga och så sköna, hade man förr ej hört från den svenska lyran. Genom land och rike gick som en löpeld denna elektriserande sång, vittnande, att norden ägde en Tyrtæus, fullt jemförlig med den, som fordom sjöng seger åt Spartas söner.

De dubbla förtjensterna af lärare och skald påkallade snart regeringens uppmärksamhet. Den yttrade sig genom fullmakt af den 6 Dec. 1810 på professors namn, heder och värdighet.

Följande årets sommar tillbragte TEGNÉR på Rämnen. Han hade, under de föregående åren, mer än en gång dit återvändt, och hans familj tidtals der gjort längre besök. Denna gång var det en sorglig anledning, som förde honom till det kära ungdoms-

hemmet. Han vördnadsvärde svärfader, bergsrådet MYHRMAN, hade lyktat sin verksamhet. Midsommarsolen sken nu på hans liflösa stoft, till grafven buret af hans åtta söner och två mågar. Af jern reste de hans minnesvård, en bild af den större, han sjelf sig hade rest i sina vackra anläggningar. Dessa blomstra ännu öfver hans mull, och, från den löfskuggade kyrk-udden nere vid sjön, kan han ännu ur sin graf höra hamrarna klappa vid Rämen.

Mot slutet af denna sommar (1811) företogs från Rämen en sällsam utfärd. Fyra af de hemma-
varande nya bruksägarne — två militärer, *en* kanslist från Stockholm, *en* professor från Lund — kommo en dag öfverens om att sjelfva, såsom raska bergsmän anstod, köra in sitt jern till staden och derifrån hämta sin spannmål. De ville dermed ej blott utföra ett gladt upptåg, men på fullt allvar visa grannar och underhafvande sin aktning för yrket och sin förmåga att, om det gällde, sjelfva lägga hand vid det tyngre arbetet. Detta friska skogsäfventyr anslog lifligt TEGNÉRS natursinne: upprymd och sommarledig, tog han med hela sin själ deruti del. Utgången ur folkets kärna, hängde han ännu med alla sitt väsendes rötter fast deruti: han ville en gång smaka huru arbetaren hade det, huru det känts för hans farfar, när denne, krökt vid lasset, gick tunga steg genom Smålands skogar. Han kände sig återförd till fädrens enkla seder, försatt tillbaka i de tider, då hvar och en var "man för sig." Lik de andra, smorde han om qvällen sin kärra, och pålastade sina två skeppund stångjern, som nogga måste fastkilas, för att ej

i backarna falla ur sitt läge. På brukskontoret emottog sedan *Esaias Esaiasson* sin forsedel, ställd till faktoret i Filipstad. Klockan 2 på morgon steg han opp, för att sköta om sin häst och sela på. En timma derefter satte sig de fyra fororna i gång. Dagen blef vacker och herrlig. En hvar tillryggalade nu de fyra milen till fots, gående bredvid sitt lass. Endast i svårare backar kom man hvarandra till hjälp, och njöt, under dragarnas pustning, af den medförda resekosten. Mot qvällen anlände de till staden, der hvar och en sjelf lossade sitt jern. Andra dagen återvände de på samma sätt, men med spannmålslass. Nu blef profvet dem drygare genom ett starkt ihållande regn, som genomblötte deras sugande vadmalsrockar: öfverplagg ägde de ej, och, genom miss-hushållning dagen förut, hade äfven matsäcken tagit slut. Men företaget var en hederssak: de gingo alla i land dermed, och, efter nära två dygns vakor och åtta mils fotvandring, anlände de på sena natten lyckligen med sina lass till Råmen, hungriga och våta, men tillfredsställda öfver att hafva visat sig duga till något annat än "herremän".

Att denna händelse här blifvit omständligare beskrifven, har en särskilt anledning. Vill läsaren veta, hvarpå han tänker denne allvarsamme forman, som skrider fram med sitt lass mellan de bugande tallarna? Jag vill yppa det. Han tänker inga vänliga tankar. Rad för rad växer i hans själ ett poëm, der malmens klang försmälter med tallarnes sus, och Alexandrinens gång målar hans egen:

— "Se kring dig! Flammande kring fjället fästet svänger,
Utöfver forsens svall förvågna klippan hänger,
Och skogen hvart du går, omgjordande din stig,
Står hög och allvarsam och blickar ner på dig." —

Svenska akademien tillerkände på högtidsdagen 1811 stora priset åt poëmet *Svea*, som hördes med sorl af beundran och snart i tusende afskrifter flög genom landet. Det var sjunget ur folkets bröst. Det var diktadt i Rämens skogar.

Tegnérskas poësiens *morgon* flammade nu i sitt klaraste guld. På gränsen mellan tvenne smakens olika åldrar hade detta poëm ställt sig, hyllande och försonande dem begge. När skalden, mot dess slut, plötsligt bryter den lugna, afmätta, högtidliga versstråt, der moln af fosterländska sorger urladdat sig i åskor af medborgerlig harm, och han med ens, i dithyrambiskt rus, störtar sig i ett solbad af profetisk hänryckning, och nu i en hägrande syn ser eldsdragen af Sveas framtid, mellan kamp och seger, mellan norrsken och stjernor, mellan fornmythiska dimmbilder och historiska hjeltevålnader; då motstår honom intet svenskt hopp, ingen esthetisk formlära; då nedrifver han, på samma gång med framtidens slöja, äfven diktens föråldrade skiljemärken.

TEGNÉR infann sig i Stockholm i början af 1812. Han knöt här personlig bekantskap med de återstående länkarna af Gustaf III:s vittra hofkrets, med NILS V. ROSENSTEIN och LEOPOLD, med OXENSTJERNA och ADLERBETH. Äfven med en annan, en yngre krets af snillrika män, som ur svenska fornhäfder och svenska fornsånger åter ville besvärja fram nordisk ära

och kraft, trädde han i nära beröring. Han ingick, under namn af *Bodvar Bjarke*, i Göthiska förbundet, och lemnade till tredje häftet af *Iduna*, som samma år trycktes, sina oförgätliga poëmer: *Majsång*, *Elden*, *Skidbladner*, *Herthas barn* och *Flyttfåglarna*. Hans egentliga ärende i hufvudstaden var för öfrigt, mindre att af v. ROSENSTEINS hand emottaga det förvarade priset för *Svea*, än att af konungens undfå fullmakt på grekiska professionen i Lund. Han erhöll den d. 26 Febr. 1812 och blef på samma gång utnämnd till kyrkoherde i Stäfvie och Lackalänge prebende-församlingar. NORBERG hade, med bibehållande af den orientaliska professionen, begärt afsked från den grekiska. På hans förord, och Lunds akademie kanslers, H. Exc. Grefve v. ENGESTRÖMS anmälan, erhöll nu TEGNÉR denna, utan ansökning och vanliga omvägar, på grund endast af sitt anseende såsom universitetets lärdaste hellenist, ett anseende, som han till fullo bestyrkt genom förut utgifna mästerliga afhandlingar. * Så erhöll nu Lunds akademi, för fjerdagången sedan sin stiftelse, och efter nära ett sekels saknad, en särskilt professor i grekiskan. Det program, som i början af följande hösttermin tillkännagaf dennes installation, uttalar i vackra och värdiga ord hvad universitetet för TEGNÉR kände och af honom på denna plats väntade. **

* Utom de redan anförda, må här nämnas afhandlingen: *de Diis Iliadis*. 1804. — Sednare utgaf han: *de oraculo Dodonæo*; — *Monumenta Græcorum ex anthologia*; och *Hymnus Homericus in Pana*.

** — "De quo nescio quid dicturus sim, ne, dum nudam simplicemque sequor veritatem, adulator esse videar. Ea

Det tolfåriga tidskifte, som nu af skaldens lefnad vidtager, är i många hänseenden att räkna för hans lyckligaste. Utan detta hade han ock ej blifvit, hvad han nu för efterverlden är. Att börja med, gaf honom hans nya embete ej blott tillräcklig utkomst, men rika skördar af bognad och tillfredsställelse. Återgifven åt sina gamla greker, fick han nu ostörd tolka deras eviga skönheter för en ungdom, som han älskade, och som, på denna lärostol, begynte med att frukta, slutade med att dyrka honom. Samme käre Homerus, som så mången sommarqväll hvilat i hans famn under Rämens björkar, hade nu med sina fullskrifna blad, flyttat opp i en akademisk kathedr. Pindarus, Thucydides, hela skaran af Hellas' skalder och Vise följde den store Joniern. Hvad man minst väntade att hos en fantasirik skald möta, var en så grundlig insigt i den grammatikaliska organismen, ett så sällsynt samband af empirisk linguistik, filologiskt skarpsinne och esthetisk skönhets-takt. Hans fordringar på insigt i språkets mekaniska delar voro stränga, och understöddes genom införande af både

enim ejus ingenii est indoles, ea etiam ipsius Græcæ antiquitatis scientia, ut difficile diceret, natura an studium in illo Græcorum poëtarum effigiem posuerit. Ex quo, tanquam ex fontibus Nili, excurrit vena, quæ, etsi pleno semper alveo fluat, nihil tamen sui perdit. Est vero Academiæ nostræ magno honori, non minus quod illius est Doctor egregius, quam cum nostri Lycei fuerit alumnus. Hoc igitur vere de illo prædicturus esse videor, illum non Academiæ solum decus fore, sed patriæ, nec hujus fore ævi sed seculorum". — Professor E. Z. MUNCK AF ROSENSCHÖLDS program d. 14 Oct. 1812.

tal- och skrif-öfningar. Enskilt undervisade han i grekernas mythologi, fornkunskap, geografi och kulturhistoria. Också finnes säkerligen ingen af hans talrika lärjungar, som skall jäfva hvad han sjelf med naiv ärlighet bekänner: "Professionen skötte jag med mycket nit. Ehuru — tillägger han — jag i åsigter och method i flera delar afvek från NORBERG, och i synnerhet yrkade på en säkrare och fastare grammatikalisk underbyggnad, störde dock detta icke ett ögonblick det goda och vänskapsfulla förhållandet oss emellan. Grekiskan blef ett studium på modet; och jag kan utan skryt säga, att jag lemnade denna litteratur både mera känd och mera aktad vid akademien, än jag emottog den."

Dekanus i filosofiska fakulteten var TEGNÉR åren 1814 och 1823; promotor 1820.* Det akademiska rektoratet ville han aldrig emottaga. När detta 1818 erbjöds honom, väckte hans vägran missnöje hos en del af konsistorium; och en mindre välbetänkt tillrättavisning af astrarådande rektor, professor KJELLIN, föranledde TEGNÉR att, i en qvick och skarp inlaga till akademiens kansler, förklara grunderna för sin afsägelse.

Den 20 Dec. 1812 vigdes TEGNÉR till prest.** Huru heligt han uppfattade sitt nya kall, derom vittnar hans poëm *Prestvigningen*, om hvilket FRANZÉN med skäl yttrat, att "det strålar af himmelsk skön-

* Hans berömda promotions-program handlade: *de Platone artem poëticam improbante.*

** Han hade året förut speciminerat: *de Gnosi ejusque in Novo Testamento vestigiis.*

het." Pingstdagen 1813 höll han inträdespredikan i sina prebende-pastorat. "Jag kommer — sade han — till eder med en ringa erfarenhet, men likväl med ett redligt hjerta. Möten mig därför med edert förtroende och öfversen med mina brister! Besinnen att andra pligter binda mig, dem jag ej heller får försumma! Jag kan icke, som jag borde, lefva ibland er, icke känna alla edra husliga omständigheter, icke dagligen dela eder sorg och eder glädje. Låten ej denna omständighet aflägsna edra sinnen ifrån mig; den beror ej af mig att ändra, och för ingen af er skall dessutom mitt hus vara främmande eller mitt hjerta tillslutet." Han höll ärligt ord. Han var ej blott i väsendtligt fall en öm själaherde, men han var en fader för sina bönder. Hans råd och hans dörr stodo dem alltid öppna. I Lund körde de in i hans gård, åto vid hans bord, hedrades af hans hustru och barn. När 1814 hans yngste son föddes, bars han till dopet af en hedervärd bondhustru, och alla de öfriga faddrarna tillhörde hennes klass. Sina sympathier för den allmoge, ur hvars sköt han utgått, förnekade TEGNÉR aldrig. Också yttrade sig hos hans församlingar den mest rörande sorg, då han, tio år derefter, skulle lemna dem för att emottaga ett indräktigare pastorat, Reslöfs och östra Carleby, hvarå, med bibehållande af professionen, han den 17 Juli 1822 erhållit konungens fullmakt. När han sedermera måste flytta till Wexiö, täflade bönderna från hans äldre och hans nya prebenden att erbjuda sina dragare för att verkställa den tjugu mils långa flyttningen. — Vid CARL XIV JOHANS kröning nämnd till theologie

doktor, promoverades TEGNER i Upsala d. 15 Okt. 1818. Samma år invaldes han d. 5 Nov. till en af de aderton i svenska akademien, der han d. 22 Juni 1819 intog det åttonde rummet med ett tal, för känt att bär behöfva prisas, ett tal, sådant som endast Sveas skald kunde hålla öfver *Skördarnas*. Talen i Lund, vid jubelfesten 1817, och i anledning af kronprinsens och kronprinsessans förmälning 1823, hade, det ena grundlagt, det andra ytterligare bestyrkt hans stora anseende som talare. Det förra, ursprungligen ej för trycket ämnadt, och inmengdt af en nog bitter polemik mot den Nya Skolans poetiska rigtning, ådrog honom länge dennas misshag: det sednare, uppfylt af frisinnade åsichter öfver dagens politiska frågor, ställde honom högt bland det liberala partiets kämpar, och föranledde snart från författarens sida en förklaring *till danska allmänheten*, som, genom ett litterärt lurendrejeri, kommit i tillfälle att, förr än den svenska, läsa talet i tryck. — Till andlig ledamot af nordstjerne-orden hade TEGNER blifvit utnämnd d. 29 April 1822.

Skaldens husliga lycka stördes, under denna tidrymd, genom förlusten af en åttaårig dotter, vid hvilken hans fadershjerta fäst sig med hela styrkan af sin ömhet. FRANZÉNS lyra ljöd vid EMMAS tidiga graf, och, i de fyra öfriga barnens namn, kommo med ljusande lek dess blida toner att försköna skaldens nästa julafton.* Redan tillföre hade TEGNER mistat en späd son, som, efter BRANTING, bar namnet JAKOB.

* Se FRANZÉNS *skaldestycken*, andra bandet, s. 417.

Alla sina bröder hade han ock nu öfverlevvat. Till ELOF, den qvickaste menniska, som TEGNÉR sade sig någonsin hafva känt, hade han 1810 diktat den bekanta *Brudskriften*; fem år sednare sjöng han vid hans bår ett rörande dödsqväde.* Den vansinnige JOHANNES hade ända till sitt 39:de år ömt blifvit vårdad af den åldriga modren. När hon 1817 från Ingrirud, der hon i tjugutre år fortfarit att bo, flyttade till sin måg, prosten N. LIDÉN, som då innehade Silbodahls pastorat, var JOHANNES äfven dit henne följaktig. En dag föll det honom in att bese prestgårdens qvarn; men, i stället för att gå öfver bron till qvarnhuset, tog han genvägen rakt i elfven och drunknade. Modren var otröstlig öfver att denna, kanske enda, gång, hafva lemnat honom utan tillsyn. Några år sednare — i Juli 1822; gumman var då nära 80 år — passerade konung CARL JOHAN Nordmarks härad på återresan från Norrige. Han fick höra, att TEGNÉRS gamla mor bodde i denna ort, och lät genast yttra sin önskan att se henne. Den vackra, prydliga gumman, åtföljd af sin dotter och måg, inställde sig vid hemmanet Strand, nära Silbodahls prestgård, klädd, såsom alltid i bindmössa och kofta. Konungen öfverhopade henne med vänligheter, lät säga henne de utsöktaste loford öfver hennes son i

Lund

* ELOF TEGNÉR, sedan 1805 eloquentie lektor i Carlstad, dog d. 27 Jan 1815, efterlemnande tvenne söner, (BRAGE ESAIAS och ELOF) och en dotter (HILDA, gift med kyrkoherden i Carlskoga, mag. C. WAHLUND). ELOF TEGNÉRS enka, JEANA CAROLINA BAGGE, blef 1816 omgift med lektor U. J. ÅBERG. (Jemf. noten sid. xxxviii).

Lund, "den det vore en ära för henne och Sverige att hafva födt," och slutade med att skänka henne sin bild, den han bad henne förvara, såsom han i sitt minne ville behålla hennes.

Det var under denna tolfåriga period, som TEGNERS vittra ära nådde sin strålande middagshöjd. Aldrig har hans fantasi utvecklats en rikare alstringskraft, aldrig hans konstnärskap hunnit en högre fulländning. Att ej tala om den massa af tillfällighetsdikter,* som han i det dagliga umgänget strödde omkring sig, såsom *Svanen*, vid stranden af sin insjö, stänker omkring sig ett strålregn af perlor; att ej nämna hans mångfaldiga smärre dikter från denna tid — än fornmythiskt djupa, såsom *Asatiden* och *Jätten*, än sublimt djerfva, såsom *Elden* och *Polarresan*; än sökande sitt ämne i Nordens hjeltehäfder, såsom *Carl XII*, än i dagens fosterländska entusiasm, såsom *Götha Lejon* och *Prins Oscar*; än titaniskt öde-trotsande, såsom *Hjelten*, än Davidiskt harpoljufva, såsom *Fridsröster* och *Skaldens morgonpsalm*; än naturbeskrifvande, såsom *Vintern*, än lyriskt målande, såsom *Stjernerisången*; än didaktiskt-allegoriska, såsom *de tre bröderna*, än ironiskt-politiska, såsom *Nyåret 1816*; — det var nu, som han, i flykten af den högsta etheriska lyrik, diktade sin *sång till Solen*; nu, som han, efter freden i Kiel, med profetisk hänryckning skref sitt poëm *Nore*, hvars uppläsning i göthiska

* Ett stort antal af dem ledde sitt ursprung från förtroliga fester i biskop W. FAXES glada och vördnadsvärda familjekrets.

förbundet GEJER måste afbryta för gråt; nu, som han från Lundaparnassen, vid magisterpromotionen 1820, lät höra denna beundrade *Epilog*, der det starka och det blida sammansmält till antik skönhet, alla färger upplösa sig i det rena ljuset, filosofiskt tankedjup genomskimras af grekisk klarhet, och de stora idéerna som stilla stjernor spegla sig i ordets lugna flod. Knapt hade nationen hunnit sansa sig efter sin förtjusning öfver denna, förrän, med korta mellanskof, trenne större skaldeverk togo hennes uppmärksamhet i anspråk: en heligt ljuf pingst-idyll, en på en gång frisk och vek riddar-romans, och en cyklus af hänförande sångprof ur en fornnordisk kämpasaga. *Nattvardsbarnen*, föregångna af sitt sköna preludium till NORBERG, framträdde redan 1820. Åtföljdt af den ej mindre vackra hyllningen till LEOPOLD, utkom året derefter poëmet *Axel*, diktadt inom några få dygn, under skaldens tillfrisknande från en svår sjukdom; och, nästan samtidigt, frambar nu äfven Iduna de sista nio sångerna af *Frithiofs Saga*, "de äpplen — säger GEJER — genom hvilka gudinnan ännu bevissade sin förmåga att odödliggöra". Det dröjde ej länge, innan detta verk fulländadt framträdde. Härmed var nu kronan satt på TEGNÉRS skaldeära, och uppfyllt den profetia, som "Blommornas" bard, redan vid de första sångerna, yttrat: "när denna hjeltdikt blifver färdig, äger Sveriges vitterhet att uppvisa ett skaldeverk, som med hvarje romantiskt epos i verlden förmår att uthärda täflan och jempörelse."

Öfverflödigt vore att här erinra om det bifall, hvarmed denna "mästarsång af nordisk diktning-

förmåga" högljudt helsades af hela den bildade världen; huru GOETHE från sin sångarthron hyllande för den sänkte sin under lagrar grånade hjessa; huru alla Europas språk, ända till det ryska, polska och nygrekiska, skyndade att tillegna sig större eller mindre delar af densamma; huru den, i skaldens eget land, snart utgjorde en lefvande fröjd på folkets läppar, en skatt i daglönarens tjäll som i furstens salar. Dess fosterländska betydighet öfvergick i en världshistorisk; TEGNÉRS namn växte samman med LINNÉS, och, hvarhelst man i världen kom, uttalades det med aktning och beundran.

Det skall måhända interessera läsaren att, för några ögonblick, söka upp den enkla skaldeboning, hvarifrån ett så stort rykte utgått. Vi begifva oss då till Lund och finna der, i hörnet af gråbrödragatan och klostergatan, ett hvitt envåningshus, rymligt till omfång och trefligt till utseende. Detta med den tillhörande lilla trädgården är skaldens eget: han har ägt det sedan 1814. På den höga stentrappan utanför se vi några lockiga barn leka med en frodig, svartnosad mops. Denne är skaldens favorithund, den vidt-bekante Atis, som i tolf år varit från honom oskilt-jaktig och ännu aldrig försummat någon grekisk lektion. När hans herre går upp i kathedern, följer Atis med och tager sin plats vid hans fötter. Skulle professorn någon gång glömma af sin föreläsningstid, rycker Atis honom i rocken, och man vet då, hvad klockan är slagen. Vi träda in i huset och lemna till vänster om oss familjens boningsrum. Till höger inkomma vi i en större sal, och innanför den ligger

skaldens arbetsrum; men innan vi öppne dörren, böre vi först lyssna, om derinifrån ej höres ljudet af tunga steg och af ett doft, entonigt gnolande. Detta är tecknet, att skalden diktar. När han så går och smågnolar, då vet man, att något är å färde: alla lemna honom då i fred, och sjelfve Atis stadnar då helst utanför på trappan. Men — skalden är nu borta, och vi träda in i hans verkstad. Hvad finna vi? Ett anspråkslöst studentrum, med två fönsterluster, från golf till tak beklädt med böcker, ett brunmåladt skrifbord framför en perlfärgad soffa, och för öfrigt ingenting anmärkningsvärdt, utom tvenne fördjupningar i golfvets begge motsatta hörn. Det är på dessa punkter, som skalden vändt sig under sina kammarvandringar: sjelfva bräderna ha emottagit intryck af hans poësi. I detta rum är eljest — tycka vi — ingenting att se; men under detta låga tak var det, som *Frithiof* såg dagen; vid detta brunmålade skrifbord, som *Nattvardsbarnen* upptecknades; på denna perlfärgade soffa, som skalden tillfrisknande låg, när han diktade *Æxel*.

Till denna anspråkslösa boning ankom, en Januari dag 1824, en skånsk bonde, ridande genom stark snöyra, för att aflemna ett angeläget bref. Det innehöll underrättelsen att, vid det nyss hållna biskopsvalet i Wexiö, de flesta rösterna tillfallit TEGNÉR, som således blifvit uppförd å första förslagsrummet.*

* De andra begge rummen innehades af domprosten i Wexiö, D:r M. LAMÉR, och kyrkoherden i Skatelöf, kontraktsprosten, D:r C. M. AGRELL. Röst-antalet till de tre rummen var 127, 105 och 91.

Denna tidning väckte hos honom i början mera bekymmer än glädje. Det var en annan af professorerna i Lund — småländska nationens förtjente inspektor * —, som långt mer hade väntat och äfven önskat detta bevis af sin födelsebygds förtroende. TEGNÉR, som ej gjort ett steg för att erhålla förslaget, gjorde ej heller något för att utbedja sig fullmakten. Den utföll icke desto mindre för honom redan d. 25 Februari. I början af April afslutade han sina föreläsningar öfver Thucydides, nedlade det akademiska läroembetet och skiljdes från ungdomen med detta bekanta tal, der han i hänförande bildspråk framställer grunddragen af alla tiders skiljaktiga poësi, uppehåller sig längst vid den grekiska, och sist öfvergår till ett djupt gripande farväl, der den vexlande tonarten af grekens gnomer och Syrachs lefnads-reglor antyder likasom hans eget vacklande i denna stund mellan Parnassens höjder och Zions. Slutet af detta tal är i synnerhet rörande. Det är ett kärlekens testamente af visshet, är såsom en faders sista handtryckning, sista famntag till söner, dem han ej väntar att mera återse. Ur hvarje tanke framqväller en tyst suck, i hvarje ord gömmer sig en sväljd gråt. — Få veckor derefter höra vi TEGNÉR från en annan talarestol. Det är på Wexiö gymnasium, som han helsar sin nya omgifning.**

* d. v. Historiarum professorn, mag. A. O. LINDBORS. Han var, med 65 röster, närmast de tre på förslaget uppförda.

** Detta första tal i Wexiö höll han, stadd på resan till Upsala, för att invigas i sitt embete. Denna invigning skedde sedan i Upsala domkyrka d. 31 Maj s. å.

I Maj 1826 flyttade skalden till Wexiö.* Han bodde första året på Tufvan, ett täckt landställe i stadens grannskap, till hvars vidsträckta utsigt, leende sjöbrädd och vackra hängbjörkar han, lifvet igenom, bibehöll sin kärlek. Det af WALLQVIST uppförda biskops-bostället Östrabo blef och förblef sedan hans hem. Beläget på en höjd, med utsigt öfver tre sjöar, är det med staden, som ligger vid dess fötter, förenadt genom en vacker allé. Några år efter ditflyttningen yttrade TEGNÉR i bref till en vän: "Jag bor icke blott väl, utan äfven präktigt, utanför staden. På bostället, som jag emottog ganska förfallet, har jag nedlagt mycken kostnad i odlingar; men, om jag finge lefva ännu några år, skulle jag väl ha kostnaden ersatt, och i allt fall betraktar jag ett boställe som en hedersskuld." Till samme ungdomsvän hade han förut skrivvit: "Hvad mitt biskopskall angår, så bör jag först och främst påminna dig, att jag icke, hvarken direkt eller indirekt, sökt det. Det var egentligen det yngre presterskapet, till hvilket jag som lärare vid akademien stått i förhållande, som, utan all min förskyllan och värdighet, skaffade mig förslaget. Om något annat stift, åtminstone i Götha rike, förut blifvit ledigt, hade möjligtvis förhållandet blifvit enahanda. — Men sedan jag en

* Som hans företrädares, Baron LUDVIG MÖRNER, enka åtnjöt trenne nådår, emottog TEGNÉR ej boställe och lön förrän d. 1 Maj 1827. Biskop MÖRNER hade dött d. 19 Okt. 1823. — TEGNÉRS enka lærer vara en af de första biskops-enkor i Sverige, som ej erhållit mer än ett extra nådår. Man har undrat deröfver; men hon har ej begärt mer.

gång fått sysslan, fordrar min heder, att jag sköter den så godt jag förmår. Jag är ingalunda af din tanke, att biskops-fullmakten är en anvisning på lättja och orkeslöshet. En utlefvad man, som emottager embetet såsom en pension, kan vara ursäktad, om han betraktar sin tjänst på detta sätt, eller rättare, är tvungen att behandla den så; men vid mina år vore det oförsvarligt. Det bästa vore utan tvifvel, om jag vore född till förmögenhet, så att jag kunde lefva utan embete; men, då detta är omöjligt, vill jag ej gerna bli ärelös, hvarför jag verkligen, åtminstone sjelf, skulle anse mig, i fall jag vårdslösade en syssla, hvarför jag tar lön af staten. Både som fogdeskrifvare och professor har jag alltid varit nitisk i embetet, icke derföre att det alltid roat mig, men emedan jag ej gerna ville förakta mig sjelf.”

Det kan sättas i fråga, huruvida TEGNÉR såsom biskop var på sin rätta plats, huruvida det ej varit hugnesammare för veltenskapen, rikare för skaldekonsten, lyckligare, i många afseenden, för honom sjelf, om han ostörd fått stadna qvar på sin lärostol i Lund. Han hade der en gladare verksamhet, ett snillrikare umgänge, en för sitt ynglingasinne mer lifvande omgifning. Mera granne till Europa var han ock der, än i en mellan skog och sjö inbäddad småstad, hvarifrån han till sin närmaste stiftsstad räknade hela tolf mil. Allt detta kan, såsom sagdt är, sättas i fråga; men hvad som ej utan orättvisa kan det, är hans oafslätliga sträfvan, att äfven på denna plats vara sitt kall vuxen, hans samvetsgranna nit för allt, som med stifts-styrelsen stod i gemenskap, hans ifver

för ordning och odling, framför allt, hans exemplariska omsorg för läroverken. Han var en för ärlig och för stolt man att någonsin med vett och vilja låta en pligtförsummelse komma sig till last. Theologien, som redan vid akademien ej varit honom främmande, studerade han, under de första åren af sin biskops-tid, nästan uteslutande: äldre och nyare arbeten i de olika grenarna af denna vettenskap införskrefvos för hans bibliotek: man fann honom, dygnet om, inmurad bland kyrkofäder och exegeter. Han höll för en samvetssak att ej vara okunnig i något, som hörde till området af en biskops vetande: han ville — sade han — ”ej skämmas för sina prester.” Också blef han genast från början den, för hvars grundliga lärdom de vid sina stifts-examina erkände sig hafva alfvarsammast att frukta. Dem, som till dessa förberedde sig, tillbandagick han, ännu under de sednare åren af sin lefnad, med enskilt undervisning. Somrarna tillbragte han för det mesta på resor i sitt vidsträckta stift: höll visitationer, invigde kyrkor,* gjorde sig öfver allt underrättad om allmogens bildning och angelägenheter. Man har anmärkt såsom en lemning från hans fogdeskrifvare-tiden skarpa blick, hvarmed han, ofta vid första ögonkastet, upptäckte fel i kyrkornas räkenskaper. Han var en sträng uppsyningsman i sådana fall, och ej mindre i hvad som hörde till sedligt skick och god

* I Wexiö stift uppfördes under Tegnér's biskops-tid 31 nya kyrkor. Om nybyggandet af ytterligare tolf fattades beslut, som redan med sju af dem hann sättas i verket. Betydlig förbättring undergingo dessutom 30.

kyrko-ordning. Vidrigt var honom deremot allt, som smakade af sekt eller fanatism, och de småländske "läsarne" gáfvo honom i detta fall ej litet att skaffa. Sällan här, med allt detta, någon biskop varit mer afhållen i sitt stift, och — vi kunne tillägga det — mera förtjent att vara det. Hans handlingar, som hans väsende, buro städse prägeln af den öppnaste välvilja: i uppoffringar och gästfrihet rådfrågade han blott sitt hjerta: för sina presters enkor var han en öm vårdare, för deras söner en far, som ofta med hjälp ihågkom dem, ännu sedan de lemnat läroverket. Derföre helsades han ock, hvar han i sitt stift for fram, med oskrymtad glädje. Såsom prof på de okonstlade seder, som någon gång mötte honom i denna afskiljda landsort, må följande lilla drag anföras. Han anlände en sommarafstn till en aflägsen prestgård, der i mannaminne ingen biskop hade blifvit sedd. Efter en stund sågos husets begge döttrar komma öfver gården, bärande en så med vatten. På tillfrågan, hvarföre de underkastade sig ett så tungt arbete, svarades: "skulle vi ej räkna för en ära att få vattna biskopens hästar."

En prakt-tafla i TEGNÉRS biskopliga lif var prestmötet i Wexiö 1836.* I sin fulla dager framträdde nu hans kyrkliga lärdom, utan skuggor hans heliga allvar. Från hans ord och väsen utstrålade i de dagarna en evangelisk klarhet; kring hans hjessa bredde

* Redan till d. 20 Maj 1832 hade han utlyst prestmöte; men sjuknade illa, och måste återtaga kallelsen. Hans resa till Tyskland 1833, sedermera riksdagen 1834—35, vållade ytterligare uppskof.

sig en gloria, för skär att vara blott skaldens. Äldre och yngre embetsbröder hörde honom med beundran, sågo honom med kärlek, ägde honom med stolthet. Alla instämde i de profetiska ord, som i mötets slutstund, till honom yttrades: "när skalden TEGNÉR går till odödligheten, skall ock biskop TEGNÉR lefva i ett tacksamt, välsignadt minne."

Erkända äfven af dem, som satt i fråga skaldens biskopliga egenskaper, äro hans nit och förtjenster såsom Eforus. Lärjungar, utgångna från Wexiö läroverk, hafva burit vittne derom för samtiden: hans värderade skol-tal skola ännu göra det för tider, som komma.

Bland de komittéer, i hvilka TEGNÉR såsom ledamot verksamt uppträdde, må här nämnas den för undervisnings-verkens granskning (1826), och den för kyrkolagens öfverseende (1839). Af pligt, och på befallning, infann han sig vid trenne riksdagar. I flera frågor förnekade sig ej heller här hans ljusa blick och praktiska sinne; ** men han deltog med olust i de långsamma öfverläggningarna, och han ställde sig med ovilja i partisplitets leder. *Ett* var, som grämde honom mest. I dagens liberalism igenkände han ej mer de frisinnade åsigter af lif och samhälle, dem hans ungdom så varmt hyllat och hans mannaålder så eldigt försvarat. Fastmer tycktes de honom nu, i förvriden gestalt, gäcka både honom

* 1828, 1834, 1840.

** Ett och annat af honom uppsatt utskotts-betänkande, t. ex. det angående väckt fråga om indragning af öfverflödiga helgedagar, förtjenar att med hans namn gå till efterverlden.

och sig sjelfva, med hån vändande sig mot föremål, dem hans skarpa omdöme ej kunde erkänna för ofelbara, men dem hans medborgerliga hjerta lika litet kunde upphöra att anse för heliga. Ej för sin skuld sörjde han, men för sitt lands, för sin kungs. Han blef bitter i sina tankar, bitter i sina ord. Ur stånd att frukta, yttrade han dem oförtäckt: ur stånd att vika, blef han der han var. De vapen, som rigtades mot honom, kände han ej; så mycket djupare dem, som rigtades mot ett upphöjdare föremål. Öfverhufvud behöfde man blott i en eller annan mån vara förorättad, för att i TEGNÉR finna en sjelfbjuden försvarare. Det var fosforisternas bitterhet mot LEOPOLD, det var publicisternas, ett par årtionden sednare, mot CARL JOHAN, som bragte honom att så lifligt taga parti först för den grånade skalden, sedan för den grånade monarken. Utan att uppfatta detta ridderliga i hans väsende, skall man aldrig förstå honom rätt. All fördunkling af erkänd ära var honom en styggelse, och en orättvisa, som ej skulle bringa honom i barnesk, måste åtminstone vara rigtad mot honom sjelf. Van att sjunga ut, väjde han då hvarken tid eller rum: från sällskapsbordet, som från predikstolen och kathedern, slungade han sina fräsande viggjar. Det vissa är, att han intill ändan förblef sin ungdoms idealer trogen; att han dog frisinnad, som han lefvat, och att den skarpsynte häfdatecknare, som sjelf öppet erkänt sitt politiska affall, hade rätt, då han om de sednaste utbrotten af TEGNÉRS politiska missnöje yttrade: "hans vänner igenkänna i dem snarare ett varmt hjertas förtret öfver de oarter, som fästat

sig vid den sak, hvilken hans ungdom och mandom älskat och försvarat, än en otro eller ett affall. Att så förhåller sig, derpå tviflar ingen, som älskar och förstår att se in i en rättskaffens och ädel själ." *

Den biskopliga verksamheten hade inskränkt, men hade ej afbrutit, den poëtiska: lyran var ej bortlagd för kräkkan. Ännu alltid med stigande fröjd lyssnade Sverige, lyssnade äfven andra länder, till ljuden från de gyldne strängarna: hvarje dallring i dem gick som en elektrisk telegraf genom landet. Ur lagerskuggorna kring Lundaparnassen hördes ännu en gång "den fordnes" stämman, då vid midsommaren 1829 han, i prokanslerns ställe, utdelade promotions-tillåtelsen, och, i Sångens namn, räckte kransen åt OEHLENSCHLÄGER. Då till sekularfesten åt protestantismens konungslige martyr hela Norden stämde sina lyror, kunde minst hans vara stum. Ofta stämde den ock vid tillfällen, för svenska akademien betydelsefulla. Vid toner från den sänktes LEOPOLD i sin graf; välljud af den helsade AGARDH, ATTERBOM, GRAFSTRÖM, i akademien välkomna. Skönast klingade den på akademiens femtioåra minneshögtid, i det odödliga drottqväde, som, framfördt af WALLIN, hördes med hänryckning, och, så länge svenska språket lefver, skall läsas med beundran.

Beklaga kan man ej nog, att, efter afslutandet af Frithiofs Saga, ingen enda af skaldens planer till större poëtiska verk hann utföras, icke ens det i

* GEIJER. *Litteraturbladet* 1839, sid. 246. noten.

Lund började poëmet *Helgonabacken** bringas till rätt fullbordan. Blott *Kronbruden* är ett stycke af större omfång. Man ville nästan tycka, att, hvad stort och skönt vår skald än frambragt, han dock för Konsten ej fullt gjort så mycket, som Naturen hade gjort för honom. Förklaringen måste sökas i hans tidigt vacklande hälsa, hans ofta förstämnda lynne, hans alltid åt flera håll splittrade embets-verksamhet. För den sednare redogör han i ett af sina bref från Östrabo, med följande tillägg: "Du ser, att jag har, eller, om du så vill, tar mig mycket att göra med tjensten. Jag vet, att många af mina vänner, helst de vittra, klandra detta, och tro att jag bättre kunde använda min tid. Det är sannt, att jag har föga tack därför; men det är en dålig karl, som fordrar tacksägelse för att göra sin skyldighet. — Medvetandet att ha uppfyllt den så godt man förstår, är också något värdt, är af all ärelystnad den lofligaste. Stora snillen må uteslutande lefva för en vettenskap eller en konst, och i den sätta sitt lifs bestämmeelse: vi andra göra bäst, tänker jag, att ej uppoffra vår pligt för vår fåfänga, och låta den lilla litterära ära, som kan vara oss bestämd, komma af sig sjelf, utan ängslig äflan och egenkära beräkningar." — I yttranden af så blygsam art låg ingen förställning. All sådan var från hans natur bannlyst; skrymteriet var han ur stånd att lära sig ens till husbehof. Men väl tänkte han på allvar ringa om sin egen förtjenst, uppbar med fullaste rättvisa sitt lands samtida för-

* Angående detta poëm lemnas vidare upplysningar i första bandet af TEGNÉRS *samlade skrifter*, sid. 201.

fattares,* och kunde emellanåt förundra sig öfver, att han sjelf dock åstadkommit något så pass "brukbart" som Frithiofs Saga. Om sitt stora rykte skötte han föga, och lade ingen vikt vid sin, som han plägade kalla den, "verkligt liderliga" popularitet. Obekymrad var han ock för sitt namns odödlighet hos en efterverld. "Om jag glöms — sade han — några år förr eller sednare, kan det just vara mig detsamma." — Fåfänga var ett för den stolta mannen främmande lyte. CARL XIV JOHAN hade, om våren 1836, under den allmänna entusiasmen öfver svenska akademiens jubelsång, låtit genom bref tillbjuda författaren rikets högsta ordens-värdighet. TEGNÉR undanbad sig denna utmärkelse, och anhöll i stället om nordstjerne-ordens kraschan** för en stor skald i grannriket. Då efter

* Om hans nära vänskaps-förhållanden till flera af de utmärktaste bland dem, till AGARDH, BERZELIUS, v. BESKOW, v. BRINKMAN, FRANZÉN, FRIES, REUTERDAHL, WALLIN, C. F. AF WINGÅRD, m. fl., medgifver här utrymmet blott en antydning. Hans ställning till GEIJER är redan nämnd. Äfven med ATTERBOM lefde han under de sista tjugu åren i uppriktig vänskap. Till HANS JÄRTA sände han en gång från Lund en sinnrik helsning med en hemvandrande dalkulla: en tagelring, å hvars inre sida på en guldplåt funnos inristade orden: *laudat te in vallibus Echo* (ditt lof genljuder i dalarna).

** Sjelf hade TEGNÉR erhållit denna d. 31 Aug. 1829. — Af svenska presterskapets förtroende emottog han bevis vid flera inträffade biskops-ledigheter. Till Carlstads stift innehade han 1829 andra rummet å förslaget, och 1834 det första; äfvenså till Linköpings stift 1834 andra förslags-rummet. På förslag till erkebiskop uppfördes han 1839 i tredje rummet. — Redan 1821 kallades han till arbetande ledamot af k. vitterhets-, historie- och antiqvitetens-akademien; 1829 till hedersledamot af k. vettenskaps-societeten i Upsala; 1835

några år, den, som skrifver dessa rader, bland andra skaldens papper händelsevis anträffade brefvet, som innehöll det kungliga anbudet, hade TEGNER rent af glömt, att något sådant varit i fråga. — När efter den olyckliga vådeld, som inom fem år tvenne gånger lade Wexiö i aska, betydliga bidrag för de brandskadade inflöto från aflägsna länder, ända till och med från Egypten, undföll det ingen annan än honom, att hans namn bidragit till utlänningens deltagande för den svenska småstaden. Hvad han i öfrigt vid dessa tillfällen med sin oinskränkta gästfrihet och allt offrande människokärlek uträttade, lefver i välsignelserik åtanke. Hans boställe var räddadt; men med skäl kunde dock sägas, att branden tvenne gånger öfvergått honom sjelf.

De, som på Östrabo uppsökte den firade skalden, funno en enkel, hjertlig man, än arbetande i sitt, med taflor och byster smakfullt prydda, skrifrum, än matande sina gälla kanariefoglar i biblioteket derutanför, än jollrande med sina älskliga barnbarn, än till häst eller i vagn utströfvande kring skog och bygd. Det öppna, godlynta, kärleksfulla i hela hans personlighet hade något magnetiskt; man kände, att man hade framför sig ej blott en stor skald, men en god människa. Den förre förråddes af ögats genomträngande stråle, munnens olympiska

till ledamot af k. vettenskaps-akademien. Medlem var han dessutom af k. vettenskaps- och vitterhets-samhället i Götheborg, af k. samfundet för utgifvandet af handskrifter rörande skandinaviens historia, jemte flera inländska och utländska samfund.

löje, pannans höga majestät. För att beundra TEGNÉR, behöfde man ej att se honom; men se, utan att älska honom, kunde man ej lätt.

Redan under skaldens mannaår hade flera, ofta svåra, sjukdoms-anfall utvisat ett lidande i lefvern. "Jag fruktar — yttrade han — att högra sidan hos mig, liksom i deputerade kammaren, är obottlig." Den sommarresa, han 1833 företog till bad i Böhmen, häfde ej det onda, men verkade, i andra fall, lifvande och uppfriskande. Helsad öfverallt med hylande aktning, knöt han bekantskap med SCHLEIERMACHER, STEFFENS och flera, lika utmärkta, personligheter; tillbragte angenäma stunder på Sanssouci som gäst hos Preussens snillrike kronprins, och fann i Carlsbad ett älskvärdt umgänge i Polens ädle frihetskjelte, den tappre General SKRZYNECKI. — Snart återvände under nya former det förra onda, och spred tidtals öfver hans lynne moln af dysterhet. Till flera hjertesorger kom äfven den öfver hans gamla mors bortgång. * Enslighet, hans ungdoms tillflykt, tycktes mer och mer blifva hans ålders behof. I bref till en vän skref han om sin sjukdom: "den medför en nedslagenhet, en förstämning, men derjemte en retlighet, som gör patienten odräglig både för sig och andra. När denne Sauls-ande kommer öfver mig, känner jag ofta en obeskriflig bitterhet, som ingenting tål, ingenting skonar, hvarken i himmelen eller

på

* Hon dog d. 18 Nov. 1834, i sitt nittiondeförsta år, hos sin måg, prosten N. LIDÉN i Kölns pastorat, dit hon, 1826, följt honom vid hans flyttning från Silbodahl.

på jorden. Den ger sig hos mig vanligtvis luft genom menniskofientliga reflexioner, sarkasmer och infall, som knappt äro sagda eller nedskrifna, innan jag ångrar dem, men då är det för sent. Äfven i mina bättre och friska dagar sade jag väl ofta epigrammer, men det skedde *par gaieté du coeur*; de ansågos mer-ändels så oförargeliga som de voro menta; nu deremot äro de fixerad, stelnad galla, och ofta sårande. En sådan bitterhet är ingalunda naturlig för mitt lynne, som snarare är för fromt än för skarpt; den är en sjukdoms-symptom, som derföre plågar mig dubbelt." — Från riksdagen 1834 hade han, förgäfves, bedt om förskoning. I dess hufvudfråga, finanserna, förmente han sig begripa "likaså litet som revisorer och bankofullmäktige. Gallsjuka behöfde man ej föra med sig till riksdagen: hon kunde der lätteligen förvärfvas och hörde på sätt och vis till riksdagsordningen." Efter kolerans utbrott lemnade han Stockholm, sjuknade häftigt på Krokeks gästgifvaregård, och var der, inspärrad, nära att sätta lifvet till. Badresor, till Varberg eller Götheborg, företog han sedan de flesta somrar, och fortfor dessemellan, som vi sett, att både som biskop och skald vara verksam. Men hemska aningar uttryckte sig ofta i hans förtro- ligare meddelanden. "Gud bevare mitt förstånd!" heter det i ett af hans bref. "Det går en åder af galenskap genom min slägt. Hos mig har den väl hittills brutit ut i poësi, som är en lindrigare art af vanvett; men hvem kan försäkra, att det alltid tar den vägen?" I Jan. 1837 skrifver han: "jag hoppas

att aldrig se någon riksdag mer." *En* såg han dock ännu. Vid dess öppnande var taket i rikssalen nära att krossa honom: den politiska förbistringen bidrog att verkställa det. Han hade kommit, med spänd både lyra och båge; han for, med strängarna brustna ej blott på dem. Till sitt, hela våren, trånsjukt saknade hem anlände han omsider, kort efter midsommaren 1840, men i ett oroligt och oroande tillstånd. Efter ett vid en douche begånget misstag och ett derpå följande häftigt slaganfall, märktes ögonblick af sinnesförvirring. Mest gaf den sig luft i kolossala planer till resor, skrifter och nationalföretag. Han kände då liksom ett brännande eldhjul under hjessan, och klagade ofta deröfver. Otvifvelaktigt bevisade sig äfven här den, af pathologerna antagna, nära sympathien mellan hjernan och lefvern. Läkares inrådan förde den sjuke först tillbaka till hufvudstaden, sedan öfver hafvet till Schlesvig, der, vid höstens början, hans söner nödgades lemna honom i vården af en berömd anstalt för sinnes-sjuka. Här innan kort tillfrisknad, återkom han i Maj följande året, och kunde nu, till allas glädje, återtaga utöfningen af sina embets-pligter. Först i Aug. 1845 begärde och erhöll han från dem ett års hvila. Ännu i Juni s. å. hördes från Wexiö talarestol hans älskade stämma; men hördes för sista gången.

På det förra tillståndet af sjuklig öfverspänning hade ett annat följt af lugn och jemnvigt, men tillika, efter flera förnyade nerfslag, af brutna kroppskrafter och tilltagande själs-domning. Solen hade gått ner; det var blott aftonrodnaden, som dröjde. Meteor-

likt glimmade ännu strålar af det slocknande snillet; glesa, som eolsharpans suckar, frambröto ännu ljud ur den fallande lyran. Ett afsked till henne var det sista, han qvad. Efter denna sin svanesång lyfte han ej vingarna förrän i döden.

Den sista sommarn af skaldens lefnad liknade de näst föregående. Hans krafter märktes ej vara i något större aftagande. Blid och vänlig låg han för det mesta på sin soffa, läsande hvad för dagen föll honom in. Omkring honom fanns gemenligen uppstaplad en massa af olikartade böcker, från de äldsta grekiska skalder ned till den yngsta, svenska novell. Delar af Ariosto och Walter Scott saknades der aldrig. Striden mellan GEJER och FRYXELL var det sista litterära ämne, hvori han märktes taga någon lifligare del. — Minst en gång dagligen gjorde han en timmas utfärd i vagn; men planerna att utsträcka dessa promenader till långresor afhördes nu mera sällan. Sina barn och barnbarn i Skåne längtade han dock att besöka, och en resa dit verkställdes i September. En söndag bevistade han gudstjensten i Kjellstorps kyrka, och emottog der, vid sin makas sida, den hel. nattvarden af sin äldste sons hand. — Fyra veckor efter återkomsten från denna resa fanns han en morgon förlamad i hela venstra sidan. Slaget hade, såsom flera gånger förut, träffat honom under sömnen. Följderna nu visade sig snart betänkliga. Han kunde ej mer lemna sin bädd, och tycktes sjelf ana sitt nära förestående slut. Hans hufvud ägde nu sin fulla redighet; rösten hade återfått sin fordna klarhet. Blott qvällen före sin död öfverfölls han af en lätt yrsel, och fantiserade

då öfver GOETHE, som han tyckte vara sin landsman och härstamma från Wermland. Nöjd och lugn närmade han sig sitt mål. Ännu voro ljus och vatten hans vederqwickelse. När höstsolen en dag klart blickade in i sjukrummet, utbrast han: "jag lyfter mina händer upp till Guds berg och hus", och återtog sedan ofta dessa ord. *De* voro hans sista Sol-sång. Sina frånvarande barn* sände han sitt farväl och till sin äldste son en ring med Luthers bild, den han i 30 år på sin hand burit. Kort före midnatten d. 2 Nov. 1846 — de grannaste norrsken upplyste den — bröt skaldens ande sakta sina bojor. Knappt en suck förrådde skiljsmässan för den knäböjande maken, som i hans, på en gång af månen och döden förklarade, anlete läste salig frid och öfverjordisk hänryckning.

Följande söndagsafton skedde bisättningen. Liket, buret af bönder från den aflidnes prebenden, fördes från biskopsgården ned till domkyrkan på bår, åtföljdt af alla i staden varande medlemmar af ekklesiastikstaten. Vid lanternors sken framskred mot staden det sorgliga tåget genom den vackra Östrabo-allén, hvars

* Under fyrtiårigt äktenskap med sin nu efterlevande maka, ANNA MARIA GUSTAVA MYHRMAN (född d. 12 Sept. 1785), hade skalden sex barn, af hvilka följande fyra lefva: 1. CHRISTOFER, f. 1807, prost och kyrkoherde i Kjellstorps församling af Lunds stift, gift med EMMA KINBERG; 2. ANNA GÖTHILDA, f. 1811, gift med Öfverste-löjtnanten vid k. norra Skånes infanteri-regemente, R. S. O., Friherre CARL ANTONSSON RAPPE. 3. DISA GUSTAVA, f. 1813, enka efter löjtnanten vid k. Kronobergs regemente, J. P. KUHMBERG, omgift med e. o. professoren vid Upsala k. universitet, mag. C. W. BÖTTIGER. 4. LARS GUSTAF, f. 1814, löjtnant vid k. Kronobergs regemente.

lönner och aspar för skaldens sista färd susande strödde sina sista blad. Der träden slutade, vidtog en lefvande allé af läroverkets växande ungdom. Vid de gator, som passerades, voro alla, så enskilda som offentliga, hus rikt upplysta: hos den församlade folkmängden rådde en högtidlig tystnad och stillhet. — Till begrafningen d. 17 Nov. hade presterskapet talrikt infunnit sig, äfven från stiftets aflägsnaste delar. Mer än en hade för den dagen rest, sammanlagdt, öfver 30 mil: det var ett nytt "prestmöte" kring den älskade stifts-fadren. Allmän och omisskännelig yttrade sig sorgen. Hvad svenska äran och svenska sången här förlorat, kände en hvar, men kände tillika, hvad kyrkan och läroverket, hvad vänskapen och tacksamheten nu gick att sakna. Jordfästningen förrättades af den bortgångnes gamle akademi-kamrat, biskop HEURLIN, som i ett ur hjertat flödande tal skildrade hans egenskaper och minne. Efter aktens slut i kyrkan, följdes liket af en oräknelig folkskara till den enkla grafgård, der det nu sofver under blommor, och der snart, på fot af svensk granit, ett kors af snöhvit marmor skall för efterverlden beteckna dess hvilorum. Att i samma ögonblick, det sänktes i grafven, solen likasom följde det med sina stupande strålar, och begrof sig med sin skald, gjorde på mängden af de närvarande ett lifligt intryck.

Så lefde och dog en man, hvars like sent skall födas. Att här den enskilda sagnaden framstått såsom tolk af hans lifs öden, må ej räknas henne till för-

mäthenhet. Hon har, vid fullgörandet af detta uppdrag, känt sig blott vara ett uttryck af den allmänna, och i skyldskapens jäf ej sett något hinder för sanningens talan.

Huru ifrigt man, efter TEGNERS bortgång, täflar att erkänna gemensamheten af en sådan förlust, lemnas bäst åt Framtiden att skildra. Den skall ej förtiga Europas deltagande, fosterlandets saknad, vitterhetens kungs-sorg; ej förgäta festerna till hans ära och medborgares beslut att i en offentlig minnesvård förvara hans bild åt sednaste åldrar.

Solens sångare är nu borta; Sveas och Axels, Gerdas och Frithiofs skald sjunger icke mer. Men hvad han sjungit, är redan Sveriges ära och arf, är hela den bildade verdens glädje och förtjusning. Släktet, som bortgår, har känt sig lyftadt deraf; släkten, som komma, skola tacka honom därför, och hjertan, som ännu ej börjat klappa, mer än *en gång* afundas oss lyckan att personligen hafva känt en menniska så ädel, en skald så hög, som prestsonen från Kyrkerud, siaren på Östrabo.

Stockholm i Juli 1847.

Carl Wilh. Böttiger.

I.

STÖRRE POËMER.

Förord.

Vid ordnandet af närvarande skrifers poëtiska afdelning har utgifvaren, heldre än att, efter ämne och diktart, försöka en klassifikation, som vid dessa arbeten svårligen kunde blifva fullt tillfredsställande, ansett sig böra följa den enkla, af författaren själf gifna, anvisningen till indelning af samtliga hans vittra verk i större poëmer och smärre dikter. De förra, med undantag af ett enda, äro alla författade inom ett och samma femtal af år, och kunna med skäl anses beteckna skaldens kulmination. De sednare följa mer omedelbart gången af hans utveckling och stigande mästarskap; utvisa, likasom timvis, den *TEGNERSKA* poësiens morgon, middagshöjd, solsänkning. — Till följe häraf kommer den poëtiska samlingen att innefatta:

1. Större poëmer: Frithiofs Saga, Gerda, Axel, Nattvardsbarnen, Kronbruden.

2. Smärre dikter, fördelade i trenne perioder, af hvilka

den första går till 1812,

den andra från 1812 till medlet af 1840,

den tredje från medlet af 1840 till skaldens död.

De större poëmerna, med hvilka samlingen öppnas, tillhöra alla medlet af den andra perioden, med undantag af poëmet Kronbruden, som är författadt vid början af den tredje.

FRITHIOFS SAGA.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

I.

Frithiof och Ingeborg.

Der växte uti Hildings gård
Två plantor under fostrarns vård.
Ej Norden förr sett två så sköna;
De växte herrligt i det gröna.

Den ena som en ek sköt fram,
Och som en lans är hennes stam;
Men kronan, som i vinden skälfver,
Liksom en hjälm sin rundel hvälfver.

Den andra växte som en ros,
När vintern nyss har flytt sin kos;
Men våren, som den rosen gömmer,
I knoppen ligger än och drömmar.

Men stormen skall kring jorden gå,
Med honom brottas eken då,
Och vårsol skall på himlen glöda,
Då öppnar rosen läppar röda.

Så växte de i fröjd och lek,
Och Frithiof var den unga ek;
Men rosen uti dalar gröna
Hon hette Ingeborg den sköna.

Såg du de två i dagens ljus,
Du tänkte dig i Frejas hus,
Der månet litet brudpar svingar
Med gula hår och rosenvingar.

Men såg du dem i månens sken
Kringdansa under lummig gren,
Du tänkte: under lundens kransar
Elfkungen med sin drottning dansar.

Det var så gladt, det var så kärt,
När han sin första runa lärt.
En kung var ej som han i ära;
Den runan fick han Ingeborg lära.

Hur glädtigt sam han i sin slup
Med henne öfver mörkblå djup!
Hur hjertligt, när han seglen vänder,
Hon klappar i små hvita händer!

Det fans ej fågelbo så högt,
Som han för henne ej besökt.
Sjelf örnen, som i molnen gungar,
Blef plundrad båd' på ägg och ungar.

Det fans ej bäck, hur strid han var,
Hvaröfver han ej Ingborg bar.
Det är så skönt, när forsen larmar,
Att tryckas af små hvita armar.

Den första blomma våren födt,
Det första smultron, som blef rödt,
Det första ax, hvars guld blef moget,
Dem bjöd han henne, gladt och troget. —

Men barnets dagar flyga bort,
Der står en yngling innan kort
Med eldig blick, som ber och hoppas;
Der står en mö med barm, som knoppas.

Ung Frithiof drog på jagt alltjemt:
Den jagten skulle mången skrämt;
Ty utan spjut och utan klinga
Den djerfve ville björnen tvinga.

Då kämpade de, bröst mot bröst,
Och jägarn segrande, fast klöst,
Med ludet byte kom tillbaka;
Hur skulle jungfrun det försaka?

Ty mannens mod är qvinnan kärt,
Det Starka är det Sköna värdt:
De begge passa för hvarannan,
Som hjelmen passar sig för pannan.

Men läste han i vinterqväll
Vid eldsken ifrån spiselns häll
En sång om strålande Valhalla,
Om Gudar och Gudinnor alla;

Han tänkte: gult är Frejas hår,
Ett kornland, som för vinden går.
Från *det* kan jag ej Ingborgs skilja,
Ett nät af guld kring ros och lilja.

Idunas barm är rik, och skönt
Han hoppar under silke grönt;
Jag vet ett silke, der det hoppar
Ljus-Alfer två med rosenknoppar.

Och Friggas ögon äro blå,
Som himlen till att se uppå;
Jag känner ögon: mot de båda
Är ljusblå vårdag mörk att skåda.

Hvi prisas Gerdas kinder så,
En nyfälld snö med norrsken på?
Jag kinder sett: en dag, som tänder
Två morgonrodnader i sender.

Jag vet ett hjerta lika ömt
Som Nannas, fast ej så berömdt.
Med rätta prisas du af skalder,
Du Nannas lyckelige Balder!

O! att som du jag finge dö
Begråten af en trogen mö,
Så öm, så trogen som din Nanna;
Hos Hel jag ville gerna stanna. —

Men kungadottren satt och qvad
En heltesång, och väfde glad
I duken in den hjeltens under
Och vågor blå och gröna lunder.

Der växte in i snöhvit ull
De sköldar utaf spoladt gull,
Och röda flögo stridens lansar;
Men styft af silfver var hvart pansar.

Dock, hur hon väfver, dag från dag,
Får hjelten Frithiofs anletsdrag,
Och, som de blicka fram ur väfven,
Då rodnar hon, men glädes äfven.

Men Frithiof skär, hvar han går fram,
Ett I, ett F, i björkens stam.
De runor gro med fröjd och gamman,
Liksom de ungas hjertan, samman.

När Dagen uppå fästet står,
Verldskungen med de gyllne hår,
Och lifvet rörs och menskor vandra;
Då tänka de blott på hvarandra.

När Natten uppå fästet står,
Verldsmodren med de mörka hår,
Och tystnad rår och stjernor vandra;
Då drömma de blott om hvarandra.

"Du jord, som smyckar dig hvar vår
Med blommor i ditt gröna hår,
Gif mig de skönsta! jag vill vira
En krans af dem att Frithiof sira."

"Du haf, som satt din dunkla sal
Med perlor full i tusental,
Gif mig de skönaste, de bästa!
Kring Ingborgs hals vill jag dem fästa."

"Du knapp på Odens kungastol,
Du verldens öga, gyllne sol!
Var du blott min, din blanka skifva
Till sköld jag ville Frithiof gifva."

"Du lykta i Allfaders hus,
Du måne med ditt bleka ljus!
Var du blott min, jag gaf dig gerna
Till smycke åt min sköna tärna." —

Men Hilding sade: "Fosterson,
Den älskog vänd din håg ifrån!
Ej lika falla ödets lotter;
Den tärnan är kung Beles dotter.

"Till Oden sjelf i stjernklar sal
Uppstiger hennes ättartal:
Du är blott Thorstens son; gif vika,
Ty lika trifves bäst med lika!"

Men Frithiof log: "mitt ättartal
Går nedåt i de dödas dal.
Nyss slog jag skogens kung så luden;
Hans anor ärfde jag med huden.

"Friboren man ej vika vill,
Ty verlden hör den frie till.
Hvad lyckan bröt, kan hon försona,
Och hoppet bär en konungs krona.

"Högättad är all kraft, ty Thor,
Dess ättefar, i Thrudvang bor.
Han väger börden ej, men värdet:
En väldig friare är svärdet.

"Jag kämpar om min unga brud,
Om ock det var med dundrets Gud.
Väx trygg, väx glad, min hvita lilja!
Ve den som dig och mig vill skilja!"

II.**Kung Bele och Thorsten Vikingsson.**

Kung Bele, stödd på svärdet, i kungssal stod;
Hos honom Thorsten Vikingsson, den bonde god,
Hans gamle vapenbroder, snart hundraårig,
Och ärrig som en runsten, och silfverhårig.

De stodo, som bland bergen två offerhus
Åt hedna Gudar vigda, nu halft i grus;
Men visdomsrunicer många på muren täljas,
Och höga forntidsminnen i hvalfven dväljas.

"Det lider emot qvällen", sad' Bele kung,
"Ej mjödet vill mig smaka, och hjälm käns tung.
Inför mitt öga mörkna de menskoöden;
Men Valhall skiner närmre, jag anar döden.

"Jag kallat mina söner och din också,
Ty de tillsammans höra, liksom vi två.
En varning vill jag gifva de örnar unga,
Förr'n orden somnat alla på död mans tunga." —

Då trädde de i salen, som kung befallt,
Och främst bland dem gick Helge, en mörk gestalt.
Han dvaldes helst bland spåmän kring altar-
runden,
Och kom med blod på händren ur offerlunden.

Derefter syntes Halfdan, ljuslockig sven,
Hvart anletsdrag var ädelt, men vekligt än.
Till lek han tycktes bära ett svärd vid bälte,
Och liknade en jungfru förklädd till hjelte.

Men efter dem kom Frithiof i mantel blå,
Ett hufvud var han högre än begge två.
Han stod emellan brödren, som Dag står mogen
Emellan rosig Morgon och Natt i skogen.

"J söner", sade kungen, "min sol går ned.
I endrägt styren riket, i brödrafred!
Ty Endrägt håller samman: hon är som ringen
På lansen; den förutan hans kraft är ingen.

"Låt Styrkan stå som dörrsven vid landets port,
Och Friden blomstra inom å hägnad ort!
Till skygd blef svärdet gifvet, men ej till skada,
Och sköld är smidd till hänslås för bondens lada.

"Sitt eget land förtrycker dåraktig man,
Ty kungen kan allenast hvad folket kan.
Grönlummig krona vissnar, så snart som mergen
I stammen är förtorkad på nakna bergen.

"På pelarstoder fyra står himlens rund,
Men thronen hvilar endast på Lagens grund.
När Våld på Tinget dömmar, står ofärd nära;
Men Rätt är landets fromma och kungens ära.

"Väl dväljas Gudar, Helge, i Disarsal,
Men ej som snäckan dväljes i slutet skal.
Så långt som dagsljus skiner, som stämman ljudar,
Så långt som tanke flyger, bo höge Gudar.

"Nog svika lungans tecken i offrad falk,
Och flärd är mången runa, som skärs på balk;
Men redligt hjerta, Helge, och friskt tillika,
Skref Oden fullt med runor, som aldrig svika.

"Var icke hård, kung Helge, men endast fast!
Det svärd, som biter skarpast, är böjligast.
Mildt sinne pryder kungen, som blommor skölden,
Och vårdag bringar mera än vinterkölden.

”En man förutan vänner, om än så stark,
Dör hän, som stam i öcken med skalad bark;
Men vänsäll man han trifves, som träd i lunden,
Der bäcken vattnar roten, och storm är bunden.

”Yfs ej af fädrens ära! en hvar har dock blott sin;
Kan du ej spänna bågen, är han ej din.
Hvad vill du med det värde, som är begrafvet?
Stark ström med egna vågor går genom hafvet.

”Du Halfdan! glädtigt sinne är vis maus vinst;
Men joller höfves ingen, och kungen minst.
Med humle brygges mjödet, ej blott med honung;
Lägg stål i svärd och allvar i leken, konung!

”För mycket vett fick ingen, hur vis han het,
Men litet nog vet mången, som intet vet.
Fåkunnig gäst i högbänk försmås, men vitter
Har ständigt lagets öra, hur lågt han sitter.

”Till trofast vän, o Halfdan, till fosterbror
Är vägen gen, om också han fjerran bor;
Men deremot afsides, långt hän belägen,
Är oväns gård, om äfven han står vid vägen.

"Välj icke till förtrogen hvem helst som vill!
Tomt hus står gerna öppet, men rikt stängs till.
Välj *en*, onödigt är det den andra leta,
Och verlden vet, o Halfdan, hvad trenne veta". —

Derefter uppstod Thorsten och talte så:
"Ej höfves kung att ensam till Oden gå.
Vi delat lifvets skiften ihop, kung Bele,
Och döden, vill jag hoppas, vi också dele.

"Son Frithiof! ålderdomen har hviskat mig
I örat mången varning, den ger jag dig.
På ätthög Odens fåglar slå ned i Norden;
Men på den gamles läppar mångvise orden.

"Främst vörda höga Gudar! ty ondt och godt,
Som storm och solsken, komma från himlen blott.
De se i hjertats lönnhvalf, fast det är slutit,
Och långa år få gälda hvad stunden brutit.

"Lyd kungen! *En* skall styra med kraft och vett:
Skum Natt har många ögon, men Dagen ett.
Helt lätt den bättre, Frithiof, fördrar den bäste
Och egg har svärdet nödig, men äfven fäste.

Hög

"Hög kraft är Gudars gåfva; men, Frithiof, mins
Att styrka båtar föga, der vett ej fins!
Tolfmannakraft har björnen, af *en* man slagen;
Mot svärdshugg hålles skölden, mot våldet lagen.

"Af få den stolte fruktas, men hatas af en hvar
Och öfvermod, o Frithiof, är fallets far.
Högt såg jag mången flyga, nu stödd på krycka,
Ty vädret rår för årsväxt, och vind för lycka.

"Dag skall du prisa, Frithiof, se'n bergad sol sig
döljt,
Och öl, när det är drucket, och råd, när följdt.
På mången sak förlitar sig ungersvennen;
Men striden pröfvar klingan, och nöden vännen.

"Nattgammal is tro icke, ej vårdags snö,
Ej somnad orm, ej talet af knäsatt mö;
Ty qvinnans bröst är svarfvadt på hjul, som rullar,
Och vankelmod bor under de liljekullar.

"Du sjelf dör hän, och hän dör hvad dig tillhör;
Men en ting vet jag, Frithiof, som aldrig dör,
Och det är domen öfver död man: derföre
Hvad ädelt är du vilje, hvad rätt du göre!" —

Så varnade de gamle i kungasal,
 Som skalden varnat sedan i Havamal.
 Från slägt till slägte gingo kärnfulla orden,
 Och djupt ur kumlen hviska de än i Norden.

Derefter talte begge mång' hjertligt ord
 Allt om sin trogna vänskap, berömd i Nord;
 Hur trofast intill döden, i nöd och gamman,
 Två knäppta händer lika, de hållit samman.

"Med rygg mot rygg vi stodo, och hvarifrån
 Som Nornan kom, hon stötte på sköld, min son!
 Nu före er till Valhall vi gamle ile;
 Men edra fäders ande på Eder hvile!" —

Och mycket talte kungen om Frithiofs mod,
 Om hjeltekraft, som mer är än kungablod.
 Och mycket talte Thorsten om glans, som kröner
 De höga Nordlands kungar, de Asasöner.

"Och hållen J tillhopa, J söner tre,
 Er öfverman — det vet jag — skall Nord ej se;
 Ty kraft, till kungahöghet osvikligt sluten,
 Hon är som mörkblå stålrand kring guldsköld
 gjuten.

"Och helsen till min dotter, den rosenknopp!
I lugn, som det sig höfdes, har hon växt opp;
Omhängnen henne, låten ej stormen komma
Och fästa i sin hjälmhatt min späda blomma!

"På dig, o Helge, lägger jag fadrens sorg,
O älska som en dotter min Ingeborg!
Tvång retar ädelt sinne, men saktmod leder
Båd' man och qvinna, Helge, till rätt och heder. —

"Men läggen oss, J söner, i högar två
På hvar sin sida fjärden vid bölja blå;
Ty hennes sång är ljuflig ännu för anden,
Och som ett Drapa klinga dess slag vid stranden.

"När månen strör kring bergen sitt bleka sken,
Och midnattsdaggen faller på Bautasten,
Då sitta vi, o Thorsten, på högar runda,
Och språka öfver vattnet om ting, som stunda.

"Och nu farväl, J söner! Gån mer ej hit!
Vår gång är till Allfader; vi längta dit,
Liksom till hafvet längtar den trötte floden;
Men Frej välsigne Eder, och Thor och Oden!"

III.**Frithiof tager arf efter sin Fader.**

Voro nu satte i hög kung Bele och Thorsten
den gamle,
Der de sjelfve befallt: på hvar sin sida om fjärden
Högarna lyfte sin rund, två bröst, dem döden
har åtskilt.
Helge och Halfdan, på folkets beslut, nu togo
i samarf
Riket efter sin far; men Frithiof, som endaste
sonen,
Delte med ingen och fäste i lugn sin boning på
Framnäs.
Tre mil sträckte sig kring den gårdens ägor: på
tre håll
Dalar och kullar och berg, men på fjerde sidan
var hafvet.
Björkskog krönte de kullarnas topp, men på slut-
tande sidor
Frodades gyllene korn och manshög vaggade
rågen.

Sjöar, många i tal, sin spegel höllo för bergen,
Höllo för skogarna opp, i hvars djup höghor-
nade elgar

Hade sin kungliga gång, och drucko af hun-
drade bäckar.

Men i dalarna vida omkring der bette i grönskan
Hjordar med glänsande hull och med jufver, som
längta till stäfvän.

Mellan dem spriddes än hit och än dit en
oräknelig skara

Af hvitulliga får, som du ser hvitaktiga strömoln
Flockvis spridda på himmelens hvalf, när det
blåser om våren.

Springare två gånger tolf, bångstyriga, fjettrade
vindar,

Stampande stodo i spiltornas rad och tuggade
vallhö,

Manarna knutna med rödt och hofvarna blanka
af jernskor.

Dryckessalen, ett hus för sig sjelf, var timrad
af kärnfur.

Ej femhundra män (till tio tolfter på hun-
dra't)

Fyllde den rymliga sal, när de samlats att dricka
om julen.

Genom salen, så lång som han var, gick bordet
af stenek,
Bonadt och blankt som af stål; högsätes-pelarne
båda
Stodo för ändan deraf, två Gudar, skurna af
almträäd:
Oden med herrskareblick och Frej med solen
på hatten.
Nyss emellan de två på sin björnhud (huden
var kolsvart,
Gapet skarlakansrödt, men klorna skodda med
silfver)
Thorsten bland vännerna satt, som gästfriheten
bland glädjen.
Ofta, när månen bland skyarna flög, förtalde
den gamle
Under från främmande land, dem han sett,
och vikingafärder
Fjerran i Östervåg och i Vestersaltet och Gand-
vik.
Tyst satt lyssnande lag och dess blickar hängde
vid gubbens
Läppar, som bi't vid sin ros; men skalden
tänkte på Brage,
När med sitt silfverskäg och med runor på
tungan han sitter

Under den lummiga bok och förtäljer en saga
vid Mimers
Evigt sorlande våg, han sjelf en lefvande saga.
Midt på golfvet (med halm var det strödt)
brann lågan beständigt,
Gladt på sin murade häll; och igenom det
luftiga rökfång
Blickade stjernorna in, de himmelska vänner,
i salen.
Men kring väggen, på naglar af stål, der hängde
det radvis
Brynja och hjälm vid hvarann, och här och der
dem emellan
Blixtrade neder ett svärd, som i vinterqvällen
ett stjernskott.
Mera än hjälmar och svärd dock sköldarne lyste
i salen,
Blanka som solens rund, eller månans skifva,
af silfver.
Gick der stundom en mö kring bordet och fyllde
i hornen,
Slog hon ögonen ned och rodnade: bilden i
skölden
Rodnade äfven som hon: det gladde de dric-
kande kämpar. —

Rikt var huset: hvarhelst som du skådade,
mötte ditt öga
Fyllda källrar, och proppade skåp, och rågade
visthus.
Många klenoder jemväl der gömdes, byten af
segren,
Guld med runor uppå och det konstarbetade
silfver.
Tre ting skattades dock af all den rikedom
ypperst:
Svärdet, som ärfdes från fader till son, var främst
af de trenne,
Angurvadel, så kallades det, och broder till
blixten.
Fjerran i Österland var det smidt (som sagan
förtäljer),
Härdadt i dvergarnes eld: Björn Blåtand bar
det från början.
Björn förlorade dock på en gång båd' svärdet
och lifvet
Söder i Gröningasund, der han stridde mot
väldige Vifell.
Vifell hade en son, het Viking. Men, gammal
och bräcklig,
Bodde på Ulleråker en kung med sin blom-
strande dotter.

Se, då kom det ur skogarnas djup en oskapelig
jätte,
Högre till växten än människors ätt, och luden
och vildsint,
Fordrade envigeskamp eller kungadottren och
riket.
Ingen vågade kampen likväl, ty det fans ej ett
stål, som
Bet på hans skalle af jern, och därför nämndes
han Jernhös.
Viking allena, som nyss fyllt femton vintrar,
emottog
Striden, i hopp på sin arm och på Angurvadel.
I ett hugg
Klöp han till midjan det rytande troll, och
frälste den sköna.
Viking lemnade svärdet till Thorsten, sin son,
och från Thorsten
Gick det till Frithiof i arf: när han drog det,
sken det i salen,
Liksom flöge en blixst derigenom eller ett norr-
sken.
Hjaltet var hamradt af guld, men runor syntes
på klingan,
Underbara, ej kända i Nord, men de kändes
vid solens

Portar, der fäderne bott, förr'n Asarne förde
dem hitupp.
Matta lyste de runor alltjemt, när fred var i
landet;
Men när Hildur begynte sin lek, då brunno de
alla
Röda som hanens kam, när han kämpar: för-
lorad var den, som
Mötte i slagtningsnatt den klingan med lå-
gande runor.
Svärdet var vida berömdt, och af svärd var
det ypperst i Norden.

Dernäst ypperst i pris var en armring, vida
beryktad,
Smidd af Nordiska sagans Vulkan, af den hal-
tande Vaulund.
Tre mark höll han i vikt, och arbetad var han
af rent guld.
Himlen var tecknad derpå med de tolf Odöd-
ligas borgar,
Vexlande månaders bild, men af skalderna näm-
des de solhus.
Alfhem skådades der, Frejs borg: det är solen,
som nyfödd

Börjar att klättra igen för himmelens branter
vid Julen.

Söquabäck var der ock; i dess sal satt Oden
hos Saga,

Drack sitt vin ur det gyllene kärl; det kärlet
är hafvet,

Färgadt med guld af morgonens glöd, och Sagan
är våren,

Skrifven på grönskande fält med blommor i
stället för runor.

Balder syntes jenväl på sin thron, midsom-
marens sol, som

Gjuter från fästet sin rikedom ner, en bild af
det Goda;

Ty det Goda är strålande ljus, men det Onda
är mörker.

Solen tröttnar att stiga alltjemt, och det Goda
desslikes

Svindlar på höjdernas brant: med en suck för-
sjunka de båda

Neder till skuggornas land, till Hel: det är
Balder på bålet.

Glitner, den fredliga borg, sågs äfven: förli-
kande alla

Satt der, med vågen i hand, Forsete, domarn
på höstting.

Dessa bilder och många ännu, som betecknade
ljusets
Strider på himmelens hvalf och i människans
sinne, de voro
Skurna af mästartrens hand i den ringen. En
praktig rubiuknapp
Krönte dess bugtiga rund, som soleu kröner
sin himmel.
Ringen var länge i släkten ett arf, ty hon ledde
sin ättlängd,
Endast på mödernet dock, till Vaulund, räknad
för stamfar.
En gång stals den klenoden dock bort af röf-
varen Sote,
Svärmande kring på de nordiska haf; se'n fans
han ej åter.
Slutligen taltes det om, att Sote, på kusten af
Bretland,
Lefvande satt sig med skepp och med gods i
sin murade grafhög;
Men der fann han ej ro, och det spökade stän-
digt i högen.
Thorsten förnam det ryktet också, och med
Bele besteg han
Draken, och klöf den skummande våg, och
styrde till stället.

Vid som ett tempelhalf, som en kungsgård,
vore den bäddad
In i grus och grönskande torf, så hvälfde sig
högen:
Ljus ock lyste derur. Igenom en springa på
porten
Tittade kämparne in, och det beckade vikinga-
skeppet
Stod der med ankar och master och rår; men
hög i dess bakstam
Satt en förfärlig gestalt: han var klädd i en
mantel af lågor.
Bister satt han och skurade der blodfläckade
klingan,
Kunde ej skura de fläckarna bort: allt guld,
som han rånat,
Låg i högar omkring, och ringen bar han på
armen.
"Stiga vi, hviskade Bele, dit ner och kämpa
mot trollet,
Två mot en ande af eld?" Men halfvred svarade
Thorsten:
"En mot en var fädernas sed, jag kämpar väl
ensam."
Länge tvistades nu, hvem först af de tvenne
det tillkom

Pröfva den vådliga färd; men till slut tog Bele
sin stålhelm,
Skakade om två lotter deri, och vid stjernornas
skimmer
Kände Thorsten igen sin lott. För en stöt af
hans jerulans
Sprungo riglar och lås, och han nedsteg. — Frå-
gade någon,
Hvad han förnam i det nattliga djup, då teg
han och ryste.
Bele hörde dock först en sång, den let som en
trollsång;
Sedan förnam han ett rasslande ljud, som af
klingor, som korsas,
Sist ett gräseligt skri; då blef tyst. Ut störtade
Thorsten,
Blek, förvirrad, förstörd; ty med döden hade
han kämpat.
Ringen bar han likväl; "den är dyrköpt", sade
han ofta,
"Ty jag har darrat en gång i mitt lif, och det
var, när jag tog den."
Smycket var vida berömdt och af smycken
ypperst i Norden.

Skeppet Ellida till slut var en af slägtens
klenoder.

Viking (sägs det) en gång, när han vände till-
baka från härtåg,

Seglade längs med sin strand; då såg han en
man på ett skeppsvrak

Sorglöst gungande hän; det var, som han lekte
med vågen.

Mannen var hög och af ädel gestalt och hans
anlete öppet,

Gladt, men föränderligt dock, likt hafvet, som
leker i solsken.

Manteln var blå och bältet af guld, besatt med
koraller,

Skägget hvitt, som vågornas skum, men håret
var sjögrönt.

Viking styrde sin snäcka deråt för att berga
den arme,

Tog den förfrusne hem till sin gård och för-
plägade gästen.

Dock, när han bjöds af värden till sängs, då
log han och sade:

"Vinden är god och mitt skepp, som du sett,
är ej att förakta;

Hundrade mil, det hoppas jag visst, jag seglar
i afton.

Tack för din bjudning ändå! den är välment;
kunde jag endast
Ge dig ett minne af mig! men min rikedom
ligger i hafvet;
Kanske finner du dock i morgon en gåfva på
stranden." —
Dagen derpå stod Viking vid sjön, och si! som
en hafsörn,
När han förföljer sitt rof, flög in i viken ett
drakskepp.
Ingen syntes derpå, ej en gång man märkte en
styrman;
Rodret dock lette sin bugtiga väg bland klippor
och blindskär,
Liksom bodde en ande deri: när det nalkades
stranden,
Refvade seglet sig sjelf, och, ej rördt af menni-
skohänder,
Ankaret sänkte sig ned och bet med sin hulling
i djupet.
Stum stod Viking och såg, men då sjöngo de
lekande vågor:
"Bergade Ägir ej glömmen sin skuld, han
skänker dig draken."
Gåfvan

Gåfvan var kunglig att se, ty de bugtiga plankor af eke
Voro ej fogade hop, som annars, men vuxna tillsammans.
Sträckningen var som en drakes i sjön: i stammen derframme
Lyfte han hufvudet högt, och af rödt guld lågade svalget.
Buken var spräcklig, med blått och med gult; men baktill, vid rodret,
Slog han sin väldiga stjert i en ringel, fjällig af silfver:
Vingarna svarta, med kanter af rödt; när han spände dem alla,
Flög han i kapp med den susande storm, men örnen blef efter.
Fylldes det skeppet med väpnade män, då skulle du trott dig
Skåda en flytande konungastad, en simmande fästning. —
Skeppet var vida berömdt, och af skepp var det ypperst i Norden.

Detta, och mera dertill, tog Frithiof i arf af sin fader.

Knappast fanns i de nordiska land en rikare
arfving,
Om ej en konungason; ty kungars välde är
ypperst.
Var han ej konungason, likväl hans sinne var
kungligt,
Vänsäligt, ädelt och mildt, och med hvar dag
växte hans rykte.
Kämpar hade han tolf, gråhåriga furstar i idrott,
Fadrens kamrater, med bröst af stål och med
ärriga pannor.
Nederst på kämparnes bänk, jemuårig med
Frithiof, en yngling
Satt, som en ros bland vissnade löf: Björn het-
te den unge,
Glad som ett barn, men fast som en man och
vis som en gubbe.
Upp med Frithiof han växt, och de blandat
blod med hvarandra,
Fosterbröder på Nordmanna sätt, och svurit att
lefva
Samman i lust och i nöd, och att hämna hvar-
andra i döden.
Midt bland kämpar och gästernas mängd, som
kommit till graföl,

Frithiof, en sörjande värd, med ögon fyllda af
tårar,
Drack på fädernas vis sin faders minne, och
hörde
Skaldernas sång till hans lof, ett dundrande
Drapa; men sedan
Steg han i fadrens säte, nu hans, och satte sig
neder
Mellan dess Oden och Frej: det är Thors plats
uppe i Valhall.

IV.**Frithiofs frieri.**

Väl klingar sången i Frithiofs sal,
Och skalderna prisa hans ättartal;
Men sången gläder
Ej Frithiof, han hör ej hvad skalden qväder.

Och jorden har åter klädt sig grön,
Och drakarna simma igen på sjön;
Men hjertesonen
Han vandrar i skogen och ser på månen.

Nyss var han likväl så lycklig, så glad,
Ty muntre kung Halfdan till gäst han bad
Och Helge dyster,
Och de hade med sig sin sköna syster.

Han satt vid dess sida, han tryckte dess hand
Och kände tillbaka en tryckning ibland,
Och såg betagen
Alltjemt på de kära, de ädla dragen.

De taltes vid om de glada dar,
Då morgonens dagg låg på lifvet qvar,
Om barndomsminnen,
De rosegårdar i ädla sinnen!

Hon helsade honom från dal och park,
Från namnen, som grodde i björkens bark,
Och från den kullen,
Der ekarne frodas i hjeltemullen.

"Det var ej så trefligt i kungens gård,
Ty Halfdan var barnslig och Helge hård.
De kungasöner
De höra ej annat än lof och böner.

"Och ingen (här rodnade hon som en ros),
Åt hvilken en klagan kunde förtros.
I kungasalar
Hur qvaft var det der mot i Hildings dalar!

"Och dufvorna, som de matat och tämt,
Nu voro de flugna, ty höken dem skrämt.
Ett par allena
Var qvar; af de tvenne tag du den ena!

”Den dufvan hon flyger väl hem igen,
Hon längtar, som andra, väl till sin vän.
Bind under vingen
En vänlig runa! det märker ingen.”

Så suto de hviskande dagen om,
De hviskade ännu, när qvällen kom,
Som aftonvindar
Om våren hviska i gröna liudar.

Men nu är hon borta, och Frithiofs mod
Är borta med henne. Det unga blod
I kinden stiger;
Han lågar och suckar alltjemt, och tiger.

Sin sorg, sin klagan med dufvan, han skref,
Och glad for hon af med sitt kärleksbref;
Men ack! tillbaka
Hon vände ej mer, hon blef hos sin maka.

Det väsen behagade icke Björn.
Han sade: ”hvad fattas vår unga örn,
Så tyst, så sluten?
Är bröstet träffadt, är vingen skjuten?”

"Hvad vill du? Ha vi ej i öfverflöd
Det gula fläsk och det bruna mjöd
Och skalder många?
Det tar aldrig slut på de visor långa.

"Sannt nog, att gångaren stampar i spilt,
På rof, på rof skriker falken vildt.
Men Frithiof jagar
I molnen allena, och tärs och klagar.

"Ellida hon har ingen ro på våg,
Hon rycker alltjemt på sitt ankartåg.
Ligg still, Ellida,
Ty Frithiof är fredlig, han vill ej strida!

"Den strådöd är också en död: till slut
Jag rister, som Oden, mig sjelf med spjut.
Det kan ej fela,
Vi blifva välkomna hos blåhvit Hela." —

Då släppte Frithiof sin drake lös,
Och seglet svällde och vågen fnös.
Rakt öfver fjärden
Till kungens söner han styrde färden.

De suto på Beles hög, den dag,
Och hörde folket, och skipade lag.
Men Frithiof talar:
Den stämman förnimmes kring berg och dalar.

”J kungar! skön Ingeborg är mig kär;
Af Eder jag henne till brud begär,
Och den förening
Hon var väl äfven kung Beles mening.

”Han lät oss växa hos Hilding opp,
Likt ungträn, som växa tillsammans i topp.
Der ofvanföre
Band Freja de toppar med gyllne snöre.

”Min far var ej konung, ej jarl en gång,
Dock lefver hans minne i skaldens sång.
Höghvälfda grifter
Förtälja på runsten min ätts bedrifter.

”Lätt kunde jag vinna mig rike och land;
Men hellre jag blir på min fädernestrand.
Der vill jag skydda
Så kungens gård, som den ringes hydda.

"Vi äro på Beles hög; han hör
 Hvert ord, i djupet här nedanför.
 Med Frithiof beder
 Den gamle i högen: betänken Eder!" —

Då reste sig Helge och talte med hån:
 "Vår syster är ej för en bondeson.
 Nordlandens drotter
 Må täfla, ej du, om den Valhallsdotter.

"Yfs gerna att helsas för ypperst i Nord,
 Vinn männer med handkraft och qvinnor med
 ord!

Men Odinsblodet
 Till pris ger jag icke åt öfvermodet.

"Mitt rike behöfver du ej ta dig an;
 Jag skyddar det sjelf. Vill du bli min man,
 En plats är ledig
 Ibland mitt husfolk, den kan jag ge dig." —

"Din man blir jag knappast," var Frithiofs svar,
 "Är man för mig sjelf, som min fader var.
 Ur silfverskida
 Flyg, Angurvadel! du får ej bida."

I solen glänste den klinga blå,
Och runorna lågade röda derpå.
”Du Angurvadel,
Du är dock, sad’ Frithiof, af gammal adel.

”Och vore det ej för högens fred,
På stället jag högge dig, svartekung, ned.
Vill dock dig lära
En ann’ gång ej komma mitt svärd för nära.” —

Så sagdt, han klöf i ett hugg allen
Kung Helges guldsköld, som hängde på gren.
I två halfrunder
Han klang emot högen, det klang inunder.

”Väl träffadt, min klinga! ligg nu och dröm
Om högre bedrifter; till dess förgöm
De runolågor!
Nu segla vi hem öfver mörkblå vågor.”

V.

Kung Ring.

Och kung Ring sköt tillbaka sin guldstol från
bord,

Och kämpar och skalder

Uppstego att lyssna till kungens ord

Berömd i Nord;

Han var vis som Gud Mimer, och from som
Balder.

Hans land var som lunden, der Gudar bo,

Och vapnen komma

Ej inom dess gröna, dess skuggiga ro,

Och gräsen gro

Fridlysta derstädes, och rosorna blomma.

Rättvisan satt ensam, båd' sträng och huld,

På domarstolen,

Och friden betalte hvart år sin skuld,

Och kornets guld

Låg strödt öfver landet och sken i solen.

Och snäckorna kommo med bringa svart,
Med hvita vingar,
Från hundrade land, och förde från hvart
Mångfaldig art
Af rikdom, som rikdomen tingar.

Men frihet bodde hos friden qvar
I glad förening,
Och alla älskade landets far,
Fast en och hvar
Fritt sade på Tinget sin mening.

I tretti vintrar han fredlig och säll
Styrt Nordlands söner,
Och ingen gått missnöjd hem till sitt tjäll,
Och, hvarje qväll,
Hans namn gick till Oden med folkets böner.

Och kung Ring sköt tillbaka sin guldstol från
bord,
Och alla glade
Uppstego att lyssna till kungens ord
Berömd i Nord;
Men han suckade djupt, och talte och sade:

"Min drottning sitter i Folkvangs loft
På purpurtäcken;
Men här är det gräs öfver hennes stoft,
Och blomsterdoft
Kringånga dess grafhög vid bäcken.

"Ej får jag drottning så god, så skön,
Mitt rikes ära.
Till Gudarna gick hon, till Valhalls lön;
Men landets bön,
Och barnens, en moder begära.

"Kung Bele, som ofta kom till min sal
Med sommarvinden,
Har lemnat en dotter; *hon* är mitt val,
Den lilja smal
Med morgonrodnad på kinden.

"Jag vet, hon är ung, och den unga mö
Helst blomman plockar;
Men *jag* gått i frö, och vintrarna strö
Alltre'n sin snö
I kungens de glesnade lockar.

”Men kan hon älska en redlig man
Med hvitt i håren,
Och vill hon ta sig de späda an,
Hvars mor försvann,
Så bjuder Hösten sin thron åt Våren.

”Ta'n guld ur hvalfven, ta'n smycken åt brud
Ur skåp af eke;
Och följen, J skalder, med harpoljud!
Ty sångens Gud
Är med, då vi frie, är med, då vi leke.” —

Och ut drogo svenner, med buller och bång,
Med guld och böner,
Och skalderna följde, en rad så lång,
Med hjeltesång,
Och ställde sig fram för kung Beles söner.

De drucko i dagar, de drucko i tre;
Men på den fjerde,
Hvad svar kung Helge dem månde ge,
Åtsporde de,
Ty nu de ville å färde.

Kung Helge han offerar båd' falk och häst,
I lunden gröna;
Han spørjer båd' Vala och offerprest,
Hvad som var bäst
Allt för hans syster, den sköna.

Men lungorna nekade bifall alltjemt,
Som prest och Vala;
Och då gaf kung Helge, den tecknen skrämt,
Sitt Nej bestämdt;
Ty menskan bör lyda, då Gudar tala.

Men muntre kung Halfdan han log och sad':
"Farväl med festen!
Kung Gråskägg sjelf bort rida åstad;
Jag hulptit glad
Den hedersgubben på hästen."

Förbittrade draga de sändmän bort,
Och budskap bära
Om kungens skymf; men han svarar dem torrt,
Att inom kort
Kung Gråskägg skall hämna sin ära.

Han slog sin härsköld, som hängde å stam
I höga linden.

Då simma drakar på vågen fram
Med blodröd kam,
Och hjälmarna nicka i vinden.

Och härbud flögo till Helges gård,
Som sade dyster:
"Kung Ring är mäktig, den strid blir hård;
I Balders vård,
I templet jag sätter min syster." —

Der sitter den älskande vemodsfull
Å fridlyst tilja.
Hon sömmar i silke, hon sömmar i gull,
Och gråter full
Sin barm: det är dagg öfver lilja.

VI.**Frithiof spelar Schack.**

Björn och Frithiof suto båda
Vid ett schackbord, skönt att skåda.
Silfver var hvarannan ruta,
Och hvarannan var af guld.

Då steg Hilding in: "Sitt neder!
Upp i högbänk jag dig leder;
Töm ditt horn, och låt mig sluta
Spelet, fosterfader huld!"

Hilding qvad: "från Beles söner
Kommer jag till dig med böner.
Tidningarne äro onde,
Och till dig står landets hopp."

Frithiof qvad: "tag dig till vara,
Björn, ty nu är kung i fara!
Frälsas kan han med en bonde:
Den är gjord att offras opp."

”Frithiof, reta icke kungar!
Starka växa örnens ungar;
Fast mot Ring de aktas svaga,
Stor är deras makt mot din.”

”Björn! jag ser, du tornet hotar,
Men ditt anfall lätt jag motar.
Tornet blir dig svårt att taga,
Drar sig i sin sköldborg in.”

”Ingeborg i Baldershagen
Sitter och förgråter dagen.
Kan *hon* dig till strids ej locka,
Gråterskan med ögon blå?”

”Drottning, Björn! du fåfängt jagar,
Var mig kär från barndomsdagar:
Hon är spelets bästa docka;
Hur det går, *hon* räddas må.”

”Frithiof, vill du icke svara?
Skall din fosterfader fara
Ohörd från din gård, emedan
Ej ett dockspel vill ta slut?” —

Då steg Frithiof upp och lade
Hildings hand i sin, och sade:
"Fader! jag har svarat redan,
Du har hört min själs beslut.

"Rid att Beles söner lära
Hvad jag sagt! de kränkt min ära:
Inga band vid dem mig fästa,
Aldrig blir jag deras man."

"Väl, din egen bana vandra!
Ej kan jag din vrede klandra.
Oden styre till det bästa!"
Sade Hilding, och försvann.

VII.**Frithiofs lycka.**

Kung Beles söner gerna drage
Från dal till dal att be om svärd!
Mitt få de ej; i Balders hage
Der är min valplats, är min verld.
Der vill jag ej tillbaka blicka
På kungars hämnd, på jordens sorg;
Men endast Gudars glädje dricka
Tvemännings med min Ingeborg.

Så länge ännu solen tömmer
Sin purpurglans på blomstren varm,
Lik rosenfärgadt skir, som gömmer
En blomsterverld, min Ingeborgs barm;
Så länge irrar jag på stranden,
Af längtan, evig längtan tärd,
Och ritar, suckande, i sanden
Det kära namnet med mitt svärd.

Hur långsamt gå de tröga stunder!
Du Dellings son, hvi dröjer du?
Har du ej skådat berg och lunder
Och sund och öar förr än nu?
Bor ingen mö i vestersalar,
Som väntar dig för längese'n,
Och flyger till ditt bröst, och talar
Om kärlek först, om kärlek se'n?

Dock ändtlig, trött af vägens möda,
Du sjunker ner ifrån din höjd,
Och qvällen drar det rosenröda
Sparrlakanet för Gudars fröjd.
Om kärlek hviska jordens floder,
Om kärlek hviskar himlens fläkt.
Välkommen, Natt, du Gudars moder,
Med perlor på din bröllopsdrägt!

Hur tyst de höga stjernor skrida,
Likt älskarn till en mö på tå!
Flyg öfver fjärden, min Ellida,
Skjut på, skjut på, du bölja blå!
Der borta ligga Gudens lunder;
Till gode Gudar styra vi,
Och Balderstemplet står derunder,
Med kärlekens Gudinna i.

Hur lycklig träder jag på stranden!
Du jord, jag ville kyssa dig,
Och Er, J blommor små, som randen
Med hvitt och rödt den krökta stig!
Du måne, som ditt skimmer tömmer
Kring lund och tempel, hög och vård,
Hur skön du sitter der och drömmer,
Lik Saga i en bröllopgård!

Hvem lärde dig, du bäck, som talar
Med blommorna, min känslas röst?
Hvem gaf Er, Nordens näktergalar,
Den klagan, stulen ur mitt bröst?
Med qvällens rodnad Alfer måla
Min Ingborgs bild på mörkblå duk;
Den bilden kan ej Freja tåla,
Hon blåser bort den, afundsjuk.

Dock gerna hennes bild försvinne!
Der är hon sjelf, som Hoppet skön,
Och trogen, som ett barndomsminne;
Hon kommer med min kärleks lön.
Kom, älskade, och låt mig trycka
Dig till det hjerta du är kär!
Min själs begär, min lefnads lycka,
Kom i min famn och hvila der!

Så smärt som stjelken af en lilja,
Så fyllig som en mognad ros!
Du är så ren, som Gudars vilja,
Och dock så varm, som Freja tros.
Kyss mig, min sköna! Låt min låga
Få genomströmma äfven dig!
Ack! jordens rund och himlens båga
Försvinna, när du kysser mig.

Var icke rädd, här finns ej fara;
Björn står der nere med sitt svärd,
Med kämpar nog att oss försvara,
Om det behöfdes, mot en verld.
Jag sjelf, o att jag strida finge
För dig, som jag dig håller nu!
Hur lycklig jag till Valhall ginge,
Om min Valkyria vore du!

Hvad hviskar du om Balders vrede?
Han vredgas ej, den fromme Gud,
Den älskande, som vi tillbede,
Vårt hjertas kärlek är hans bud:
Den Gud, med solsken på sin panna,
Med evig trohet i sin barm:
Var ej hans kärlek till sin Nanna,
Som min till dig, så ren, så varm?

Der står hans bild, han sjelf är nära;
Hur mildt han ser på mig, hur huldt!
Till offer vill jag honom bära
Ett hjerta varmt och kärleksfullt.
Böj knä med mig! ej bättre gåfva,
Ej skönare för Balder fanns,
Än tvenne hjertan, hvilka lofva
Hvarann en trohet, fast som hans.

Till himlen mera än till jorden
Min kärlek hör, försmå ej den!
I himlen är han ammad vorden
Och längtar till sitt hem igen.
O den, som re'n deruppe vore!
O den, som nu med dig fick dö,
Och segrande till Gudar fore
I famnen på sin bleka mö!

När då de andra kämpar rida
Ur silfverportarna till krig,
Jag skulle sitta vid din sida,
En trogen vän, och se på dig.
När Valhalls mör kring bordet bringa
De mjödhorn med sitt skum af gull,
Med dig jag ensamt skulle klinga,
Och hviska öm och kärleksfull.

En löfsal ville jag oss bygga
På näset vid en mörkblå bugt.
Der låge vi i skuggan trygga
Af lunden med den gyllne frukt.
När Valhalls sol sig återtände,
(Hur klart, hur herrligt är dess blöss!)
Till Gudarne vi återvände,
Och längtade dock hem till oss.

Med stjernor skulle jag bekransa
Din panna, dina lockars glöd;
I Vingolfs sal jag skulle dansa
Min bleka lilja rosenröd;
Till dess jag dig ur dansen droge
Till kärlekens, till fridens tjäll,
Der silfverskäggit Brage sloge
Din brudsång ny för hvarje qväll.

Hur vakau sjunger genom lunden!
Den sången är från Valhalls strand.
Hur månen skiner öfver sunden!
Han lyser ur de dödas land.
Den sången och det ljuset båda
En verld af kärlek utan sorg;
Den verlden ville jag väl skåda
Med dig, med dig, min Ingeborg!

Gråt icke! ännu lifvet strömmar
I mina ådror; gråt ej så!
Men kärlekens och mannens drömmar
Kringsvärma gerna i det blå.
Ack! blott din famn mot mig du breder,
Blott dina ögon se på mig,
Hur lätt du lockar svärmarn neder
Från Gudars salighet till dig! —

"Tyst, det är lärkan." Nej, en dufva
I skogen kuttrar om sin tro;
Men lärkan slumrar än på tufva
Hos maken i sitt varma bo.
De lycklige! dem skiljer ingen,
När dagen kommer, eller far;
Men deras lif är fritt, som viungen,
Som bär i skyn det glada par.

"Se, dagen gryr." Nej, det är flamman
Af någon vårdkas österut.
Ännu vi kunna språka samman,
Än har den kära natt ej slut.
Försof dig, dagens gyllne stjerna,
Och morna se'n dig långsamt till!
För Frithiof må du sofva gerna
Till Ragnarök, om du så vill.

Dock, det är fåfångt till att hoppas,
Der blåser re'n en morgonvind,
Och redan österns rosor knoppas
Så friska, som på Ingborgs kind.
En vingad sångarskara qvittrar
(En tanklös hop) i klarnad sky,
Och lifvet rörs och vågen glittrar,
Och skuggorna och älskarn fly.

Der kommer hon i all sin ära!
Förlåt mig, gyllne sol, min bön
Jag känner det, en Gud är nära;
Hur präktig är hon dock, hur schön!
O den, som fram i banan trädde
Så väldig, som du träder nu,
Och, stolt och glad, sin lefnad klädde
I ljus och seger, liksom du!

Här ställer jag inför ditt öga
Det skönaste du sett i Nord.
Tag henne i din vård, du höga!
Hon är din bild på grönklädd jord.
Dess själ är ren som dina strålar,
Dess öga som din himmel blått,
Och samma guld, din hjessa målar,
Har hon i sina lockar fått. —

Farväl, min älskade! En annan,
En längre natt vi ses igen.
Farväl! Ännu en kyss på pannan,
Och en på dina läppar än!
Sof nu, och dröm om mig, och vakna
Vid middag; och med trogen själ
Tälj timmarna, som jag, och sakna,
Och brinn, som jag! Farväl, farväl!

VIII.**Afskedet.**

INGEBORG.

Det dagas re'n, och Frithiof kommer icke!
I går likväl var redan Tinget utlyst
På Beles hög: den platsen valdes rätt;
Hans dotters öde skulle der bestämmas.
Hur många böner har det kostat mig,
Hur många tårar, räknade af Freja,
Att smälta hatets is kring Frithiofs hjerta,
Och locka löftet från den stoltes mund,
Att åter bjuda handen till försoning!
Ack! mannen är dock hård, och för sin ära
(Så kallar han sin stolthet) räknar han
Ej just så noga, om han skulle krossa
Ett troget hjerta mera eller mindre.
Den arma qvinnan, slutet till hans bröst,
Är som en mossväxt, blommande på klippan
Med bleka färger: blott med möda håller
Den obemärkta sig vid hällen fast,
Och hennes näring äro nattens tårar.

I går alltså blef då mitt öde afgjort,
Och aftonsolen har gått ner deröfver.
Men Frithiof kommer ej! De bleka stjernor,
En efter annan, slockna och försvinna,
Och med hvarenda utaf dem, som släcks,
Går en förhoppning i mitt bröst till grafven.
Dock, hvarför också hoppas? Valhalls Gudar
Ej älska mig, jag har förtörnat dem.
Den höge Balder, i hvars skygd jag vistas,
Är förolämpad, ty en mensklig kärlek
Är icke helig nog för Gudars blickar;
Och jordens glädje får ej våga sig
Inunder hvalfven, der de allvarsamma,
De höga makter ha sin boning fäst. —
Och likafullt, hvad är mitt fel, hvi vredgas
Den fromme Guden öfver jungfruns kärlek?
Är han ej ren, som Urdas blanka våg,
Ej oskuldsfull, som Gefions morgondrömmar?
Den höga solen vänder icke bort
Från tvenne älskande sitt rena öga;
Och dagens enka, stjernenatten, hör,
Midt i sin sorg, med glädje deras eder.
Hvad som är lofligt under himlens hvalf,
Hur blef det brottsligt under tempelhvalfvet?
Jag älskar Frithiof. Ack, så långt tillbaka,
Som jag kan minnas, har jag älskat honom;

Den känslan är ett årsbarn med mig sjelf;
 Jag vet ej, när hon börjat, kan ej ens
 Den tanken fatta, att hon varit borta.
 Som frukten sätter sig omkring sin kärna,
 Och växer ut, och rundar omkring henne
 I sommarsolens sken sitt klot af guld:
 Så har jag äfven vuxit ut och mognat
 Omkring den kärnan, och mitt väsen är
 Det yttre skalet endast af min kärlek.
 Förlåt mig, Balder! Med ett troget hjerta
 Jag trädde i din sal, och med ett troget
 Vill jag gå derifrån: jag tar det med mig
 Utöfver Bifrosts bro, och ställer mig
 Med all min kärlek fram för Valhalls Gudar.
 Der skall han stå, en Asason som de,
 Och spegla sig i sköldarna, och flyga
 Med lösta dufvovingar genom blå,
 Oändlig rymd uti Allfaders sköte,
 Hvarfrån han kommit. — Hvarför rynkar du
 I morgongryningen din ljusa panna?
 I mina ådror flyter, som i dina,
 Den gamle Odens blod. Hvad vill du frände?
 Min kärlek kan jag icke offra dig,
 Vill det ej ens; han är din himmel värdig.
 Men väl jag offra kan min lefnads lycka,
 Kan kasta bort den, som en drottning kastar

Sin mantel från sig, och är likafullt
 Den samma, som hon var. — Det är beslutadt!
 Det höga Valhall skall ej blygas för
 Sin fränka: jag vill gå emot mitt öde,
 Som hjälten går mot sitt. — Der kommer Frithiof;
 Hur vild, hur blek! Det är förbi, förbi!
 Min vreda Norna kommer jemte honom.
 Var stark, min själ! — Välkommen, sent omsider!
 Vårt öde är bestämdt, det står att läsa
 Uppå din panna.

FRITHIOF.

Stå der icke äfven
 Blodröda runor, talande om skymf
 Och hån och landsflykt?

INGEBORG.

Frithiof, sansa dig,
 Berätta hvad som händt! det värsta anar
 Jag längese'n, jag är beredd på allt.

FRITHIOF.

Jag kom till Tinget uppå ätthögen,
 Och kring dess gröna sidor, sköld vid sköld,
 Och

Och svärd i handen, stodo Nordens män,
Den ena ringen innanför den andra,
Upp emot toppen; men på domarstenen,
Mörk som ett åskmoln, satt din broder Helge,
Den bleke blodman med de skumma blickar;
Och jemte honom, ett fullvuxet barn,
Satt Halfdan, tanklöst lekande med svärdet.
Då steg jag fram och talte: "kriget står
Och slår på härsköld invid landets gränser;
Ditt rike, konung Helge, är i fara:
Gif mig din syster, och jag lånar dig
Min arm i striden, den kan bli dig nyttig.
Låt grollet vara glömdt emellan oss!
Ej gerna när jag det mot Ingborgs broder.
Var billig, konung, rädda på en gång
Din gyllne krona och din systers hjerta!
Här är min hand. Vid Asa-Thor, det är
Den sista gång hon bjuds dig till försoning." —
Då blef ett gny på Tinget. Tusen svärd
Sitt bifall hamrade på tusen sköldar,
Och vapenklängen flög mot skyn, som glad
Drack fria männens bifall till det rätta.
"Gif honom Ingeborg, den smärta liljan,
Den skönaste, som växt i våra dalar;
Han är den bästa klingan i vårt land,
Gif honom Ingeborg!" — Min fosterfader,

Den gamle Hilding, med sitt silfverskägg,
Steg fram och höll ett tal, af vishet fullt,
Med korta kärnspråk, klingande som svärdshugg;
Och Halfdan sjelf ifrån sitt kungasäte
Sig reste, bedjande med ord och blickar.
Det var förgäfvets; hvarje bön var spilld,
Liksom ett solsken slösadt bort på klippan,
Det lockar ingen växt från hennes hjerta;
Och konung Helges anlet blef sig likt,
Ett bleklagdt Nej på mensklighetens böner.
”Åt bondesonen (sade han föraktligt)
Jag kunnat Ingborg ge, men tämpelskändarn
Syns mig ej passa för Valhalladottern.
Har du ej, Frithiof, brutit Balders fred,
Har du ej sett min syster i hans tempel,
När dagen gömde sig för Edert möte?
Ja, eller nej!” Då skallade ett rop
Ur mannaringen: ”säg blott nej, säg nej!
Vi tro dig på ditt ord, vi fria för dig,
Du Thorstens son, så god som kungasonen:
Säg nej, säg nej, och Ingeborg är din!” —
”Min lefnads lycka hänger på ett ord
(Sad’ jag), men frukta ej för det, kung Helge!
Jag vill ej ljuga mig till Valhalls glädje,
Och ej till jordens. Jag har sett din syster,
Har talt med henne uti templets natt,

Men Balders fred har jag ej därför brutit." —
Jag fick ej tala mer. Ett sorl af fasa
Flög Tinget genom: de, som stodo närmast,
Sig drogo undan, liksom för en pestsjuk;
Och när jag såg mig om, den dumma Vantron
Förlamat hvarje tunga, kalkat hvit
Hvar kind, nyss blossande af glad förhoppning.
Då segrade kung Helge. Med en röst
Så hemsk, så dystert, som den döda Valans
I Vegtamsquida, när hon sjöng för Oden
Om Asars ofärd och om Helas seger,
Så hemskt han talte: "landsflykt eller död
Jag kunde sätta, efter fädrens lagar,
Uppå ditt brott; men jag vill vara mild,
Som Balder är, hvars helgedom du skymfat.
I vesterhafvet ligger det en krans
Af öar, dem jarl Angantyr beherrsakar.
Så länge Bele lefde, jarlen gaf
Hvart år sin skatt; se'n har den uteblifvit.
Drag öfver böljan hän och indrif skatten!
Det är den bot, jag fordrar för din djerfhet.
Det sägs, tillade han med nedrigt hån,
Att Angantyr är hårdhänt, att han rufvar,
Som draken Fafner, på sitt guld, men hvem
Står mot vår nya Sigurd Fafnersbane?
En mera manlig bragd försöke du,

Än dåra jungfrur uti Balders hage!
Till nästa sommar vänta vi dig här
Med all din ära, framför allt med skatten.
Om icke, Frithiof, är du hvar mans niding,
Och för din lifstid fridlös i vårt land." —
Så var hans dom, och härmed löstes Tinget.

INGEBORG.

Och ditt beslut?

FRITHIOF.

Har jag väl mer ett val?
Är ej min ära bunden vid hans fordran?
Den skall jag lösa, om ock Angantyr
Förgömt sitt lumpna guld i Nastrands floder.
I dag ännu far jag.

INGEBORG.

Och lemnar mig?

FRITHIOF.

Nej, icke lemnar dig, du följer med.

INGEBORG.

Omöjligt!

FRITHIOF.

Hör mig, hör mig, förr'n du svarar!
Din vise broder Helge tycks ha glömt,
Att Angantyr var vän utaf min fader,
Liksom af Bele; kanske gifver han
Med godo hvad jag fordrar; men om icke,
En väldig öfvertalare, en skarp,
Har jag; han hänger vid min venstra sida.
Det kära guldets skickar jag till Helge,
Och dermed löser jag oss begge från
Den krönte hycklarns offerknif för alltid.
Men sjelfve, sköna Ingborg, hissa vi
Ellidas segel öfver okänd våg;
Hon gungar oss till någon vänlig strand,
Som skänker fristad åt en biltog kärlek.
Hvad är mig Norden, hvad är mig ett folk,
Som bleknar för ett ord af sina Diar,
Och vill med fräcka händer gripa i
Mitt hjertas helgedom, mitt väsens blomkalk?
Vid Freja, det skall icke lyckas dem.
En usel träl är bunden vid den torfva,
Der han blef född; men jag vill vara fri,
Så fri som bergens vind. En hand full stoft
Utaf min faders hög, och en af Beles,
Få ännu rum om skeppsbord; det är allt,

Hvad vi behöfva utaf fosterjorden.
Du älskade, det finns en annan sol
Än den, som bleknar öfver dessa snöberg;
Det finns en himmel, skönare än här,
Och milda stjernor med gudomlig glans
Se ner derfrån, i varma sommarnätter,
I lagerlundar på ett troget par.
Min fader, Thorsten Vikingsson, for vida
Omkring i lärnad, och förtalde ofta,
Vid brasans sken i långa vinterqvällar,
Om Greklands haf och öarna deri,
De gröna lundar i den blanka böljan.
Ett mäktigt slägte bodde fordom der,
Och höga Gudar uti marmortempel.
Nu stå de öfvergifna, gräset frodas
Å öde stigar, och en blomma växer
Ur runorna, som tala forntids vishet;
Och smärta pelarstammar grönska der,
Omlindade af söderns rika rankor.
Men rundt omkring bär jorden af sig sjelf
En osådd skörd, hvad menniskan behöfver,
Och gyllne äpplen glöda mellan löfven,
Och röda drufvor hänga på hvar gren,
Och svälla yppiga som dina läppar.
Der, Ingeborg, der bygga vi i vågen
Ett litet Norden, skönare än här;

Och med vår trogna kärlek fylla vi
De lätta tempelhvalfven, fägna än
Med mensklig lycka de förgättna Gudar.
När seglarn då med slappa dukar gungar
(Ty stormen trifs ej der) förbi vår ö
I aftonrodnans sken, och blickar glad
Från rosenfärgad bölja upp mot stranden;
Då skall han skåda uppå templets tröskel
Den nya Freja (Afrodite, tror jag,
Hon nämns i deras språk), och undra på
De gula lockar, flygande i vinden,
Och ögon ljusare än söderns himmel.
Och efter hand kring henne växer opp
Ett litet tempelslägte utaf Alfer
Med kinder, der du tror att södern satt
I Nordens drifvor alla sina rosor. —
Ack, Ingeborg! hur skön, hur nära står
All jordisk lycka för två trogna hjertan!
Blott de ha mod att gripa henne fatt,
Hon följer villigt med och bygger dem
Ett Vingolf redan här inunder molnen.
Kom, skynda! hvarje ord, som talas än,
Tar bort ett ögonblick ifrån vår sällhet.
Allt är beredt; Ellida spänner redan
De mörka örnevingarna till flygt,
Och friska vindar visa vägen från,

För evigt från den vantrosfyllda stranden.
Hvi dröjer du?

INGEBORG.

Jag kan ej följa dig.

FRITHIOF.

Ej följa mig?

INGEBORG.

Ack, Frithiof, du är lycklig!
Du följer ingen, du går sjelf förut,
Som stammen på ditt drakskepp; men vid rodret
Din egen vilja står och styr din fart
Med stadig hand utöfver vreda vågor.
Hur annorlunda är det ej med mig!
Mitt öde hvilar uti andras händer,
De släppa ej sitt rof, fastän det blöder;
Och offra sig och klaga och förtyua
I långsam sorg, är kungadottrens frihet.

FRITHIOF.

Är du ej fri, så snart du vill? — I högen
Din fader sitter.

INGEBORG.

Helge är min fader,
Är mig i faders ställe; af hans bifall
Beror min hand, och Beles dotter stjal
Sin lycka ej, hur nära ock den ligger.
Hvad vore qvinnan, om hon slet sig lös
Ifrån de band, hvarmed Allfader fäst
Invid den starke hennes svaga väsen?
Den bleka vattensliljan liknar hon;
Med vågen stiger hon, med vågen faller,
Och seglarns köl går öfver henne fram
Och märker icke, att han skär dess stängel.
Det är nu hennes öde; men likväl,
Så länge roten hänger fast i sanden,
Har växten än sitt värde, lånar färgen
Af bleka syskonstjernor ofvanfrån,
En stjerna sjelf uppå de blåa djupen.
Men rycker hon sig lös, då drifver hon,
Ett vissnadt blad, omkring den öde böljan.
Förliden natt — den natten var förfärlig,
Jag väntade dig ständigt, och du kom ej;
Och nattens barn, de allvarsamma tankar,
Med svarta lockar, gingo jemt förbi
Mitt vakna öga, brinnande och tårlöst;
Och Balder sjelf, blodlöse Guden, såg

Med blickar fulla utaf hot uppå mig —
 Förliden natt har jag betänkt mitt öde,
 Och mitt beslut är fattadt: jag blir kvar,
 Ett lydigt offer vid min broders altar.
 Dock var det väl, att jag ej hört dig då
 Med dina öar, diktade i molnen,
 Der aftonrodnan ligger ständigt kring
 En enslig blomsterverld af frid och kärlek.
 Hvem vet, hur svag man är? Min barndoms
 drömmar,
 De länge tystade, stå upp igen
 Och hviska i mitt öra med en röst
 Så välbekant, som vore det en sisters,
 Så öm, som vore det en älskares.
 Jag hör Er icke, nej, jag hör Er icke,
 J lockande, J fordom kära stämmor!
 Hvad skulle jag, ett Nordens barn, i Södern?
 Jag är för blek för rosorna deri,
 För färglöst är mitt sinne för dess glöd;
 Det skulle brännas af den heta solen,
 Och längtansfullt mitt öga skulle se
 Mot Nordens stjerna, hvilken står alltjemt,
 En himmelsk skildtvakt, öfver fädrens grafvar.
 Min ädle Frithiof skall ej flykta från
 Det kära land, han föddes att försvara;
 Skall icke kasta bort sitt rykte för

En sak så ringa som en flickas kärlek.
 Ett lif, der solen spinner, år från år,
 Den ena dagen alltid lik den andra,
 Ett skönt, men evigt enahanda, är
 För qvinnan endast, men för mannens själ,
 Och helst för din, blef lifvets stiltje tröttsam.
 Du trifves bäst, när stormen tumlar kring
 På skummig gångare utöfver djupen,
 Och på din planka, uppå lif och död,
 Du kämpa får med faran om din ära.
 Den sköna öcknen, som du målar, blefve
 En graf för brågder, icke födda än,
 Och med din sköld förrostades jemväl
 Ditt fria sinne. Så skall det ej vara!
 Ej jag skall stjäla bort min Frithiofs namn
 Ur skaldens sånger, icke jag skall släcka
 Min hjertes ära i dess morgonrodnad.
 Var vis, min Frithiof, låt oss vika för
 De höga Nornor; låt oss rädda ur
 Vårt ödes skeppsbrott dock ännu vår ära!
 Vår lefnads lycka kan ej räddas mer: —
 Vi måste skiljas.

FRITHIOF.

Hvarför måste vi?

För det en sömnlös natt förstämt ditt sinne?

INGEBORG.

För det mitt värde räddas bör och ditt.

FRITHIOF.

På mannens kärlek hvilar kvinnans värde.

INGEBORG.

Ej länge älskar han den han ej aktar.

FRITHIOF.

Med lösa nycker vinns hans aktning ej.

INGEBORG.

En ädel nyck är känslan af det rätta.

FRITHIOF.

Vår kärlek stridde ej mot den i går.

INGEBORG.

I dag ej heller, men vår flykt dess mera.

FRITHIOF.

Nödvändigheten bjuder henne, kom!

INGEBORG.

Hvad som är rätt och ädelt, är nödvändigt

FRITHIOF.

Högt rider solen, tiden går förbi.

INGEBORG.

Ve mig, han *är* förbi, förbi för alltid!

FRITHIOF.

Besinna dig, är det ditt sista ord?

INGEBORG.

Jag har besinnat allt, det är mitt sista.

FRITHIOF.

Välan, farväl, farväl, kung Helges syster!

INGEBORG.

O Frithiof, Frithiof, skola *så* vi skiljas?
 Har du ej någon vänlig blick att ge
 Åt barndomsvännen, ingen hand att räcka
 Åt den olyckliga, du älskat förr?
 Tror du, jag står på rosor här och visar
 Min lefnads lycka leende ifrån mig,
 Och sliter utan smärta ur mitt bröst
 Ett hopp, som växt tillhoppa med mitt väsen?
 Var icke du mitt hjertas morgondröm?
 Hvar glädje, som jag kände, hette Frithiof,

Och allt, hvad lifvet stort och ädelt har,
Tog dina anletsdrag inför mitt öga.
Fördunkla ej den bilden för mig, möt
Med hårdhet ej den svaga, när hon offerar
Hvad henne kärast var på jordens rund,
Hvad henne kärast blir i Valhalls salar!
Det offret, Frithiof, är nog tungt ändå;
Ett ord till tröst det kunde väl förtjena.
Jag vet, du älskar mig, har vetat det,
Alltse'n mitt väsen började att dagas,
Och säkert följer dig din Ingborgs minne
I många år ännu, hvarthelst du far.
Men vapenklangen döfvar sorgen dock,
Hon blåser bort uppå de vilda vågor,
Och törs ej sätta sig på kämpens bänk
Vid dryckeshornet firande sin seger.
Blott då och då, när uti nattens frid
Du mönstrar än en gång förslutna dagar,
Då skymtar fram bland dem en bleknad bild:
Du känner honom väl, han helsar dig
Från kära trakter; det är bilden af
Den bleka jungfrun uti Balders hage.
Du må ej visa honom bort, fastän
Han blickar sorgligt, du må hviska honom
Ett vänligt ord i örat: nattens vindar
På trogna vingar föra det till mig,

En tröst likväl, jag har ej någon annan! —
För mig är intet, som förströr min saknad;
I allt, som omger mig, har hon en målsman.
De höga tempelhvalfven tala blott
Om dig; och Gudens bild, som skulle hota,
Tar dina anletsdrag, när månen skiner.
Ser jag åt sjön, der sam din köl och skar
I skum sin väg till längterskan på stranden.
Ser jag åt lunden, der står mången stam
Med Ingborgs runor, ritade i barken.
Nu växer barken ut, mitt namn förgås,
Och det betyder döden, säger sagan.
Jag frågar Dagen, hvar han såg dig sist,
Jag frågar Natten, men de tiga still,
Och hafvet sjelf, som bär dig, svarar på
Min fråga endast med en suck mot stranden.
Med aftonrodnan skall jag skicka dig
En helsning, när hon släcks i dina vågor,
Och himlens långskepp, molnen, skola ta
Om bord en klagan från den öfvergifna.
Så skall jag sitta i min jungfrubur,
En svartklädd enka efter lifvets glädje,
Och sömna brutna liljor uti duken,
Tills en gång Våren väft sin duk, och sömmar
Den full med bättre liljor på min graf.
Men tar jag harpan för att sjunga ut

Oändlig smärta uti djupa toner,
 Då brister jag i gråt, som nu — —

FRITHIOF.

Du segrar, Beles dotter, gråt ej mera!
 Förlåt min vrede; det var blott min sorg,
 Som för ett ögonblick tog vredens drägt;
 Den drägten kan hon icke bära länge.
 Du är min goda Norna, Ingeborg!
 Hvad ädelt är, lär bäst ett ädelt sinne.
 Nödvändighetens vishet kan ej ha
 En bättre förespråkerska än dig,
 Du sköna Vala med de rosenläppar!
 Ja, jag vill vika för nödvändigheten,
 Vill skiljas från dig, men ej från mitt hopp;
 Jag tar det med mig öfver vestervågor,
 Jag tar det med mig intill grafvens port.
 Med nästa vårdag är jag här igen;
 Kung Helge, hoppas jag, skall se mig åter.
 Då har jag löst mitt löfte, fyllt hans fordran,
 Försont jemväl det brott, man diktat på mig;
 Och då begär jag, nej, jag fordrar dig,
 På öppet Ting emellan blanka vapen,
 Ej utaf Helge, men af Nordens folk;
 Det är din giftoman, du kungadotter!

Jag

Jag har ett ord att säga den, som vägrar.
 Farväl tilldess, var trogen, glöm mig ej,
 Och tag, till minne af vår barndomskärlek,
 Min armring här, ett skönt Vaulunderverk,
 Med himlens under ritade i guldet:
 Det bästa undret är ett troget hjerta.
 Hur skönt han passar till din hvita arm,
 En lysmask, lindad kring en liljestängel!
 Farväl, min brud, min älskade, farväl,
 Om några måna'r är det annorlunda!

(går.)

INGEBORG.

Hur glad, hur trotsig, hur förhoppningsfull!
 Han sätter spetsen af sitt goda svärd
 På Nornans bröst, och säger: du skall vika!
 Du arme Frithiof, Nornan viker ej,
 Hon går sin gång och ler åt Angurvadel.
 Hur litet känner du min mörka broder!
 Ditt öppna hjertesinne fattar ej
 Det dystra djupet utaf hans, och hatet,
 Som glöder i hans afundsjuka barm.
 Sin systems hand ger han dig aldrig; förr
 Han ger sin krona, ger sitt lif till spillo,
 Och offerar mig åt gamle Oden, eller
 Åt gamle Ring, som nu han kämpar mot. —

Hvarthelst jag ser, finns intet hopp för mig;
Dock är jag glad, det lefver i ditt hjerta.
Jag vill behålla för mig sjelf min smärta,
Men alla goda Gudar följe dig!
Här på din armring dock sig räkna låter
Hvar särskilt månad af en långsam sorg;
Två, fyra, sex, — då kan du vara åter,
Men finner icke mer din Ingeborg.

IX.**Ingeborgs klagan.**

Nu är det höst,
Stormande häfver sig hafvets bröst.
Ack, men hur gerna jag sute
Ändå derute!

Länge jag såg
Seglet i vester, det flög på sin våg.
Ack! det är lyckligt, får följa
Frithiof på bölja.

Bölja, du blå,
Sväll ej så högt! det går fort nog ändå.
Lysen, J stjernor, och sägen
Seglaren vägen!

När det blir vår,
Kommer han hem; men den älskade går
Ej till hans möte i salen,
Icke i dalen;

Ligger i mull
Bleknad och kall för sin kärleks skull;
Eller hon klagar och blöder,
Offrad af bröder. —

Falk, som han glömt!
Du skall bli min; jag vill älska dig ömt.
Sjelf vill jag mata för ägarn
Vingade jägarn.

Här på hans hand
Virkar jag in dig i dukens rand:
Vingar af silfver och rika
Guldklor tillika.

Falkvingar tog
Freja en gång och kring rymderna drog,
Sökte i norr och i söder
Älskade Öder.

Länte du ock
Vingarna ut, de ej bure mig dock.
Döden allena mig bringar
Gudarnas vingar.

Jägare skön,
Sitt på min skullra och blicka åt sjön!
Ack! hur vi längte och blicke,
Kommer han icke.

När jag är död,
Kommer han säkert; minns då hvad jag bjöd:
Helsa och helsa du åter
Frithiof, som gråter!

X.**Frlthlof på hafvet.**

Men på stranden stod
Kung Helge och qvad
Med förbittradt mod,
Och till trollen han bad.

Se, då mörknar himlabågen,
Dundret går kring öde rum,
Och i djupet kokar vågen,
Och dess yta höljs med skum.
Blixtarne i molnen draga
Här och der en blodig rand;
Alla hafvets fåglar jaga
Skrikande emot sin strand. —

"Hårt blir vädret, bröder!
Stormens vingar hör jag
Flaxande i fjerran,
Men vi blekna ej.
Sitt du lugn i lunden,
Tänk på mig och längta,
Skön i dina tårar,
Sköna Ingeborg!"

Mot Ellidas stam
Drog ett trollpar till fejd.
Det var vindkall Ham,
Det var snöig Hejd.

Och då lösas stormens vingar,
Och den vilde doppar dem
Än i djupet, än han svingar
Hvirflande mot Gudars hem.
Alla fasans makter skrida,
Ridande på vågens topp,
Ur den skummiga, den vida,
Bottenlösa grafven opp.

"Skönare var färden
Uti måneus skimmer
Öfver spegelvågor
Hän mot Balders lund.
Varmare än här är,
Var vid Ingborgs hjerta,
Hvitare än hafsskum
Svälde hennes barm." —

Nu Solundar-ö
Står ur våg, som går hvit;
Der är stillare sjö,
Der är hamn, styr dit!

Men förvågen viking rädes
Ej så lätt på trofast ek,
Står vid styret sjelf, och glädes
Åt de vilda vindars lek.
Hårdare han seglen fäster,
Skarpare han vågen skär.
Rakt i vester, rakt i vester
Skall det gå, hvart böljan bär.

”Lyster mig att kämpa
Än en stund mot stormen.
Storm och Nordbo trifvas
Väl ihop på sjön.
Ingborg skulle blygas,
Om dess hafsörn flöge
Rädd, med slappa vingar,
För en il i land.”

Men nu växer våg,
Nu fördjupas göl,
Och det hviner i tåg
Och det knakar i köl.

Dock, hur vågorna må strida,
Tumlande nu med, nu mot,

Gudatimrade Ellida
Trotsar ännu deras hot.
Som ett stjernskott uti qvällen,
Skjuter hon sin fart i fröjd,
Hoppar, som en bock på fjällen,
Öfver afgrund, öfver höjd.

”Bättre var att kyssa
Brud i Balders hage,
Än stå här och smaka
Saltskum, som yr opp.
Bättre var att famna
Kungadottrens midja,
Än stå här och gripa
Roderstången om.”

Men oändlig köld
Snöar skyn utur,
Och på däck och på sköld
Smattrar hagelskur.

Och emellan skeppets stammar
Kan du icke se för natt;
Der är mörkt, som i den kammar,
Der den döde blifver satt.

Oförsonlig våg, förtrollad,
Vill dra seglaren i qvaf;
Hvitgrå, som med aska sållad,
Gapar en oändlig graf.

”Blåa bolstrar bäddar
Ran i djupet åt oss;
Men mig bida dina
Bolstrar, Ingeborg!
Goda drängar lyfta
Årorna Ellidas;
Gudar byggde kölen,
Bär oss än en stund.”

Öfver styrbord gick
Nu en sjö med fart;
I ett ögonblick
Spolas däcket klart.

Då från armen Frithiof drager
Lödig guldring, tre mark tung,
Blank som sol i morgondager,
Var en skänk af Bele kung.
Hugger så i stycken ringen,

Konstfullt utaf dvergar gjord,
Delar dem, och glömmer ingen
Utaf sina män om bord.

”Guld är godt att hafva
Uppå giljarfärden;
Tomhändt tråde ingen
Ner till sjöblå Ran.
Kall är hon att kyssa,
Flyktig till att famna;
Men vi fästa hafsbrud
Med det brända guld.”

Med förnyadt hot
Faller stormen på,
Och då brister skot,
Och då springer rå.

Och mot skeppet, halft begrafvet,
Vågorna till äntring gå.
Hur man också öser, hafvet
Öser man ej ut ändå.
Frithiof sjelf kan ej sig dölja
Att han döden har om bord.
Högre dock än storm och bölja
Ryter än hans herrskarord.

"Björn, kom hit till roder,
Grip det starkt med björnram!
Sådant väder sända
Valhalls makter ej.
Trolldom är å färde;
Helge niding qvad den
Säkert öfver vågen;
Jag vill upp och se."

Som en mård han flög
Uti masten opp,
Och der satt han hög
Och såg ned från topp.

Se, då simmar för Ellida
Hafshval, lik en lossnad ö,
Och två leda hafstroll rida
På hans rygg i skummig sjö.
Hejd, med pelsen snögad neder,
Skepna'n lik den hvita björn;
Ham, med vingar, dem han breder
Hviftande, som stormens örn.

"Nu, Ellida, galler
Visa, om du gömmer

Hjeltemod i jernfast,
Bugtig barm af ek.
Lyssna till min stämma:
Är du Gudars dotter,
Upp, med kopparkölen
Stånga trollad hval!"

Och Ellida hör
På sin herres röst;
Med ett språng hon kör
Emot hvalens bröst.

Och en blodig stråle ryker
Utur såret upp mot sky;
Genomborradt vilddjur dyker
Vrålande till djupets dy.
På en gång två lansar springa,
Slungade af hjeltearm,
Midt i luden isbjörns bringa,
Midt i becksvart stormörns barm.

"Bra, Ellida, träffadt!
Ej så hastigt, tror jag,
Dyker Helges drakskepp
Opp ur blodig dy.

Hejd och Ham ej heller
Hålla sjön nu längre;
Bittert är att bita
I det blåa stål.”

Och nu stormen flyr
På en gång från sjön;
Blott en svallvåg styr
Mot den nära ön.

Och på en gång solen träder
Som en konung i sin sal,
Återlifvar allt och gläder
Skepp och bölja, berg och dal.
Hennes sista strålar kröna
Klippans topp och dunkel lund;
Alla känna nu de gröna
Stränderna af Efjesund.

”Stego Ingborgs böner,
Bleka mör, mot Valhall,
Böjde liljehvita
Knän på Gudars guld.
Tår i ljusblå ögon,
Suck ur svandunsbarmar

Rörde Asars hjertan,
Låt oss tacka dem!"

Men Ellidas slam,
Utaf hvalen stött,
Går i marvad fram,
Är af färden trött.

Tröttare ändå af färden
Äro alla Frithiofs män;
Knappast, stödda emot svärden,
Hålla de sig uppe än.
Björn på väldig skullra drager
Fyra utaf dem i land;
Frithiof ensam åtta tager,
Sätter dem kring brasans brand.

"Blygens ej, J bleke!
Våg är väldig viking,
Det är hårdt att kämpa
Emot hafvets mör.
Se! der kommer mjödhoru
Vandrande på guldfot,
Värmer frusna lemmar;
Skål för Ingeborg!"

XI.**Frithlof hos Angantyr.**

Nu är att säga, huru
Jarl Angantyr satt än
Uti sin sal af furu
Och drack med sina män.
Han var så glad i hågen,
Såg ut åt blånad ban,
Der solen sjönk i vågen
Allt som en gyllne svan.

Vid fönstret gamle Halvar
Stod utanför på vakt.
Han vaktade med allvar,
Gaf ock på mjödet akt.
En sed den gamle hade:
Han jemt i botten drack,
Och intet ord han sade,
Blott hornet in han stack.

Nu

Nu slängde han det vida
I salen in, och qvad:
”Skepp ser jag böljan rida,
Den färden är ej glad.
Män ser jag döden nära;
Nu lägga de i land,
Och tvenne jättar bära
De bleknade på strand.” —

Utöfver böljans spegel
Från salen jarl såg ned.
”Det är Ellidas segel
Och Frithiof, tror jag, med.
På gången och på pannan
Känns Thorstens son igen.
Så blickar ingen annan
I Nordens land som den.”

Från dryckesbord helt modig
Sprang Atle viking då,
Svartskäggig Berserk, blodig
Och grym att se uppå.
”Nu,” skrek han, ”vill jag pröfva
Hvad ryktet ment dermed,
Att Frithiof svärd kan döfva,
Och aldrig ber om fred.”

Och upp med honom sprungo
Hans bistra kämpar tolf,
På förhand luften stungo,
Och svängde svärd och kolf.
De stormade mot stranden,
Der tröttadt drakskepp stod,
Och Frithiof satt å sanden
Och talte kraft och mod.

"Lätt kunde jag dig fälla,"
Skrek Atle med stort gny,
"Vill i ditt val dock ställa,
Att kämpa eller fly.
Men blott om fred du beder,
Fastän en kämpe hård,
Jag som en vän dig leder
Allt upp till jarlens gård."

"Väl är jag trött af färden,"
Genmälte Frithiof vred,
"Dock må vi pröfva svärden
Förr än jag tigger fred."
Då såg man stålen ljunga
I solbrun kämpehand;
På Angurvadels tunga
Hvar runa stod i brand.

Nu skiftas svärdshugg dryga,
Och dråpslag hagla nu,
Och begges sköldar flyga
På samma gång i tu.
De kämpar utan tadel
Stå dock i kretsen fast.
Men skarpt bet Angurvadel,
Och Atles klinga brast.

"Mot svärdlös man jag svänger,"
Sad' Frithiof, "ej mitt svärd;
Men lyster det dig länger,
Vi pröfva annan färd."
Likt vågor då om hösten
De begge storma an,
Och stålbeklädda bröst
Slå tätt emot hvarann.

De brottades, som björnar
Uppå sitt fjäll af snö,
De spände hop, som örnar
Utöfver vredgad sjö.
Rotfästad klippa hülle
Väl knappast ut att stå,
Och lummig jernek fölle
För mindre tag än så.

Från pannan svetten lackar,
Och bröstet häfves kallt,
Och buskar, sten och backar
Uppsparkas öfver allt.
Med bäfvan slutet bida
Ståklädde män å strand;
Det brottandet var vida
Berömdt i Nordens land.

Till slut dock Frithiof fällde
Sin fiende till jord,
Han knät mot bröstet ställde
Och talte vredens ord:
"Blott jag mitt svärd nu hade,
Du svarte Berserksskägg,
Jag genom lifvet lade
På dig den hvassa egg."

"Det skall ej hinder bringa,"
Sad' Atle, stolt i håg.
"Gå du och tag din klinga,
Jag ligger som jag låg.
Den ena som den andra
Skall en gång Valhall se:
I dag må jag väl vandra,
I morgon du kanske."

Ej länge Frithiof dröjde,
Den lek han sluta vill,
Han Angurvadel höjde;
Men Atle låg dock still.
Det rörde hjeltens sinne,
Sin vrede då han band,
Höll midt i hugget inne
Och tog den fallnes hand.

Nu Halvar skrek med ifver
Och hof sin hvita staf:
”För Edert slagsmål blifver
Här ingen glädje af.
På bord stå silfverfaten
Och röka längese'n;
För Er skull kallnar maten,
Och törsten gör mig men.”

Försonta trädde båda
Nu inom salens dörr,
Der mycket var att skåda,
Som Frithiof ej sett förr.
Grofhyflad planka kläder
Ej nakna väggar der;
Men dyrbart gyllenläder
Med blommor och med bär.

Ej midt på golfvet glöder
Den muntra brasans sken;
Men emot vägg sig stöder
Kamin af marmorsten.
Ej rök i sal sig lade,
Ej sågs der sotad ås:
Glasrutor fönstren hade,
Och dörren hade lås.

Der sträcka silfverstakar
Ut armarna med ljus;
Men intet stickbloss sprakar
Att lysa kämpens rus.
Helstekt, med späckad bringa,
Står hjort på bordets rund,
Med guldhof lyft att springa,
Och löf i hornens lund.

Bak kämpens stol en tärna
Står med sin liljehy,
Och blickar, som en stjerna
Bakom en stormig sky.
Der flyga lockar bruna,
Der stråla ögon blå,
Och, som en ros i runa,
Så glöda läppar små.

Men hög å silfverstolen
Satt jarlen i sin prakt;
Hans hjälm var blank som solen,
Och pansart guldbelagdt.
Med stjernor öfversållad
Var manteln rik och fin,
Och purpurbrämen fällad
Med fläcklös hermelin.

Tre steg han gick från bordet,
Bjöd handen åt sin gäst,
Och vänligt tog till ordet:
"Kom hit och sitt mig näst!
Rätt månget horn jag tömde
Med Thorsten Vikingsson;
Hans son, den vidtberömde,
Ej sitte fjerran från!"

Då sågs han bågarn råga
Med vin från Sikelö;
Det gnistrade som låga,
Det skummade som sjö:
"Välkommen gäst härinne,
Du son utaf min vän!
Jag dricker Thorstens minne,
Jag sjelf och mina män."

En skald från Morvens kullar
Då pröfvar harpans gång.
I Velska toner rullar
Hans dystra heltesång.
Men i Norräna tunga
En ann, på fädrens vis,
Hörs Thorstens bragder sjunga,
Och han tog sångens pris.

Nu mycket jarlen sporde
Om fränderna i Nord,
Och Frithiof redo gjorde
För allt med vittra ord.
Ej någon kunde klaga
På väld uti hans dom;
Han talte lugnt, som Saga
I minnets helgedom.

När han dernäst berättar
Hvad han på djupet såg,
Om Helges troll och jättar,
Besegrade på våg;
Då glädas kämpar alla,
Då småler Angantyr,
Och höga bifall skalla
Till hjeltens äfventyr.

Men när han talar åter
Om älskad Ingeborg,
Hur ömt den sköna gråter,
Hur ädel i sin sorg;
Då suckar mången tärna
Med kinderna i brand.
Ack, hur hon tryckte gerna
Den trogne älskarns hand!

Sitt ärende framförde
Den ungersven till slut,
Och Jarlen tåligt hörde
Tilldess han talat ut.
"Skattskyldig var jag icke,
Mitt folk är fritt som jag:
Kung Beles skål vi dricke,
Men lyda ej hans lag.

Hans söner ej jag känner;
Men, fordra de en gärd,
Väl, som det höfves männer,
De kräfve den med svärd!
Vi möta dem på stranden; —
Dock var din far mig kär." —
Då vinkar han med handen
Sin dotter, som satt när.

Då sprang den blomstervidja
Från stol med gyllne karm;
Hon var så smal om midja,
Hon var så rund om barm.
I gropen uppå kinden
Satt Astrild, liten skalk,
Lik fjäriln, förd af vinden
Allt i en rosenkalk.

Hon sprang till jungfruburen,
Och kom tillbaka med
Grönvirkad pung, der djuren
Gå under höga träd,
Och silfvermånen skiner
På sjö af segel full;
Dess lås är af rubiner
Och tofsarna af gull.

Hon lade den i handen
Uppå sin fader huld:
Han fyllde den till randen
Med fjerran myntadt guld.
"Der är min välkomstgåfva,
Gör med den hvad du vill;
Men nu skall Frithiof lofva
Bli här i vinter still.

”Mod gagnar allestädes,
Men nu är stormens tid,
Och Hejd och Ham, jag rädes,
Ha åter qvicknat vid.
Ej alltid gör Ellida
Så lyckligt språng som sist,
Och många hvalar rida
Sin våg, fast en vi mist.” —

Så skämtades i salen
Och dracks till dager ljus;
Men gyllne vinpokalen
Gaf glädje blott, ej rus.
Fullbräddad skål vardt egnad
Åt Angantyr till slut,
Och så i god välfägnad
Satt Frithiof vintern ut.

XII.**Frithiofs återkomst.**

Men våren andas i blånad sky,
Och jordens grönska blir åter ny.
Då tackar Frithiof sin värd, och sätter
Å nyo ut öfver böljans slätter,
Och glädtigt skjuter hans svarta svan
Sin silfverfåra på solblauk ban;
Ty vestanvindar med vårens tunga
Som näktergalar i seglen sjunga,
Och Ägirs döttrar, med slöjor blå,
Kring rodret hoppa och skjuta på.
Det är så skönt, när du stäfven vänder
Från fjerran segling mot hemmets stränder,
Der röken stiger från egen härd,
Och minnet vaktar sin barndomsverld,
Och friska källan din lekplats lögar;
Men fädren sitta i gröna högar,
Och, full af längtan, den trogna mön
Står på sin klippa och ser åt sjön. —
Sex dar han seglar, men på den sjunde
En mörkblå strimma han skönja kunde

Vid himlaranden; den växer ut
Med skär och öar och land till slut.
Det är *hans* land, som ur böljan träder,
Han ser dess skogar i gröna kläder,
Han hör dess forsar med skummigt larm,
Och klippan blottar sin marmorbarm.
Han helsar näsen, han helsar sunden,
Och seglar tätt under gudalunden,
Der, sista sommar, så mången natt,
Den glade svärmarn med Ingborg satt.
"Hvi syus hon icke? kan hon ej ana,
Hur när jag gungar på mörkblå bana?
Kanske hon lemnat sin Balders vård,
Och sitter sorgsen i kungens gård
Ock harpan slår, eller guldet tviinnar." —
Då stiger plötsligt från templets tinnar
Hans falk i höjden, och skjuter ned
På Frithiofs axel, så var hans sed.
Han flaxar ständigt med hvita vingen,
Från skullran lockar den trogne ingen;
Han krafisar ständigt med brandgul klo,
Han ger ej hvila, han ger ej ro.
Han lutar kroknäbb till Frithiofs öra,
Det är som hade han bud att föra
Kanske från Ingborg, från älskad brud;
Men ingen fattar de brutna ljud.

Ellida susar nu fram om näset:
Hon hoppar glad, som en hind på gräset,
Ty välkänd bölja mot kölen slår;
Men Frithiof munter i stäfven står.
Han gnuggar ögat, han lägger handen
Utöfver pannan, och ser åt stranden.
Men hur han gnuggar och hur han ser,
Han finner icke sitt Framnäs mer.
Den nakna eldstad står upp ur mullen,
Lik kämpens benrad i ättekullen;
Der gården var, är ett svedjeland,
Och askan hvirflar kring härjad strand.
Förbittrad Frithiof från skeppet hastar,
Kring brända tomter han ögat kastar,
Sin faders tomter, sin barndoms ban.
Då kommer hastigt lurfhårig Bran,
Hans hund, som ofta, så käck som trogen,
För honom brottats med björn i skogen.
Han gör i glädjen så många hopp,
Han springer högt på sin herre opp.
Mjölkhvita gångarn, med guld i manen,
Med ben som hinden, med hals som svanen,
Den Frithiof ridit så mången gång,
Ur dalen ilar med höga språng.
Han gnäggjar glädtigt, han halsen vänder,
Han vill ha bröd ur sin herres händer.

Den arme Frithiof, mer arm än de,
Har ingen ting att de trogna ge. —

Bedröfvad, husvill — på ärfda grunden
Står Frithiof, blickar kring svedda lunden,
Då gamle Hilding mot honom går,
Hans fosterfader med silfverhår.
"Hvad här jag skådar mig knappt förundrar;
När örn är flugen, hans bo man plundrar.
En kunglig idrott för landets fred!
Väl håller Helge sin kungaed
Att Gudar dyrka och menskor hata,
Och mordbrand heter hans Eriksgata.
Det gör mig snarare harm än sorg;
Men säg mig nu, hvar är Ingeborg?" —
"De bud jag bär dig," den gamle sade,
"Jag räds, du finner dem föga glade.
Så snart du seglat, kung Ring bröt fram,
Fem sköldar väl jag mot en förnam.
I Disardalen, vid ån, stod slaget,
Och blodrödt skummade vattendraget.
Kung Halfdan skämtade jemt och log;
Men likafullt som en man han slog.
Jag höll min sköld öfver kungasonen,
Jag var så glad åt den lärospånen.
Men länge hölls ej den leken ut;

Kung Helge flydde, då vardt det slut.
 Men som han flydde, den Asafrände,
 Förbi din gård, han i hast den tände.
 För brödren sattes då två beting:
 Sin syster skulle de ge kung Ring,
 Hon ensam kunde hans skymf försona;
 Om ej, så toge han land och krona.
 Och af och an gingo fredens bud;
 Men nu kung Ring har fört hem sin brud." —

"O qvinna, qvinna!" nu Frithiof sade,
 "Den första tanke, som Loke hade,
 Det var en Lögn, och han sände den
 I qvinnoskepnad till jordens män.
 En blåögd Lögn, som med falska tårar
 Alltjemt oss tjusar, alltjemt oss dårar,
 Högbarmad Lögn med sin rosenkind,
 Med dygd af våris och tro af vind;
 I hjertat flärden och sveket hviska,
 Och mened dansar på läppar friska. —
 Och dock, hur var hon mitt hjerta kär,
 Hur kär hon var mig, hur kär hon är!
 Jag kan ej minnas så långt tillbaka,
 Att hon i leken ej var min maka.
 Jag minns ej bragd, som jag tänkt uppå,
 Der

Der hon ej tänktes som pris också.
 Som stammar, vuxna från rot tillsammans,
 Slår Thor den ena med himlaflamman,
 Den andra vissnar; men löfvas en,
 Den andra kläder i grönt hvar gren:
 Så var vår glädje, vår sorg gemensam;
 Jag är ej van att mig tänka ensam.
 Nu är jag ensam. Du höga Var,
 Som med din griffel kring jorden far,
 Och skrifver eder på gyllne skifva,
 Låt bli det narrspel, låt bli att skrifva!
 Med lögner ristar du skifvan full,
 Det skada är på det trogna gull.
 En dikt jag minnes om Balders Nanna;
 Men sanning finns ej på mensklig panna,
 Det finns ej trohet i menskobröst —
 När sveket länte min Ingborgs röst,
 Den röst, lik vinden på blomsterängar,
 Lik harpoljudet från Brages strängar.
 Jag vill ej lyssna till harpoljud,
 Jag vill ej tänka på trolös brud.
 Hvert stormen dansar, dit vill jag följa;
 Blod skall du dricka, du verldshafsölja!
 Hvarhelst en klinga sår högens säd,
 På berg, i dal vill jag vara med.

Jag tör väl möta en kung med krona,
Mig lyster se, om jag då skall skona.
Jag tör väl möta, bland sköldars larm,
En ungersven med förälskad barm,
En narr, som litar på tro och heder,
Den vill jag hugga af ömkan neder,
Vill spara honom att stå en dag,
Besviken, skymfad, förrådd som jag." —

"Hur ungdomsblodet dock kokar öfver,"
Sad' gamle Hilding, "hur väl behöfver
Det dock att kylas af årens snö,
Och orätt gör du den ädla mö.
Anklaga icke min fosterdotter,
Anklaga Nornan, hvars vreda lotter
Ej menskor rubba; de falla från
Åskdiger himmel på jordens son.
Väl hörde ingen den ädlas klagan,
Hon teg, som Vidar i gudasagan;
Hon sörjde tyst, som i sunnanskog
En turturdufva, hvars make dog.
För mig hon yppade dock sitt hjerta,
I djupet bodde oändlig smärta.
Som vattenfågeln med såradt bröst
Till botten dyker; det är hans tröst,
Att dagen icke i såret glöder,

På botten ligger han och förblöder:
Så hennes smärta i natt sjönk ned,
Jag ensam vet, hvad den starka led.
"Ett offer är jag," hon sade ofta,
"För Beles rike: snöblommor dofta
I fridsmöns lockar, och vintergrönt
Kring offret hänges, det är dock skönt!
Jag kunde dö, men det vore skoning;
Förtörnad Balder vill blott försoning,
En långsam död, kan ej hvila få,
Dess hjerta klappar, dess pulsar slå.
Men säg för ingen den svagas strider!
Jag vill ej ömkas, ehur jag lider;
Kung Beles dotter fördrar sin sorg,
Men helsa Frithiof från Ingeborg!" —
När bröllopsdagen nu kom (den dagen
Jag gerna sett från min ruustaf tagen),
Mot templet skredo i långsam färd
Hvitklädda jungfrur och män med svärd.
För skaran tågade dyster sångarn;
Men blek satt bruden på svarte gångarn,
Blek som en ande, som sitter på
Det svarta molnet, när åskor gå.
Jag hof ur sadeln min höga lilja,
Jag ledde henne på tempeltilja
Till altarrunden; der sade hon

Åt Lofn sitt löfte med säker ton;
Och mycket bad hon till hvite Guden,
Och alla greto, så när som bruden.
Då märkte Helge på hennes arm
Din ring, han ryckte den bort med harm:
På Balders bild nu den gyllne hänger.
Min vrede styrde jag då ej längre;
Jag ref från länden mitt goda svärd,
Ej mycket var då kung Helge värd.
Men Ingborg hviskade mig: "låt vara,
En broder kunnat mig detta spara,
Dock mycket tål man, förr'n man förgås,
Allfader dömmar emellan oss." —

"Allfader dömmar," sad' Frithiof dyster,
"Men litet också mig dömma lyster.
Är nu ej Balders midsommarfest?
I templet är väl den krönte prest,
Mordbrännarkungen, som sålt sin syster;
Mig också litet att dömma lyster." —

XIII.**Balders bål.**

Midnattssolen på bergen satt,
Blodröd till att skåda;
Det var ej dag, det var ej natt,
Det vägde emellan båda.

Baldersbålet, den solens bild,
Brann på vigda härden.
Snart är ändå lågan spilld,
Då rår Höder för världen.

Prester stodo kring tempelvägg,
Makade bålet's bränder,
Bleka gubbar med silfverskägg,
Och med flintknif i hårda händer.

Kung med krona står bredvid,
Syslar kring altarrunden.
Hör! då klinga i midnattstid
Vapen i offerlunden.

"Björn, håll endast dörren till!
Fångne äro de alle.
Ut eller in om någon vill,
Klyf hans hufvudskalle!"

Blek vardt kungen; alltför väl
Kände han den rösten.
Fram steg Frithiof med vredgad själ,
Qvad som en storm om hösten:

"Här är skatten, som du bjöd
Hämtas från vestervågor,
Tag den! sedan på lif och död
Slåss vi vid Balders lågor;

"Sköld på ryggen, barmen bar,
Ingen skall striden klandra.
Första hugget som kung du har,
Glöm ej, mitt är det andra.

"Blicka ej åt dörren så!
Räf är fångad i kula.
Tänk på Framnäs, tänk uppå
Systemn med lockar gula!" —

Så han talte med hjeltefog,
Drog ur gördel pungen;
Föga varsamt han den slog
Midt i pannan på kungen.

Blodet frusade ut ur mund,
Svart det blef för öga:
Dånad låg vid sin altarrund
Asafränden höga.

"Tål du ej ditt eget guld,
Fegaste i ditt rike?
Angurvadel vill ej ha skuld
Att ha fällt din like.

"Stilla, prester med offerknif,
Bleke månskensförstar!
Kunde gälla Ert usla lif,
Ty min klinga törstar.

"Hvite Balder, styr din harm,
Se ej på mig så mulen!
Ringen, som du bär på arm,
Med förlof, han är stulen.

"Ej för dig, så vidt jag vet,
Smiddes han af Vaulunder.
Våldet rånade, jungfrun gret;
Bort med de nidingsfunder!"

Tappert drog han; men ring och arm
Voro som grodda samman:
När den lossnade, stöp af harm
Guden i offerflamman.

Hör! det knattrar, lågan slår
Guldtand i tak och sparrar.
Dödsblek Björn vid porten står,
Frithiof blygs att han darrar.

"Öppna dörren, släpp folket ut!
Vakt ej mer jag behöfver.
Templet brinner, gjut vatten, gjut
Hela hafvet deröfver!" —

Nu från templet och ned till strand
Knyts en kedja af händer;
Böljan vandrar från hand till hand,
Fräser mot svedda bränder.

Frithiof sitter, som regnets Gud,
Högt på bjelken och flödar,
Delar till alla sitt herrskarbud,
Lugn bland de heta dödar.

Fåfångt! Elden tar öfverhand,
Rökmoln hvirfla och välta,
Guldet droppar på glödhet sand,
Silfverplåtarna smälta.

Allt förloradt! Ur halfbränd sal
Eldröd hane sig svingar,
Sitter på takets ås och gal,
Flaxar med lösta vingar.

Morgonvinden spelar från norr,
Högt det mot himlen blossar.
Balderslunden är sommartorr,
Lågan är hungrig, och frossar.

Rasande far hon från gren till gren,
Än har hon långt till målet.
Eja, hvad vildt, hvad rysligt sken!
Väldigt är Baldersbålet.

Hör, hur det knakar i remnad rot!
Se, hur topparna glöda!
Hvad är människokraft emot
Muspels söner, de röda?

Eldhaf böljar i Balders lund,
Strandlöst svalla dess vågor.
Sol går opp, men fjärd och sund
Spegla blott afgrundslågor.

Aska är templet inom kort,
Aska tempellunden;
Sorgsen drager Frithiof bort,
Gråter i morgonstunden.

XIV.**Frithiof går i landsflykt.**

På skeppsdäck satt
I sommarnatt
Bedröfvad hjelte.
Som vågor välte
Än sorg, än harm
Uti hans barm;
Och tempelbranden
Rök än från stranden.

"Du tempelrök,
Flyg högt och sök,
Sök opp Valhalla
Och nederkalla
Den Hvites hämd
Åt mig bestämd!
Flyg dit och sqvallra,
Så hvalfven skallra,
Om tempelrund,
Förbränd till grund;
Om träbelädet,

Som föll från sätet
Och brände ned,
Som annan ved.
Om lunden sedan,
Fridlyst alltsedan
Svärd bands vid länd —
Nu är han bränd,
Fick ej den heder
Att ruttna neder! —
Det der, med mer,
Som hvar man ser,
Glöm ej att föra
Till Balders öra,
Du töckenbud
Till töcknig Gud!

Helt visst besjungen
Blir milde kungen,
Som bannlyst mig,
Ej just från sig,
Men från sitt rike.
Välan, vi vike
Till riken blå,
Der vågor gå.
Du får ej hvila,
Du måste ila,

Ellida, ut
Till verdens slut.
Du måste vagga
I saltad fragga,
Min drake god:
En droppa blod
Ej heller skadar,
Ehvar du vadar.
I stormens sus
Är du mitt hus;
Det andra brände
Gud Balders frände.
Du är min Nord,
Min fosterjord;
Ifrån den andra
Jag måste vandra.
Du är min brud -
I becksvart skrud;
Ty på den hvita
Var ej att lita. —

Du fria haf!
Du vet ej af
Kung, som förtrycker
Med herrskarnycker.
Din kung är den
Bland frie män,

Som aldrig skälfver,
Hur högt du hvälfver
I retad harm
Hvitskummig barm.
De blåa fälten
Förnöja hjelten.
Hans kölar gå
Som plog derpå,
Och blodregn dugga
I ekens skugga;
Men stålblankt är
Utsädet der.
De fälten bära
Sin skörd af ära,
Sin skörd af guld.
Blif du mig huld,
Du vilda bölja!
Dig vill jag följa.
Min faders hög
Står still och trög,
Och vågor döna
Omkring den gröna.
Min skall bli blå,
Med hafsskum på,
Skall ständigt simma
I storm och dimma,

Och dra allt fler
I djupet ner. —
Du blef mig gifvet
Till hem i lifvet,
Du blir min graf,
Du fria haf!"

Så qvad den vilde.
Med sorg sig skilde
Hans trogna stäf
Från välkänd säf.
Han vaggas sakta
Bland skär, som vakta
Ännu i Nord
Den grunda fjord.
Men hämnden vakar:
Med tio drakar
Kung Helge sam
I sundet fram.
Då ropte alla:
"Nu kung vill falla.
Ett slag han ger;
Ej trifves mer
Vallhallasonen
Inunder månen,
Vill ofvanom,

Hvarfrån han kom;
 Den gudabloden
 Vill hem till Oden.”

Knappt var det sagdt,
 Förr'n osedd makt
 Vid köln sig hakar
 På Helges drakar.
 Allt mer och mer
 De dragas ner
 Till Ranas döda;
 Och sjelf med möda
 Kung Helge sam
 Från halldränkt stam. —

Men Björn den glade
 Log högt, och sade:
 ”Du Asablod,
 Den list var god.
 Mig ingen sporrat;
 Jag skeppen borrarat
 Förleden natt,
 Ett lofligt spratt!
 Jag hoppas, Rana
 Af gammal vana
 Dem håller qvar:

Men

Men skada var,
Att icke drotten
Gick med till botten.”

I vredesmod
Kung Helge stod
Knappt frälst ur vågen:
Han spände bågen,
Stålgjuten, rund,
Mot klippig grund.
Han sjelf ej kände,
Hur hårdt han spände,
Tills med en klang
Stålbågen sprang.

Men Frithiof väger
Sin lans, och säger:
”En dödsörn bär
Jag bunden här.
Om ut den flöge,
Då låge höge
Kungsniding fälld
För våld och våld.
Men frukta icke,
Min lans ej dricke
Den feges blod!

Han är för god
För de bedrifter.
På runogrifter
Han ristas må;
Men icke på
De nidingsstänger,
Der ditt namn hänger. —
Ditt mandomsrön
Försjönk i sjön.
Till lands ej heller
Det mycket gäller.
Rost bryter stål,
Ej du; ett mål,
Mer högt än detta,
Vill jag mig sätta.
Gif akt, hur vidt
Det går från ditt." —

Då tar han furen
Till åra skuren,
En mastfur, fälld
I Gudbrands dæld.
Han tar dess make
Och ror sin drake.
Han ror med kraft:
Som rörpils skaft,

Som kallbräckt klinga,
De åror springa. —

Nu sol går opp
Bak fjällens topp,
Och vinden ljuder
Från land, och bjuder
Hvar våg till dans
I morgonglans.
På böljans toppar
Ellida hoppar
I fröjd åstad,
Men Frithiof qvad:

”Heimskringlas panna,
Du höga Nord!
Jag får ej stanna
Uppå din jord.
Från dig att stamma
Jag yfs med skäl.
Nu, hjelteamma,
Farväl, farväl!

”Farväl, du höga
Valhallastol,
Du nattens öga,
Midsommarsol!

Du klara himmel,
Lik hjeltens själ,
Du stjernehvimmel,
Farväl, farväl!

”Farväl, J fjällar,
Der Äran bor!
J runohällar
För väldig Thor!
J blåa sjöar,
Jag känt så väl,
J skär och öar,
Farväl, farväl!

”Farväl, J högar
Vid bölja blå,
Dem linden snögar
Sitt blomdoft på;
Men Saga dömmar
Med rättvis själ
Hvad jorden gömmer:
Farväl, farväl!

”Farväl, J lunder,
J gröna hus,
Jag lekt inunder
Vid bäckens sus.

J barndomsvänner,
Som ment mig väl,
Jag än Er känner:
Farväl, farväl!

”Min kärlek gäckad,
Min gård är bränd,
Min ära fläckad,
I landsflykt sänd!
Från jord vi vädje
Till hafvet väl;
Men lifvets glädje,
Farväl, farväl!”

XV.**Vikingabalk.**

Nu han sväfvade kring på det ödsliga haf,
han for vida, som jagande falk;
Men för kämpar om bord skref han lagar och rätt.
Vill du höra hans Vikingabalk?

"Ej må tältas å skepp, ej må sovas i hus:
inom salsdörr blott fiender stå;
Viking sofve på sköld och med svärdet i hand,
och till tält har han himlen, den blå.

"Kort är hammarens skaft hos den segrande Thor,
blott en aln långt är svärdet hos Frej.
Det är nog; har du mod, gå din fiende när,
och för kort är din klinga då ej.

"När det stormar med makt, hissa seglen i topp!
det är lustigt på stormande haf:
Låt det gå, låt det gå! den som stryker är feg;
förr'n du stryker, gå heldre i qvaf!

"Mö är fridlyst å land, får ej komma om bord:
var det Freja, hon sveke dig dock;
Ty den gropen på kind är den falskaste grop,
och ett nät är den flygande lock.

"Vin är Valfaders dryck, och ett rus är dig undt,
om du endast med sansning det bär:
Den, som raglar å land, kan stå upp, men till Ran,
till den söfvande, raglar du här.

"Seglar krämare fram, må du skydda hans skepp,
men den svage ej vägre dig tull!
Du är kung på din våg, han är slaf af sin vinst,
och ditt stål är så godt som hans gull.

"Gods må skiftas å däck genom tärning och lott:
hur den faller, beklaga ej dig!
Men sjökonungen sjelf kastar tärningen ej,
han behåller blott äran för sig.

"Nu syns vikingaskepp, då är äntring och strid,
det går hett under sköldarna till:
Om du viker ett steg, har du afsked från oss:
det är lagen, gör se'n, som du vill!

”När du segrat, var nöjd! den, som beder om frid,
 har ej svärd, är din fiende ej;
 Bön är Valhallabarn; hör den bleknades röst!
 den är niding, som ger henne Nej.

”Sår är vikingavinst, och det pryder sin man,
 när på bröst eller panna det står;
 Låt det blöda, förbind det, se'n dygnet är om,
 men ej förr, vill du helsas för vår.” —

Så han ristade lag, och hans namn med hvar dag
 växte vida på främmande kust,
 Och sin like han fann ej på blånande sjö,
 och hans kämpar de stridde med lust.

Men han sjelf satt vid rodret och blickade mörk,
 han såg ned i det vaggande blå:
 ”Du är djup; i ditt djup trifves friden kauske,
 men hon trifves ej ofvanuppå.

”Är den Hvite mig vred, må han taga sitt svärd,
 jag vill falla, om så är bestämdt;
 Men han sitter i skyn, skickar tankarna ned,
 som förmörka mitt sinne alltjemt.” —

Dock , när striden är när, tar hans sinne sin flygt,
 stiger djerft, som den hvilade örn,
 Och hans panna är klar, och hans stämma är hög,
 och som Ljungaren står han i förn.

Så han sam ifrån seger till seger alltjemt,
 han var trygg på den skummande graf,
 Och han synte i Söder båd' öar och skär,
 och så kom han till Grekelands haf.

När han lunderna såg, som ur vågorna stå,
 med de lutande templen uti,
 Hvad han tänkte vet Freja, och Skalden det vet,
 J, som älsken, J veten det, J! —

"Här vi skulle ha bott, här är ö, här är lund,
 här är templet, min fader beskref:
 Det var hit, det var hit jag den älskade bjöd;
 men den hårda i Norden förblef.

"Bor ej friden i saliga dalarna der,
 bor ej minnet i pelaregång?
 Och som älskandes hviskning är källornas sorl,
 och som brudsång är fåglarnas sång.

”Hvar är Ingeborg nu? Har hon glömt mig alltre'n
för gråhårige, vissnade drott?
Ack! jag kan icke glömma; jag gáfve mitt lif,
för att se, för att se henne blott.

”Och tre år ha förgått, se'n jag skådat mitt land,
idrotternas konungasal;
Stå de herrliga fjällen i himlen ännu?
Är det grönt i min fädernedal?

”På den hög, der min fader är lagd, har jag satt
en lind, månn' hon lefver ännu?
Och hvem vårdar den späda? Du jord, gif din must,
och din dagg, o du himmel, gif du!

”Dock, hvi ligger jag längre på främmande våg
och tar skatt, och slår men'skor ihjäl?
Jag har ära alltnog, och det flammande guld,
det lumpna, föraktar min själ.

”Der är flagga på mast och den visar åt norr,
och i norr är den älskade jord;
Jag vill följa de himmelska vindarnas gång,
jag vill styra tillbaka mot Nord.”

XVI.**Frithiof och Björn.****FRITHIOF.**

Björn, jag är ledsen vid sjö och våg,
Böljorna äro oroliga sällar.
Nordens de fasta, de älskade fjällar
Locka med underlig makt min håg.
Lycklig är den, som hans land ej förskjutit,
Ingen förjagat från fädernas graf!
Ack! för länge, för länge jag flutit
Fridlös omkring på det vilda haf.

BJÖRN.

Hafvet är godt, det må du ej klandra;
Frihet och glädje på hafvet bo,
Veta ej af den vekliga ro,
Älska alltjemt att med böljorna vandra.
När jag blir gammal, vid grönskande jord
Växer jag också väl fast som gräsen.
Nu vill jag kämpa och dricka om bord,
Nu vill jag njuta mitt sorgfria väsen.

FRITHIOF.

Isen har nu dock oss jagat i land,
 Rundt kring vår köl ligga vågorna döda:
 Vintern, den långa, vill jag ej föröda
 Här ibland klippor på ödslig strand.
 Ännu en gång vill i Norden jag jula,
 Gästa kung Ring och min röfvade brud;
 Se vill jag åter de lockarna gula,
 Höra dess stämmas, de älskade ljud.

BJÖRN.

Godt, jag förstår dig: kung Ring skall röna
 Vikingahämnden är föga blid.
 Kungsgård vi tända vid midnattstid,
 Sveda den gamle och rövva den sköna.
 Eller kanhända på vikingavis
 Aktar du drotten en holmgång värdig,
 Eller han stämmas till härslag på is: —
 Säg, hur du vill, jag är genast färdig.

FRITHIOF.

Nämn mig ej mordbrand och tänk ej på krig!
 Fredlig till kungen min kosa jag ställer.
 Han har ej felat, hans drottning ej heller,
 Hämnande Gudar ha straffat mig.

Litet har jag att på jorden hoppas,
 Vill blott ta afsked af den jag har kär,
 Afsked för evigt! När lunderna knoppas,
 Kanske ock förr, är jag åter här.

BJÖRN.

Frithiof, din dårskap jag aldrig förlåter.
 Klagan och suck för en qvinnas skull!
 Jordan, tyvärr! är af qvinnor full,
 Miste du en, stå dig tusen åter.
 Vill du, så hämtar jag dig af det kram
 Hastigt en laddning från glödande Söder,
 Röda som rosor och spaka som lam;
 Se'n dra vi lott, eller dela som bröder.

FRITHIOF.

Björn, du är öppen och glad som Frej,
 Tapper att strida och klok att råda;
 Oden och Thor, dem känner du båda,
 Freja, den himmelska, känner du ej.
 Icke om Gudarnas makt må vi tvista:
 Akta dig, väck ej den evigas harm!
 Fort eller sent hennes slumrande gnista
 Vaknar i Gudars och människors barm.

BJÖRN.

Gå dock ej ensam! din hemväg kan stängas.

FRITHIOF.

Ej går jag ensam, mitt svärd följer med.

BJÖRN.

Minns du, hur Hagbart blef hängd i träd?

FRITHIOF.

Den, som kan tagas, är värd att hängas.

BJÖRN.

Stupar du, stridsbror, jag hämnar dig väl,
Ristar väl blodörn på Frithiofs bane.

FRITHIOF.

Onödigt, Björn! den galande hane
Hör han ej längre än jag; farväl!

XVII.**Frithiof kommer till kung Ring.**

Kung Ring han satt i högbänk om julen och
drack mjöd,
Hos honom satt hans drottning så hvit och
rosenröd.
Som Vår och Höst dem båda man såg bredvid
hvarann:
Hon var den friska Våren, den kulna Höst var han.

Då trädde uti salen en okänd gubbe in,
Från hufvud och till fötter han insvept var i
skinn.
Han hade staf i handen, och lutad sågs han gå,
Men högre än de andra den gamle var ändå.

Han satte sig på bänken längst ned vid salens
dörr;
Der är de armas ställe ännu, som det var förr.
De hofmän logo smädligt, och sågo till hvarann,
Och pekade med fingret på luden björnskinnsman.

Då ljungar med två ögon den främmande så
 hvasst,
 Med ena handen grep han en ungersven i hast,
 Helt varligen han vände den hofman upp och
 ned;
 Då tystnade de andre: vi hade gjort så med.

”Hvad är för larm dernere? Hvem bryter kun-
 gens frid?
 Kom upp till mig, du gamle, och låt oss talas vid!
 Hvad är ditt namn? Hvad vill du? Hvar kom-
 mer du ifrån?”
 Så talte kungen vredgad till gubben, gömd i
 vrån.

”Helt mycket spör du, konung, men jag dig
 svara vill.
 Mitt namn ger jag dig icke, det hör mig en-
 sam till.
 I Ånger är jag uppfödd, min arfgård heter
 Brist,
 Hit kom jag ifrån Ulfven, hos honom låg jag
 sist.
 ”Jag

"Jag red i fordna dagar så glad på drakens rygg,
 Han hade starka vingar, och flög så glad och trygg;
 Nu ligger han förlamad och frusen jemte land,
 Sjelf är jag gammal vorden, och bränner salt
 vid strand.

"Jag kom att se din vishet, i landet vida spord,
 Då mötte man med hån mig, för hån är jag
 ej gjord;
 Jag tog en narr för bröstet och vände honom
 kring,
 Dock steg han opp helt oskadd, förlåt mig det,
 kung Ring!" —

"Ej illa," sade kungen, "du lägger dina ord;
 De gamle bör man ära, kom, sätt dig vid mitt
 bord!
 Låt din förklädning falla, låt se dig som du är;
 Förklädd trifs glädjen icke, jag vill ha glädje här."

Och nu från gästens hufvud föll luden björn-
 hud ner,
 I stället för den gamle, en hvar en yngling ser.
 Ifrån den höga pannan, kring skullran bred
 och full,
 De ljusa lockar flöto liksom ett svall af gull.

Och präktig stod han för dem i sammetsman-
 tel blå,
 I handsbredd silfverbälte med skogens djur
 uppå.
 I drifvet arbet alla den konstnär bragt dem an,
 Och rundt kring hjeltens midja de jagade
 hvarann.

Och ringens gyllne smycke kring armen satt
 så rikt,
 Vid sidan hang hans slagsvärd, en stannad
 ljungeld likt.
 Den lugna hjelteblicken kring sal och gäster for;
 Skön stod han der som Balder, och hög som
 Asa-Thor.

Den häpna drottning's kinder de skifta färg så
 snällt,
 Som röda norrsken måla de snöbetäckta fält:
 Som tvenne vattenliljor inunder stormens larm
 Stå gungande på vågen, så häfdes hennes barm.

Nu blåste lur i salen, och tyst blef öfverallt,
 Ty nu var löftets timma och in bars Frejers galt,
 Med kransar omkring bogen, och äpple uti
 mund,
 Och fyra knän han böjde på silfverfatets rund.

Och konung Ring sig reste i sina lockar grå,
 Han rörde galtens panna, och gjorde löftet så:
 "Jag svär att Frithiof vinna, fastän en kämpe stor;
 Så hjelpe Frej och Oden, derhos den starke
 Thor!"

Med trotsigt löje reste sig främlingen så hög,
 En blixst af hjeltevrede hans anlet öfverflög;
 Han slog sitt svärd i bordet, så det i salen klang,
 Och upp från ekebänken hvarenda kämpe sprang.

"Och hör du nu, herr konung, mitt löfte
 äfvenväl:
 Ung Frithiof är min frände, jag känner ho-
 nom väl.
 Jag svär att Frithiof skydda, och var det mot
 en verld;
 Så hjelpe mig min Norna, derhos mitt goda
 svärd!"

Men kungen log och sade: "Helt dristigt är
 ditt tal,
 Dock, orden äro fria i nordisk kungasal.
 Fyll honom hornet, drottning, med vin, som
 du har bäst!
 Den främling, vill jag hoppas, i vinter är vår
 gäst."

Och drottningen tog hornet, som framför henne stod,
 Af urens pauna brutet, en kostelig klenod,
 På blanka silfverfötter, med mången gyllne ring,
 Med forntids bilder sirad och runeskrift omkring.

Med nederslagna ögon hon räckte hornet då;
 Men darrande var handen, och vin blef spildt derpå.
 Som aftonrodnans purpur på liljorna ibland,
 De dunkla droppar brunno på hennes hvita hand.

Och glad tog gästen hornet utaf den ädla fru:
 Ej tvenne män det tömde, som männer äro nu;
 Men lätt och utan tvekan, den drottning till behag,
 Den väldige det tömde uti ett andedrag.

Och skalden tog sin harpa, han satt vid kungens bord,
 Och sjöng ett hjertligt qvåde om kärleken i Nord,
 Om Hagbart och skön Signe, och, vid hans djupa röst,
 De hårda hjertan smälte i stålbeklädda bröst.

Han sjöng om Valhalls salar, och om Einheriers
lön,
Om tappre fäders bragder på fältet och på sjön.
Då grep hvar hand åt svärdet, då flammade
hvar blick,
Och flitigt omkring laget det djupa hornet gick.

Helt skarpt blef der nu drucket allt i det kun-
gabus,
Hvar enda kämpe tog sig ett ärligt julerus,
Gick sedan bort att sofva förutan harm och sorg;
Men konung Ring den gamle sof hos skön In-
geborg.

XVIII.

Isfarten.

Kung Ring med sin drottning till gästebud far,
På sjön står isen så spegelklar.

"Far ej öfver isen," den främling sad':
"Han brister, för djupt är det kalla bad." —

"Kung drunknar icke så lätt," sad' Ring,
"Den, som är rädd, kan gå sjön omkring."

Den främling blickar så mörk med hot,
Han spänner stålsko i hast på fot.

Slädtrafvarn sätter med makt åstad,
Han frustar lågor, han är så glad.

"Sträck ut," skrek kungen, "min trafvare god,
Låt se, om du är af Sleipners blod!"

Det går, som stormen går öfver sjön,
Den gamle ej aktar sin drottning's bön.

Men stålskodd kämpe står heller ej still,
Han far dem förbi, så snart han vill.

Han ritar mång' runa i isens famn,
Skön Ingeborg åker öfver sitt namn.

Så ila de fram på den glatta ban;
Men under dem lurar den falska Ran.

Hon stöter ett hål i sitt silfvertak,
Och släden ligger i öppen vak.

Skön Ingeborg vardt så blek på kind,
Då kommer den gäst som en hvirfvelvind.

Han borrar sin stålsko i isen fast,
Och griper i gångarns man med hast.

Då svänger han lätt med ett enda hopp
Båd' häst och släde på isen opp.

"Det tag vill jag prisa," sad' kungen fort,
"Ej Frithiof den starke det bättre gjort."

Så vände de åter till kungsgård om;
Den främmande blef der, tills våren kom.

XIX.**Frithlofs frestelse.**

Våren kommer: fåglen qvittrar, skogen löfvas,
solen ler,
Och de lösta floder dansa sjungande mot haf-
vet ner.
Glödande som Frejas kinder tittar rosen ur sin
knopp,
Och i menskans hjerta vakna lefnadslust och
mod och hopp.

Då vill gamle kungen jaga, drottningen skall
med på jagt,
Och det hela hof församlas, hvimlande i brokig
prakt.
Bågar klinga, koger skramla, hingstar skrapa
mark med hof,
Och med kappor öfver ögat skrika falkarna på
rof.

Se, der kommer jagtens drottning! Arme Fri-
thiof, se ej dit!

Som en stjerna på en vårsky sitter hon på
gångarn hvit.

Hälften Freja, hälften Rota, skönare än beg-
ge två,

Och från lätta purpurhatten vaja högt de fjä-
drar blå.

Se ej på de ögons himmel, se ej på de lockars
gull!

Akta dig, det lif är smidigt, akta dig, den
barm är full!

Blicka ej på ros och lilja, skiftande på hennes
kind,

Hör ej på den kära stämman, susande som vå-
rens vind!

Nu är jägarskaran färdig. Hejsan! öfver berg
och dal!

Hornet smattrar, falcken stiger lodrätt emot
Odens sal.

Skogens åbor fly med ångest, söka sina kulors
hem;

Men, med spjutet sträckt framför sig, är Valky-
rian efter dem.

”Jag har icke sofvit, yngling, jag har blott dig
 pröfvat så,
 Obeprovad man och klinga litar ej den klo-
 ke på.
 Du är Frithiof, jag har känt dig, alltse'n i min
 sal du steg,
 Gamle Ring har vetat länge, hvad hans kloka
 gäst förteg.

”Hvarför smög du till min boning, djupt för-
 klädd och utan namn?
 Hvarför, om ej för att stjäla bruden ur den
 gamles famn?
 Äran, Frithiof, sätter sig ej namnlös uti gäst-
 fritt lag,
 Blank är hennes sköld som solen, öppna hen-
 nes anletsdrag.

”Ryktet talte om en Frithiof, människors och
 Gudars skräck,
 Sköldar klöf och tempel brände den förvågne
 lika käck.
 Snart med härsköld, så jag trodde, kommer
 han emot ditt land,
 Och han kom, men höljd i lumpor, med en
 tiggerstaf i hand.

"Hvarför slår du ner ditt öga? Jag var också
 ung en gång,
 Lifvet är en strid från början, ungdomen dess
 Berserksgång.
 Klämmas skall hon mellan sköldar, tills det
 vilda mod är tömdt;
 Jag har pröfvat och förlåtit, jag har ömkat och
 förglömt.

"Ser du, jag är gammal vorden, stiger snart i
 högen in;
 Tag mitt rike då, o yngling, tag min drott-
 ning, hon är din;
 Blif min son tilldess, och gästa i min kungs-
 sal som förut!
 Svärdlös kämpe skall mig skydda, och vår
 gamla tvist har slut." —

"Icke," svarar Frithiof dyster, "kom jag som en
 tjuf till dig,
 Ville jag din drottning taga, säg, hvem skulle
 hindrat mig?
 Men min brud jag ville skåda, en gång, ack!
 blott en gång än.
 O jag dåre! halfsläckt låga tände jag på nytt
 igen.

”I din sal jag dröjt för länge, gästar mer ej
 der, o kung!
 Oförsonta Gudars vrede hvilar på mitt hufvud
 tung.
 Balder med de ljusa lockar, han, som har hvar
 dödlig kär,
 Se, han hatar mig allena, ensamt jag förkastad är!

”Ja, jag stack i brand hans tempel; Varg i Ve-
 um heter jag;
 När jag nämnes, skrika barnen, glädjen flyr
 ur gästfritt lag.
 Fosterjorden har förkastat en förlorad son med
 harm,
 Fridlös är jag i min hembygd, fridlös i min
 egen barm.

”Icke på den gröna jorden vill jag söka friden
 mer,
 Marken bränner under foten, trädet ingen skug-
 ga ger.
 Ingeborg har jag förlorat, henne tog den gam-
 le Ring;
 Solen i mitt lif är slocknad, bara mörker rundt-
 omkring!
 ”Derför,

"Derför, hän till mina vågor! Eja, ut, min dra-
ke god!
Bada åter becksvart bringa lustigt i den salta
flod;
Hvifta vingarna i molnen, hväsande de vågor
skär,
Flyg så långt som stjernan leder, som besegrad
bölja bär!

"Låt mig höra stormens dunder, låt mig höra
åskans röst!
När det dånar rundtomkring mig, då är lugn
i Frithiofs bröst.
Sköldeklang och pilregn, gubbe! Midt i hafvet
slaget står,
Och jag stupar glad, och renad till försonta
Gudar går."

XX.**Kung Rings död.**

Gullmanig fåle,
Skinfaxe drager
Vårsol ur vågen mer herrlig än förr.
Morgonens stråle,
Dubbelt så fager,
Leker i kungssal: det klappar på dörr.

Sorgsen i hågen
Frithiof inträder,
Blek sitter kungen; skön Ingeborgs bröst
Häfves som vågen.
Främlingen qväder
Afskedets qväde med darrande röst:

”Böljorna bada
Vingade hästen,
Sjöhästen längtar från stranden igen.
Ut vill han vada;
Bort måste gästen,
Bort från sitt land och sin älskade vän.

"Dig ger jag ringen,
Ingeborg, åter;
Heliga minnen bo troget i den:
Gif den åt ingen!
Frithiof förlåter;
Mig ser du aldrig på jorden igen.

"Ej skall jag skåda
Stigande röken
Mer ifrån Nordlanden. Menskan är slaf;
Nornorna råda.
Böljornas öken,
Der är mitt fädernesland och min graf.

"Gå ej till stranden,
Ring, med din maka,
Helst sedan stjernorna sprida sitt sken!
Kanske i sanden
Vräkas tillbaka
Frithiofs, den biltoge vikingens, ben." —

Då qväder kungen:

"Tungt är att höra
Mannen, som klagar likt qvidande mö.
Dödssång är sjungen
Re'n i mitt öra.
Hvad är det mer? den, som föds, han skall dö.

”Nornornas lottning,
Huru vi fike,
Trotsa vi, klaga vi ej oss ifrån.
Dig ger jag drottning,
Dig ger jag rike,
Skydda det du åt min växande son!

”Väl har jag sutit
Vänsäll i salen,
Väl har jag älskat den gyllene frid;
Dock har jag brutit
Sköldar i dalen,
Sköldar på sjön, och ej bleknat dervid.

”Nu vill jag rista
Geirsodd, och blöda,
Strådöd ej höfves för Nordmannakung.
Ringa är sista
Idrottens möda,
Mera än lifvet är döden ej tung.”

Då skar han ärligt
Runor åt Oden,
Dödsrunor djupa på bröst och på arm.
Lyste så herrligt
Droppande bloden
Fram mellan silfret på hårvuxen barm.

”Bringen mig hornet!
Skål för ditt minne,
Skål för din ära, du herrliga Nord!
Mognande kornet,
Tänkande sinne,
Fredelig bragd har jag älskat på jord.

”Fåfängt bland vilda,
Blodiga drotter
Sökte jag Friden, hon flyktade hän.
Nu står den milda
Ätthögens dotter
Väntande på mig vid Gudarnas knän.

”Hell Er, J Gudar,
Valhallasöner!
Jorden försvinner; till Asarnes fest
Gjallarhorn budar.
Salighet kröner
Skönt, som en guldhjelm, den kommande gäst.”—

Sade, och tryckte
Ingeborg handen,
Handen på son och på gråtande vän.
Ögat han lyckte,
Kunglige anden
Flög med en suck till Allfader igen.

XXI.**Rings Drapa.**

Sitter i högen
Högättad höfding,
Slagsvärd vid sidan,
Skölden på arm.
Gångaren gode
Gnäggar derinne,
Skrapar med gullhof
Grundmurad graf.

Nu rider rike
Ring öfver Bifrost,
Svigtar för bördan
Bågiga bron.
Upp springa Valhalls
Hvalfdörrar vida;
Asarnes händer
Hänga i hans.

Thor är ej hemma,
Härjar i härnad.
Valfader vinkar
Vinbägarn fram.
Ax flätar Frej kring
Konungens krona,
Frigg binder blåa
Blommor deri.

Brage, hin gamle,
Griper i guldsträng,
Stillare susar
Sången än förr.
Lyssnande hvilar
Vanadis hvita
Barmen mot bordet,
Brinner och hör:

”Högt sjunga svärden
Ständigt i hjälm;
Brusande böljor
Blodas alltjemt.
Kraften, de gode
Gudarnas gåfva,
Bister som Berserk
Biter i sköld.

”Derför var dyre
Drotten oss kär, som
Stod med sin sköld för
Fredliga fält:
Sansade styrkans
Skönaste afbild
Steg som en offer-
Ånga åt skyn.

”Ord väljer vittra
Valfader, då han
Sitter hos Saga,
Söquabäcks mö.
Så klungo kungsord,
Klara som Mimers
Böljor, och derhos
Djupa som de.

”Fridsam förlikar
Forsete tvisten,
Domarn vid Urdas
Vällande våg.
Så satt å domsten
Dyrkade drotten,
Blidkade händer
Blodhämnden bjöd.

”Karg var ej kungen,
Kring sig han strödde
Dvergarnas dagglans,
Drakarnas bädd.
Gåfvan gick glad från
Gifmilda handen,
Lätt från hans läppar
Lidandets tröst.

”Välkommen, vise
Valhalla-arfving!
Länge lär Norden
Lofva ditt namn.
Brage dig helsar
Höfviskt med horndryck,
Nornornas fridsbud
Nerifrån Nord!”

XXII.**Konungavalet.**

Till Tings! Till Tings! Budkaflen går
Kring berg och dal.
Kung Ring är död: nu förestår
Ett kungaval.

Då tager bonden svärd från vägg,
Det stål är blått.
Med fingret pröfvar han dess egg,
Den biter godt.

De piltar se med glädje på
Det stålblå sken;
De lyfta svärdet två och två,
För tungt för en.

Men dottren skurar hjälmen ren,
Blank skall han bli —
Och rodnar, när hon skådar se'n
Sin bild deri.

Sist tar han sköldens runda värn,
En sol i blod.
Hell dig, du frie man af jern,
Du bonde god!

All landets ära växer ur
Ditt fria bröst.
I striden är du landets mur,
I frid dess röst.

Så samlas de med sköldegny
Och vapenbrak
På öppet Ting; ty himlens sky
Är deras tak.

Men Frithiof står på Tingets sten;
Hos honom står
Den kungason, en liten en
Med guldgult hår.

Då går ett sorl kring bondelag:
"För liten är
Den kungsson, kan ej skipa lag,
Ej leda här." —

Men Frithiof lyfte pilten ung
På skölden opp:
”J Nordmän, här är Eder kung
Och landets hopp.

”Sen här den gamle Odens ätt
I bild så skön.
På sköld han känner sig så lätt,
Som fisk i sjön.

”Jag svär att skydda rike hans
Med svärd och stång,
Och sätta fadrens gyllne krans
På son en gång.

”Forsete, Balders höge son,
Har hört min ed;
Och om jag viker derifrån,
Slå han mig ned!” —

Men pilten satt på skölden lyft,
Lik kung å stol,
Lik unga örnen, som från klyft
Ser opp mot sol.

Den väntan blef det unga blod
Till slut för lång,
Och med ett hopp i mark han stod,
Ett kungligt språng!

Då ropte böndren högt på Ting:
"Vi, Nordens män,
Vi kore dig; blif lik kung Ring,
Sköldburne sven!

"Och Frithiof före dina bud,
Tills du blir stor.
Jarl Frithiof, dig ge vi till brud
Hans sköna mor." —

Då blickar Frithiof mörk: "I dag
Är kungaval,
Men bröllop ej; min brud tar jag
Af eget val.

"Till Balders hage vill jag gå,
Har möte stämt
Med mina Nornor der: de stå
Och vänta jemt.

"Ett ord jag måste tala med
De sköldemör.
De bygga under Tidens träd,
Och ofvanför.

"Ljuslockig Balder vredgas än,
Den bleke Gud.
Han tog, blott han kan ge igen
Mitt hjertas brud." —

Då helsade han nyvald kung,
På pannan kysst,
Och långsamt öfver hedens ljung
Försvann han tyst.

XXIII.**Frithiof på sin Faders hög.**

Hur skönt ler solen, huru vänligt hoppar
Dess milda stråle ifrån gren till gren!
Allfaders blick, i aftondaggens droppar,
Som i hans verldshaf, lika klar och ren!
Hur röda färgar hon ej bergens toppar!
O! det är blod på Balders offersten!
I natt är snart det hela land begrafvet,
Snart sjunker hon, en gyllne sköld, i hafvet.

Först låt mig dock bese de kära ställen,
Min barndoms vänner, dem jag älskat så.
Ack! samma blommor dofta än i qvällen,
Och samma fåglar än i skogen slå.
Och vågen tumlar sig som förr mot hällen,—
O! den som aldrig gungat deruppå!
Om namn och bragder jemt den falska talar,
Men fjerran för hon dig från hemmets dalar.

"Jag känner dig, du flod, som ofta burit
 Den djerfve simmarn på din bölja klar.
 Jag känner dig, du dal, der vi besvurit
 En evig tro, som icke jorden har.
 Och björkar J, uti hvars bark jag skurit
 De runor många, J stån ännu qvar
 Med stammar hvita och med kronor runda;
 Allt är som förr, blott jag är annorlunda.

"Är allt som förr? Hvar äro Framnäs salar
 Och Balders tempel på den vigda strand?
 Ack! det var skönt uti min barndoms dalar,
 Men derutöfver har gått svärd och brand,
 Och menskors hämnd och Gudars vrede talar
 Till vandrarn nu från svarta svedjoland.
 Du fromme vandrare, ej hit du drage,
 Ty skogens vilddjur bo i Balders hage.

"Det går en frestare igenom lifvet,
 Den grymme Nidhögg ifrån mörkrets verld.
 Han hatar Asaljuset, som står skrifvet
 På hjeltens panna, på hans blanka svärd.
 Hvert nidingsdåd, i vredens stund bedrifvet,
 Det är hans verk, är mörka makters gärd;
 Och när det lyckas, när han templet tänder,
 Då klappar han uti kolsvarta händer.

"Finns

"Finus ej försoning, strålande Valhalla?
 Blåögde Balder! tar du ingen bot?
 Bot tager mannen, när hans fränder falla,
 De höga Gudar sonar man med blot.
 Det sägs, du är den mildaste af alla,
 Bjud, och hvart offer ger jag utan knot.
 Ditt tempels brand var icke Frithiofs tanka,
 Tag fläcken bort ifrån hans sköld, den blanka!

"Tag bort din börda, jag kan den ej bära,
 Qväf i min själ de mörka skuggors spel;
 Försmå ej ångren, låt en lefnads ära
 Försona dig för ögonblickets fel!
 Jag bleknar ej, fast Ljungarn sjelf står nära,
 I ögat kan jag se den blekblå Hel.
 Du fromme Gud med dina månskensblickar,
 Dig ensam räds jag och den hämnd, du skickar.

"Här är min faders grafhög. Sofver hjälten?
 Ack! han red hän, der ingen kommer från.
 Nu dväljs han, sägs det, uti stjernetälten,
 Och dricker mjöd och gläds åt sköldars dån.
 Du Asagäst, se ner från himlafälten,
 Din son dig kallar, Thorsten Vikingsson!
 Jag kommer ej med ruor eller galder,
 Men lär mig blott, hur blidkas Asa-Balder?

"Har grafven ingen tunga? För en klinga
 Den starke Angantyr ur högen qvad.
 Det svärd var godt, men Tjrfings pris är ringa
 Mot hvad jag ber, om svärd jag aldrig bad;
 Svärd tar jag väl i holmgång sjelf, men bringa
 Du mig försoning ifrån Asars stad!
 Min skumma blick, min gissning blott du lede;
 Ett ädelt sinne tål ej Balders vrede.

"Du tiger, fader! Hör du, vågen klingar,
 Ljuft är dess sorl, lägg ner ditt ord deri!
 Och stormen flyger, häng dig vid hans vingar,
 Och hviska till mig, som han far förbi!
 Och vestern hänger full af gyllne ringar,
 Låt en af dem din tankes härold bli! —
 Ej svar, ej tecken för din son i nöden
 Du äger, fader! O hur arm är döden!" —

Och solen släcks, och aftonvinden lullar
 För jordens barn sin vaggsång utur skyn,
 Och aftonrodnan körer opp och rullar
 Med rosenröda hjul kring himlens bryn.
 I blåa dalar, öfver blåa kullar
 Hon flyger fram, en skön Valhallasyn.
 Då kommer plötsligt öfver vestervågor
 En bild framsusande i guld och lågor.

En hägring kalla vi det himlens under
(I Valhall klingar hennes namn mer skönt).
Hon sväfvar sakta öfver Balders lunder,
En gyllne krona på en grund af grönt.
Det skimrar öfver och det skimrar under,
Med sällsam glans, ej förr af menskor rönt.
Till slut hon stadnar, sjunkande till jorden,
Der templet stått, nu sjelf ett tempel vorden.

En bild af Breidablick, den höga muren
Stod silfverblank på klippans brant och sken.
Af djupblått stål hvar pelare var skuren,
Och altaret utaf en ädelsten;
Och dômen hängde, som af Andar buren,
En vinterhimmel stjerneklar och ren,
Och högt deri, med himmelsblåa skrudar,
Med gyllne kronor, suto Valhalls Gudar.

Och se, på runbeskrifna sköldar stödda,
De höga Nornor uti dörren stå:
Tre rosenknoppar i en urna födda,
Allvarliga, men tjusande ändå.
Och Urda pekar tyst på det förödda,
Det nya tempel pekar Skulda på.
Och bäst som Frithiof nu sig sansa hunnit,
Och gläds och undrar, så är allt försvunnit.

"O! jag förstår Er, mör från tidens källa,
Det var ditt tecken, hjeltefader god!
Det brända templet skall jag återställa,
Skönt skall det stå på klippan, der det stod.
O! det är herrligt att få vedergälla
Med fredlig bragd sin ungdoms öfvermod!
Den djupt förkastade kan hoppas åter,
Den hvite Guden blidkas och förlåter.

"Välkomna stjernor, som deruppe tågen!
Nu ser jag åter glad Er stilla gång.
Välkomna norrsken, som deruppe lågen!
J voren tempelbrand för mig en gång.
Uppgrönska, ättehög! och stig ur vågen,
Så skön som förr, du underbara sång!
Här vill jag slumra på min sköld och drömma,
Hur menskor sonas, och hur Gudar glömma."

XXIV.**Försoningen.**

Fulländadt nu var Balders tempel. Deromkring
Stod ej som förr en skidgård; men af hamradt
jern,

Med gyllne knappar på hvar stång, ett värn
var rest

Kring Balders hage: som en ståklädd kämpehär
Med hillebårder och med gyllne hjelmar, stod
Det nu på vakt kring Gudens nya helgedom.

Af idel jättestenar var dess rundel byggd,

Med dristig konst hopfogade, ett jätteverk

För evigheten, templet i Upsala likt,

Der Norden såg sitt Valhall i en jordisk bild.

Stolt stod det der på fjällets brant och speglade

Sin höga panna uti hafvets blanka våg.

Men rundtomkring, en präktig blomstergördel lik,

Gick Balders dal med alla sina lundars sus,

Med alla sina fåglars sång, ett fridens hem.

Hög var den kopparstöpta port, och innanför

Två pelarrader uppå starka skulderblad

Uppburo hvalfvets rundel, och han hang så skön
Utöfver templet, som en kupig sköld af guld.
Längst fram stod Gudens altar. Det var hugget af
En enda nordisk marmorklyft, och deromkring
Ormslingan slog sin ringel, full med runeskript,
Djuptänkta ord ur Vala och ur Havamal.

Men uti muren ofvanföre var ett rum
Med gyllne stjernor uppå mörkblå grund, och der
Satt Fromhetsgudens silfverbild, så blid, så mild,
Som silfvermånen sitter uppå himlens blå. —
Så templet syntes. Parvis trädde nu derin
Tolf tempeljungfrur, klädda uti silfverskir,
Med rosor uppå kinderna och rosor i
Det oskuldsfulla hjertat. Framför Gudens bild
Kring nyinvigda altaret de dansade,
Som våreus vindar dansa öfver källans våg,
Som skogens Elfvor dansa i det höga gräs,
När morgondaggen ligger skimrande derpå.
Och under dansen sjöngo de en helig sång
Om Balder, om den fromme, hur han älskad var
Utaf hvart väsen, hur han föll för Höders pil,
Och jord och haf och himmel greto. Sången var,
Som om den icke komme från ett menskligt bröst,
Men som en ton från Breidablick, från Gudens sal;
Som tanken på sin älskling hos en enslig mö,
När vakteln slår de djupa slag i nattens frid,

Och månen skiner öfver björkarna i Nord. —
 Förtjust stod Frithiof, lutad vid sitt svärd,
 och såg

På dansen, och hans barndomsminnen träng-
 de sig

Förbi hans syn, ett lustigt folk, ett oskuldsfullt.

Med himmelsblåa ögon och med hufvuden

Omlutna utaf lockigt guld, de vinkade

En vänlig helsning till sin fordna ungdomsvän.

Och som en blodig skugga sjönk hans vikingslif

Med alla sina strider, sina äfventyr,

I natten neder, och han tyckte sjelf sig stå

En blomsterkransad Bautasten på deras graf.

Och allt som sången växte, höjde sig hans själ

Från jordens låga dalar upp mot Valaskjalf;

Och mensklig hämnd och menskligt hat smalt
 sakta hän,

Som isens pansar smälter ifrån fjällets bröst,

När vårsol skiner; och ett haf af stilla frid,

Af tyst hänryckuing, göt sig i hans hjeltebarm.

Det var, som kände han naturens hjerta slå

Emot sitt hjerta, som han ville trycka rörd

Heimskringla i sin broderfamn, och stifta frid

Med hvarje skapadt väsen inför Gudens syn. —

Då trädde in i templet Balders Öfverprest,

Ej ung och skön, som Guden, men en hög gestalt,

Med himmelsk mildhet i de ädla anletsdrag,
 Och ned till bältestaden flöt hans silfverskäg.
 En ovan vördnad intog Frithiofs stolta själ,
 Och örnevingarna på hjälmen sänktes djupt
 Inför den gamle; men han talte fridens ord:

”Välkommen hit, son Frithiof! Jag har
 väntat dig.

Ty kraften svärmar gerna vidt kring jord och haf,
 En Berserk lik, som biter blek i sköldens rand,
 Men trött och sansad vänder hon dock hem
 till slut.

Den starke Thor drog mången gång till Jotun-
 heim,

Men trots hans gudabälte, trots stålhandskarna,
 Utgård-Loke sitter på sin thron ännu;
 Det onda viker icke, sjelf en kraft, för kraft.
 En barnlek blott är Fromhet, ej förent med Kraft;
 Hon är som solens strålar uppå Ägirs barm,
 En löslig bild med vågen stigen eller sänkt,
 Förutan tro och hållning, ty han har ej grund.
 Men Kraft förutan Fromhet tär ock bort sig sjelf,
 Som svärdet tärs i högen: hon är lifvets rus,
 Men glömskans häger sväfvar öfver hornets
 brädd,

Och när den druckne vaknar, blygs han för
sitt dåd.

All styrka är från jorden, ifrån Ymers kropp;

De vilda vattnen äro ådrorna deri,

Och hennes senor äro smidda utaf malm.

Dock blir hon tom och öde, blir hon ofruktbar,

Tills solen', himlens Fromhet, skiuer deruppå.

Då grönskas gräs, då stickas blomstrens purpur-
duk,

Och trädet lyfter kronan, knyter fruktens guld,

Och djur och menskor näras vid sin moders barm.

Så är det ock med Askers barn. Två vigter har

Allfader lagt i vågskåln för allt menskligt lif,

Motvägande hvarandra, när den våg står rätt;

Och jordisk Kraft och himmelsk Fromhet heta de.

Stark är väl Thor, o yngling, när han spän-
ner hårdt

Sitt Megingjard utöfver bergfast höft och slår.

Vis är väl Oden, när i Urdas silfvervåg

Han blickar ner, och fåglen kommer flygande

Till Asars far med tidningar från verdens rund.

Dock bleknade de begge, deras kronors glans

Halfslocknade, när Balder, när den fromme föll,

Ty han var bandet uti Valhalls gudakrans.

Då gulnade på tidens träd dess kronas prakt,

Och Nidhög bet uppå dess rot, då lossades

Den gamla nattens krafter, Midgårdsormen slog
Mot skyn sin ettersvällda stjert, och Fenris röt,
Och Surturs eldsvärd ljungade från Muspelheim.
Hvarthelst se'n dess ditt öga blickar, striden går
Med härsköld genom skapelsen: i Valhall gal
Gullkammig hane, blodröd hane gal till strids
På jorden och inunder jord. Förut var frid
Ej blott i Gudars salar, men på jorden ock;
Frid var i menskors, som i höge Gudars barm.
Ty hvad som sker härnere, det har redau skett
I större mått deruppe: menkligheten är
En ringa bild af Valhall; det är himlens ljus,
Som spegla sig i Sagas runbeskrifna sköld.
Hvart hjerta har sin Balder. Minns du än den tid,
Då friden bodde i ditt bröst, och lifvet var
Så gladt, så himmelskt stilla, som sångfågels
dröm,
När sommarnattens vindar vagga hit och dit
Hvar sömnig blommas hufvud och hans gröna
säng?
Då lefde Balder ännu i din rena själ,
Du Asason, du vandrande Valhallabild!
För barnet är ej Guden död, och Hela ger
Igen sitt rof så ofta som en menska föds.
Men jemte Balder växer i hvar menkelig själ
Hans blinde broder, nattens Höder; ty allt ondt

Föds blindt, som björnens yngel föds, och nat-
 teu är

Dess mantel, men det Goda kläder sig i ljus.
 Beställsam träder Loke, frestarn, fram alltjemt
 Och styr den blindes mördarhand, och spjutet far
 I Valhalls kärlek, i den unge Balders bröst.

Då vaknar Hatet, Våldet springer opp till rof,
 Och hungrig stryker svärdets ulf kring berg
 och dal,

Och drakar simma vilda öfver blodig våg.

Ty som en kraftlös skugga sitter Fromheten,
 En död ibland de döda, hos den bleka Hel,
 Och i sin aska ligger Balders gudahus. —

Så är de höge Asars lif en förebild

Till mensklighetens lägre: begge äro blott
 Allfaders stilla tankar, de förändras ej.

Hvad skett, hvad ske skall, det vet Valas dju-
 pa sång.

Den sång är tidens vaggsång, är dess drapa ock,
 Heimskringlas häfder gå på samma ton som den,
 Och mannen hör sin egen saga deruti.

Förstån J ännu eller ej? spör Vala dig. —

”Du vill försonas. Vet du hvad försoning är?

Se mig i ögat, yngling, och blif icke blek!

På jorden går försonarn kring och heter *Död*.

All tid är från sin början grumlad evighet,
 Allt jordiskt lif är affall från Allfaders thron,
 Försonas är att vända renad dit igen.
 De höge Asar föllo sjelfve; Ragnarök
 Är Asarnas försoningsdag, en blodig dag
 På Vigrids hundramila slätt: der falla de,
 Ohämnade dock icke, ty det Onda dör
 För evigt, men det fallna Goda reser sig
 Ur verldsbåslågan, luttradt till ett högre lif.
 Vål faller stjernekransen blek och vissnad ner
 Från himlens tinning, väl försjunker jord i sjön;
 Men skönare hon återföds och lyfter glad
 Sitt blomsterkrönta hufvud utur vågorna,
 Och unga stjernor vandra med gudomlig glans
 Sin stilla gång utöfver den nyskapade.
 Men på de gröna kullar styrer Balder då
 Nyfödda Asar och en renad menskoätt;
 Och runetaflorna af guld, som tappats bort
 I tidens morgon, hittas uti gräset då
 På Idavallen af försonta Valhalls barn. —
 Så är det fallna Godas död dess eldprof blott,
 Är dess försoning, födslen till ett bättre lif,
 Som återflyger skäradt dit det kom ifrån,
 Och leker skuldlöst, som ett barn på fadrens knä.
 Ack! allt det bästa ligger på hinsidan om
 Grafhögen, Gimles gröna port, och lågt är allt,

Besmittadt allt, som dväljes under stjernorna. —
 Dock, äfven lifvet äger sin försoning re'n,
 En ringare, den högres stilla förespel.
 Hon är som skaldens löpning på sin harpa, när
 Med konstefarna fingrar han slår sången an
 Och stämmer tonen, sakta pröfvande, tildess
 Att handen griper väldigt uti strängens guld,
 Och forntids stora minnen lockas ur sin graf,
 Och Valhalls glans omstrålar de förtjustas syn.
 Ty jorden är dock himlens skugga, lifvet är
 Förgården dock till Balderstemplet ofvan skyn.
 Till Asar blotar hopen, leder gångarn fram,
 Guldsadlad, purpurbetslad, för att offras dem.
 Det är ett tecken, och dess mening djup, ty blod
 Är morgonrodna'n till en hvar försoningsdag.
 Men tecknet är ej saken, det försonar ej;
 Hvad sjelf du brutit gäldar ingen ann för dig.
 De döda sonas vid Allfaders gudabarm,
 Den lefvandes försoning är i eget bröst.
 Ett offer vet jag, som är Gudarna mer kärt
 Än rök af offerbollar, det är offret af
 Ditt eget hjertas vilda hat, din egen hämnd.
 Kan du ej döfva deras klingor, kan du ej
 Förlåta, yngling, hvad vill du i Balders hus?
 Hvad mente du med templet, som du reste här?
 Med sten försonas Balder ej; försoning bor

Härnere, som deruppe, blott der friden bor.
 Försonas med din fiende och med dig sjelf,
 Då är du ock försonad med ljuslockig Gud. --
 I Södern talas om en Balder, jungfruns son,
 Sänd af Allfader att förklara runorna
 På Nornors svarta sköldrand, outtydda än.
 Frid var hans härscri, kärlek var hans blanka
 svärd,

Och oskuld satt som dufva på hans silfverhjälm.
 From lefde han och lärde, dog han och förlät,
 Och under fjerran palmer står hans graf i ljus.
 Hans lära, sägs det, vandrar ifrån dal till dal,
 Försmälter hårda hjertan, lägger hand i hand,
 Och bygger fridens rike på försonad jord.
 Jag känner ej den läran rätt, men dunkelt dock
 I mina bättre stunder har jag anat den;
 Hvert menskligt hjerta anar den ibland, som mitt.
 En gång, det vet jag, kommer hon och hvif-
 tar lätt

De hvita dufvovingar öfver Nordens berg.
 Men ingen Nord är längre till för oss den dag,
 Och eken susar öfver de förgättnas hög.
 J lyckligare släkten, J, som dricken då
 Strålbägarn af det nya ljus, jag helsar Er!
 Väl Eder, om det jagar bort hvar sky, som hängt
 Sitt våta täcke hittills öfver lifvets sol.

Förakten likväl icke oss, som redligt sökt
 Med oafvända ögon hennes gudaglans!
En är Allfader, fastän fler hans sändebud. —

”Du hatar Beles söner. Hvarför hatar du?
 Åt sonen af en odalbonde ville de
 Ej ge sin syster, ty hon är af Semings blod,
 Den store Odensonens; deras ättartal
 När upp till Valhalls throner; det ger stolthet in.
 Men börd är lycka, ej förtjenst, invänder du.
 Af sin förtjenst, o yngling, blir ej menskan stolt,
 Men endast af sin lycka; ty det bästa är
 Dock gode Gudars gåfva. Är du sjelf ej stolt
 Af dina hjeltebragder, af din högre kraft?
 Gaf du dig sjelf den kraften? Knöt ej Asa-Thor
 Dig armens senor fasta såsom ekens gren?
 Är det ej Gudens högre mod, som klappar gladt
 I sköldeborgen af ditt hvälfda bröst? Är ej
 Det Gudens blix, som ljungar i ditt ögas brand?
 De höga Nornor sjöngo vid din vagga re'n
 Drottqvädet af din lefnad; din förtjenst deraf
 Är större ej än kungasonens af sin börd.
 Fördöm ej andras stolthet, att ej din fördöms!
 Nu är kung Helge fallen.” — Här bröt Frithiof af:

"Kung Helge fallen? När och hvar?" — "Du
vet det sjelf,

Så länge som du murat här, han var på tåg
Bland Finnarna i fjällen. På en ödslig klint
Stod der ett gammalt tempel, vigdt åt Jumala.
Nu var det stängdt och öfvergifvet längese'n;
Men öfver porten ännu en vidunderlig
Forntidabild af Guden lutade till fall.

Men ingen tordes nalkas, ty en sägen gick
Bland folket ifrån släkt till släkt, att hvem
som först

Besökte templet, skulle skåda Jumala.

Det hörde Helge, och med blind förbittring drog
Han upp å öde stigar emot hatad Gud,
Och ville störta templet. När han kom dit upp,
Var porten stängd, och nyckeln rostad fast deri.
Då grep han om dörrpostarna och rystade
De multna stammar: på en gång med rysligt brak
Föll bilden ner och krossade uti sitt fall
Valhallasonen, och så såg han Jumala.

Ett bud i natt har bragt oss tidningen härom.
Nu sitter Halfdan ensam på kung Beles stol;
Bjud honom handen, offra Gudarna din hämud!
Det offret fordrar Balder, fordrar jag, hans prest,
Till tecken att du icke gäckat fridsäll Gud.

För-

Förvägrar du det, då är templet fåfängt bygdt,
Och fåfängt har jag talat." — —

Nu steg Halfdan in
Utöfver koppartröskeln, och med oviss blick
Han stod på afstånd från den fruktade, och teg.
Då knäppte Frithiof brynjohataren från länd,
Mot altaret han stödde sköldens gyllne rund
Och trädde obeväpnad till sin ovän fram.
"I denna strid," så talte han med vänlig röst,
"Är ädlast den, som bjuder först sin hand till frid."
Då rodnade kung Halfdan, drog stålhandsken af,
Och länge skilda händer slogo nu ihop,
Ett kraftigt handslag, trofast såsom fjällens grund.
Förbannelsen upplöste gubben då, som låg
Utöfver Varg i Veum, öfver biltog man.
Och, som den löstes, insteg plötsligt Ingeborg
Brudsmuckad, hermlinsmantlad, utaf tärnor följd,
Som månen följs af stjernorna på himlens hvalf.
Med tårar i de sköna ögonen hon föll
Intill sin broders hjerta, men han lade rörd
Den kära systemen intill Frithiofs trogna bröst.
Och öfver Gudens altar räckte hon sin hand
Åt barndomsvännen, åt sitt hjertas älskade. — —

Förklaring

af några, i Frithiofs Saga förekommande, namn
och uttryck.

- Alfer.* Fantastiska naturväsen, af både god och ond art.
Välgörande eller förderligt ingripa de i människors öden.
De förra, *Ljusalfer* (*Elfvor*); de sednare, *Svartalfer*.
- Alfhem.* Frejs borg. Äfven Ljusalfernas boning heter så.
- Allfader.* Odins binamn.
- Asgård.* Gudarnas (Asarnas) boning på jorden.
- Asker.* Den nordiska mythens Adam. Första qvinnan var
Embla.
- Astrild.* Kärleksguden. Förekommer ej i Edda-mythen,
utan först hos sednare nordiska skalder.
- Balder.* Odins och Friggas son; det rena Ljusets Gud.
Han har binamnet *den Heite* för glansen af sina ljusa
lockar.
- Berserk.* Naken (brynjolös) kämpe i vildt strids-raseri.
- Bifrost.* Himmelens lågande bro, mot jättarna vaktad af
Heimdall. Regnbågen.
- Brage.* Diktkonstens Gud.
- Bran.* Hundnamn, äfven hos Ossian.
- Breidablick.* Balders "vidt skimrande" borg. Det sköna-
ste stället i Valhall.
- Bretland.* Britannien.
- Delling.* En Ase, jättedottren *Natts* siste man. Gryningen.
- **Dellings son.* Dagen.
- Disarsal.* Gudasal. Tempel.
- **Drakarnas bädd.* } Skaldenamn för guld.
**Dvärgarnas dagglans.* }
- Drapa.* Festsång öfver döda furstar och hjeltar.

* De med detta tecken utmärkta förklaringar äro af skalden själf,
och voro, i de äldre upplagorna, under texten bifogade såsom noter.

- **Efjesund*. På Orkadiska öarna.
- Einherier*. De saliga hjeltarna i Valhall.
- Fafner*. Draken, som, enligt Volsungasagan, vaktar konung Sigurds skatt.
- Fenris-ulfven*. Lokes afföda med jätteqvinnan Angerboda.
- **Folkvagn*. Frejas sal.
- Forsete*. Son af Balder och Nanna. Rättvisans Gud.
- Frej, Frejr*. Niords son. Årsväxtens Gud.
- Freja*. Niords dotter. Öders gemål. Kärlekens Gudinna.
- Frigg, Frigga*. Odins maka.
- Galder*. Trollsånger.
- Gandvik*. Hvita hafvet.
- Gefion*. Jungfru-gudinnan.
- Gejrsodd*. Dödsristning med egen spjutudd, för att ej utan blod komma till Valhall d. v. s. ej dö stråddöd.
- Gerda*. Frejs gemål.
- Gjallarhorn*. Heimdals "vidtskallande" basun, hvars väl-ljud höres genom hela världen.
- Gimle*. Det rena ljusets borg. De saligas hem efter Ragnarök.
- Glitner*. Forsetes boning.
- Gröningasund (Grönsund)*. Sundet mellan de danska öarna, Seland, Möen och Falster.
- Gudbrands däld*. En bördig daltrakt i Aggerhuus stift.
- Hagbart*. Sagohjelte. Skön *Signes* trolofvade.
- Havamal*. eg. den Höges (Odins) sång. Utgör, i den äldre Eddan, en samling af gnomer och sentenser i rhytmisk form.
- Heimskringla*. Jordrunden. Verldskretsen.
- Hel, Hela*. Ett af Lokes olycksbarn med trollqvinnan Angerboda. Dödens Gudinna.
- Hildur*. En Valkyrie, Krigets Gudinna.
- **Häger*. "Glömskans häger." Jfr. Havamal, strof. 14.
- **Höder*. Mörkrets Gud. — Balders blinde broder och, genom Lokes anstiftan, äfven hans mördare.

- Idavallen.* Gudarnas mötesplats i den gyldene tiden, och äfven efter verldsförnyelsen.
- Iduna.* Brages gemål. Ungdomens eviga Gudinna.
- Jotunheim.* Jättebygden. Lokes bostad.
- **Jumala.* Finsk Gud. — Finska namnet på Gud är ännu *Jumala*.
- **Lofn.* Äktenskapets Gudinna.
- Loke.* Det ondas Gud. — *Utgårda-Loke* heter han, såsom boende i Jotunheim, världens yttersta trakt.
- **Megingiard.* Styrkans bälte. — Thors gördel.
- Midgårdsormen* (Jormungand). Broder till *Hel* och *Fenrisulfven*. En väldig drake, som, ur hafvets djup, med sin svans omslingrar hela jorden.
- Mimer.* Ägare af Vishetsbrunnen, vid den rot af Yggdrasil, som går till Ginnungagap (Kaos).
- **Morven.* Norra Skottland.
- Muspelhem.* Surturs rike. Eldens region, söder om Ginnungagap.
- **Muspels söner.* Lågorna.
- Nanna.* Balders maka.
- Nastrand.* Likstranden. Mörkrets och fasans borg i underjorden.
- Nidhögg.* En ryslig drake, som evigt gnager på den rot af Yggdrasil, som går till Niffelhem.
- Niffelhem.* Töckenverlden. Köldens region, norr om Ginnungagap.
- **Nidingsstänger.* Ett slags skämpålar fordomdags.
- Nornor.* Ödets Gudinnor: *Urd*, *Verdandi* och *Skuld*, symboler för det Förflutna, Närvarande och Tillkommande.
- Odin.* Den förnämste af Gudarna.
- **Ragnarök.* Verldens undergång. — Gudarnas skymning.
- **Ran, Rana.* Hafvets Gudinna. — Ägirs maka.
- Rota.* En af Valkyrierna.
- Saga.* Historiens Gudinna.
- Seming.* En af Odins söner.

Sigurd Fafnersbane. Sigurd (i Tyska sagor: Sigfried), draken Fafners (l. Foffners) baneman, var son af Volungen Sigmund.

**Sikelö.* Sicilien.

Skinfaxe. Hästen med den "skinande manen." *Dag* kör honom. *Dags* moder, *Natt*, åker förut med *Rimfaxe*, som daggstänker jorden med skummet af sitt betsel.

Skuld, Skulda. Framtidens Norna.

**Sleipner.* Odins häst.

Solundar-ö. Vid utloppet af den norska Sognefjorden ligger en grupp af öar, som heta Solundar-öarna. *Yttre* och *inre-Sulen* äro de största.

Surtur. Eldens Gud; den sydliga världens beherrskare.

Söquabäck. (eg. Den djupa, strömmande bäcken.) Sagas boning.

**Trudvang.* Thors borg i Valhall.

Urd, Urda. Det Förflutnas Norna.

Urdarbrunnen. Urdas brunn, vid den rot af Yggdrasil, som går till Asgård. Tidens källa.

**Vala.* Spåqvinna. — Hennes profetiska sång är *Völuspa*, den rytmiska Eddans hufvuddikt.

Valaskialf. Vales (i luften *sväfvande*) borg; tillika Odins thronsäte. *Vale* var son af Odin och Rinda.

Valfader. Binamn för Odin, såsom ägare af de på *val*-platsen fallna, hvilkas halfva antal dock tillhör Freja.

Valhall. Gudars och Einheriers himmelska boning.

Valkyrier. Strids-jungfrur, som på valplatsen utse dem, hvilka äro värdiga för Valhall.

**Vanadis.* Freja. — Eg. den *väna* (sköna) Gudinnan.

**Var.* Edernas Gudinna.

**Varg i Veum.* Tempelskändare.

Vaulund. "Nordiska sagans Vulkan." Mythisk hjelte och konstnär.

Vegtamsquida. (Vandrarrens qvåde). En af sångerna i den rytmiska Eddan.

Vidar. Odins evigt tigande son. Tystnadens Gud. Näst Thor den starkaste bland Asarna.

Vigrid. En slätt af hundrade mils utsträckning åt alla håll; Gudarnas stridsplats vid Ragnarök.

**Vingolf.* Frejas borg. — Vanligen anses Vingolf för Guldinnornas gemensamma boning, inom hvilken Freja hade sin sal, *Folkvagn*.

Yggdrasil. En underbar Ask med trenne rötter. Tidsträdet.

Ymer. En jätte, af hvars kropp Gudarna skapat världen.

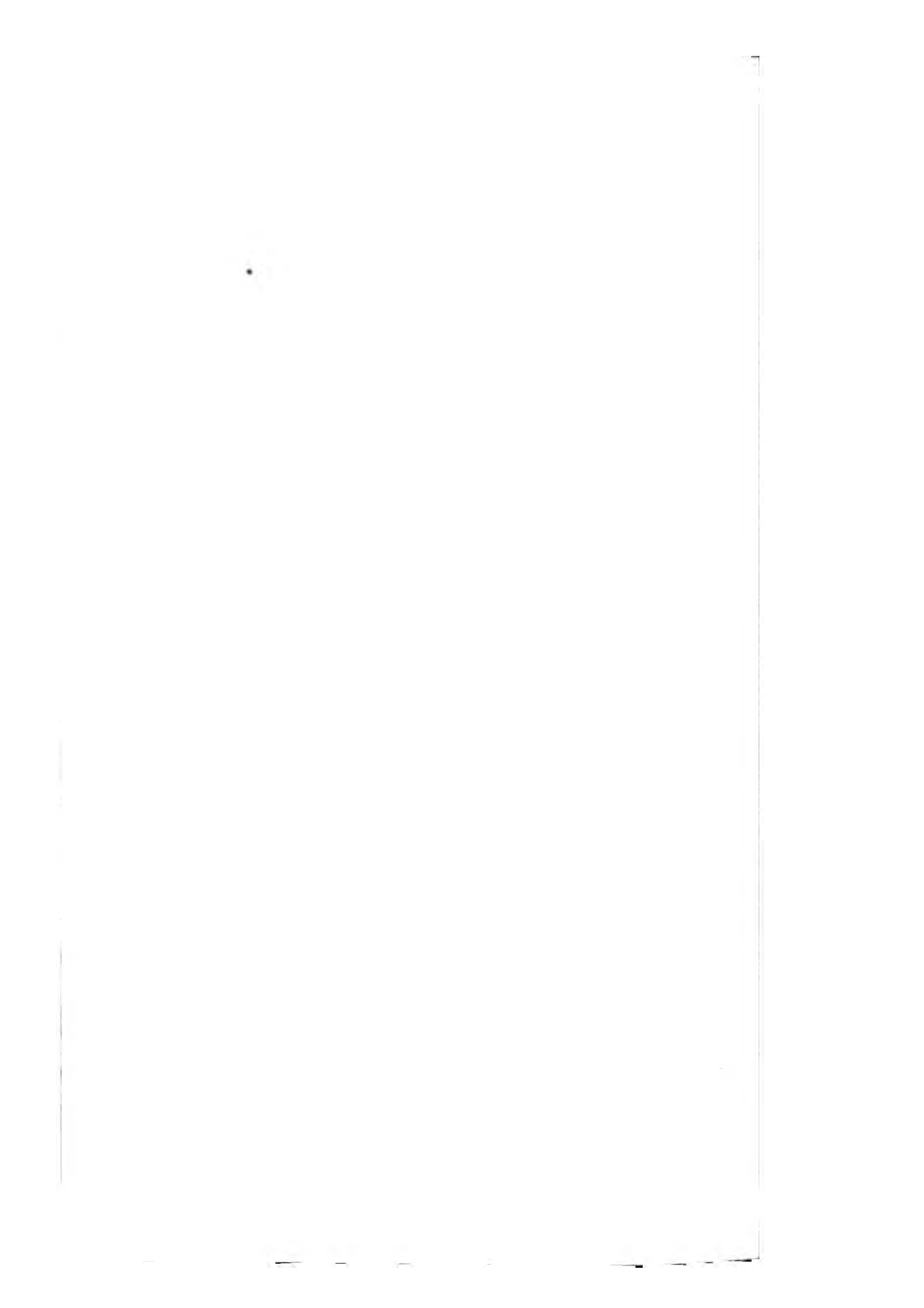
**Ägir.* Hafvets Gud. — **Ägirs döttrar.* Bølorna.

**Öder.* Frejas gemål.

G E R D A.

(Fragment)

Anmälan.

Poëmet Gerda är ej fulländadt. Sådant det nu för allmänheten framträder, var det af författaren utarbetadt redan före hans afflyttning från Lund. Han kallade det då »Helgonabacken eller Minnen från Lund.» Titeln Gerda, som han sedermera deråt gaf, motsvarar bättre styckets innehåll, i dess nuvarande fragmentariska skick.

Till grund för detta poëm, hvars början spelar år 1148, låg föreställningen, att Waldemar den stores fosterbroder, Axel Hvide, den sedermera så ryktbare erkebiskop Absalon, såsom tjuguarig yngling förälskat sig i Gerda, dotter af densamme jätten Finn, som, enligt en gammal, här i prologen använd folksägen, byggt domkyrkan i Lund. Af kärlek till Gerda och nit för hennes själs eviga välfärd, hade den unge riddaren uppoffrat sina lysande, världsliga planer och äfven sitt hopp att henne någonsin få äga, i det han, för att till kristendomen omvända den stolta jättemön, bestämt sig att ingå i andliga ståndet. Återkommen från Frankrike, der han under Abälard* studerat, hade han — redan i sitt trettionde år utnämnd till biskop i Roskild, sedermera jemväl till erkebiskop i Lund — omsider verkställt så väl Gerdas, som hennes broder Sölves, omvändelse och dop. Begge jättebarnen hade då för alltid uppslyttat ur berget: Sölve på Blekingsgränsen rest sig en borg, der Sölvitsborg nu ligger: Gerda åter sökt sig ett hem på fadrens fordna kulle vid Lund, den nuvarande Helgonabacken, der hon, i Absalons grannskap och skygd, grundat ett kloster, inom hvars murar hon som priorinna slutat sina dagar.

* Skalden tillät sig här en anakronism. Abälards dödsår var 1142.

Enligt skaldens första utkast, som ännu är i behåll och här ordagrannt följer, skulle poëmet utgöras af fyra sånger, föregångna af prologen om jätten Finn:

Första sången: »Axel i berget.»

Andra sången: »Axels och Gerdas kärlek. Gerda vill ej öfvergifva hedendomen. Axel beslutar att för hennes omvändelse uppföra sitt hopp och bli prest.»

Tredje sången: »Axel (Absalon) i Paris. Studerar under Abälard. Episod om Abälard och Heloisa.»

Fjerde sången: »Biskop Eskil afsäger sig embetet i Lunds domkyrka. Valdemar den store, närvarande, utnämner dertill Absalon. Gerdas omvändelse. Hon grundar klostret på Helgona-backen.»

Inom poëmens plan låg för öfrigt skildring af tidens och ortens utmärktaste personligheter (Waldemar den store, Saxo Grammaticus m. fl.) och viktigaste tilldragelser (bond-upproret, Dysie-slaget m. m.).

Af dessa fyra sånger är blott en fulländad. — Först mot slutet af sin lefnad återvände skalden till utarbetande af de öfriga, och afdelade då äfven denna första sång i tre.* Men år och sjuklighet hade redan brutit hans krafter, och Gerda, hans älsklingsdikt, blef ej så utförd, som han ämnat och velat. De sista drag, han med pennan tecknade, voro en anordning om detta poëms utgifning i afkortadt skick. I sådant framträder det äfven nu; i sådant kommer det att evigt, som en rörande Torso, kvarstå i svenska vitterhetens Belvedere.

Af de felande sångerna meddelas vid poëmens slut några smärre utdrag.

* Dessa afdelningar äro nu med en linie betecknade.

Jätten Finn.*(Prolog)*

På Helgonabacken vid Lund, der nu
Mamsell och fru
Spatsera i doftande lunder,
Der bodde det fordom en kämpe så gram
Af jättestam,
Han hade sin kula derunder.

Sanct Laurents var kommen från Saxland hit;
Med kristligt nit
Han lärde de himmelska tingen.
Hvar kulle, bestrålad af Herrans sol,
Var predikstol;
Men kyrka det hade han ingen.

Då talade jätten med hån: "helt visst
Är hvite Krist
En Gud, som sitt tempel är värdig.
Jag bygger det jag, om du säger mig blott
Hvad namn jag fått, —
Se'n kyrkan är murad och färdig.

"Men kan du ej säga mitt namn, välan,
Du vise man,
Gif akt på hvad vite jag sätter:
Då måste du ge mig åt mina små
De facklor två,
Som vandra på himmelens slätter." —

"Du hedniske dåre, på himlens fält,
Der Gud dem ställt,
Sin gång gå solen och månen.
Så goda som onda de se uppå
Ifrån det blå,
Och lysa den vise och fånen."

"Klokt svaradt," sad' jätten. "Väl mörkt också,
Kan jag förstå,
Dem utan här blefve i Skåne.
Välan, jag begär blott hvad sjelf du har,
Ditt ögonpar,
Och afstår från sol och från måne."

"Blir kyrkan blott byggd," var den frommes svar,
"Mitt ögonpar
Till lön jag dig gerna vill unna.
De himmelska syner ej slockna med det:
Guds majestät,
Guds lof kan den blinde förkunna."

Nu kretsen blef helgad, och bönen sagd,
Och grunden lagd;
Till verket jätten vill hasta.
Först hvälfver han kryptan, sin kulas bild,
Från dagen skild,
Med bågar som himlens så fasta.

Derefter till Romeleklint han drar,
Ett berg han tar
Och rycker från lossnande rötter.
Hem bär han det sedan med säkra fjät,
Och trampar det
I stycken med jernskodda fötter.

"Du stenblock, lägg dig, du jernkramp, håll,
Väx hög som troll,
Du mur, som trollet har grundat!
Mitt namn vet ej munken; min dotter späd
Skall leka med
Hans ögon, förr'n månen sig rundat."

De väldiga murarna stiga med hast;
Som jorden fast
Står jättebyggd kyrka från grunden;
Och inom, på mäktiga skulderblad,
En pelarrad
Uppstöder den höghvälfda runden.

Re'n högt på dess tinnar satt jätten glad,
 Och log och qvad:
 "I kyrkan nu fattas mig föga.
 Jag murar och murar. Förr'n sol går ner,
 Mig munken ger
 Mitt namn — eller också sitt öga."

På Helgonabacken med sorgset mod
 Sanct Laurents stod
 Och såg åt middagens stjerna:
 "Du skänkte mig ögon, du fader och vän,
 Tag dem igen!
 Du vet, att jag offrar dem gerna.

"Hur blå är din himmel, din jord hur grön,
 Din sol hur skön!
 Dock — icke med dig må jag tvista.
 O, låt mig få se dem — min syn blir ej lång —
 Ännu en gång,
 Den käraste gången, den sista!

"Se, fader, till mig från din himmel ned,
 Den blinde led,
 Och styrk mig med Ordet och Anden!
 Jag vill ej klaga på nattlig stig,
 Blott prisa dig,
 Och längta till ljusare landen."

Då hör han en sång, en sällsam en,
 Kom ej från gren,
 Kom icke ur skyn, men ur jorden.
 Den brusar, som stormen inunder ö,
 Som fjerran sjö, —
 Men ändtligt förnimmer han orden:

"Sof, liten Sölve, sof, sonen min!
 Din fader Finn
 Han sitter och murar derofvan.
 Sof, liten Gerda, skön dottren min!
 Din fader Finn
 Till qvällen kommer med gåfvan."

Till kyrkan Sanct Laurents sig glad beger:
 "Du Finn, kom ner,
 Finn, Finn, kom ner ur det höga!
 På tornet blott fattas en endaste sten,
 Den lägges se'n,
 Men Gud har bevarat mitt öga." —

"Och heter jag Finn, af jätteätt,
 Ej läggs så lätt
 Den stenen, — den eden jag svär dig.
 En evig ruin skall din kyrka stå,
 Och utanpå
 Och innantill aldrig bli färdig.

"Dock — heter jag Finn," fortfor han vred,
"Jag bryter ned
Den dumma, den holkade klyftan." —
Då springer han neder med raseri
Och griper i
Grundpelaren, rotad i kryptan.

Han ryster och ryster. Då nickar till fall
Den byggnad all,
När styrkan med ens honom felar.
Till sten blir Finn, får ej lif igen: —
Så står han än
Och famnar sin väldige pelar.

Och allt se'n den tiden, mång hundra år,
Som templet står,
Jemt något fattas uppå det.
Der bygges förgäfves, år ut och år in,
Och dertill Finn
Är skuld, — men ej Domkyrkorådet.

Första Sången.

Vårsol sken på Runamo,
 Der, om du vill sagan tro,
 Hildetand i fordna tider
 Högg i berget fädrens strider,
 Våldig runskrift, half mil lång,
 Nu förnött af vandrarns gång.
 Här och der de djerfva dragen
 Stå oläsliga i dagen,
 Lika dragen till att se
 På en död: förr talte de
 Jordiskt språk; hvad nu de mena
 Veta andarne allena.

Vårsol sken på Runamo.—
 Slumrande i skuggig ro
 Låg der, lik en somnad Norna,
 Lik en sång från dagar fordna,
 Kraftig, vild, men ändå skön,
 Unga Gerda, jättemön.
 Dallrande, som säf i vågen,
 Stod dess jagtspjut när, och bågen,

Hälften stål och hälften ben,
Hängde på nylöfvad gren.
Bar var foten, bar var armen;
Men en björnhud skylde barmen,
Skylde mången rundning skön,
Trifdes nu, som förr, på — snön;
Och kring halsen och kring kinden
Lockar, lyftade af vinden,
Svallade, som mörknad sjö
Svallar kring en blomster-ö.

Vid ett rasslande i lunden
Spratt den sköna opp ur blunden,
Och för hennes häpna syn
Stod en yngling, som i skyn
Han plär målas utaf skalder,
Hälften Thor och hälften Balder,
Grönklädd, med en fjäderhatt,
Och en falk på skuldran satt.
Mer förtörnad än förlägen
Ropar hon: "här går ej vägen
För din falska, döpta ätt;
Bort, tillbaka till din slätt!
Slätten ha vi lemnat eder,
Vidsträckt nog sin plan hon breder:

Skogen med de gröna hår
Ödemarken än är vår." —
Trotsig, som en yngling plägar,
Svarar henne grönklädd jägar:
"Hitintills min gång var fri
Utom skogen eller i.
Axel Hvide går och jagar
Hvar och när han sjelf behagar,
Till och med på jättars grund. —
Trött, förirrad, här en stund
Hvila hade jag dock velat,
Men jag ser, att jag har felat.
Lika mycket! — Skogens bär,
Öknens rot väl jägarn när,
Och hans vapen honom freda.
Kommer qvällen, stjerner leda
Väl den vilsne, nu som förr,
Till en mera gästfri dörr.
Flyg, min falk!" — Då rodnar Gerda:
"Jättars vänskap föga värda
Äro slättens barn; för dem
Allt för armt är jättens hem.
Dock, för den, som det behöfver,
Alltid ha vi något öfver,
Enkel spis och stenhård bädd:
Följ mig, om du ej är rädd!" —

Tyst betraktande hvarandra
Nu de genom skogen vandra,
Der en smal och krokig stig
Mellan ekar slingrar sig.
Längre fram bland höga lindar
Sprang en hjord af tama hindar;
Tama elgkor deribland
Slickade på Gerdas hand.
Utför, ständigt utför, leder
Vägen uti djupet neder,
Tills en lodrätt bergvägg skär
Dalen af, som slutas der.
Forsen brusar doft inunder;
Men i höjden gröna lunder,
Rotade på bergets bryn,
Skaka kronorna i skyn.
På en silfverklocka ringer
Jättedottren nu, — då springer
Opp en port i slutet berg,
Och på tröskeln står en dverg,
Född vid Nordkap. Rädd han träder
Fram, och kysser Gerdas kläder,
Bär en fackla i sin hand:
Flämtande dess blåa brand
Lyser, som på kärrets vatten
Lyktegubbarna i natten.

Hur dess dager faller half
Genom ett oändligt hvalf,
Skimrar mellan långa rader
Utaf grottans kolonnader!
Hur hvar pelare med hot
Kastar ner för vandrarns fot
Jätteskuggor, svarta spöken,
Skimrande i halflyst öken!
Ändtligt, såsom himlen fri,
Ljus, med hundra lampor i,
Öppnar sig en vid rotunda;
Och då måste ögat blunda
För den glans, som strålar ur
Höghvälfdt tak och malmfylld mur.

"Var välkommen," Gerda talar,
"Uti bergets jättesalar,
Gamla, som grundmurad jord,
Kungasalar förr i Nord,
Nu en tillflykt eller — häkte
För ett vildt, förkastadt slägte.
Lika mycket! — Berget än
Hatar icke gammal vän.
Fädrens frihet, fädrens minne
Trifvas än en tid härinne.

Ett och annat märkbart har
Stället ock från fordna dar.
Se dig om hvar du behagar,
Medan jag din måltid lagar!"

Underliga ting att se
Voro der, och många de.
Hvilka skatter djupets makter
Skrinlagt i de mörka schakter! —
Flammande i bergets natt
Guld i glimmerskiffer satt,
Rika blad med knoppar under,
Gula som förkylda lunder.
Silfver sedan i en låug,
Körtelrik och mäktig gång
Kröp i bergkalk efter hällen,
Krökte sig på tusen ställen, —
En ofantlig orm, en blå,
Glänsande att se uppå.
Och hvarthelst som ögat faller,
Bländas det utaf metaller,
Jordens kärna, hvaromkring
Satt sig hennes gröna ring.
Här i tusende gestalter
Växte de ur bergets spalter.

Klädde i oändligt tal
Väggarna i Mammons sal.
Men i hvalfvet hang förvågen
Skimmerbild af himlabågen,
Som sjufärgad riinner opp',
Kröner skyarna med hopp.
Dock, hvad hopp han må betekna,
Hastigt hoppets färger blekna;
Här hvar färg förstenad var,
Stod med ständigt skimmer qvar,
Som i ett olyckligt sinne
En förgången sällhets minne.
Ljusröd rosenqvarts var der
Och granatens dunkla bär.
Gul topas var så att skåda,
Grön smaragd, men matta båda.
Ljusblå cyaniten se'n
Spelte med oskyldigt sken,
Lik en nordisk flickas öga;
Men derunder i det höga
Drog lazurn sin mörkblå rand,
Och, af flusspat väfdt, ett band
Kantade, (ty lägst satt detta)
Bågen med det violetta.
Men en mäktig bergkrystall
Satt i hvalfvets höjd, en kall,

Underjordisk måne, lyste
Dunkelt opp hvad natten hyste,
Som förståndet lyser i
De förrycktas fantasi.

Medan Axel allt betraktar,
Dvergen står med bloss och vaktar,
Säger: "vägen är ej lång,
Vill du se de dödas gång?"
Öppnar så, med skrumpna händer,
Silfverport med syarta ränder.
Der var bergets kyrkogård,
Jättevård vid jättevård,
Idel gröna kullar skurna
Utaf marmor, med sin urna.
Ack! blott man får hvila ut,
Marmor är så god till slut,
Som en mullhög! — På hvar kulle
Stod, hvad den betyda skulle,
Namnet uppå hvar och en,
Som sof jernsömn under sten.
Namn, i sagorna berömda,
Lästes der, och namn förglömda,
Ty till Fornjots tider lopp
Gröna ättelängden opp.

Men på den af bergets grafvar,
 Som stod sist, med undran stafvar
 Axel namnet ock af Finn,
 Nyss i hällen ristadt in.
 "Är den grafven tom," han säger,
 "Ljuger man på dödens läger?
 Blef ej Finn förvandlad? Är
 Allt blott svek och bländverk här?
 Se, der går en flod i natten,
 Svart som Ellivagas vatten,
 Och här spelar sällsam fläkt,
 Kall som dödens audedrägt.
 Jag vill hän; — men först jag beder,
 Hedna slumrare, för eder.
 Nåd ske eder alla när
 Honom, som barmhertig är!"

Gerda medlertid beställsamt
 Sysslar vid sin spis, och sällsamt
 Bröt dess kungliga gestalt
 Af mot de bestyrens halt.
 Slef i handen, förkläd före,
 Liknade hon hvad vi höre
 Om prinsessor mången gång
 I den store Jonierns sång.

Snart på marmorbord stod färdig
En anrättning, kungar värdig:
Rågbröd, växt på svedjeland,
Fint och hvitt som Gerdas hand;
Smör så gult, som en ranunkel,
Vildsvins-skinka, röd och dunkel,
Urens bringa, björnens bog,
Och en orre, fälld i skog
Bäst han öm och hänryckt spelar
(Lycklig den hans öde delar!):
Smultron se'n på silfverrund,
Rodnande som Gerdas mund:
Som dess barm, så पोste gräddan,
Och i stjerten bet sig gäddan;
Dufvan bjöd sitt blåa ägg,
Ostronet sitt salta skägg.
Men bredvid i blanka muren
Satt en kran, af silfver skuren.
"Vid är källarn," Gerda sad',
"Går inunder land och stad
Ända ut till söderlanden;" —
Och, när blott hon vred med handen,
Vinet, hett som sommarsol,
Klart, som norrsken upp vid pol,
Sprutar lustigt fram och faller
I högfotade krystaller.

Nu, lik vatten häldt på gull,
Sken pokalu, till brädden full.
Rosenläpp knappt Gerda lade
Till dess kant, och log och sade:
"Gäst, drick du, till godo håll
Hvad dig bjuds af bergets troll!
Axel Hvide du dig kallar,
Kommer väl från Hvidarps vallar
(Hvide-ättens borg nämns så)
Nära Lund vid Löddeå.
Huru är det nu på slätten,
Se'n min fader, gamle jätten,
Blef — i munkens dikt — till sten,
Fast vi här ha bränt hans ben?
Sjelf du sett hans graf härnere
Ytterst ibland många flere. —
Se'n en illslug munk, en blek,
Hycklande den öppne svek,
Drog han sig i berget åter,
Der en evig droppsten gråter,
Högt från remnadt marmorloft,
Silfvertårar på hans stoft.
"Berget," sade han "är blifvet
"Till ett enkesäte, gifvet
"Åt en slägt, som enka är
"Efter all sin storhet här.

"Väl har berget än ej ramlat,
"Och från tusen år vi samlat
"Mången rik och dvergsmidd skatt,
"Gömd i dessa klyftors natt.
"Än med friska näringssafter
"Lefva jordens ungdomskrafter
"Här i djupet, drifva fram
"Malmens gren ur kärnfrisk stam.
"Men jag vet, en dag skall blomma
"Opp ur Östersjön, och bomma
"Nattens gamla riken till,
"Då stå bergets krafter still.
"Fordom stridde vi med Asar,
"Ty den vilda kraften rasar —
"Så ha Nornorna bestämt —
"Mot den ordnade alltjemt.
"Dock, snart med hvarann de giftes,
"Styrda, styrande till skiftes:
"Himlens ljus och jordens merg
"Smälte hop på Nordens berg,
"Och ett starkt och klarsint slägte
"Fädrens fria jord betäckte,
"Och från slagfält och från våg
"Djerft till djerfva Gudar såg.
"Nu en matt och sjuklig lära,
"Utan merg och utan ära,

"Smyger som en feber i
"Nordens kropp, nyss sund och fri,
"Blott försonar, blott förenar,
"Talar frid, och svaghet menar,
"Af allt stort och kraftigt glömsk,
"Gråtmild, hycklande och lömsk.
"Men hon segrar: Valhalls stolar
"Slockna, som förbrunna solar,
"Död är Nordens hjeltekraft
"Och för kort dess hammarskaft.
"Lyfte jag ej sjelf, bedragen,
"Lunda tempel nyss i dagen? —"
Säg mig — fortfor Gerda nu —
Står det templet kvar ännu?
Har ej Thor med himlaflamman
Störtat hädelsen tillsammans?
Dock, förlåt, du är min gäst.
Säg mig, hvad som rör mig mest,
Grönskar än min glada kulle,
Der jag gerna jordas skulle,
Der mig gladt så mången gång
Blomsterdoft och fågelsång?
Ack! som barn uti det gröna
Sprang jag der, och såg de sköna,
Rika fälten, hvaruppå
Skördarna i vågor gå,

Och de gamla offerlunder
(Snart gå de som Valhall under!)
Stå som holmar med sin topp
Grönskande ur guldsjön opp;
Men det blåa hafvet vakar
Rundt kring stränderna, och drakar
Bära der, på becksvart rygg,
Äran i sin sköldborg trygg.
O! min sköna barndoms minne,
Hur du gläder än mitt sinne!
Huru dina bilder stå
Skimrande i fjerran blå
Öfver lyckligare parker! —
Men jag bor i ödemarker!"

När hon talar så, en tår,
Som i dunkla ögat står,
Hennes innersta förklarar,
Och den rörde gästen svarar:
"Bygden, som du älskar så,
Ack! mig är hon kär också.
Men osalig tvedrägt härjar
Fredegodes land och färgar
Markens grönska, Sundets våg,
Blodiga i härnadståg.

Men när någon gång Sven Grathe,
Den vi alla sky och hate,
Fyllt sitt mått af blod och hån,
Stiger väl martyrens son,
Valdemar, min fosterbroder,
Fram och fattar tidens roder,
Näpser stormvind, styrer stam
Efter himlens stjernor fram.
Allt, hvad fosterlandet hoppas,
I hans hjeltesinne kuoppas,
Der de stora tankar bo,
Jordens väl och himlens tro. —
Samma barm har närt oss båda,
Och jag har mig vant att skåda
Till en framtid, ofödd väl,
Men hon växer i hans själ,
Föds en gång med segerhufva.
Då skall hjelten splitet kufva
Och Knut Stores glömda sol
Skina på Sköldunga-stol.
Seger våra haf skall kröna,
Frid skall bo på kullar gröna.
Men din kulle, Gerda, står
Full ännu af blommig vår.
Templet står ock, fast som jorden,
Skönast, heligast i Norden,

Nu på nya under rikt,
 Utaf biskop Eskil vigdt
 Innan, utan, ofvan, nedan
 (Det är nu tre vintrar sedan).
 Ack! du skulle sett, som jag,
 Vigningsfestens stora dag.
 Aldrig går den ur mitt minne,
 Blommar ständigt i mitt sinne,
 Som en aftonrodnad på
 Djupa vågor, dunkelblå.

"Främst, ibland ett moln af klerker,
 Eskil gick, och hvaren märker
 På gestalt och blick och skrud:
 Sådan man tillhör Gud.
 Dubbelspetsad mitra nickar
 Högt från silfverhår, och skickar
 Strålar ut med sällsamt sken
 Utaf mången ädelsten.
 Pallium sedan, påfvens gåfva,
 Hvitt som drifvor, när de sofva
 Uti solsken: deruppå
 Fyra kors af purpur stå.
 Men en guldnål med rubiner
 Håller kåpan hop, och skiner
 Som

Som en rosenstängel bland
Liljor i ett blomsterland.
Kräklan i den ena handen
Höll han; i den andra branden
Af ett kärl med rökverk från
Cederkrönta Libanon.
Rundt kring templet trenne gånger
Bispen gick med helga sånger,
Stänkte signadt vatten ur
Isopsqvast på nybyggd mur,
Börjande från östra runden;
Stänkte taket, midteln, grunden. —
Hvarje gång, som tåget drog
Tempeldörr förbi, han slog
Kopparn med sin krumstaf: "Hören,
"Ärans konung kommer! Gören
"Porten hög och vägen bred!
"Ärans konung stigit ned." —
När han slår för tredje gången,
Springer porten opp, och sången:
"Helig, helig, helig Gud!"
Stämmes till cymbalers ljud.
Hvilken syn! Hur skina ljusen,
Tusende och åter tusen,
Utur gyllne kronors ring
På det helga rundtomkring.

Som om Thabor holkadt vore
Ut till kyrka för den store,
För den sanne Guden, så
Tycktes mig det templet stå.
Det är Edens doft, som ångar
Mellan dessa pelargångar,
Det är Herren Gud, som bor
Osedd i det höga chor;
Och det skenet derinunder,
Flämtande från jordens grunder
Ur den mörka kryptan opp,
Är odödlighetens hopp.
"Frid och salighet ske huset!"
Ropte bispen, och i gruset,
Strödt på golfvvet, skref han då
Korsvis alfabetet två,
Evangelii bild och Lagens; —
Onda andar fly för dragens
Dolda kraft från helgadt rum,
Nämns för Abacturium.
Sedan i en ring af strålar,
En för hvar Apostel, målar
Han på mur tolf kors i svart,
Tänder opp ett ljus för hvart;
Faller så i stoftet neder
Inför altaret och beder,

Stänker vin och saltkorn rundt
Kring på predikstol och funt.
Sedan, å sitt embets vägnar,
Kyrkan han Sanct Laurents egnar,
Som en salig martyrdöd
Funnit på sitt halsters glöd. —
Högt från salvadt altar ljuder
Första messan nu, och bjuder
Menighet, som står bredvid,
Himmelens och jordens frid.
Och för alla helgon sången
Stämmes opp för första gången.
Första gången ock i dag
Sina djupa andetag
Drager orgeln, himlens lunga, —
Ty de himmelska blott sjunga
Med dess toner, när de stå
Jublande på kullar blå.
Än det lät som aftonvindar,
Suckande i Edens lindar,
Än som Herrans stämma i
Dundret öfver Sinai.
Och de höga Hosianna
Studsas emot hvalfvets panna,
Och hvart menskligt sinne tar
Flykten opp till menskors far.

När till slut den vigde talar
I sin vigda kyrkas salar,
Talar saligheter om
Nåden, som från himlen kom,
Och förlåter och välsignar, —
Då hvart knä till jorden dignar,
Och hvar målad engel ser
Lefvande från hvalfvat ner.
O! att äfven du der varit,
Äfven du, som jag, erfarit
Kraftens ord och fridens bud —
Skulle trott, som jag, på Gud.
Men till honom, hvilken leder
Stjernorna och hjertat, beder
Jag för dig: han lyse dig
Bort ifrån den villostig,
Der du vandrar i elände;
Och din fria själ sig vände
Från de stumma Gudar till
Den, som henne frälsa vill!" —

Så, med knäppta händer, talar
Ynglingen i bergets salar.
Men på Gerdas panna satt
Mulen tystnad. "Det är natt,

— Sad' hon slutligen — derute,
Tid, att vi vårt samtal slute.
Men min broder Sölve än
Ej från jagten vändt igen.
Kamrar äger berget flere,
Välj dig en och sof härnere!
Jag — här färgas liljehyn —
Sofver då och då i skyn
Uti ekens topp, som gungar
Något närmre Valhalls kungar.
Friare jag andas der,
Ty det Himmelska är när,
Och de stora tankar stiga
Opp ur det oändeliga,
Och den gamla Natten ser
Vänligt på sin dotter ner." —
Nu ett kallt godnatt hon nickar
Till sin gäst, som häpen blickar
Efter henne, följer fort
Rymmerskan till bergets port.
Der, som om hon hade vingar,
Opp i höjden hon sig svingar,
Klättrar som en stenget lätt
Uppför klippans glatta slätt,
Uppför ek, hvars rötter stanna
I det gamla bergets panna,

Men dess grenar gripa mot
Fästet och dess gyllne klot.
Der, en ros uti det gröna,
På sin löfbädd låg den sköna,
Stödde handen under kind.
Och då kommer aftonvind
Kysser, hviskar, vaggar, söfver;
Och till hög paulun deröfver,
Lik ett ljusblått taft med gull,
Himlen står af stjernor full.

Axel medlertid inunder
Tänker öfver dagens under:
”Hvilket slägte här jag mött!
Första barnet, jorden födt.
När med oförsvagadt välde
Hennes ungdomskrafter svällde.
Menskor äro de, som vi,
Men med annat mått uti
Icke lemmar blott, men sinnen:
Vandrande och dystra minnen
Från en tid, då styrkan var
Lik en flod, som än ej har
Säker flodbädd, sväller öfver
Bräddar, dem hon dock behöfver.

Än i dag hvar Nordens son
Kommer ej så lätt ifrån
Jätten i sitt bröst, som pockar
Jemt på sjelfbestånd, och lockar
Jemt till uppror eller knot
Alla himlens makter mot.
Stormar det, han gerna brottas
Emot stormen; gerna blottas
Luden barm, att åskan må
Veta, hvar hon bäst kan slå.
Nordens kraft är trots, och falla
Är en seger för oss alla,
Ty, förrän man föll till slut
Fick man ändå kämpa ut.
Denna Gerda, hur hon hatar
Fridens lära, hur hon matar
Odens korpar i sin barm,
Annars för allt ädelt varm!
Dock, vid fädrens tro och minnen
Hänga alla högre sinnen
Fast som eken vid sin rot,
Helst när tiden är der'mot.
Men hur skön är dock den vilda!
Som en konstnär skulle bilda
Skade, uti månskensqväll
Jagande på Dofrefjäll.

Hur dess mörka ögon flamma,
Svärmande och allvarsamma!
Hur dess väsen prägeln bär
Af en själ, ej hemma här,
Glöder, men som midnattssolen
Öfver lunderna kring polen,
Lockar, men som rosor på
Afgrundsbranten: låt dem stå!
Dock, hur lycklig den, som tvingar
Denna själ med örnevingar,
Den, hvars hjerta en gång må
Mot dess stora hjerta slå!
Såg jag icke hos den höga
Tårar nyss i dunkelt öga?
Hörde jag ej känslans ton?
Hur hon skulle älska, hon!
Öfverjordisk tjusning heter
Hennes kärlek, saligheter
Utan tal hon öfverlät; —
Axel Hvide, hvad är det?
Hvad har denna oro vållat?
Har dig bergets luft förtrollat?
Drifva onda andars svek
Med den irrande sin lek?
Gick jag icke ut att jaga?
Nu en stum, förstenad saga

Ifrån tidens barndomsår,
Berget rundt omkring mig står.
Men af undrens tal derinne
Ett allena rör mitt sinne.
Hvarför skymtar Gerdas bild,
Hög, men sällsam, skön, men vild,
Fram ur speglande metallen,
Kikar utur bergkrystallen?
Vore hon allenast döpt!
Vore hennes själ blott köpt
Från de mörka maktens skara!
Gud må hennes själ bevara!" —

Medan Axel grubblar så,
Lampor slockna, stjernor gå. —
Gerda, vida mer förnuftig,
I sin löfsäng, sval och luftig,
Vaggas, slumrar natten lång,
Vaknar — först i nästa sång.

Andra Sången.

Länge re'n du sofvit, Gerda!
 Nu är tid att vakna opp:
 Månget minne, månget hopp,
 Ämnen, sången mindre värda,
 Mig förstrött, men på min dörr
 Ofta Gerdas minne klappat,
 Fast min fantasi har tappat
 Bilder, som den fyllde förr,
 Och der vuxit ogräs öfver
 Mången diktens blomstergång.
 Lifvets oro sångmön söfver:
 Vakna likväl än en gång,
 Upp, min själ, till Gerdas sång!

Morgonrodnans första stunder
 Lyste öfver Blekings lunder;
 Fåglarna från löfvig stam
 Sjöngo morgonsolen fram.
 Då kom Sölve, Gerdas broder: —
 Öfver dalar, berg och floder,
 Högt i Värends öde trakt

Sträckte sig hans vilda jagt.
 Men på skuldran bar han blodigt
 Rof utaf en björn, som modigt
 Kämpat för sitt lif; med harm
 Föll han dock för jägarns arm.
 Innan Död hans lemmar löste,
 Först sin fiende han klöste,
 Och, förr'n striden tog sitt slut,
 Bröt han månget jägarspjut.
 Brutna spetsen af en klinga
 Satt ännu uti hans bringa;
 Lefradt blod satt rundtomkring
 Sårets rosenröda ring.

Björnblod stelnar sent om våren,
 Derfor dröp det än ur såren. —
 Hånfullt slängde Sölve då
 Fallna rofvet i en vrå.

"Ständigt, broder, äfventyrar
 Du ditt lif för ingenting,
 Ströfvar skogarna omkring,
 Vild du mot de vilda yrar," —

— — — — —
*Gerda spørjer honom nu angående Varend. Sölve
 helsar henne från den, ur Norrige flyktade, kungadot-*

tren Gruffa och hennes make Gunnar Gröpe, samt beskriver med hån och harm de många under, som tillskrivas den hel. Sigfrid och hans prisade källa:

— "Nu är han på heligt tåg
För att svenska kungen lösa
Ifrån Ellivagas våg,
Och att öfver honom ösa
Vatten, hela kronan full;—
Skada på det goda gull!"

Axel hör med fasa, huru Sölve hulpt Gunnar att mörda Sigfrids tre, från England komma, systemsöner:

— — — — —
"Ty när natten kom, vi lade
Eld uti de kristnas hus,
Branden var som Muspel ljus,
Och vi skuro sedan glade,
Såsom det af Thor befalls,
Runor i de uslas hals.
Huru lyste de ej röda!
Ack, det var en lust att se,
I det gröna glänste de, —
Och i döden än med möda
Stammar brödrens bleka mund
Bön till hvita Krist en stund."

— — — — —

Sagan om Blenda ingår derefter som episod.

Mot poëmens slut tecknar skalden Gerdas omvändelse:

”Huru bergets hedna tärna
Mången stilla aftonstund
Hängde vid den Vises mund,
Som vid himlen hänger Nordens stjerna.”

— — — — —

Absalon återkallar i hennes minne deras första möte vid Runamo, skildrar sin ungdoms kärlek och stunden, då han beslöt att offra sitt lif åt himmelens tjenst:

”Qvällen sönk på Selandis lunder,
Sorgsen gick jag, drömmande derunder.
Men din bild var uti månens sken,
Hoppande från gren till gren,
Och din röst som bölja slog mot stranden,
Ljöd som ton i näktergalens sång; —
Längs med hafvet var min sorgsna gång.
Redan mörknar vågen, mörkna landen, —
Se, då glänser der i skyn
För min häpna blick en syn,
Och Guds moder på en bädd af strålar,
Skön som man i Södern henne målar,
Hvitklädd, hälften jungfru, hälften mor,
Ned ur purpurskyar for.
Himlens skönsta Saga, nej, förlåt mig,
Himlens skönsta Sanning vinkar åt mig
Med en blick, så öm, så ren,

Varnande, men som en moder varnar,
 Och kring hennes panna klarnar
 Högt bland stjernorna ett helgonsken;
 Och, när än jag häpen tvekar,
 Lyfter fingret hon och pekar
 Åt den trakt, der Frankland är,
 Öfver sundets våg, åt söder,
 Och på en gång mellan stjernor glöder
 Opp ett kors i himmelsk glans,
 Kring hvars midt en törnekrans
 Brann igenom mörka natten
 Strålände utöfver land och vatten.

Alla dessa utdrag tillhöra den sednare behandlingen af stycket. Af den äldsta finnas, utom hela första sången, endast tvänne fragmenter, vittnande att författaren haft för afsigt att åt versen gifva en mer vexlande form. Det ena fragmentet flyttar oss till den klosterkammare, der Saxo, sittande fördjupad i sitt arbete öfver Danmarks historia, emottagit besök af Absalon och Gerda:

Stjernor blicka ner på slätten.
 Trägen i klostercell
 Sitter Saxo vid sin lampa
 Långt i den sena qväll.

Gamla runobalkar ligga
 Strödda på ekebord,

Men i Romarspråket skref han
Sagan om väldig Nord.

Bispen står bakom och läser,
Glädes åt skön Latin,
Och ur drifna silfverkannan
Bjuder han ädelt vin.

Gerda sitter med och lyssnar,
Vitter i vittert lag,
Gillar sagan, men för sången
Vill hon Fornyrdalag. —

— — — — —

Det andra fragmentet tillhör poëmens slut.

Saxo är stoft och Absalon sjelf och Gerda desslikes,
Nu af de murar, hon byggt, står ej ruinen
en gång.

— — — — —

—————

Förklaringar

till poëmet Gerda.

- Abacturium.* Ett af den katholska kyrkans äldre, symboliska bruk: den onde andens *födrifvande* ur templet.
- Axel Hvide.* Född 1128 i trakten af Sorö. Studerade i Paris. Biskop i Roskild 1158, under namnet *Absalon*; erkebiskop i Lund 1177, med bibehållande länge af sitt förra embete. Död i Sorö d. 21 Mars 1201.
- Ellivaga.* En underjordisk giftström i nordiska mythen.
- Eskil.* Brorson af Lunds förste erkebiskop, Ascer; dennes efterträdare (1139) och Absalons föregångare. Han förrätade d. 1 Sept. 1145 invigningen af Lunds domkyrka.
- Fornyrdalag.* Forn-nordiskt versslag.
- Hvidarp.* (Nu *Widarp*.) Gammalt herresäte, norr om Lund; ett af Hvide-ättens stamgods.
- Knut den store l. den mäktige.* Danmarks konung (1014—1035); Englands och Norriges eröfrare.
- Laurents.* Den hel. *Laurentius*, katholska kyrkans bekante Martyr, som, under kejsar Valeriani regering, stektes på halster d. 10 Aug. 261.
- Romeleklint.* Ett högt berg, öster om Lund.
- Runamo.* Ett i Hoby socken af Blekinge beläget berg, på hvars flata håll man trott sig finna kolossala run-ristningar, dem folktron tillskrifvit Harald Hildetand, som i dem skulle hafva förvarat sin morfaders, Ivar Widfarnes, bedrifter.
- Saxo*, kallad *Grammaticus*. Prost i Roskild, Absalons vän och handseker, död 1204. Ryktbar för sin på blomstrande Latin författade Danska historia. Det är hans matta återgifvande af Isländska poésien, som Gerda åsyftar, då hon för sången vill ha "*Fornyrdalag*."
- Skade.* Guden Niords maka.
- Sven Grathe.* Dansk thron-inkräktare 1147, mördad på Grathe-heden nära Wiborg 1157.
- Valdemar den store.* Danmarks konung 1157—1182. "Martyrens son" kallas han i poëmet, såsom son af den 1131 mördade *Knut Laward*, som af kyrkan blef förklarad för helgon.

INNEHÅLL.

	Sid.
Lefnadsteckning	III.
Förord till afdelningen: <i>Större Poëmer</i>	LXXXVIII.
Frithiofs Saga	1.
I. Frithiof och Ingeborg	3.
II. Kung Bele och Thorsten Vikingsson	12.
III. Frithiof tager arf efter sin fader	20.
IV. Frithiofs frieri	36.
V. Kung Ring	43.
VI. Frithiof spelar Schack	49.
VII. Frithiofs lycka	52.
VIII. Afskedet	61.
IX. Ingeborgs klagan	83.
X. Frithiof på hafvet	86.
XI. Frithiof hos Angantyr	96.
XII. Frithiofs återkomst	108.
XIII. Balders bål	117.
XIV. Frithiof går i landsflykt	123.
XV. Vikingabalk	134.
XVI. Frithiof och Björn	139.
XVII. Frithiof kommer till kung Ring	143.
XVIII. Isfarten	150.
XIX. Frithiofs frestelse	152.
XX. Kung Rings död	162.
XXI. Rings Drapa	166.
XXII. Konungavalet	170.
XXIII. Frithiof på sin faders hög	175.
XXIV. Försoningen	181.

	Sid.
Förklaringar till Frithiofs Saga	194.
Gerda	199.
Anmälan om poëmet Gerda	201.
Jätten Finn. Prolog	203.
Första Sången	209.
Andra Sången (fragment)	234.
Ytterligare fragmenter	237.
Förklaringar till poëmet Gerda	240.

Rättelser.

Sid. XXI, sista raden. står i några exemplar *ne* läs *en*
 „ 5, raderna 5 och 9 „ — — — *fans* „ *fanns*

STOCKHOLM, 1847.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

ESAIAS TEGNÉRS

SAMLADE SKRIFTER.

ANDRA BANDET.

STOCKHOLM,
HOS C. E. FRITZE.

A X E L.

TILL
LEOPOLD.

*Der satt på en af Pindens throner
En sångarkung i utdödt hof,
Och harpan med de rena toner
Låg tystnad på hans arm och sof.*

*Han var ej mer, som förr, den glade
Förtjusarn hörd af stad och land,
Och mörkret, för att hämnas, hade
Uppå hans ögon lagt sin hand.*

*Då reste sig ett yngre slägte
Med sorl ur sina dalars natt.
De stormade, men ingen räckte
Till thronen, der den gamle satt.*

*Gick så en främling med sin lyra
Den vilda tummelplats förbi.
Han såg väl striden och dess yra,
Men icke meningen deri.*

*"Hvad vill," sad han, "det långa kifvet?
Den höges måttstock är ej vår.
Från andra höjder såg han lifvet,
Hans sång på andra toner går.*

"Från himlen kommer sångarljuset,
 Dess första färg har ingen sett.
 Det bryts i skyn, det bryts i gruset,
 För Gud allena är det ett.

"Som blomstren skifta i det gröna,
 Så skiftar diktens lätta här.
 I många former trifs det Sköna,
 Och skönt är allt, som snillrikt är:

"Hell dig, bland klassiska ruiner
 Du gamle, hög och undransvärd!
 Du Farus, som står kvar och skiner
 Ur en förgången sångarverld!

"Till skum slås vågorna och stanna
 Emot din fot: för seglarns syn
 Du står med lågan på din panna
 Och lyser djupet, tänd i skyn." —

Så talade han rörd, och lade
 För skaldens fötter ned sin krans.
 Den krans var ringa, men han hade
 Ej någon bättre då till hands.

Och solen sjunker i det samma,
 Och natten står på bergets topp;
 Och rundt kring sångarns hjessa flamma
 Det gamla minnets facklor opp.

AXEL.

Den gamla tiden är mig kär,
Den gamla Carolinska tiden,
Ty glad han var som samvetsfriden
Och modig såsom segren är.
Än ligger i de norra landen
Dess återsken kring himlaranden,
Och mäktiga gestalter gå
Med hälten gula, rockar blå,
I aftonrodnan upp och neder.
Med vördnad ser jag opp till eder,
J hjeltar från en högre verld
Med kyller och med långa svärd!

En af de gamla Caroliner
Jag kände i min barndoms dar.
På jorden stod han ännu qvar,
Ett segertecken i ruiner.
Från hundraårig hjessa sken
Allt silfver, som den gamle hade,

Och ärren på hans panna sade
Hvad runor på en bautasten.
Väl var han fattig, men förtrogen
Med nöden, lekte han med den;
Som förr i fält han lefde än,
Och bodde i ett torp i skogen.
Dock ägde han klenoder två,
Mot dem han ausåg verlden ringa:
Sin bibel och sin gamla klinga
Med Carl den tolfte's namn uppå.
Den store konungens bedrifter,
Som letas nu i hundra skrifter,
(Ty vida kring den örnen flög)
De stodo i den gamles minne,
Som kämpeurnorna stå inne
Uti en grönklädd ättehög.
O! när han talte om en fara
För kungen, för hans gossar blå,
Hur högt han bar sitt hufvud då,
Hur tindrade hans ögon klara,
Och kraftigt som ett svärdshugg klang
Hvart ord, som från hans läppar sprang.
Så satt han ofta långt på natten
Och talte om den fordna tid,
Och hvar gång Carl blef nämnd dervid
Han lyfte på den slitna hatten.

Förundrad stod jag vid hans knän,
(Ty längre opp jag då ej räckte)
Och bilden af hans hjelteslägte
Den har jag från min barndom hän.
Och månet dunkelt sagominne
Bor sedan dess uti mitt sinne,
Svärdsliljan likt, när i sitt frö
Hon sofver under vintrens snö.

Den gamle hvilar hos de döde.
Frid med hans aska! Sagans ord
Har jag af honom. Tag den, Nord,
Och gråt med mig vid Axels öde!
Mot gubbens ord min sång är matt,
I enkla rim tillhopasatt.

Den store kungen låg i Bender.
Förödda voro re'n hans länder,
Beledt hans namn, nyss ärorikt.
Hans folk, en sårad kämpe likt,
Som re'n af döden känner kölden,
Stod, fäktande på knä, bak skölden,
Och intet hopp om räddning fanus

I något annat bröst än hans.
Fast stormen bläddrade i bladen
Af ödets bok, fast jorden skalf,
Lugn stod han, som ett bombfritt hvalf
Står qvar i den förbrända staden,
Som klippan i det vilda haf,
Som sinnesstyrkan på en graf.

En afton han till Axel sade:
"Här är ett bref — ett bref han lade
Uti hans händer — Axel, tag
Och rid igenom natt och dag
Till Sverige opp: när dit du länder,
Du lemnar det i Rådets händer.
Far hän med Gudi än i qväll,
Och helsa till de gamla fjäll!" —

Ung Axel älskade att rida.
Glad tog han brefvet, sydde in
I bältet det. Vid Holofzin
Hans fader föll vid kungens sida,
Och, öfvergifven, lägrets son,
Uppväxte ibland vapnens dân.
Det var en skön gestalt, som Norden

Dem föder ännu någon gång,
Frisk som en ros, men smärt och lång
Som tallar i den Svenska jorden.
Som himlen på en molnfri dag
Var pannans hvalf så fritt och herrligt,
Och allvarsamt och bottenärligt
Hvart enda af hans anletsdrag.
Det syntes på hans klara öga
Att det var gjordt att blicka opp
Med redlig tillförsigt och hopp
Till ljusets fader i det höga,
Och blicka utan fruktan ner
På honom, som blott natten ser. —
En plats bland konungens drabanter
Han fick, ibland sin själs förvandter:
En ringa hop, ty deras tal
Var sju, som Carlavagnens stjernor,
Högst nio, såsom Minnets tärnor,
Och strängt var deras fria val.
De pröfvade med svärd och lågor;
Det var en kristnad vikingstam,
Ej olik den, som fordom sam
På drakar öfver mörkblå vågor.
De sofvo aldrig uti säng,
Men på sin kappa, bredd på jorden,
Bland storm och drifvor ifrån Norden

Så lugnt som på en blomsteräng.
En hästsko kramade de samman,
Och aldrig såg du dem kring flamman,
Som sprakar ifrån spiselns häll;
De eldade med kulor gerna,
Så röda, som när dagens stjerna
Går ner i blod en vinterqväll.
Det var en lag i stridens våda,
Att *en* fick vika först för sju,
Med bröstet vändt mot dem ännu,
Ty ryggen skulle ingen skåda.
Och slutligt var det ock ett bud
Helt svårt, det svåraste kanhända:
Till ingen mö de fingo vända
Sin håg, förr'n Carl tog sjelf en brud.
Hur himmelsblått två ögon lyste,
Hur rosenrödt två läppar myste,
Hur barmens svanor summo på
Sin insjö, likaledes två,
De måste blunda — eller springa:
De voro vigde vid sin klinga.

Ung Axel sadlar gångarn gladt
Och rider genom dag och natt.
Så kom han hän längs Ukräns gränser,

Då plötsligt det i skogen glänser
Af spjut och sablar rundtomkring.
På en gång knäpps den blanka ring
Ihop. "Du för ett bref från Bender,
Stig af, gif det i mina händer,
Gif, eller dö!" — Ett svärdshugg var
Hans tydliga, hans Svenska svar,
Och talarn, plötsligt ödmjuk vorden,
Sig bugar i sitt blod till jorden.
Med ryggen stödd emot en ek
Den kämpe leker nu sin lek.
Hvartut det tunga slagsvärd susar,
Der böjs ett knä och blodet frusar,
Och ärligt löste han sin ed.
Ej en mot sju — det vore ringa, —
Men en mot tjugu flög hans klinga.
Han stridde som Rolf Krake stred.
Der var ej mera hopp i nöden,
Han stred för sällskap blott i döden;
Och månet sår med purpurmund
Re'n hviskar om hans sista stund,
Och blodet kring hans hjerta somnar,
Och handen, grodd vid fästet, domnar:
Det svartnar för hans öga. Matt
Han sjunker i den långa natt.

Halloh! det skallar genom skogen,
Och falcken dristig, hunden trogen,
Förfölja rofvett. I galopp
En jägarskara svänger opp.
Främst på en tigerfläckig fåle,
Med riddrägt grön, med rosenkiud,
Framsusar som en hvirfvelvind
En sköldmö, skön som dagens stråle.
Förfärad röfvarhopen flyr,
Men gångarn för de döda skyr,
Och med ett språng står hon på jorden.
Der låg han, som uti en dæld
En ek utöfver småskog fälld,
När stormen rasat ifrån norden.
Hur skön han låg uti sitt blod!
Och lutad öfver honom stod
Maria, liksom förr Diana,
Nedstigen från sin himmelsbana,
På Latmos, långt från jagtens dån,
Stod öfver sin Endymion.
Den slumrarn, som förtjuste henne,
Han var ej skönare än denne.
En gnista lif ännu förspörjs
Uti hans barm, fast sönderskjuten,
Och på en bår, af qvistar knuten,
Som i ett ögonblick besörjs,

Den bleknade de varsamt bära
Till hennes boning, som var nära.

Hon satt bredvid hans hufvudgård
Af ömkan och af sorg betagen,
Och fäste på de bleka dragen
En blick, ett kungarike värd.
Hon satt, liksom i Greklands lunder
(Den sköna verld, som nu går under,)
En yppig ros, som växer vild
Bredvid en fallen Herkuls-bild.
Till slut han vaknar ur sin dvala,
Och ser sig om, och börjar tala.
Men ack! hans öga, förr så mildt,
Nu var det stirrande och vildt.
"Hvar är jag? hvad vill du mig, flicka?
På mig får ej en qvinna blicka.
Jag hör till kung Carl. Din tår
Får icke falla i mitt sår.
Min fader bor i vintergatan,
Han vredgas, han har hört min ed.
Hur skön är dock den frestarn led!
Hur lockande! vik från mig, satan!
Hvar är mitt bälte? Hvar mitt bref?
Med egen hand kung Carl det skref.

Min faders svärd är godt, det biter
I synnerhet på Moscoviter.
Det var en glädje till att slå,
Jag önskar, kungen sett derpå.
Som mogna ax för lian strödde!
Mig tycktes nästan sjelf jag blödde.
Och brefvet jag till Stockholm för,
Min ära står i pant därför.
Upp! ögonblicken äro dyra." — —
Så talar han i feberyra,
Och dödsblek sjunker stridens vän
På fredlig kudde ner igen.

Och lif och död de stridde båda
Om ynglingen; men lifvet vann,
Och faran småningom försvann,
Och Axel kunde nu beskåda
Med sansad blick, fast skum och matt,
Den engel vid hans sida satt.
Hon var ej som idyllens sköna,
Som gå och sucka i det gröna,
En evig trånads konterfej,
Med lockar gula såsom solens,
Och kinder såsom nattviolens,
Och ögon som förgätmigej.

Hon

Hon var ett österns barn: de rika,
De svarta lockar lågo lika
En midnatt kring en rosengård,
Och glädjens mod, det enda sanna,
Stod stolt och ädelt på dess panna,
Som segrens bild på sköldmöns vård.
Dess färg var frisk, som konstnärn målar
Auroras i en krans af strålar.
Växt var hon som en Oread,
Och gången dansande och glad.
Och höga gingo barmens vågor
Af ungdomen och hälsan häfd:
En kropp af ros och lilja väfd,
En själ af idel eld och lågor,
En sydlig sommarhimmel, full
Af blomsterdoft och solens gull.
Der stridde i dess dunkla öga
En himmelsk och en jordisk brand.
Hon blickade så stolt ibland
Som Jofurs örn ifrån det höga,
Och åter som det dufvopar,
Som Afrodites skyvagn drar.

O Axel! snart är sårens smärta
Förbi, blott ärren återstå.

Ditt bröst det läkes utanpå,
Men ack! hur går det med ditt hjerta?
Se ej så kärligt på den hand,
Som ständigt dina sår förband!
Den marmorhvita hand, den fina,
Hon får ej hvila mellan dina.
Mer farlig är hon än i fjol,
Vid kabbaliken uti Bender,
De hårda Ottomanska händer
Med krokig sabel och pistol.
De röda läpparna, de friska,
Som öppnas endast för att hviska
Om tröst och hopp en andesång:
Det vore bättre att du hörde
De åskor, som Czar Peter körde
Vid Pultava ännu en gång.
Och går du kring i sommarvarmen
Än stapplande och blek och tärd,
Så stöd dig, Axel, vid ditt svärd
Och icke vid den runda armen,
Den Amor just beställt sig så
Till örngott att få hvila på!

O kärlek! jords och himmels under!
Du salighetens andedrägt!

Gudomlighetens friska fläkt
I lifvets qvalm-uppfyllda lunder!
Du hjerta i Naturens bröst,
Du människors och Gudars tröst!
I hafvet söker droppen droppe,
Och alla stjernorna deroppe
De dansa ifrån pol till pol
En bruddans blott omkring sin sol.
Du är ännu i menskans sinne
En aftonglans, ett bleknadt minne
Af skönare, af bättre dar,
Då hon ännu på barnbal var
I himlen, i det blå gemaket
Med silfverkronorna i taket,
Och sof, se'n hon sig dansat varm,
Hvar afton på sin faders arm.
Då var hon rik som Bildningsgåfvan,
Och hennes språk var blott en bön,
Och hennes broder var hvar skön,
Hvar vingad himlason derofvan.
Men ack! hon föll hit ner, och se'n
Är icke hennes kärlek ren.
Dock hos den älskade hon känner
Ett drag af fordna himlavänner,
Hör deras stämma än en gång
I vårens eller skaldens sång.

Då glädes åter hennes sinne,
Likt främlingens från Schweitz, som hör
En hemlands-ton, som återför
Hans Alpers och hans barndoms minne. —

Det var en afton. Qvällen låg
Och drömde på sin bädd i vester,
Och tysta som Egyptens prester
Begynte stjernorna sitt tåg.
Och jorden stod i stjerneqvällen
Lycksalig som en brud, som står
Med kronan i de mörka hår,
Och ler och rodnar under pellen.
Af dagens lekar trött och varm,
Najaden stilla låg och myste,
Och aftonrodnan satt och lyste,
En präktig ros, i hennes barm.
Hvar kärleksgud, som legat bunden
När solen sken, blef lös och red
På månens strålar upp och ned
Med pil och båge genom lunden,
Den dunkelgröna äreport,
Der våren nyss sitt intåg gjort.
Ur ekarna slog näktergalen;
Den sången klingade i dalen

Så öm, så oskuldsfull, så ren,
Som något qvåde af Franzén.
Det var som om naturen sade,
Att nu sin herdestund hon hade,
Så lifligt och så tyst ändå,
Du kunde hört dess hjerta slå. —
Då gingo med förtjusta sinnen
Bredvid hvarann de unga två:
Som brudpar vexla ringar, så
De vexlade sin barndoms minnen.
Han talte om de glada dar,
Då i sin moders hus han var,
Det furutimrade, det röda,
Som stod bland tallar högt i Nord,
Och om den kära fosterjord,
De kära syskon, alla döda.
Han talte om, hur mången gång
Den gamla, djupa kämpesång,
De läderbundna sagoskrifter,
Hans längtan väckte till bedrifter,
Och hur i drömmen mången natt,
En kämpe utaf stål, han satt
På tolffots höge gångarn Grane
Och red, som Sigurd Fofnisbane,
Igenom Vafurlågor hän
Till Minnets mö, hvars borg på fjällen

Stod flammande i månskensqvällen
Uti en lund af lagerträan.
Qvaft blef hans bröst, qvaf blef hans kammar,
Han flydde mellan skogens stammar
Och steg med barnslig glädje opp
Till örnen uti furens topp,
Och gungade för nordanvinden;
Det svalkar hjertat, svalkar kinden.
O! den som finge åka i
Den vagn af moln, som far förbi,
Och draga fjerran öfver fjärden
Långt bort uti den sköna verlden,
Der segren vinkar, ryktet står
Med kransen för den tappres hår,
Och der kung Carl (han har allenast
Sju och ett halft år mer än du)
Med svärdet plockar kronor nu
Och, gudaskönt! ger bort dem genast.
Vid femton år min moder höll
Mig längre ej, med gråt jag föll
Till hennes barm, och drog till Polen.
I lägret se'n mitt lif försvann,
Och troget som en vakteld brann
Det bland kanonerna och stålen.
Men såg jag fåglarna ibland,
Som närde sina små och smekte,

Såg jag ett barn, som låg och lekte
Bland blommorna vid bäckens rand;
Då syntes tomt mig krigets dunder,
Och fridens bilder växte strax
Uti min själ, med gyllne ax,
Med glada barn, med gröna lunder.
Och vid en stilla hyddas dörr
En flicka stod, och qvällens flamma
Låg på dess anlet, just det samma,
Jag stundom sett i drömmen förr.
Nu på en tid de bilder fara
Beständigt kring uti min själ:
Jag sluter ögat, och likväl
Jag ser dem lefvaude och klara,
Och flickan, som står midt deri,
Hon är din spegelbild, Marie!" —

Förvirrad svarade Maria:

"Hur lycklig likväl mannen är!
Den starke ingen boja bär,
Han hör från början till de fria,
Och farans tjusning, ärans glans,
Och jord och himmel äro hans.
Men qvinnans öde det är gifvet
Till maunens bihang genom lifvet,

Förbindningen uppå hans sår,
Förgäten sedan de grott samman:
Hon offret är, han offerflamman,
Som präktig emot himlen går. —
Min fader föll i Czarens härar,
Jag minnes knappt min moders bild,
Och öcknens dotter växte vild
I detta slott, der slafven ärar
I herrskarns nycker, som han tål,
Sin egen uselhets idôl.
Ett ädelt sinne måste vämjäs
Vid väsen, som så villigt tämjas.
Såg du uppå oändlig slätt
Vår sköna, vilda gångar-ätt?
Som hjälten modig, lätt som hinden,
Hon hörer ingen herre till;
Med örat spetsadt står hon still
Och vädrar faran, vänd mot vinden,
Och plötsligt i ett moln af dam
Hon jagar öfver fälten fram,
Och strider sina egna strider
Med oskodd hof, och gläds och lider.
”J öcknens fria barn, hur sällt,
”Hur skönt ert lif på gröna fält!”
Så ropte jag, och bad dem bida
Hvar gång min guäggande Tatar,

En betslad slaf, mig lydigt bar
Vid sina fria bröders sida;
Men skaran lydde ej, och gick
Förbi oss med föraktlig blick.
Odrägligt för min fria anda
Blef slottets evigt enahanda;
Och kriget har jag flitigt lärt
Mot skogens ulf, mot bergens gamar,
Och ofta köpt ur björnens ramar
Ett lif, som då blef något värddt.
Men ack! Natur, vi öfvervinna
Ej dig: i hydda som på thron,
Som sömmerska, som amazon,
Din qvinna blir ändå en qvinna,
En ranka vissnad, om ej stödd,
Ett väsen, hvartill hälften felas:
Hon har ej sällhet, som ej delas,
Och hennes fröjd är tvilling född.
Det klappar i min venstra sida
En oro, ljuf ändå att lida,
En längtan till, jag vet ej hvad,
Så smärtsam och ändå så glad.
Den har ej gräns, den har ej syfte;
Det är, som om mig vingar lyfte
Från jorden, från det låga grus,
Till stjernorna, till Gudars hus;

Och åter som jag fölle neder,
 J kära varelsor, till eder,
 J trän, som jemte mig växt opp,
 Du kulle med din blomstertopp,
 Du bäck med dina kärlekssånger!
 Jag hört, jag sett er tusen gånger,
 Men liknöjd som en bildstod ser, —
 Nu först, nu först jag älskar er.
 Det är mig sjelf jag älskar minder,
 Det är en känsla mera hög,
 Mer ren än förr, alltse'n — . ." Här flög
 En rodnad öfver jungfruns kinder,
 Och meningen, som ej fick slut,
 Uti en halvesuck taltes ut. —

Och näktergalen slår i skogen,
 Och månen står bak skyn och lyss;
 Och med en lång, en evig kyss,
 Som lifvet varm, som grafven trogen,
 Upplöstes deras själar i
 En enda salig harmoni.
 De kysstes som, när offret brinner,
 Två flammor kyssas; de bli *en*,
 Som strålar med ett högre sken
 Och närmare mot himlen hinner.

För dem var icke verlden till
Och tiden i sin flygt stod still.
Ty hvarje stund i dödligheten
Af tiden mäts och har sin gräns,
Men dödens kyss och kärlekens
De äro barn af evigheten.
De lycklige! Om jorden all
Gått opp i rök, ej *de* sett flamman,
Och fästet kunde störtat samman,
De hade icke hört dess fall.
Som Söders Genus och Nordens
Med mund mot mund de hade stått,
Och icke vetat, att de gått
Till himlens salighet från jordens.

Tillbaka från sin himmelsfärd
Kom Axel först. "Nu, vid mitt svärd,
Vid Nordens ära, vid de stjernor,
Som stå likt hvita bröllopstärnor
Och lysa genom lunden in,
För jord och himmel är du min.
O! den som långt, rätt långt från striden,
I någon vänlig dal, der friden
Emellan bergen bosatt sig,
Fick lefva och fick dö med dig!

Men ack! en ed, en ed mig binder.
Med hotfull blick, med bleka kinder,
Hon lägger stum sin kalla hand
Emellan våra bröst i brand.
Förskräcks ej! än kan allt förbytas,
Den ed vill lösas, icke brytas.
Jag måste hän. När Maj härnäst
Oss bjuder på sin blomsterfest,
Då är jag säkert här tillbaka,
Då hämtar jag min brud, min maka.
Farväl, du hälften af min själ,
Farväl tildess, ett långt farväl!"

Med dessa ord han bort sig vänder,
Han tar sitt bälte, tar sitt svärd,
Och börjar oförskräckt sin färd
Igenom Czarens hundra länder.
I skogen göms han, dagen lång,
Men natten om han styr sin gång
Allt efter himlahvalfvets kärna,
Vår Nords orubbeliga stjerna,
Och efter Carlavagnen huld,
Som icke vet af nedergången,
Den vagn med blanka tistelstången,
Med hjulspik smidda utaf guld.

Så kom han genom tusen faror,
Emellan fiendernas skaror,
Till Mälarns kungastad, der allt
Med undran hör den djerfves frälsning,
Och lemnade båd' bref och helsning
I Rådet, som kung Carl befallt.

Emedlertid i öde salar
Maria suckar Axels namn.
Hon suckar det i skogens famn
Och lär dess ljud åt berg och dalar.
"Hvad är för ed, som honom band?
En flicka i hans fosterland,
En äldre kärlek? ges det mera
Än en? mitt hjerta jäfvar flera.
Du snöbetäckta Nordens mö,
En af oss begge måste dö!
Du känner icke söderns lågor.
Långt bakom dina frusna vågor,
Långt bakom dina fjällars snö,
Jag söker dig, du måste dö.
Dock — kom ej Axel ifrån Norden
Som barn? Han såg ej fosterjorden
Se'n dess, och långt från lägrets gny
Den skygga kärleken plär fly.

Ack! intet svek, blott tro och heder
Bo på en panna, hvälfd som hans.
Jag såg ifrån hans ögas glans
I botten på hans hjerta neder,
Som Dagen ser i botten på
En källa frisk och silfverblå.
Hvi flyr du då? Hvad förestafvar
Din ed? Att krossa detta bröst?
Hvad — men i rymden dör min röst,
En enka suckande bland grafvar,
En dufva, som med klagan far
Kring jord och himmel utan svar.
Ack! skogar susa, böljor rinna
Emellan oss, han hör mig ej.
Hvad? om jag följde honom? Nej,
Det passar icke för en qvinna.
En qvinna? Hvem vet det? Jag bär
Ett svärd, och mannen färdig är.
Med faran har jag ofta spelat
Om lif och död ett tärningkast:
Vid gångarn är jag vuxen fast,
Och aldrig än mitt lod har felat.
Den tanken ger en Gud mig in,
Nu Axel, Axel, är du min.
Jag söker dig i höga Norden,
Jag söker dig kring hela jorden,

Från dal till dal, från strand till strand,
 Och eden från din mund jag tvingar.
 Tag mig, o krig, på dina vingar
 Och sätt mig ner i Axels land!"

Så sagdt, så gjordt. Beslut och handling
 Är ett hos qvinnan. Sin förvandling
 Hon skyndar. Under krigarns hatt
 Hon gömmer sina lockars natt.
 Den rika barmen snörs i kyller,
 Med krut och bly hon renseln fyller,
 Och öfver skullran, mjell och fin,
 Hängs dödens synrör, en karbin.
 Ur gördeln, känd af Grekens fabel,
 Nerblixtrar nu en krokig sabel,
 Och rundt kring läpparna hon drar
 En skuggning, som skall skägg betyda:
 Det var, som om du ville pryda
 Med sorgetflor ett rosenpar.
 Hon liknade, med svärd och bälte,
 Gud Amor sjelf förklädd till hjelte,
 Som Klinias' son den målad bar
 På skölden, blank och spegelklar.

"Farväl, du faderliga boning!
 En gång, med kärlek och försoning,

Jag kommer väl till dig igen.
Nu kan jag icke längre dröja,
Tag mig, o Natt, uti din slöja
Och för mig till mitt hjertas vän!" —
Der låg re'n då på vunna stränder,
I ögonvrån af somnad Nord,
Czar Peters stad, dit nu en jord
De pantförskrifna kronor sänder.
Då var han ringa. I sin vik
Han låg, en nyfödd drake lik.
Men arten röjes hos den unga,
Som ringlar sig i solvarm sand;
Re'n kokar giftet i hans tand,
Re'n hväser han med klufven tunga.
Der lastades mot Svea strand
En flotta då med mord och braud.
Dit styrer nu Maria färden,
Och, mellan fanorna och svärden,
Hon framstår och en plats begär
På flottan emot Nordens skär.
En höfding för de vilda hopar
Betraktar henne skarpt, och ropar:
"Mer farlig syns du, ungersven,
För Nordens mör än för dess män.
Hvarthelst emot dem vi dig skicke,
I skägget gripa de dig icke.

Men

Men kriget kan du lära dig
Af dem i grund: det är ett krig
På lif och död; men öfver båda
Gud ensam och Sanct Niklas råda." —

Och seglen svälla, kölen far
I skum utöfver östervågor,
Och snart i aftonsolens lågor
Stå Sveas berg: än stå de qvar
Bland böljornas och tidens tummel,
Naturens gamla jättekummel.
De laudade vid Sotaskär,
En strand för trogna hjertan kär.
Der skildes fordom sista gången
Ung Hjalmar och skön Ingeborg;
Der dog hon sedan utaf sorg,
När kämpan var till Oden gången,
Och hennes ande sitter än
På klippan, sörjande sin vän.
Du Nordens Leukas, Norden glömmet
Ditt namn, i sagans dar berömdt,
Men Hjalmars dödssång dig ej glömt,
Och skaldens bröst dig evigt gömmer. —

Men redan brinner by vid by,
Och barnen skrika, qvinnor fly,
De känna väl den Ryska fejden;
Och klockorna gå rundt i nejden
Båd' natt och dag förutan ro;
Men ack! de väcka ej de döde.
Ve dig, du arma land, du öde,
I grafven dina kämpar bo!
Dock samlar ännu landets fara
Af gubbar och af barn en skara
Med svärd, som på Germaniens fält
Tjent under Gustaf Adolfs fana,
Och hillebarder, segervana
Den tid de gingo öfver Belt,
Och en och annan muskedunder
Med rostadt lås och itändt tunder.
Det var hvad Svea ägde då,
En ringa hop, och illa väpnad,
Men utan tvekan, utan häpnad,
Den gick mot fienden ändå.
Men icke man mot man han strider,
Sitt moln han vidt kring fälten sprider,
Och ljungar ifrån klippans topp,
Dit intet mod kan tränga opp,
Och döden slår beständigt neder
Ohämnad i de glesa leder.

Då kommer som den vrede Thor
Med hammaren, med mandombältet,
Så kommer Axel öfver fältet,
Der flykten sprids och fasan bor,
En hjelpens engel, sänd i nöden:
Hans bröst är stål, hans arm är döden.
Han ordnar striden. Hit och dit
Han flyger uppå gångarn hvit.
"Stån, Svenskar, sluten edra leder!
Kung Carl har skickat mig till eder,
Hans helsning jag till eder bär,
Gud och kung Carl vår lösen är."
"Gud och kung Carl" kring fältet skallar:
De höra, när den tappre kallar,
Och klippan, hvarfrån döden gick,
Är stormad i ett ögonblick.
Då slockna alla afgrundsgapen,
Och fältet sås med lik och vapen,
Och svärdet rasar blindt, men tryggt,
I nacken på den vilda flykt,
Och häpne skynda röfvarbanden
Med kappadt ankartåg från stranden.

Ett mättadt rofdjur lik låg re'n
Den slagtning still och sof på fältet,

Och månen göt från himlatältet
Ner på förödelsten sitt sken.
Längs utmed nattomhöljda viken
Går Axel, suckande, bland liken.
De ligga parvis, man vid man,
Hur hårdt omfamna de hvarann!
Vill du ett trofast famntag skåda,
Se ej på kärlekens, der båda
Omarma ömt hvarann och le:
Gå på ett slagfält hän och se
Hur hatet, under dödens smärta,
Sin ovän trycker till sitt hjerta.
Ack! kärlekens och glädjens rus
De flykta som en vårvinds sus;
Men hatet, sorgerna och nöden,
De äro trogna uti döden.
Så suckar han, och plötsligt hör
En stämman, klagande i natten:
"Jag törstar, Axel, gif mig vatten,
Och tag mitt afsked, förr'n jag dör!"
Vid denna röst, den välbekanta,
Han störtar fram bland klippor branta,
Och ser — en okänd yngling, stödd
Mot berget, sårad och förblödd.
Men månen går ur moln, och lyser
På bleka anletsdrag; då ryser,

Då skriker han med fasans ton:
"O Herre Jesus, det är hon!"

Ack! det var hon. Med kufvad smärta
Hon hviskar, med en röst så matt:
"God afton, Axel, nej god natt,
Ty döden sitter vid mitt hjerta.
Spörj icke hvad som hit mig fört,
Min kärlek blott har mig förfört.
Ack! när den långa natten skymmer,
Och menskan står vid grafvens dörr,
Hur annorlunda då än förr
Syns lifvet och dess små bekymmer,
Och blott en kärlek, skön som vår,
Tas med, när man till himlen går.
Den ed, du svor, jag ville veta,
Nu skall jag den bland stjernor leta.
Der står hon skrifven, jag skall se
Din oskuld lika klart som de. —
Jag vet, jag handlat oförsigtigt,
Jag vet, du sörjer mig uppriktigt;
Förlåt mig, för min kärleks skull,
Hvar tår, du fäller på min mull!
Jag har ej bror, ej far, ej moder,
Du var mig far och mor och broder,

Du var mig allt, — O Axel, svär
I döden att du har mig kär!
Du svär: — hvi skulle jag väl klaga?
Det skönaste utaf sin saga
Har lifvet mig förtäljt. Din mö
Får hon ej vid ditt hjerta dö?
Och blir ej hennes stoft förvaradt
Uti det land, du nyss försvarat?
Se, Axel, öfver månen far
Ett moln: när det försvunnit har,
Då är jag död, då sitter anden
Förklarad på den fjerran stranden,
Och beder godt för dig, och ser
Med alla himlens ögon ner.
Men sätt en utländsk ros på grafven,
Och när hon dör, i snön begrafven,
Det solens barn, tänk på din mö,
Som sofver under Nordens snö!
Dess blomningsdagar voro korta; —
Se, Axel, nu är molnet borta,
Farväl, farväl!" — En suck hon drog,
Och kramade hans hand, och — dog.

Då steg från underjordens floder
Ej Döden, men hans yngre broder,

Det bleka Vanvett opp, som går
Med vallmokraus kring spridda hår,
Och ömsom stirrar mot det höga,
Och ömsom ner till jordens grund,
Med löjet kring förvriden mund
Och tårar uti halfsläckt öga.
Vid Axels hufvud rörer det,
Och sedan irra jemt hans fjät
Kring grafven, som i forntids-sagan
Den döde kring sin gömda skatt,
Och stranden hörer dag och natt
Hans rörande, hans hemska klagan:

”Var tyst, var tyst, du bölja blå!
Du får ej så mot stranden slå.
Du störer endast mina drömmar;
Jag älskar icke dina strömmar,
De skummande, med blod ibland, —
Du förer döden till min strand.
Här låg en yngling nyss och blödde,
Hans graf med rosor jag beströdde,
Ty han var lik, jag vet väl hvem:
Till våren för jag henne hem.
De säga mig, att jorden söfver
Min brud, och gräset växer öfver

Det trogna bröst, det är ej saunt:
Hon satt i natt på klippans brant.
Blek var hon, som man döden målar,
Det kommer sig af månens strålar,
Och kall om läppar och om kind,
Det kommer sig af nordanvind.
Jag bad den älskade att stanna,
Hon strök med fingret på min panna,
Det var så tungt, så mörkt i den:
Då blef det åter ljust igen.
Och fjerran utur öster klarna
De dagar, ack! de hädanfarna,
De sköna dar, de himmelsblå:
Hur säll var stackars Axel då!
Der stod ett slott i lunder gröna,
Det slottet hörde till den sköna.
Jag låg i skogen mördad nyss,
Hon gaf mig lifvet med en kyss,
Hon gaf sitt hjerta åt mig arma,
Det rika hjertat, och det varma!
Nu ligger det och fryser i
Förvissnad barm — det är förbi!
J stjernor, som på himlen brinnen,
Jag ber er, slocknen och försvinnen!
Jag vet en morgonstjerna god,
Ner gick hon i ett haf af blod.

Det luktar blod ännu från stranden,
Och blodig är jag sjelf på handen." — —

Så klagar han på Sotaskär.
När dagen tändes, är han der,
När natten sänks, går han ej åter:
Han sitter ständigt der och gråter.
En morgon satt han död vid sjön,
Med hämdren, knäppta hop till böu,
Och tårar på den bleka kinden
Halfstelnade i morgonvinden;
Och emot grafven, der hon låg,
Ännu det Brustna ögat såg. —

Så var den saga, som jag hörde.
Hur djupt, hur ömt, hon då mig rörde!
Fast tretti vintrar snögat se'n,
Hon lefver i mitt hjerta än.
Ty med bestämda drag, med skarpa,
De barndomsbilder tryckta stå
I skaldens själ: der bo de små,
Som Aslög i kung Heimers harpa,
Tildess, som hon, de träda fram,

Förrådande sin gudastam
Med präktig drägt, med later höga,
Och gullgult hår och kungligt öga.
Ack! barnets himmel hänger full
Med lyror af det röda gull,
Och allt hvad mannen diktar sedan,
Som hjeltar stort, som blommor smått,
I skönare gestalter gått
Förbi hans barndoms-öga redan.
Ännu ibland när vakteln slår
Melodiskt i den gröna vår,
Och månen går ur österhafven,
Eu vålnad stigande ur grafven,
Och målar dalar, målar berg
Bedröfligt med de dödas färg;
Då susar det uti mitt öra,
Då tycker jag mig ännu höra
De gamla, välbekanta ljud
Om Axel och hans Ryska brud.

Förklaringar

till poëmet Axel.

- Aslög.* Dotter af Sigurd och Brynhilda, gömd, efter deras död, i en harpa af gamle kung Heimer. Utmärkt för sin skönhet blef hon slutligen Ragnar Lodbroks gemål.
- Bautasten.* Grafsten från nordiska hedna-åldern, vanligen med runor försedd.
- Bender.* Stad i Bessarabien. Nära intill ligger byn Warniza, länge Carl den XII:s vistelse-ort.
- Endymion.* En skön, grekisk yngling, föremål för Dianas kärlek.
- Farus.* En i forntiden berömd fyrbåk på ön Farus utanför hamnen till Alexandria i Egypten.
- Grane.* Sigurd Fofnisbanes stridshäst.
- Heimer.* Nordisk konung, Brynhildas fosterfader.
- Hjalmar den hugfulle.* Berömd nordisk kämpe, hvars öden skildras i Hervara-sagan, som äfven (cap. 5) förvarar hans *dödssång*.
- Holofzin.* Stad i Lithauen, ryktbar för Carl XII:s seger öfver Ryssarna d. 4 Julii 1708.
- Ingeborg.* Hjalmar den hugfulles brud, dotter af Upsala-konungen Ane den gamle.
- Kabbalik.* eg. *Kalabahlik* (af arabiska ordet *Galabah*, med turkiska ändelsen *lik*). Anfall, fäktning. Här: Carl XII:s hjeltestrid d. 1 Febr. 1713, till försvar för sin boning i Warniza, mot Turkar och Tatarer.
- Klinias' son.* Alcibiades, om hvars sköld Plutarch berättar, att kärleks-guden der var föreställd som åsk-gud.
- Latmos.* Berg i mindre Asien; Endymions vistelse-ort.
- Leukas* l. *Leukadiska klippan*, från hvars spets skaldinnan Sappho, förtviflad öfver Faons otrohet, störtade sig i hafvet.
- Muskedunder.* En art gammaldags, tunga skjutgevär.

Najad. Vatten-nymf.

Oread. Berg-nymf.

Pinden. Åt Sånggudinnorna helgadt berg i Grekland.

Pultava. Stad i Ukrän, bekant genom Carl XII:s nederlag
d 28 Juni 1709.

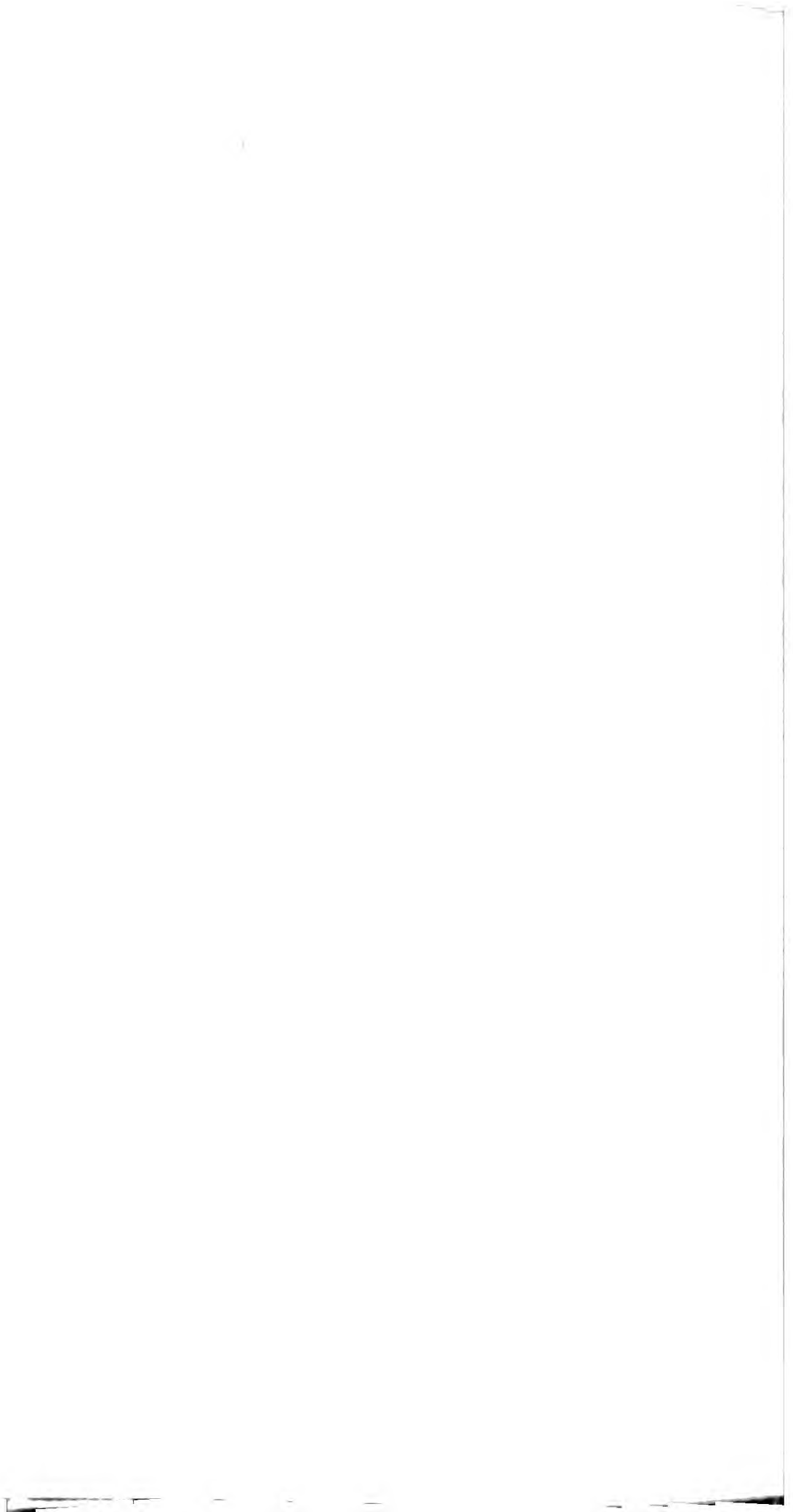
Rolf Krake. Berömd kämpe från nordiska sago-åldren, konung slutligen i Leire på Seland.

Sigurd Fofnibane. Se "förklaringar till Frithiofs saga"
(1 Band. sid. 197).

Sotaskär. I Södermanlands skärgård, Sotholms härad.

Vafurlågor. Förtrollad eld, som omgaf Brynhildas borg.

NATTVARDBARNEN.

TILL
NORBERG.

*Mins du det land, der förr du trifes gerna,
Den blomsterplan med sina hvita torn,
Der Sundets vågor gå på vakt och värna
För gröna ekar och för gyllne korn?
Mins du det land och dina vänner alla?
Jag deras härold är, vi nu dig återkalla.*

*Jag vet det väl, du längtade till Norden,
Till fädrens grafvar kring den kända elf;
Ty klarare är himlen der, och jorden
Är honom närmre, är ett stjernland sjelf,
Med sällsam glans utöfver land och vatten,
Och solen somnar ej, som här, midsommars-natten.*

Jag vet det väl, ty jag har äfven längtat
 Till mina berg, till mina skogars sus.
 Som skalden till sin himmel, har jag trängt
 Till björkarna omkring min moders hus.
 Ack! i hvar själ en hembygds bilder glöda;
 Mer blå är himlen der, och rosorna mer röda.

Dock, är ej äfven här den Svenska jorden,
 Den fria, som ännu ej bar en slaf?
 Står icke här, på udden utaf Norden,
 En fyrbåk byggd att lysa strand och haf?
 En Grekisk eld, som aldrig släcks, blott tänder?
 Har du ej vårdat den, du sjelf, med trogna händer?

Hvar är väl mannens fosterbygd? De trakter,
 Der slumpen ställt hans vagga, eller de,
 Der han har offrat åt de högre makter,
 Åt ljusets makter, hvad han bäst kan ge:
 Sitt väsens kärna, blomman af sitt snille:
 Det sanna, som han tänkt, det ädla, som han ville?

I fyrti år den höga forntids-lära
 (En helig Adams-bok) du tydde här.
 Från Lundagårdens kronor flög din ära,
 Ditt namns, ditt ryktes fosterbygd är der.
 Vår blef du då, vår är du. Vi bevaka
 Vår rätt till dig i dag: vi börda dig tillbaka.

Kom,

*Kom, Orientens vän och Nordens heder,
 Du man från fabelns glömda dar af gull,
 Med patriarkers språk, med deras seder,
 Som åldren vis, som barnet oskuldsfull!
 Kom åter till de välbekanta ställen,
 Sitt neder, och förtälj för oss i vinterqvällen;*

*Förtälj om undren, som vi ej förgäte,
 Från solens länder, dem du såg en dag:
 Om Hellas, minnets gamla enkesäte,
 Om Rom, den höga fornverlds sarkofag!
 Förtälj oss det, och, liksom barn sig samla
 Omkring en älskad far, vi samlas kring den gamla;*

*Och sitta, liksom de, med knäppta händer,
 I vördsam tystnad kring hans stol, och lyss:
 Se'n gå vi hem, och drömmen till oss sänder
 En bild, ej olik hvad vi skådat nyss:
 En vis med silfverhår, som står och talar
 Ur morgonrodnans port; då ljusna berg och dalar,*

*Och Forntid reser sig ur dunkla grifter,
 Och Isis-slöjan faller från dess syn.
 Persepolis' och Obeliskens skrifter,
 Dem solen fåfängt läste på ur skyn,
 De tydas alla, och Eleusis biktar
 Sin hemlighet för oss. Hur skönt dock drömmen diktar! —*

*Till dess, tag mot en helsning från den stranden,
Der i hvarth bröst du dig ett altar byggt,
Tag mot en ringa gåfva från den handen,
Som du så ofta faderligt har tryckt;
En ringa gåfva! — Ack, den nya tiden
Är fattigdomens tid: den rika är förliden.*

NATTVARDBARNEN.

Pingst, hänryckningens dag, var inne. Den landt-
liga kyrkan
Stod hvitmenad i morgonens sken. På spiran af
tornet,
Prydd med en tupp af metall, vårsolens vänliga
lågor
Glänste som tungor af eld, dem Apostlarne
skådade fordom.
Klar var himlen och blå, och Maj, med rosor i
hatten,
Stod i sin helgdagsskrud på landet, och vinden
och bäcken
Susade glädje och frid. Gudsfrid! med rosiga
läppar
Hviskade blommornas folk, och muntert på gun-
gande grenar
Fåglarna sjöngo sin sång, en jublande hymn till
den Högste.
Kyrkogården var sopad och ren. Så grann som
en löfsal

Stod dess åldriga port, och derinnanför på hvar
jernkors
Hängde en doftande kraus, nyss bunden af äls-
skande händer.
Sjelf solvisarn, som stod på en kulle emellan
de döde,
(Hade väl stått der i hundrade år) var sirad
med blommor.
Liksom den åldrige far, ett orakel i byn och i
släkten,
Som på sin födelsedag bekransas af barn och af
barnbarn,
Alltså stod der den gamle profet, och stum med
sitt jernstift
Pekte på taflan af sten, och mätte den vexlande
tiden,
Medan rundt om hans fot en evighet slumrade
roligt.
Innantill var kyrkan ock prydd; ty i dag var
den dagen,
Då de unga, föräldrarnas hopp och himmelens
kärlek,
Skulle vid altarets fot förnya sitt döpelse-
löfte.
Derför hvar vinkel och vrå var fejad och putsad,
och dammet

Blåst från väggar och hvalf och från oljemålade
bänkar.
Kyrkan stod som en blomsterparterr: löfhyd-
dones högtid
Såg man i lefvande bild. Ur adliga vapnet på
muren
Växte en buske af löf, och predikstolen af ekträd
Grönskade ännu en gång, som fordom stafven
för Aron.
Bibeln derpå var sållad med blad, och försilf-
rade dufvan,
Fästad inunder dess tak, ett halsband hade af
sippor.
Men, i choret framför, kring altartaflan af Hör-
berg
Kröp en ofantelig krans: ljuslockiga hufvu'n af
englar
Tittade fram, som solen ur moln, ur det skug-
giga löfverk.
Messingskronan jemväl nyskurad blänkte från
hvalfvet,
Och i stället för ljus pingstliljor i piporna suto.

Redan klockorna gått, och den hvimlande ska-
ran var samlad

Fjerran från dalar och berg att förnimma det
heliga ordet.
Hör! då brusa med ens de mäktiga toner från
orgeln,
Sväfva som röster från Gud, som osynliga an-
dar i hvalfvet.
Liksom Elias i skyn, då han kastade manteln
ifrån sig,
Alltså kastade sinnet sin jordiska dräkt, och med
en röst
Föll församlingen in, och sjöng ett evärdeligt
qväde
Af den höge Wallin, af Davidsharpan i Norden,
Stämd till Luthers choral, och sången på väl-
diga vingar
Tog hvar lefvande själ och lyfte den stilla mot
himlen,
Och hvart anlete sken, som den heliges anlet
på Thabor.
Se, då trädde der in i kyrkan den värdige lärarn.
Fader han nämndes och var i församlingen:
kristelig enfald
Klädde från hufvud till fot den sjuttiårige gub-
ben.
Vänlig var han att se, och glad som bebådel-
sens engel

Gick han bland skarorna fram, men derjemte
tänkande allvar

Låg på hans panna så klart, som på mossiga
grafvar ett solsken.

Som i ingifvelsens stund (en aftonrodnad, som
bleknad

Skimrar i människans själ ännu af skapelseda-
gen,)

Konstnärn, himmelens vän, sig tänker Johannes
på Patmos,

Grånad, med blicken mot himmelen höjd, så
syntes den gamle,

Sådan var ögonens glans, och sådant lockarnas
silfver.

Hela församlingen reste sig opp i numrerade
bänkar.

Men med hjertelig blick den gamle till höger,
till venster,

Vinkade helsning och frid, och försvann i det
innersta choret.

Enkel och högtidsfull gick nu den kristliga
gudstjenst,
Sånger och bön och till slut ett lågande tal af
den gamle.

Gossarna bugade djupt sitt hufvud och flickor-
na nego.

Vänlig läraren stod som en ljusets engel ibland
dem,

Tydde för barnen det heliga ut, det högsta, i få ord,
Grundligt, men enkelt och klart, ty allt det
höga är enkelt

Både i lära och sång, ett barn kan fatta dess
mening.

Liksom den grönskande knopp utvecklas, när
våren är inne,

Blad framsticka vid blad, och, värmda af strå-
lande solen,

Målas med purpur och gull, tills sist fullända-
de blomman

Öppnar sin doftande kalk och vaggar med kro-
nan i vinden:

Så utvecklades här den kristliga salighets-lära
Stycke för stycke ur ungdomens själ. Föräl-
drarna alla

Stodo i tårar bakom, och gladdes åt träffande
svaren.

Nu steg gubben för altaret upp: förvandlad
på en gång

Detta är pröfningens stund, det är vändnings-
punkten af lifvet,

Fröt till de kommande dar: oåterkalleligt flyger
Ordet från läpparna nu: besinnen er, innan J
svaren!

Tänken ej heller med svek att gäcka den spör-
jande lärarn,

Skarpt är hans öga i dag, och förbannelse hvi-
lar på lögnen.

Börjen ej lefnadens väg med en lögn: försam-
lingen hör er;

Syskon, föräldrar och släkt, hvad kärt och he-
ligt på jorden

Finnes, det står för er syn som vittnen: den
evige domarn

Blickar ur solen till er, och engeln, som står
vid hans sida,

Ristar bekännelsen in i evärdliga taflor med
eldskrift.

Alltså, tron J på Gud, på Fadren, som skapade
verlden,

Sonen, som frälsade den, och på Anden, som
enar dem båda?

Viljen J lofva mig här (ett heligt löfte!) att älska
Mer än det jordiska Gud, och hvar människa
såsom en broder?

Styrande dem som sitt hus, förlåtande, straffande ömsom,

Detta är människolefnadens bild, som Skriften har lärt oss.

Salige äro de rene för Gud! På renhet och oskuld
Hvilar den kristliga tro, hon sjelf är ett barn
ur det höga.

Starka som männer och fromma som barn, är
summan af läran,

Som den Gudomlige lärt, och lidit och dött
för på korset.

Ack! då J vandren i dag ur barndomens heliga
fristad

Ned och allt djupare ned i årens kyliga dalar,
O! hur kommen J snart, för snart, att längta
tillbaka

Upp till dess kullar igen, till de solbeglänsta,
der straffet

Stod som en fader för er, och förlåtelsen, klädd
som en moder,

Gaf er att kyssa sin hand, och det älskande
hjertat var skuldfritt,

Lifvet var lek, och er hand grep efter himme-
lens rosor!

Sjuttio år har jag lefvat alltre'n, den evige fa-
dren

Skänkte mig glädje och sorg, men lifvets skö-
naste stunder,
När jag blott såg dem i ögonen rätt, jag kände
dem genast,
Kände dem alla igen: de voro min barndoms
bekanta.
Derföre, tagen derfrån till ledare lifvet igenom
Bönen med blicken mot skyn, och Oskuld, men-
niskans barnbrud.
Oskuld, älskade barn, är en gäst från sällare
verldar,
Skön med sin lilja i hand: på lifvets brusande
vågor
Gungar hon trygg, hon märker dem ej, hon
sofver i skeppet.
Lugn hon ser sig omkring i människohvimlet: i
öcknen
Stiga englarna fram och tjena henne, hon sjelf vet
Ej sin herrlighet af, men hon följer trogen och
ödmjuk,
Följer, så länge hon får, sin vän: förskjuten ej
hennes,
Ty hon är kommen från Gud och hon har him-
melens nycklar. —
Bönen är oskulds vän, och den villiga flyger
beständigt

Mellan jorden och skyn, hon är dufvoposten till
himlen.

Anden, en evighets son, landsflyktig och fjettrad
i tiden,

Rycker på kedjorna jemt och sträfvar som lå-
gorna uppåt.

Ty än minnes han rörd sin faders boningar
många,

Minnes sitt fädernesland, der det blomstrade
friskare blommor,

Lyste en skönare sol, och han lekte med vin-
gade englar.

Då blir jorden för liten, för qvaf, och till him-
melen hemsjuk

Längtar den vilsne igen, och andens längtan är
andakt,

Andakt heter hans skönaste stund: dess tunga
är bönen.

Ack! när lifvets oändliga tyngd nedfaller uppå
oss,

Trycker till jorden vårt hopp, och inunder jor-
den, i grafven,

Väl är det skönt att bedja till Gud, ty de kla-
gande barnen

Visar han ej från sin dörr, men han tröstar
och läker och hjälper.

Skönare är det likväl att bedja, när allting oss
väl går,

Bedja i lyckones dar, ty lifvets skönaste lycka
Ligger på knä för den eviges thron, och med
händerna knäppta

Prisar hon, tacksam och rörd, det godas gifvare
ensam.

Eller veten J, barn, ett godt, som ej kommer
från Herran?

Hvad har menniskan väl, den arma, som icke
hon undfått?

Derföre, fallen i stoft, tillbedjen! Seraferna tillbe,
Skyla med vingarna sex sitt anlet för glansen
af den, som

Hängde på intet sitt murarelod, då han murade
verlden.

Jorden bevittnar hans makt och fästet förtäljer
hans ära.

Slägten blomstra och dö, och stjernorna falla
från himlen

Neder som vissnade blad, årtusen med döende
tolfslag

Lägga sig ned för hans fot, och han ser dem,
men räknar dem icke.

Ho består för hans syn? Förfärligt är doma-
rens allvar,
Störtar

Störtar de trotsiga ned med en vink: när han
talar i vrede,
Höjderna hoppa som kid och bergen springa
som rådjur.

Dock — hvi frukten J eder, J barn? Den för-
skräcklige hämnarn

Ack! han är kärlekens Gud: Guds röst var icke
i jordskalf,

Icke i eld eller storm, men hon var i den su-
sande fläkten.

Kärlek är skapelsens rot, Guds väsen: oändliga
verldar

Ligga som barn vid hans barm: han skapte dem
endast fördenskull.

Endast att älska och älskas igen, han blåste sin
anda

In i det slumrande stoft, och upprätt stod det
och lade

Handen på hjertat, och kände det varmt af den
himmelska lågan.

Släcken den, släcken den ej! hon är andedräg-
ten af lifvet,

Kärlek är lif, men hatet är död. Ej fader, ej
moder,

Älskade eder som Gud, ty, att J må salige
varda,

Gaf han sin endaste son. När han böjde sitt
hufvud i döden,
Firade kärleken glad sin triumf; fullbordadt
var offret.
Se, då remnar med hast förlåten i templet,
som skilde
Jorden och himmelen åt, och de döde stiga ur
grafven,
Hviskande sakta hvarann i örat med bleknade
läppar
Ordet, blott anadt förut, till skapelsens gåta:
Försoning!
Kärlekens djup är försoningens djup, försoning
är kärlek.
Derför, du människobarn, du älske förbarmande
fadren,
Vilj hvad den helige vill, och af kärlek, men
icke af fruktan:
Fruktan är slafvarnas dygd, men det älskande
hjertat är villigt;
Var fullkommen för Gud, fullkommen är kär-
leken ensam.
Älskar du Gud, som du bör, då älskar du brö-
derna äfven:
Solen på himlen är en, och en är kärleken
också

Bär ej hvar mensklig gestalt det Gudomligas tecken på pannan?

Läser du ej i hans drag ditt ursprung? Seglar han icke

Vilsen, som du, på ett främmande haf, och leda ej honom

Samma stjernor som dig? Hvi skulle du hata din broder?

Hatar han dig, tillgif! Det är skönt att dock stamma en bokstaf

Fram af den eviges språk: Förlåtelse nämns det på jorden.

Känner du den, som förlät, med törnekronan kring hjessan,

Bad för sin fiende ömt, för sin bödel? Känner du honom?

Ack! du bekänner hans namn, så följ hans exempel tillika,

Tänk om din broder ej argt, men öfverskyl med hans brister,

Visa den irrande rätt; ty den gode, den himmelske herden

Tog det förvillade lam på sin arm och bar det till modren.

Detta är kärlekens frukt, och på frukterna känna vi honom. —

Kärlek hos Gud är de skapades väl, men kär-
lek hos menskan
Är en oändelig suck, han längtar och tål och
fördrager,
Lider, men glädes ändå, och med tårar i ögo-
nen ler han.
Hopp, så heter hans jordiska lön. Det vänliga
Hoppet
Gör hvad det kan, ty det pekar alltjemt åt him-
len, och trofast
Hugger sitt ankares tand i grafvens djup, och
derunder
Diktar en skönare verld, ett dunkelt, men äl-
skeligt skuggspel.
Släkten, bättre än vi, sig stödt vid dess vack-
lande löften,
Hade ej annat än hopp. Så prisom vår fader
i höjden,
Hvilken har gifvit oss mer, ty för oss är hop-
pet förklaradt,
Famlar ej längre i natt, det är tro, det är lef-
vande visshet.
Tron är det klarnade hopp, hon är ljus, hon
är kärlekens öga,
Tyder den längtandes dröm och hugger dess
syner i marmor.

Döden är kärlekens bror, är dess tvillingbroder,
 allenast
 Mera allvarlig att se: med en kyss på bleknade
 läppar
 Tager han anden och far, och vaggadt på kär-
 liga armar
 Ställer det frälsade barn, ett nyfödt, fram för
 sin fader.
 Redan jag hör den kommandes dån, jag skym-
 tar hans vingar,
 Svarta som natt, men med stjernor uppå: jag
 fruktar ej honom.
 Död är befrielse blott, är förbarmandet stumt:
 vid hans hjerta
 Lättare andas mitt svalkade bröst, och anlet
 mot anlet
 Skådar jag Gud som han är, en sol uppklarnad
 ur dimmor,
 Skådar jag seklernas ljus, dem jag älskat, de
 mäktiga själar,
 Ädlare, bättre än jag: förklarade stå de för
 thronen,
 Klädda i hvitt och med harpor af gull, och
 sjunga en lofsång,
 Diktad i himmelens luft, på det språk, som
 talas af englar.

Fader, se, jag är här, och barnen, som du mig
har gifvit!" —

Gråtande talte han så, och nu, på en vink
af den gamle,
Knä vid knä de knöto en krans kring altarets
rundel.
Knäböjd läste han då den heliga bönen, och
sakta
Läste de unga den med, och till slut med dar-
rande stämma
Lyste han himmelens frid, välsignelsen, öfver
dem alla.
Skulle nu ändas hans värf för i dag; den kom-
mande söndag
Var för de unga bestämd att begå den heliga
nattvard.
Plötsligt, som träffad ur skyn, stod läraren
stilla och lade
Handen på pannan och blickade upp: gudomliga
tankar
Flögo igenom hans själ, och förunderligt glänste
hans ögon.
"Nästa söndag, hvem vet, kanske jag hvilar i
grafven,

Kanske någon af er, en lilja bruten i förtid,
Sänker sitt hufvud till jord; hvi dröjer jag,
stunden är inne!

Hjertat är varmt, jag vill så, ty i dag groor
himmelens säde.

Hvad jag begynt, fullbordar jag nu: för hvad
feladt är deri,

Svarar jag gamle för Gud och för högvärdige
fadren.

Sägen mig endast, J barn, J himlens medbor-
gare nya,

Ären J redo i dag att begå försoningens måltid?
Hvad den betyder, J veten det väl, jag sade
det ofta.

Nya förbundets symbol är hon, är försoningens
tecken,

Stiftad emellan himmel och jord. Den syndi-
ga menskan,

Bort är hon kommen från Gud, från hans vä-
sen. I dagarnas början

Föll hon vid kunskapens träd, och det hänger
sin krona utöfver

Fallet ännu: i tanken är fall, i hjertat försoning.

Fallet oändeligt är, oändlig försoningen äfven.

Se, tillbaka så långt som det gamla Minnet,
och framåt

Långt som det flygande Hopp kan nå på tröt-
tade vingar,
Synd och försoning alltjemt gå menniskolifvet
igenom.
Fullväxt synden är född, men försoningen slum-
rar i hjertat,
Tyst som det vaggade barn, och drömmer om
himmel och englar,
Mäktar ej vakna till sans: hon är som de toner
i harpan,
Fängslade andar, som vänta alltjemt på befria-
rens finger.
Derför, älskade barn, nedsteg försoningens För-
ste,
Väckte den slumrande opp, och nu står hon med
strålande ögon
Klara som himmelens hvalf, och kämpar med
synden och segrar.
Neder till jorden han steg, och förklarad vände
han derifrån,
Icke från hjertat likväl, ty der lefver han ännu
i Anden,
Älskar, försonar alltjemt. Försoningen varar som
tiden.
Derför, anammen med vördnad i dag dess syn-
liga tecken!

Tecknet är dödt, om ej saken har lif. Det eviga
ljuset
Är för de blinde ej till, men det föds af det
seende ögat.
Icke i bröd och ej heller i vin, i det renade
hjertat
Ligger förlåtelsen gömd: uppsätet till bättring
allena
Adlar de jordiska frukter till himmelska ting,
och förtager
Synden och syndenes lön. Blott kärlek med
öppnade armar,
Ångren, som gråter och ber, den pröfvade viljan,
hvars gull går
Sofradt ur lågorna fram, med ett ord, den för-
sonade menskan
Bryter försoningens bröd och dricker försonin-
gens vinkalk.
Men den, som stiger hit fram ovärdig, med
hatet i hjertat,
Gäckande menskor och Gud, han är saker på
Herrans lekamen,
Saker på medlarens blod, han äter och dricker
sig sjelfvom
Döden och domen: därför bevare oss, himmel-
ske fader! —

Ären "J redo, J barn, att begå försoningens
måltid?"

Alltså han frågade rörd, och på en gång sva-
rade barnen

Med högtsnyftande *ja!* — Då läste han bönerna
alla,

Läste instiktelsens ord, och in föll orgeln och
sången:

"O! Guds helige lam, som förtager världens
synder,

Hör oss, gif oss din frid, varkunna dig öfver
oss alla!"

Gubben, med darrande hand och med himmel-
ska perlor i ögat,

Fyllde nu kalk och patén, och delte de mysti-
ska gåfvor.

O! då syntes det mig som Gud med middagens
öga

Klarare såg i fönsterna in, och träden derute
Böjde sin grönskande topp, och gräset på graf-
varna skälfde.

Men hos de unga (jag märkte det väl, jag kän-
de det,) for en

Rysning af salighet hän igenom isade lemmar.
Prydd som ett altar för dem stod grönskande
jord, och deröfver

Öppnade himmelen sig, som för Stefanus for-
dom: de sågo
Fadren i strålande glans, och Sonen till höger
om honom.
Under dem höra de harpornas klang, och eng-
lar ur gullmoln
Nicka dem broderligt till, och hvifta med vin-
gar af purpur.

Slutadt var lärarens värf, och med himlen i
blick och i hjertan
Reste de unga sig upp, och gråtande böjde en
hvar sig
Neder att kyssa den vördades hand: men han
tryckte dem alla
Rörd till sitt hjerta, och lade med bön välsig-
nande händer
Nu på de saliga bröst, nu på hufvudets lockiga
oskuld.

Förklaringar

till poëmet Nattvardsbarnen.

Adams-bok. Så kallas Zabiernas (Johannis-sektens) på syrisk språket skrifna religions-bok, hvaraf en berömd upplaga, med latinsk öfversättning, utgafs 1815 af den frägdade orientalisten, kansli-rådet D:r *Matthias Norberg*, hvilken närvarande poëm är tillegnad. Kort före dettas utgifvande första gången af trycket, hade han nedlagt sitt 40-åriga läroembete i Lund och återflyttat till sin födelsebygd i Norrland. Det är härpå, som andra versen af dedikationen har afseende.

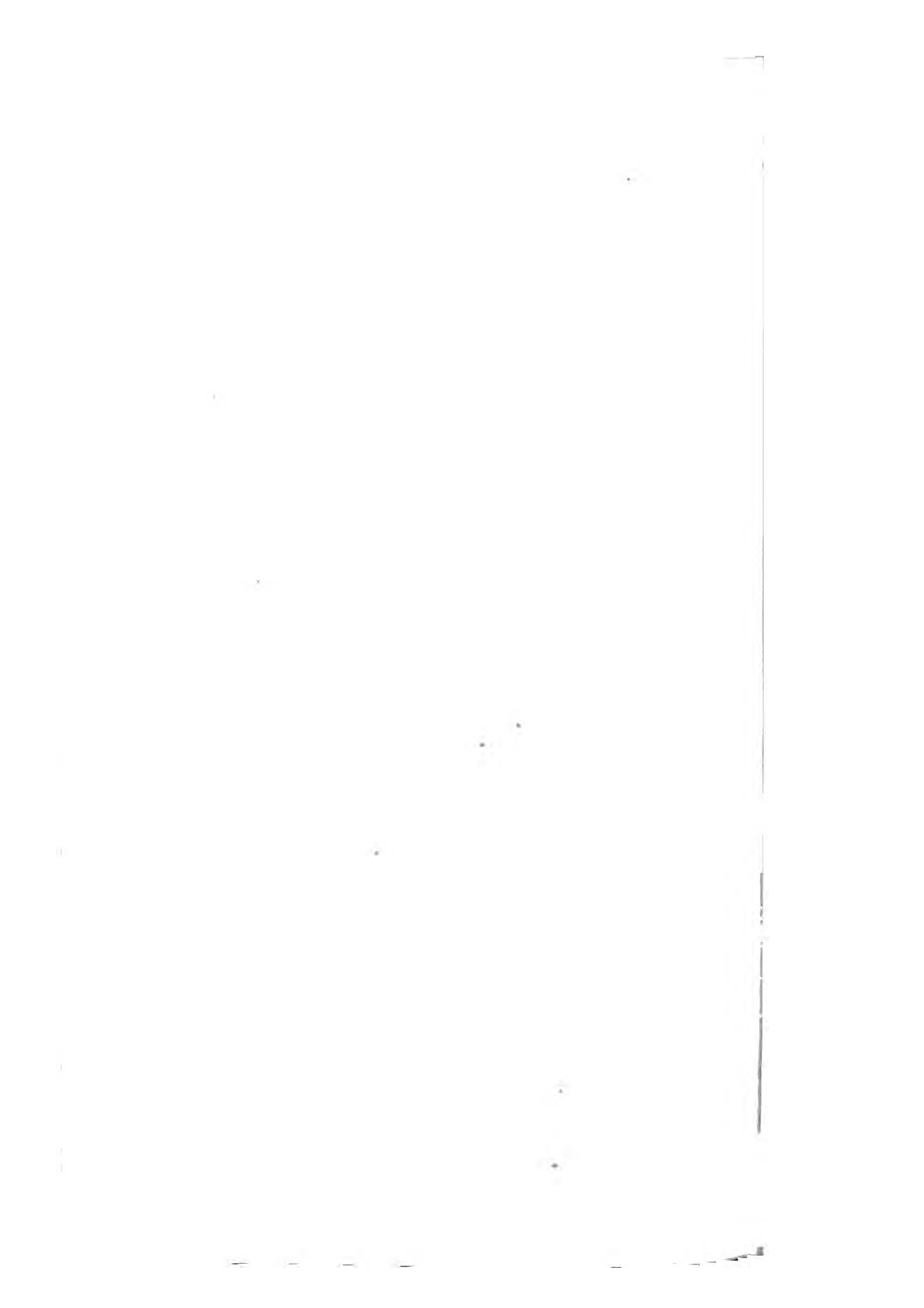
Eleusis. Berömd stad i det gamla Grekland, ryktbar genom den åt Ceres och Proserpina der egnade gudadyrkan och dermed sammanhängande *mysterier*.

Isis. Egyptiernas förnämsta, evigt beslöjade, gudinna, en personifikation af den qvinliga, alstrande natur-kraften.

Patmos. En till Sporaderna i grekiska arkipelagen hörande ö, känd såsom evangelisten Johannis förvisnings-ort. Under ett träd på denna ö anses han hafva författat sin *uppenbarelse*.

Persepolis. Persernas gamla hufvudstad, der ännu ruiner och inskrifter ses från detta folks äldsta, blomstrande tidehvarf.

KRONBRUDEN.

Annälan.

Poëmet *Kronbruden* tillhör den sista perioden af författarens skalde-verksamhet. Han skref det i början af året 1841, kort efter tillfrisknandet från sin sinnes-sjukdom, och sannolikt ännu under vistelsen i Schleswig. Såsom representant af denna period äger det för mycken litterär-historisk och psykologisk betydighet att ur samlingen af hans skrifter böra uteslutas, och försvarar äfven genom sitt poëtiska interesse ett rum deri, om än, emellanåt, lyrans slag förråda en tröttnande hand, och versens metriska byggnad ej alltid är den grekiskt lätta, som t. ex. i *Nattvardsbarnen*. Sjelf har skalden ej hunnit lägga sista handen vid sitt verk, och en annan har ej dristat att göra det. Endast några smärre förkortningar har utgifvaren tillåtit sig, der olika läsart i original-exemplaren sådant föranledt.

Den landtliga scenen för denna idyll är den i Allbo härad af Småland belägna Skatelöfs socken, hvars stränder sköljas af sjöarna Åsnen och Salen, dem Helgeån förenar. Prosten, "den silfverhåriga vise," är den för sin lärdom i österländska språken, företrädesvis i det syriska, berömde Dr C. M. Agrell, som dog 1840, efter att i trettiofem år hafva varit nyssnämnda församlings själasörjare. Hans närmaste företrädare var (1786—1804) prosten Jonas Kellgren, en broder till skalden. Mellan denne och hans svägerska antydes i poëmet en romantisk själs-frändskap,

som, så vidt man vet, saknar all historisk grund. Hennes namn Kristina — tillika namn på en af Kellgrens vackraste dikter — synes närmast hafva gifvit författaren anledning till detta fantasi-spel.

I det lekande sätt, hvarpå skalden för öfrigt här ger sig sjelf, så att säga, åt läsaren till pris, och ställer sin egen bild midt i den grupp, han målar, blottas, måhända mer än i någon af hans öfriga dikter, drag af en individualitet, dem ingen, som personligen känt honom, kan undgå att med rörelse igenkänna. Det synes, som hade han, på främmande jord, stängd inom de dystra murarna af en sjuk-anstalt, sökt en tröst i att förflytta tankarna till kretsen för sin förra verksamhet, och sysselsätta fantasien med de leende bilderna af hem och barnbarn, nordisk midsommar och svensk allmoge.

De i poëmet förekommande ort-namn tillhöra ställen, belägna dels i Skatelöf, dels i andra socknar af Varend. Kändt är, att äfven Småland äger en Bråvalla-hed och, lika väl som Östergöthland, gör anspråk på, att slaget der skall hafva stått mellan Sigurd Ring och Harald Hildetand. Den sednares grafhög visar man der ännu.

TILL

FRANZÉN.

Jag mins — snart är det femti vintrar sedan —
Då dina sånger först förtjuste mig.
Jag var ett barn ännu, men allaredan
Med rim och meter låg jag då i krig.
Jag hörde dig och undrade, emedan
Din sång var ny, var ingen lik, blott sig;
Han kom ur Östern, ja ur Edens sommar,
Der näktergalen slår och morgonrodnan blommar.

Jag, fattig vilde, plägade beundra
Helt annat, och din sång var skild från allt,
Jag hittills känt. Ej hördes åskor dundra,
Och intet märktes der af skämtets salt;
Men mera skön, mer oskuldsfull, än hundra,
Jag känna lärt, der framflög en gestalt;
Hur ömt, hur enkelt, sjöng hon! På det viset,
Som Eva, förr'n hon föll, sjöng uti paradiset!

*Förtjust jag var, men dock ej härma ville,
 Jag märkte väl, det hörde mig ej till.
 Det gifves många slag af sångarsnille
 (Jag sade), jag mitt eget följa vill.
 Jag räknar mig till Brages diktargille
 Och rymmer ej derur, nej, jag blir still.
 Jag öfvergifver icke Nordens fana,
 Hon mina fäders var, — der vill mig seger ana.*

*Så skildes mer och mera våra banor.
 Min mera djerf, mer klippig, mera vild,
 Och hopen jublade, ty Nordens fanor
 Framför mig drogo med sin Valhalls-bild.
 För Odins korpar mer än Frejas svanor
 Har Nordbon sinne, hugstor mer än mild;
 Från dina vestanväder han sig vände,
 Men stormen känner han, sin lekkamrat, sin frände.*

*Ensidig är dock sång, allena Nordisk,
 Frisk är dess ton, men vild likväl och rå;
 Med Göthisk kraft, så rytande, så mordisk,
 Drifs mycket apespel tyvärr också.
 En gäst på jorden, fastän öfverjordisk,
 Är Poësiën, den himmelska, ändå;
 För allt, som lefver, rör sig och bildas,
 Är hon organ, så väl det bildades som vildas.*

Jag gått mig trött i Goethes pelargångar,
 Hur präktigt, hur förnämt är allting der!
 Det ambra är och rosendoft som ångar,
 Naturen der sin krönings-mantel bär,
 Och Konst, en prisma, ställd på höjden, fångar
 Hvar stråle opp, och alla former lär,
 Blott ej hans egen. Men — mitt hjerta glädes,
 Skald ser jag öfverallt, fast menskan ingenstädes.

Dock — djup är Faust, och hur Tasso glöder!
 Hur varm Ottilia, innerlig Mignon!
 Förstånd från Norden, känslor ifrån Söder,
 Försmälta skönt uti hans gudasång.
 Hvar hjertat älskar, hjertat gläds och blöder,
 Der har den väldige sin stilla gång.
 I Vettenskap, som Konst, vi ständigt möte
 På spetsen af sin tid den blott för lugne Goethe.

Hos store Byron är det annorlunda,
 Hos Ariost och Schiller äfvenväl.
 Form måste finnas, och den skall du runda,
 Men gjuta in deri din egen själ.
 All poësi är lyrisk, — ingalunda
 En abstraktion af skönhet, som du stjäl
 Från alla håll ihop. Träd fram i dagen,
 Tag masken af, O skald, lät se de egna dragen!

Der vexla sorg och glädje om hvarannan,
 Der gråts, der les på andra menskors sätt.
 Än klarnar opp, än åter mulnar pannan,
 Än synes lifvet tungt, än åter lätt.
 Skald menska är. Till lifvets gåta fann han
 Sin egen nyckel, och — så är det rätt.
 Hur högt det Skönas ideal må gälla,
 I skaldens eget bröst är diktens ursprungs-källa.

Hur skulle det i sången lefva kunna,
 Som aldrig lefvat i din egen håg?
 En jungfru Sångmön är och ej en nunna,
 Som tror och känner hvad hon aldrig såg.
 Den luftgestalten må vi andra unna,
 Mig är hon vidrig, tillgjord, skef och låg.
 Dikt är de högre verldars morgonrandning,
 Ej tom allmänlighet, men verklighet och sanning.

Är icke Sagan tidehvarfvens minne,
 Som lefvat uti tusen menskobröst,
 Och lefvat utanför, ej blott derinne,
 Med sorg och glädje, motgång eller tröst?
 En verklig verld vi, fast försvunnen, finne,
 Som lefver än i fordna tiders röst.
 Hur tanken hårklyfs, spetsas och förblandas,
 Den verlden är mig kär, hon lefver och hon andas.

*Jag kan ej skilja mig från höga fäder,
 Min håg står jemt till denna sagoverld,
 Der kraft, fast vild, alltjemt i dagen träder,
 Och äran växer på det breda svärd.
 Jag vet det väl, en annan tid oss gläder,
 En mera bildad. Är han sången värd? —
 Hur skalden stormar, hur han gläds och klagar,
 Ett Eko syns han mig ifrån försvunna dagar.*

*En dunkel hägkomst fyller diktens stunder,
 Den rätta sångmön Minnets dotter är.
 Dess hem var det Atlantis, som gick under,
 Med högre kraft, med ädlare begär.
 På hafvets botten susa nu dess lunder,
 Och store andar gå i månsken der.
 Vår konst besvärjer dem. På våta vingar
 De dyka stundom opp, när skaldens lyra klingar.*

*Tro icke hopen, store sångarbroder! —
 Tag här en blomma från din egen mark;
 Ack, der är paradiset med dess floder,
 Som silfversnören i en rosenpark.
 Min ros förtjente icke att få bo der,
 Dess tagg för uddig var, dess doft för stark.
 Olika sångens gåfvor vi förstodo, —
 Ja, ringa gåfvan är, men håll den dock till godo!*

Hvad mer, om olikt våra sänger tona,
 Min ädlare, min bättre sängerbror!
 Din sångmö dväljes i en blomsterkrona,
 Som fridens engel i sitt Eden bor:
 Min är en sköldmö, älskar ej att skona,
 Trifs helst med Natten, tingens äldsta mor,
 Trifs uti stormen, i oroligt Kaos; —
 Hur skilda ej vi två, men låt ej det bedra oss!

Det går ej blott en väg, men der gå tusen
 Till mång-afsätsiga Parnassens topp.
 En förer nedåt ifrån himlaljusen,
 En annan går ur blomstergårdar opp,
 En våt af tårar är, en annan frusen,
 En genom minnen går, en genom hopp.
 En som Titan sin djerfva bana fyller,
 En annan fyller den, men helst ibland idyller. —

Kom, Mikaël, kom, låt oss sitta samman
 Och fylla Odins gamla land med sång!
 En gnista skänktes oss af gudaflamman,
 Så vårdom henne, förr'n hon släcks en gång!
 För höga Svea, gamla hjelteamman,
 Vi henne fått. Så sjungom utan tvång
 Och låt oss verka, tills hon är förgången,
 Det kära landet för, och för den kära Sången!

KRONBRUDEN.

I.

Vigseln.

Bröllop skall firas med ståt, och kronbrud vigas
i Skatlöf.

Bispen är bjuden till bröllopet sjelf, ty man
vet, att han älskar

Seder från fädernas tid och grönskande glädjen
på landet.

Honom är Skatlöf kärt, alltse'n han vigde dess
tempel,

Kärt för Bråvalla-hed, och för Blenda, och Salen,
der KELLGREN

Vandrat i skönare dar, och älskat och diktat
KRISTINA.

Kär är församlingens prost, den silfverhåriga
vise,

Som studerade sig halfblind på himmelens runor.
Sedan Norberg gått hän, stod *han* som siare
närmast

Morgonrodnadens port och tydde dess rosiga
 inskrift. —
 Nu är han gången, han ock! I välsignelse hvile
 hans aska,
 Växe hans minne så högt som Syriske Libanous
 cedrar!

Midsommars-aftonen låg som ett grönskande
 flor öfver Wärend,
 Sagornas åldriga bygd, forndiktens steniga hög-
 land;
 Ty förr'n tionde Carl knöt hop, hvad aldrig bort
 söndras,
 Skånes blomstrande ö, nej half-ö, åter med
 Götha,
 Wärend stod som en verld för sig sjelf, dess
 grönskande lunder
 Spegglade kronornas hvalf i sjöar, kända af in-
 gen.
 Fjerran var Danakung, och Svea konung än mera.
 Götha, med hufvudet stödt på Kålmårds mos-
 siga hällar,
 Badade foten allen i Vetterns sydliga vågor.
 Hvad, som var nedanföre mot sjön, beboddes
 af våldsmän,

Männer för sig, en vikingastam, med styrkan
 till lagbalk.
 Sagor i tusendetal, vanställd men lefvande
 Edda,
 Diktad i sammandrag, en bild af fädernas As-
 gård,
Thorslund hafva vi der, och *Inges hög* med sitt
 stenklot,
 Ristadt med runor, om runor det är, oläsliga
 ännu,
Odins krubba, men tom, ty åttafotingen saknas,
Asa för kämpar berömdt, nu marknads-kämpar
 allenast,
Velints härd på en klippa i sjön och *Vitalas* mu-
 rar.
 Bleking, från Norrige bebygdt, alltse'n Hårfager
 der styrde,
 Knöt sin grönskande krans emellan vågen och
 Varend. —
 Sagorna lefva ännu, men *Sturleson* är ej kommen
 Att dem knyta ihop, som en krans isklockor
 på Island.
 Tiden vänder alltmer sin håg från fäderne-
 sagan,
 Lyssnar till nutids sorl och oroliga sqvallret för
 dagen. —

Sol sjönk rodnande ner i Helges heliga vå-
gor.
Majstång, sirad med löf och med band, stod
smärt som en ungmö
Nära den källan, der förr Sanct Sigfrid döpte.
De unga
Dansade sommaren in kring blommiga stängen,
och knappast
Slöt sig ett öga den natt. Natt var det ej
heller, men halfdag.
Vakna och stojande gladt kringstrungo Bisko-
pens barnbarn,
Henrik, biskop *in spe*, och Emma och Disa
och Gerda.
Pilten, fast liten och yngst, treårige pelarn för
kyrkan,
Klättrade ändå högst och grep sin kringla från
stången. —
Men med sol steg Biskopen opp, ty så är hans
vana,
Drack från balkongen himmelens luft och det
doftande kaffe.
Vagnen körde nu fram, och långt förr'n klockan
med nio
Slag vigt sabbaten in, han höll för porten i
Skatlöf.

Kom nu med buller och bång och med skott
 brudsvennernas skara,
 Redo, till antal tolf, på små, men eldiga, hästar,
 Förande mellan sig den ståtligt sirade brudgum.
 Efter dem kommo i trippande skridt brudtär-
 norna äfven,
 Suto som darrande löf i sin jungfrusadel, och
 förde
 Bruden emellan sig, en smärt gestalt, men dock
 yppig,
 Blåögd, men håret var brunt, som vanligt hos
 döttrar af Blenda,
 Ty det kaukasiska guld är blandadt med mörkret
 från Finved.
 Hög var tärnan att se och rak som stjelk af en
 lilja;
 Lifvet du famnade lätt med ett handtag, en-
 dast du finge.
 Nedanföre likväl sig hvälfde ländernas rund-
 ning
 Yppig och stark, och barmen var snörd i en
 kedja af silfver,
 Sprängd ej ännu, men hoppande högt för sla-
 gen af hjertat.
 Prätigtig var brudens dräkt, en drifva virkad af
 linne,

Der mot de kommande gick högvördige Doktorn
och förde
Brud och brudgum till stol, som var byggd för
begge i choret.

Gick så med sång och med bön och med text,
idyller ur Bibeln,
Tagna ur hjertat och vändande dit, den krist-
liga gudstjenst.
Mycket förnummo vi då om döparn, rösten i
öcknen,
Hur han förkunnade den, som komma skulle,
ty plötsligt
Stiger en Gud ej ner till vår jord, men han
skickar, som solen,
Morgonrodnadens glans förut att bereda sig
vägen.
Ville nu Doktorn förrätta den heliga akten, men
Bispen
Reste sig upp, tog bok, och talte bevingade or-
den:

"Äktenskapet är stiftadt af Gud. I dagarnas
början

Står han på vakt vid de ringares dörr, och stän-
 ger bekymret
 Ute, som tränger i marmorpalats, sår törne i
 praktsal.
 Ringhet, ja fattigdom sjelf, är icke allenast en
 pröfning,
 Ofta en härdning det är, utvecklar krafter, som
 annars
 Aldrig kommit till lifs, sjelfständighet, stolthet
 och heder.
 Ofta i ringhetens hem der sitter beskyddande
 engeln
 Tyst vid de slumrandes bädd och bygger, i leen-
 de drömmar,
 Broar af aftonrodnadens moln till himlarnas
 himmel."

Alltså talade Biskopen nu, och mycket der-
 jemte,
 Varnande, bedjande, varmt, ty ibland han äl-
 skar att tala;
 Läste så bönerna opp, men vid stället om barn
 och om blomma
 Brudgummens öga vardt eld, och purpur var
 kinden hos bruden.

Sedan, när akten var slut, framträdde lyckönskande både
 Fader och moder och syskon och slägt med
 hjerteligt handslag.
 Efter dem Biskopen kom, och rörd på strålande panna
 Kysste han rodnande brud. Det är lofligt för
 Bispen i Wexiö.

Steg nu ur samlingen fram högvärdige Doktorn
 och sade:
 "Alla J veten derom, hur brudens moder har
 länge
 Tjent i prostgård före min tid och sedan derunder,
 Aktad som hörde hon dit, och rosenkindade
 bruden
 Är guddotter åt mig, hon har vuxit opp med
 de mina;
 Derfor är det med skäl, som nu jag gör bröllop åt
 henne.
 Brudpar, fader och mor och slägt, jag bjuder
 er alla.
 Väl är jag ensam, Gudnås! och stoft den maka,
 jag ägde,

Men mor Ingrid blir nog, jag hoppas, värdinna
för dagen:
Först är det icke i dag, som hon hjälper den
gamle i Skatlöf." —

Alla tackade nu, och ur kyrkan gingo de man-
grannt
Ner till det prestliga tjäll, der bordet var du-
kadt med hästsko.

II.**Måltiden.**

Samlad kring runden alltre'n af det rikt upp-
dukade bordet
Stod nu af hungriga gäster en ring: främst bru-
den med brudgum,
Båda föräldrarna se'n till höger, och Biskopen
närmst dem.
Följde i ordningen s'en de andra. Tappert var
anfall
Både mot skinka och soppa och fisk, mot stek
och mot pudding.
Kannan af silfver, tre mark tung, gick flitigt
kring laget,
Prydd med en Carolin på locket, med skum-
mande Mars-öl.
Medan nu drabbningen var som hetast, talades föga,
Tuggades mer, men snart i triumf kom bålen
och sattes
Neder för värden. Då löste sig tungornas band,
och som fjärlar
Infall flögo omkring och skämt bland klingan-
de skålar.

Biskop, ej synnerlig vän af punsch med ci-
 tronernas syra
 (Öl fördrager han ej, men gläds åt perlande
 drufsaft),
 Drack af det vin, han fört med, och talte med
 grannen till venster,
 Brudens åldriga mor: "Som jag hör, är ni gam-
 mal i Skatlöf,
 Kände väl KELLGREN alltså, jag menar prosten,
 het Jonas?"

"Femtio år är det nu, — med en halvesuck
 svarade gumman —
 Sedan jag här kom i tjenst, en femtonåring, en
 grebba.
 Prosten jag kände fullväl, sju år jag tjente i
 huset, —
 Brodren också, herr kunglig Sektern. Om som-
 rarna kom han
 Ofta till Skatlöf ner. Man sade, det var för
 prostinnan,
 Vettig och liflig och skön, men hon älskade
 honom som syster.
 Sjuklig var svågern och lutad och blek, men
 det syntes på honom,

Att han fordom var skön. Förunderligt glän-
 ste hans ögon,
 Pannan hvälfde sig högt, och löjen lekte kring
 munnen.

Mycket voro Kristina och han tillsammans:—
 mig var hon
 Städsse en mor, och fryntlig och god, och skön
 som en engel.

WALLQVIST ofta kom ut, när den främmande
 vistades hos oss,
 Högväxt, reslig och ung, en man med rosiga kinder,
 Strålande ögon, och djerf, långt mer än Bisko-
 par anstår.

Kunglig Sektern — ja den han skref eller läste
 beständigt;
 Upp med solen han steg, och kaffe bragte jag
 tidigt.

Sorgsen var han ibland och gret, men alltid
 dock älskvärd.

Mycket han vandrade kring med prostinnan
 på Bråvallaheden,

Mycket i skog och i mark, och länge voro de
 borta.

Ute i Salen der ligger en ö, der byggde de
 lusthus;

Dit vi flyttade ut prostinnans harpa, och ljuden

Dallrade mången qväll de lyssnande vågorna öfver.
Ofta jag hämtade dem med min båt i skim-
rande månsken.

Kära de voro hvarann. — Nu hvila de begge i
grafven!

Samtal hvälfde nu hit och nu dit. Vid
Biskopens sida
Satt der korporal FRISK. Han var med i Nor-
rige. Förut han
Stridde i Leipziger-slag, var begapad och hedrad
af alla.

Mannen var herrlig att se, en sluten gestalt
och en jernfast,
Carolinerna lik på den tid, då de tuktade Ryssen:
Pannan var bred och ögonen små och ansigtet
krutsprängdt.

Smyckad var han till öfverflöd med tappra
medaljer,
En ibland dem var Rysk. Då föllo de vred-
gade orden:

”Tapperhet är mig kär, och dess tecken vär-
derar jag äfven,

Men, förlåt mig, min vän, Rysk prägel ej passar på Svenskt bröst." —

"Prinsen har skaffat mig den." — "Den är Rysk." —

"Men Svenskar och Ryssar
Äro ej fiender mer." — "Med förlof, de äro och
blifva.

Wigarf skiljer dem åt för alltid." — Han ämnade
säga

Mera, men måltid slöts, och värden lät bära sin
frände,

Kaffe, bland gästerna kring, en Arab från lyckliga
Yemen.

III.**Dansen.**

Solen sänkte sig nu, midsommar-solen, och
strödde
Guld öfver Bråvallahed, öfver sköldmö-högen
och kungs-hög.
Bruddans skulle begynna nu snart, violerna
stämdes:

Undan med stolar och bord, ty sal skall rödjas
för dansen.

Biskopen talade då till värden: "Hvarföre ej dansa
Ute på Bråvalla der i det gröna? Himlen är
molnfri,

Skön och betydelsefull är en dans på grafvarna
alltid.

Lifvets yrande fröjd är oftast granne till döden,
Slumraren nere i mull störs ej af de dansan-
des hvimmel."

Nu drog tåget åstad. I spetsen filande spel-
män,

Regementets musik kom sedan med klingande
stötter,
Bröllopgästerna sist. De dansande slöto en
krans kring
Harald Hildetands hög, kungs-högen, den stör-
sta af alla.
Öfverst på toppen deraf en ek sig rotat, och
sträckte
Mossiga grenar omkring, men kronan grönskade
ännu.
Stammen, som kanske sett århundraden tre
eller fyra,
Var ihålig och skör. Trappsteg, inhuggna der-
inne,
Förde till grönskande topp, till susarn med
kronan i vinden.
Ofta (så sade oss brudens mor) med den sköna
Kristina
KELLGREN hvilade der. Hon sjöng och han dik-
tade. — Bord stod
Nagladt vid grenarna fast; der satte man glas
och buteljer.

Spejande suto vi der, som de gamle på Ilions
murar.

Vid var den utsigt kring. I öster glittrade
 Salens
 Silfverskifva med öar och skär. I vester, bak
 bergen,
 Öfver Wieslanda träd, der SAMUEL ÖDMANN har
 uppväxt,
 Stupade solen i blod, men klar var himmelen
 ofvan,
 Och inunder vår fot sof döden i grönskande
 vaggan. —
 Hänryckt Biskopen satt, och talte de flygande
 orden:

"Klassiskt är stället, J män! Här diktade for-
 dom den store
 Sångens och sanningens vän. Hvarföre lefver
 han ej mer?
 Skalder ha vi ännu, och eolsharpor i Norden
 Klinga från Hernösand, från Mälarens stränder
 och Fyris;
 KELLGREN ha vi ej mer, ej nu, då bäst han behöfdes!
 Dikta må Skalden ej blott, ej endast bilda det
 Sköna,
 Tänka skall han också, ty folkets medvetande
 är han,

Ännu ett ledungs-tåg mot det ytliga, skefva
och platta!

Plattare jorden ej hört än politiska jollret för
dagen.

Tiden i baklås är, och förvänd de yrandes ande.
Slå de mäktiga slag, de blixtrande, åter för
sanning,

Att vi må känna en gång med blygd hvad vär-
digt och rätt är,

Värdigt det väldiga folk, som Vasarne lefvat
och dött för!

Se, som sångare blott, var du icke alltid det högsta,
Diktens himmelska sol sken klart blott öfver
din afton;

Men från början du var och verkade som Natio-
nal-vett.

Slutligt behöfde du knappt att lyfta din klub-
ba, ty hopen

Visste, du fanns, det var nog, och förstummade
hastigt med bäfvan.

Gif oss den tiden igen! Dikt vårda vi nog,
dig förutan." —

Gråtande talte han så, och fyllde det skum-
mande glaset,

Tog af hatten, och bad till Gud med strömmande ögon:
"Fädernas helige Gud, som Svea beskärmat
och värnat,
Skandinaviens Gud och jordens och mennisko-
slägtets!
Se, väl äro vi stoft, men ett stoft, som tänker
och andas,
Forskar det Sanna, och bildar det Sköna, och
vågar det Rätta.
Skänk oss, o Fader, en man, som åter upp-
rättar de fallna,
Lyfter Gideons svärd, och skär bort vanäran
ifrån oss;
Gif oss en KELLGREN ännu!" — Och knäböjd
tömde han glaset,
Egnadt åt KELLGREN främst, och åt Fädernes-
landet och Äran.
Glaset var, som han sjelf, en Gustavian, och
på sidan
Kungens namn var ritadt i guld, med en krona
deröfver.
När det var tömdt, han slängde det högt, men
eken emottog
Det på sin mossiga gren. Der hänger det ännu
och dallrar

Glasharmonikan likt, och klingar sin klagan i
vinden. —

Solen sjönk medlertid bak bergen, och skug-
gorna växte.

Mörkt blef det icke ändå, ty månen satt, som
en Saga,

Bleknad på himmelens hvalf, och förtäljde om
Bråvalla under.

Dansen svärmade än kring foten af konungens
ätthög,

Bröst der slog mot bröst, och händer krama-
de händer.

Skulle då slutligen nu krans dansas af bruden,
som sed är. —

Har du sett i April, när skyar jaga kring so-
len,

Nyligen vaknad till lif? Än gömma de hen-
ne i mörker,

Och än blickar hon gladt derur med strålande
panna;

Alltså syntes den rodnaude brud framdarra i
dansen.

Krigs-dans är det, en glad. Ty brud skall er-
öfras, försvarad

Af brudtärnornas här; men förrädaren sitter i
hjertat.

Kinderna hissa en flagga, än röd, det är blyg-
selns, och derpå

Hvit, då önskar hon tyst få parlamentera och
ge sig.

Krigsputs vankas der fler. Hvar fästning, som
hunnit belägras,

Tänker från början ändå bli tagen med storm
eller godo,

Kommendauten är glad, ju förr belägringen sluta-
tas. —

Stoj nu var der och strid. Brudtärnorna slöto
en ring kring

Rodnande brud; men med mor, med de gamla
i spetsen, dock trängde

Qvinnorna fram ännu mer; — men se, då kom
som en stormvind

Brudgum, som slitit sig lös ur mannaringen,
och lyfte

Bruden på seniga armarna opp och skyndade
undan. —

Gästerna skingrades nu. Det var midnatt. Hä-
starne kommo,

Biskopen steg i sin vagn och försvann i dam-
mande sporrstreck.

Förklaringar

till poëmet Kronbruden.

Däka. } Småländska provincial-uttryck för *ung flicka*.
Grebba. }

Finved. En skog i Kronobergs län, dit Finnar fordom inflyttat.

Wigarf. Ärfd blods-hämnd.

Yemen. Arabisk provins, hvars förnämsta handelsplats är
staden *Mokka*.

Åttafotingen. Sleipner, Odens häst.

Öfversigt

af tiden för de större poëmernas första utgifvande.

Poëmet Frithiofs Saga utgafs fullständigt 1825. De sista nio sångerna hade förut (1820—22) varit införda i åttonde och nionde häftena af tidskriften Iduna.

Poëmet Gerda har ej varit utgifvet förrän i denna samling.

— *Axel utgafs första gången 1821.*

— *Nattvardsbarnen första gången 1820.*

— *Kronbruden har ej varit utgifvet förrän i denna samling.*

II.
SMÄRRE DIKTER.

Första Perioden.

(till 1812)

Hur ljuf din Sommar är! På en gång jätte vorden,
 Han stiger blomsterkrönt ur isars vagga opp:
 På en gång knopp och frukt han sållar i sitt lopp,
 Och rundar i ett drag hvart ax, som kröner jorden,
 Då dagen sjelf, med skördarn i förbund,
 Stjäl hälften bort utaf sin hvilas stund.

Skön är din Vinter sjelf. Jag såg, jag såg ju hjelten:
 En drifva i sitt skägg, en tallkrans kring sitt hår,
 Han far och silfverkorn kring dina lundar sår,
 Och med förfrusen hand strör liljor öfver fälten:
 På böljan, nyss i krig mot klippans brant,
 Han lägger tung sin sköld af diamant.

Hvad fröjd min barndom fann bland dina frusna
 fjällar,
 Då än på skidors längd, som flög på drifvans bryn,
 Ifrån dess spets vår tropp nedstörte, som från skyn,
 Än for på skor af stål att rita böljans hällar!
 Omkring oss vintern, våren på vår kind,
 Med bröst af oskuld, och med fot af vind.

Hur skön jag månen såg i vinternatten tåga!
 Hans strålar slumrade bland drifvors bädd. —
 Med hast

Kom Nordan. — Klippan skalf, sjön soptes, stam-
 men brast,
 Och norrsken fräste ner från himmelen i låga:
 Och skogens rå, med natten vaknad opp,
 Stod i ett yrmoln uppå fjällens topp,

Men mild din sommarnatt går att vår syn förnöja.
 Af bygdens lek ett skall förföljer hennes spår:
 Ett perleregn af dagg hon vrider ur sitt hår,
 Och stjernor slockna tidt på hennes ljusblå slöja.
 Då skrämnd och snar sin tysta vagn hon styr
 Emellan dag, som skymmer och som gryr.

I aldrig vissnad prakt sig dina lundar sira.
 Med diadem af moln, med fot, som trampar Styx,
 Står jordens årsbarn, furn, som ned från heden
 rycks
 Att resa herrskande bland böljors skum sin spira,
 Ej speglad mer i insjöns lugn, hvars brädd
 Är i en gördel utaf klippor klädd.

Dig, som min hembygd ger så rikt åt mödans händer,
 Tyranners burna skräck och åldrig frihets värn,
 Förgömda klippans son, jag helsar dig, o Jern!
 Som förr med hämnden gick att stycka Latiens
 länder,

I flykten slog dess örnars legion,
Och satte Nordens berg till världens thron.

Stig tryggadt opp i dag bland palmerna af friden,
Der folken darrande dig lösa till sitt skygd:
Och lugnt din massa se, uti din fosterbygd,
Till plogbilns eggar hvässt, till skärans cirkel
vriden:

Och, segrande som lia eller svärd,
Nu meja skörden, nu en väpnad värld!

Låt mången veklig bygd de seders prål förljufva,
Som blifvit dygdens graf och sannings plågoris!
Det folk, jag föddes bland, vill blott, på fädrens vis,
Sin enfald och sin plog, sin frihet och sin grufva:
Dess tjäll hann ej förderfvet, och dess tro
Står fast som klippan, der dess skatter bo.

Ta'n, möjor af min bygd, den krans, er lands-
man binder;

Bland stadens dockor än hans hjerta mindes er.
Från himlen i er krets steg hvitklädd Oskuld ner,
Och fröjd och hälsa blott ha sminkat edra kinder.
Sjelft spegelus lof er blygsamhet försmår,
Som Luna rodnande från böljan går.

Förråder mig min sång? — Din son, o hembygd,

vinne

Dock i din hulda famn en hydda någon gång,

Din höghet för sin själ, din enfald för sin sång,

Och dina ädlas bröst till grafvård för sitt minne;

Och låt din skugga, dina blommors doft,

Ej sky den torfva, der du lagt hans stoft!

Den Vise.

Hvarför darrar du, min svaga like,
Svälld och sänkt, likt böljan, för hvar fläkt?
Du, dock kung i varelsernas rike,
Du, med sjelfva himlen dock i slägt?
Skall det *intet*, som du kallar Lycka,
Blind uti sin ynnest som sitt hot,
Skiftvis bädda molnet för din fot,
Och i stoft din stolta hjessa trycka?
Blott ett kastadt spån på slumpens elf,
Allt af andra, *intet* af dig sjelf?

Se tyrannen! — hvilken skock af trälrar
Vid hans blods-bud bäfvar stum och lyss!
Nu en blink, — han sjelf i stoftet krälar,
Trampad af den hop, han tryckte nyss.
Skåda hjälten! — Hundra stoder resa
Högt i skyn hans ära, svept i blod;
Se! ett Zama ger åt segrarns mod
Knappt en öcken der för flyktens nesa,
Och det höga spöket af hans namn
Sjunker, likt en dunst, i jordens famn.

Dock — må höjden hotas, blott den Gode
 Bodde trygg i sökta skuggans sköt;
 Blott hans hydda fri för stormen stode,
 Och hans skördar intet hagel bröt.
 Fåfångt! ock *hans* gömma räcka qvalen,
 Slumpen tar allt hvad dess gåfva var,
 Döden slår hvad lyckan lemnat qvar.
 Vexlingen når höjderna, når dalen;
 Och hvarthelst vi skåda, ödets slaf
 Sitter tårögd på sin sällhets graf.

Till hvad motsats är då menskan buren?
 Är dess sjungna storhet icke hel?
 Der — Guds afbild, kronan i naturen,
 Der — en boll för lyckans gyckelspel!
 Höjs då ingen mäktig hand, som formar
 Sjelf sin lott, i trots af lyckan säll?
 Sträckes intet bröst af klippans håll
 Emot störtningen af ödets stormar:
 Bröst, när verldar hvälfvas, fast och lugnt,
 Solen likt i fästets medelpunkt?

Jo, de finnas dessa stora själar,
 Hvilkas namn, till motvigt dock bestämdt
 Mot den hop, som inför lyckan krälar,
 Håller menskovärdets vågskål jemnt.

Jo, en dygd — sig jorden deraf hedre —
 Finnes dock, som står, lik Alpens topp
 Öfver molnens regioner opp,
 Öfver stormens ras, som gnyr dernedre,
 Lugn, sublim, af ingen fruktan tärd,
 Än på gruset af en störtad verld.

Var mig helsad, tingens kung, du Wise,
 Himlens bild på stoftets ringhet tryckt!
 Jordan dig försmäde eller prise,
 Hopens doms-sorl räcker ej din flygt.
 Hög som stjernan, bofast uti Norden,
 Pligten lyser för din fot. Du går
 Obekymrad om för dina spår
 Öppnas Eden eller remnar jorden;
 Klippan bommar till din väg. Välan!
 Ej din pligt kan brytas, — klippan kan.

Låt den svage Nöjets älskling fira
 Blott en dygd, som utan offer vanns,
 Glädjens systerbild, hvars sköra spira
 Lyds, blott då hon vinkar oss till dans.
 Se, begären lifvets spel regera!
 Välj, — var deras herre eller gäck!
 Lika vindar i Ulyssis säck,
 Ge de skeppsbrott, när ej stängda mera:

Brottets thron är i den svages barm,
Och Egiden vill en mäktig arm.

Hvarje dygd, som blott med nöjet födes,
Skrämes snart af plågan bort igen;
Men, som himlen uppå Atlas, stödes
På sin fasta dygd den Vise än.
Öfver äran, makten, rikedomen,
På en höjd, som stjernehalvvet brant,
Står dess tempel, stöddt på Rätt och Sannt.
Offra, menska, — eller helgedomen
Stänges. Offer vill den dygd der bor;
Lugn dess dotter, möda är dess mor.

Med en styrka, undan ödet räddad,
I triumf han släpar sina qual:
Nordens hjelte lik, bland ormar bäddad
Qväder han ännu sitt Bjarkamal.
Från vårt grus hans fria tanke ilar,
Öfver skyar stiger klippan så;
Kring dess slagna sidor åskor gå,
Evigt solsken på dess hjessa hvilar.
Frukta kan han, — men blott för ett brott;
Hoppas kan han, — men på himlen blott.

Ej går han att inför världen bära
Prålet af en dygd, från känslor ren:
Djupt förhatlig är dess döda lära,
Kallt som månens är dess lånta sken.
Mensklighetens vän, dess lott dig sårar!
Af din dygd ej endast stark, men god,
Egna plågor du med tystnans mod,
Andras möter du med hjälp och tårar. —
Himlen strålar i den Visas tår,
Som en vårsol mellan skurar står.

Opp till maktens höjder honom lyfta
Att med stormarna och åskan bo!
Smickret, flärden till hans hjerta syfta;
Menskligheten blott ger han sin tro,
Ser sin sällhet endast i det helas,
Dess i ljus och frid och sanning blott:
Och, när hvar sin rätt beskyddad fått,
Harmas ej, att blott hans egen felas;
Utan klagan, lönt som Belisär,
Tyngst af bördor, sjelfva hatets bär.

Växer skuggan kring hans låga boning,
Dväljs han nöjd uti dess gömda famn,
Glad att ge till afundens försoning
Intet mer än drömmen af ett namn.

Mången telning går han der att amma,
 Som skall skugga andra åldrar blott:
 Och förnöjd, allenast han gjort godt,
 Ångrar ej, om han gjort otacksamma:
 Vill det rätta, sorglös om dess lön,
 Och tror dygden, äfven straffad, skön.

Sanning, eko från en Gud, som talar
 Lugn i dygdens, storm i brottets bröst!
 Dina thordön i tyrannens salar,
 I förtryckets tjäll bär han din tröst.
 Tingens ordning för din gudastämpel,
 Solar flamma i din facklas glans:
 Din förgömda gång är sferers dans,
 Fästet och den Vises bröst ditt tempel.
 Vid *ditt* ljus han synar grafvens land,
 Och slår spiran utur ödets hand.

Finns hon denna storhet, som jag målar?
 Är hon svärmarns drömbild, och ej mer?
 Flärdens slappa syn ej tål dess strålar,
 Tviflarns starke ande dem beler.
 Du, som menskans högre krafter glömde,
 Ger din feghet då åt dygden band?
 Gå, vrid svärdet utur Vasas hand,
 Krossa bägarn, som Sokrater tömde,

Tysta häfderna, släck minnets glans,
Och skrik se'n, att denna dygd ej fanns!

Der du står bland häfdernas ruiner
Jättevålnad, o hvem är du då?
Minnets fackla kring din hjessa skiner,
Sekler böja knä för dig — och gå.
Du är Cato! från din punkt ej rubbad,
Står du inför världens segrare.
Hell dig, menskovärdets hämnare,
Dygdens riddare, af döden dubbad! —
Mot hans bröst hvälf härar, verldar hvälf!
Hvad har Cato emot dem? — sig sjelf.

Och hur mången Regulus, som glömdes
Emot *en*, på ryktets höjder ställd!
Huru mången vis, som ej berömdes,
Känd och jordad i sin trånga dæld!
Yngling! kanske hvilar här, i skygden
Af de multna trän, en dygdig man.
Kom och känn, att stor är menniskan,
Stor igenom visheten och dygden. —
Himlens arfving, glömda dygd! din hamn
Bjuder vördnad än ur grafvens famn.

Höga

Höga känsla utaf menskans värde,
 Hvad är jordens son förutan dig?
 Blott en klump, som grafvens svalg förtärde,
 Se'n den styckats af begärens krig:
 Spindelväfnad är hans vishetslära,
 Grusets barn hans tanke, djerfvast höjd,
 Kropp hans plåga, skugga blott hans fröjd,
 Stoft hans gyllne slott och vind hans ära:
 För det väl, hans åtrå honom ljög,
 Jorden är för låg och skyn för hög.

Stormarna omkring hans hjessa vaka,
 Främling sitter han på lifvets ö.
 Hvert han ser, framför sig och tillbaka,
 Svallar okänd evighetens sjö.
 Dimmor hvila kring dess fjerran stränder,
 Dunkelt anade af hjertats hopp; —
 Men *din* hand ur natten räcket opp
 Och en lyseld öfver djupet tänder.
 Själen, höjd från grusets region,
 Ser sin vagga i den Högstes thron.

Tiden, grånande, sin ban fullbordar,
 Tills han målet för sin ringdans ser.

Skörden utaf solar och af jordar
Mejas mogen af hans lia ner.
Allt är rof utaf förgängligheten,
Tomt står rummet, der Naturen var;
Menskan blott är än densamma qvar,
Hennes tanke fyller evigheten.
Uti Kaos' natt ej lif, ej ljud,
Intet, intet, utom hon — och Gud!

Vid en borgarflickas graf.

Vakna, skaldmö, sjung en enkel sång!
Hon är död, den älskansvärda, ömma.
Må den dygd, som hyddans skuggor gömma,
Lefva ock i ryktet någon gång!
Hopen hennes värde ej erfarit,
Skymning höljde hennes korta lopp:
Minnet endast utaf hvad hon varit
Som en stjerna ur dess graf går opp.

Hvem fick penseln, som behagen målar? —
Skönhets stränga, Gratiens fria drag,
Kind, som blommar, blick, som himmelskt strålar,
Måle Wieland dem och icke jag!
Fåfångt på dess hela väsen trycktes
Skönhets prägel, regelbundet sann:
All dess glans blott återskenet tycktes
Från en eld, som i dess hjerta brann.

Dessa Furier, ibland tidens sköna
 Rysligt grinande, der Gratier le:
 Högmod, blindt att egna fel ej röna,
 Afund, klarsynt att blott andras se,
 Inbilskheten, som på dyrkan poekar,
 Nycken, som på en gång ger och tar,
 Fåfången, som tusen hjertan lockar,
 Lättsinnet, som dem grymt bedrar: —
 Alla dessa barn, som mörkret fødde,
 Skygde undan för dess ljusa själ;
 Och den första önskan, som der glödde,
 Var ej eget, men sitt släktes väl.

Hemligt tröstade hon andras smärta,
 Öppet deras fröjd hon gladdes åt:
 Endast kärlek bodde i dess hjerta,
 Rent som Evas, förr'n hon äppet åt.
 Sällhet skulle hon sin ovän unnat,
 Om en ovän blott hon kunnat få:
 Verldens hat för sig hon önska kunnat
 Blott för nöjet att förlåta då.

Utur kretsen af den högre verlden
 Födelsen stängde henne, skuggans vän;
 Men dess hjerta, upphöjdt öfver flården,
 Vände, tröstadt, i sig sjelf igen.

Liljan lik, som djupt i dalen tynas,
Såg hon, sorglös, mörkret kring sin stig:
Var för skön likväl att icke synas,
Och för blygsam att ej gömma sig.

Uttryck hade hon för hjertats lagar,
Stum hon satt vid jollrets tomma glam,
Tänkande i tanklöshetens dagar,
Och i yrselns ålder allvarsam.
Hög och ädel, som den vises dygder,
Mild och älskvärd, som en moders bön,
Mognade hon, jordens låga bygder,
Ej för er, men för en högre lön!

Ack! för den, för den blott ämnad vorden,
Led dess själ af stoftets tunga band:
Vilsen irrade hon kring på jorden,
Evigheten var dess fosterland.
Dessa ensamhetens tysta tårar,
Denna suck uppöfver stjernor sänd,
Denna heta blick, från stojets dårar
Emot grafvens lugn med trängtan vänd,
Detta själens inre ljus hon kände,
Himlens dotter än på jorden kvar,
Och hvar tanke, höjd och tacksam, vände
Från naturen till naturens far.

Redan skredo timmarna mer tröga,
 Sakta rosen på dess kinder dog:
 Sorgen tynade i hennes öga,
 Som med återhållna tårar log.
 Engeln lik, som, hastigt uppenbarad,
 Står med vingen lyft, snart från oss skild.
 Så hon syntes, redan halft förklarad,
 Smärtans, känslighetens, sköna bild! —

Har jag målat dig, du ädla, fromma?
 Käns din bild i dessa enkla drag?
 Snart, o snart, förvissnar denna blomma,
 Flyktigt häftad vid din bår i dag.
 Kallt är hjertat, förr så varmt för nöden,
 Släckt är ögat, jords och himmels vän:
 Mullen är din säng, din brudgum Döden,
 Och som tiden lång din sömn hos den!

Dagens sköna, sen i grafven neder!
 Lifvets vishet ifrån döden kom.
 Kanske öppnas ock hans famn för eder,
 Förr'n er ungdoms Wienervals gått om.
 Edra nöjen, ve! han dem förstörer,
 Edra planer, ve! han bryter dem.
 Tänken dock hvad eder frid tillhörer,
 Yra döttrar af Jerusalem!

O! med några tårar Flärden gråter
Från sin väckta känsla snart sig fri,
Och kanske i morgon hoppar åter
Tanklös, såsom förr, en graf förbi.
Forndygd, med dess allvar, är begrafven,
Tidens ande är så svag, så trång:
Döf är människan och döf är grafven; —
Tystna, skaldmö, med din enkla sång!

Pindens faror.*(Till Kristofer Myhrman.)*

Hur full af vådor och hur sen
Är vandringen kring Pindens branter,
Der höjdens väg är blott på en
Och fallet uppå tusen kanter!
Bland otack och bland vådors rön
Gror Minnets lager, fåfängt skön,
Bland afgrunds-djup står Vishets tempel:
Dess glans drog mången dældens son,
Som återvände derifrån
Blott brännmärkt med föraktets stämpel.
Sublim, vår dyrkan evigt värd,
Är Sanningen, hur sent hon skrider,
Af Vettenskapen förd, och sprider
Sin dager kring en halfvild verld,
Från helgedomen af Naturen
Drar, blygsamt dristig, slöjan ner,
En själ åt sinnligheten ger,
Och höjer djurens kung från djuren.
Må hennes seger, jorden kär,

För hopen, undransfull, förkunnas:
Men månn' det hopens händer är,
Som vården af dess vapen unnas?
Låt i en glans, som ej förgås,
Med vådlig storhet snillet äga
Dess fackla, för att lysa oss,
Dess vigtskål, att naturen väga!
De ge beröm, med mäktig arm —
De ge förakt, med svaghet förda,
Som hjeltens sköld för dvergens barm
Blir icke mera skygd, men börda.
Sitt lyckliga och glömnda tjäll
Den Starke lemne för det fjäll,
Der stormar bo, och thordön bullra,
Och danse, lastad med den häll,
Som krossade den svages skullra.
Han blixtre dag i tankens natt,
Han hvälfve vettenskapens öden,
För lönen af en domstol, satt
I minnets drömverld, bortom döden.
Glad åt dess sena rätt, med mod
Försmå han här sin rätt att skydda;
Och att få, död, en ärestod,
Han sakne, lefvande, en hydda!
Hans ifver, ock på drömmar byggd,
Gaf jorden ljus, gaf jorden skygd:

Upp, den att tillbe, ej att härma!
Utaf den solvagn, som han kör,
Den svagare sig önska bör
Ej tyglarna, men ljus och värma.
Och denne, lysten till ett namn,
Ser spöka för sitt hopp dess hamn,
Och öfvergifver allt att hinna'n:
Den viker undan för hans famn,
Som för Ixions molngudinnan.
Låt honom också, barnsligt nöjd,
Se snart, med oförfaren fröjd,
En lager grönska kring sin tinning:
Den sköflas af en väderpust,
Och hjertats lugn är hans förlust,
Och ångern, ångern är hans vinning.
Af harmen följd, vid bördan böjd,
Med offren af sin ungdoms fröjd,
Med vakorna, bekymren, qvalen,
Han släpar sig vid Pindens fot,
För svag att gå dess höjd emot,
För fåfång att bli qvar i dalen.
Och ändtlig, gömd i glömskans vrår,
Med skräpet af sin vishetslära,
Sin irring, men för sent, förstår:
Af lifvet ingen sällhet får,
Och utaf döden ingen ära.

Hvar dödlig fick sin mätta krets
Att verka i, att lycklig vara:
Ej med sin lägres lugn tillfreds,
Ser dåren ej den högres fara.
I uppror mot naturens lag,
Som fordom englarna i Skriften,
Han faller liksom de, för svag
För den förfärliga bedriften.
Den Visare inom sin sfer
Går, nöjd att kär och nyttig aktas,
Och ej för dældens lugn begär
Den rätt att på en höjd föraktas.
De skuggor honom födas sett
Han ger sitt namn åt deras tystnad
Och rodnar ej, med mognadt vett,
För spåren af sin ärelystnad.

Du mins den tid (hur säll var den!),
Då för min syn Inbillningen
Höll fram sin magiska lanterna,
Och snillens ljus och lagrars hopp
Som stjernor gingo ned och opp
I vacuum af min barndoms-hjerna.
Du såg då mången sömnlös natt,
Hur nöjd vid min Homér jag satt

Och sväljde glosor, fåfångt tröga,
I hopp att lyfta från sitt grus
Mitt sinne en gång till det höga,
Och värma mig invid de ljus,
Som lyste fjerran för mitt öga.
Men se! de flykta för mitt hopp
Och växa i sin flykt, och brinna
Med hvarje stund allt högre opp,
Som floden växer i sitt lopp,
Att sist i havvets rymd försvinna.
Den dröm, som jag så lycklig fann,
Lär, skingrad, åt min blick, som vakuar,
Att se det intet, som jag vann,
Och den oändlighet jag saknar.
Mitt öga, tröttadt mer och mer
Från mål till mål att gäckadt ila,
Med saknan's sena klokhet ser,
Ifrån sin halfdag, åter ner
På mörkret utaf dalens hvila.

Säll den, som ej gaf bort sin vår
För några blad kring sina hår,
Ett rof för morgondagens fläktar:
Som ej steg opp att gapa på
De högre ljus, han ej kan nå,
De flygter, han ej följa mäktar:

Hvars ungdomskraft, åt flärden nekt,
Åt nyttan skänkt, med trägna händer
Den moderliga torfva vänder,
Uti hvars sand han fordom lekt;
Som ser, förr'n sommarns dag förflutit,
Sin hydda byggd, sitt eget bord
Af barn och makas krets kringlutit,
Och räknar, när hans höst är spord,
Glad sina skördar och sin hjord
I skuggan, der hans fäder sutit.
En slipprig vishets öfvermod
Ej för hans lugn sträckt tviflets snara;
Han känner nog, att vara god,
Han äger nog, att lycklig vara.
Ej bjöd han Oron till sin gäst,
Af ryktets mun ett lof att prässa,
Och ingen lager, flyktigt fäst,
Förvissnar på hans trygga hjessa.
De blyga nyttor, bygdens tröst,
Hvaraf han icke sökte hedern,
Stå opp i blomning kring hans höst,
Som liljor kring den gamle cedern.
Hans dar, som inga skiften känt,
Nå tyst sitt mål, af friden burna:
Och, stilla dygders monument
Står, dyrkad af hvar god, hans urna.

Konstnärn.

Du föddes Tidens barn. Till lif och känsla väcks
 Du vid dess moderbröst. Fly, fly, det är för-
 giftadt!

Sök dig ett annat hem, af högre andar stiftadt,
 I diktens rena luft, i minnets dalar väx!

Der lef, der bilda dig! Vänd se'n, som man,
 tillbaka

En bjudande gestalt, en okänd, fjerran från;
 Men ej att för dess pris, dess lumpna nöjen,
 vaka,

Men hämnande och sträng, lik Klytemnestras
 son!

Sänk ej ditt öra ner till pöbelns sorl i dalen,
 Från himlen stammar du, ej från den låga
 jord,

Och, döf för hopens skrik i söder eller nord,
 Ställ obekymrad opp de höga idealen,
 Allt som dig Guden lärt, i marmor eller ord!
 Till modets fala dom, till ögonblickets, vädje
 Den, som utaf dess lof sitt enda värde vann;
 Du, evighetens prest, du verdens medborgsman,
 Förkunna seklers sorg, förkunna seklers glädje!

Ack! när i skaldens bröst den helga stunden slår,
När bättre verdars glans nerblixtrar från det
höga,

Och Valhall och Olymp och Evigheten står
Med sina formers prakt inför hans tjusta öga;
När öfver diktens son, dess aningar och hopp,
Oändligheten spänt det svala tättet opp,
Der ingen tid mer täljs, der ingen sol mer brinner,
Och jorden, som en dunst, i himlarna försvin-
ner; —

Ve dig, olycklige! Hvem lärde dig att då
Betänka världens dom, betänka Tidens läxa?
Går ej ditt gudaverk fram af sig sjelf ändå,
Som utur jordens barm de rika källor gå,
Som under vårens sol de lätta blommor växa?

Det Eviga.

Väl formar den starke med svärdet sin verld,
Väl flyga som örnar hans rykten;
Men någon gång brytes det vandrande svärd
Och örnarne fällas i flykten.
Hvad våldet må skapa är vanskligt och kort,
Det dör som en stormvind i öcknen bort.

Men Sanningen lefver. Bland bilor och svärd
Lugn står hon med strålande pannan.
Hon leder igenom den nattliga verld,
Och pekar alltjemt till en annan.
Det Sanna är evigt: kring himmel och jord
Geuljuda från slägte till slägte dess ord.

Det Rätta är evigt: ej rotas der ut
Från jorden dess trampade lilja.
Eröfrar det Onda all verlden till slut,
Så kan du det Rätta dock vilja.
Förföljs det utom dig med list och våld,
Sin fristad det har i ditt bröst fördold.

Och

Och viljan, som stängdes i lågande bröst,
Tar mandom, lik Gud, och blir handling.
Det Rätta får armar, det Sanna får röst,
Och folken stå upp till förvandling.
De offer, du bragte, de faror, du lopp,
De stiga som stjernor ur Lethe opp.

Och dikten är icke som blommornas doft,
Som färgade bågen i skyar.
Det Sköna, du bildar, är mera än stoft,
Och åldren dess anlet förnyar.
Det Sköna är evigt: med fiken håg
Vi fiska dess gullsand ur tidens våg.

Så fatta all Sanning, så våga all Rätt,
Och bilda det Sköna med glädje!
De tre dö ej ut bland menskors ätt,
Och till dem från tiden vi vädje.
Hvad tiden dig gaf må du ge igen,
Blott det Eviga bor i ditt hjerta än.

Förvillelsen.

Skall menskan fira ständigt än
 Blott Sanning, hennes lott ej vorden,
 Och jordens tröst, Förvillelsen,
 Ej annat tempel ha än — jorden?
 Förgäfves ödets lifstids-slaf,
 Hvars plan är allt, hvars mål en graf,
 Mot sökta ljus sitt öga vänder.
 Mörkt är hvarthelst han ser sig om:
 I natt han går, ur natt han kom,
 Och ingen dag i dödens länder!

Helgd vare ryktet tänkarn har!
 Hans forskning villorna förtränger.
 Vi se den, länk för länk, — men hvar
 Är fästet, hvarvid kedjan hänger?
 Se'n han vägt luften, jorden mätt,
 Täljt grandet, ställt kometen rätt,
 Tänkt englarna och kufvat djuren,
 Väckt jordens åskor, himlens ledt;
 Han vänder mot sig sjelf sitt vett
 Och frågar: "drömde jag Naturen?"

Gå, — lyft från grafven hennes dok,
 Bjud evighetens midnatt klarna,
 Läs chiffern uti ödets bok,
 Naturen rätta, slumpen varna!
 Hvad, om din blick, ur mörkret höjd,
 Ser skuggan utaf lifvets fröjd
 Fly skingrad bort vid Sannings dager, —
 Säg då, hvem högst välsignas bör,
 Den makt, som vis men osäll gör,
 Den, som gör lycklig, men — bedrager?

Låt andars högre sällhet bo
 I kretsar, från hvar dimma rena;
 Men nöjets spridda blommor gro
 För oss på villans grund allena.
Hon stämt vårt högmods tysta spel
 Att konstigt gömma egna fel
 Och medla frid med våra hjertan:
Hon satte Hoppet till vår vän,
 Som låfvar glädjen åldrar än
 Och ljuger läkedom för smärtan.

Hon ger den svage gubben tröst,
 Som vaktar nöjd sitt guld åt — döden;

Och stjernan lär, på såradt bröst
Förljufva mannaåldrens öden:
Hon tjusar lifvets morgonstund
Med fröjd, som famnar jordens rund,
Med vänskaps tro, i döden svuren;
Hon skänker kärleken åt oss,
Och lifvar vid hans gudabloss
Den stela bilden af Naturen.

Hon stämt den första lyras ton
För lagrars lön, dem nycken knutit;
Och lönte mödan af en thron
Med glittret, kring dess trappa gjutit.
Hon lifvar ryktets trötta slaf,
Den hon, för Minnets drömlön, gaf
Ett lif, all lifvets fröjd förlustigt,
Och gäldar lugnet af hans dar
Med lof — se'n örat multnat har,
Med stoder — se'n hans öga brustit.

Hon bjöd den undergifna Tro
Gå plågan som en vän till möte,
Och vaggar jordens barn till ro
Invid sitt moderliga sköte.

På tiden, ödet sjelft, hon rår:
Utöfver lifvets gränser når
Den sälla lögnen af dess välde;
Och all vår önskan, all vår fröjd,
Är ännu i den spegel röjd,
På grafvens andra brädd hon ställde.

Der gaf hon Negern, dunkelt lärd,
Den foster-öcken, han begråter:
Åt Odens dyrkare dess svärd,
Åt Mohammeds dess Harem åter.
Der andakts-svärmarn, sjelfgjordt qvald,
Ser sig i helgons sköt betald
För fastor, gisslingar och psalmer,
Och i martyrens bröst, hvars blod
Spills för ett ord, hon hviskar mod
Med susningen af Edens palmer.

Kom, villa, då! låt ditt behag
Bli evigt qvar bland tidens skiften;
Från lifvets törnen udden tag,
Och sålla rosor öfver griften!
Hvar dödlig skyr och njuter dig.
Din trollstaf vaktar hopens stig,

Din sköld af natt dess bröst bemannar:
Du hemligt filosofen för,
Och Jeende hans sällhet gör
Jemväl den stund, han dig förbannar.

Sol, som än aldrig klar gick opp,
Skörd, som ej kända länder bära,
Den råa vildens trodda hopp,
Och tänkarns ovisst vunna ära,
Säg, Sanning! om du, en gång lärd,
Din gåta löser för en verld,
Som bär och känner ej din stämpel,
Månn' det i stoftets mörker sker?
Och var vårt lif bestämdt till mer
Än till portiken för ditt tempel?

Mennisko-anden.*(Fragment)*

Arma främling, som förlorat vägen
Under natten, och, förlägen,
Famlar kring och lånar hus
I en bräcklig och förfallen hydda!
Akta dig, — hon kan dig icke skydda,
Men begrafva dig uti sitt grus.

Hvadan kom du? hvarför ser ditt öga
Trånande upp till den höga
Gudasal med silfverlampor i?
Har du lemnat släktingar och vänner
I det blåa landet? känner
Du de saliga deri?

Kanske flöto dina barndoms-stunder
Sakta fram ibland dess lunder,
Som en bäck bland Edens trän? —
Kanske flyktade din ungdoms fröjder
På dess solbeglänssta höjder,
Som en dagg bland rosor hän?

— — — — —

Lifvet.

Se, hur döden ilar fram att kufva
Hvarje väsende, i evig fejd;
Lifvet, bäfvande, från nejd till nejd
Flyktar undan, som en jagad dufva.
Arma dufva, än för några dar
Värms du, hvilar du, vid detta hjerta;
Men snart faller också jag med smärta,
Och vet icke till hvad land du far.

Så jag klagade, när vänner drogo
Bort i grafvens långa landsflykt hän,
Grönskan föll från kyrkogårdens trän,
Sjelfva blommorna på griften dogo.
Men i hjertat ropade hvar dag
Så en röst: "I tingens stora kedja
Hvarje länk skall lefva, skall sig glädja
Åt sitt lif, sin varelse, som jag."

Jag vill trycka dig till kärligt sköte,
O Natur! jag ser, jag älskar dig;

Men jag ryser, — räcker du åt mig
Blott en kall och liflös famn till möte?
Står jag ensam i en vidsträckt graf,
Der min suck blott ekos gensvar väcker?
Och den varma hand, som jag dig räcker,
Vet du, syster, vet du den ej af?

Ack! jo, låt mig tro, att du mig känner,
Du, som dig hos mig i tiden ställt!
Berg och dalar, blommor, trån och fält,
Bli'n mig lefvande, ej döda vänner!
Och J stjernor, lysande min stig,
Sedan dagen tryckt ihop sitt öga,
Då J blicken ner ifrån det höga,
Låt mig tänka, att J sen på mig!

Du välgörare, som evigt blänker
Från din himmel, och från pol till pol
Skänker lif åt allting, milda Sol!
Skulle du ej äga hvad du skänker?
Och du jord, som bär oss opp ännu,
Som för oss din bästa rikdom tömmer
Och oss en gång vid ditt hjerta gömmer,
Hulda moder, ja, visst lefver du.

Hvarför suckar vinden, hvarför gråter
Molnet öfver ett förtorkadt land?
Hvarför kommer till vår frusna strand
Våren jemt med sina blommor åter?
Lefva de ej, då de ge dig tröst?
Hårda själ, som ingenting beveker,
Se! den handen, som så ömt dig smeker,
Kallnar sjelf invid ditt kalla bröst.

Gif mig tacksamhetens ljufva börda,
Höga, tigande Natur, mot dig!
Gräs, som vaggar, flägt, som kysser mig,
Skulle jag er ömhet icke vörda?
Och du eld, som mig din värma ger,
Och du våg, som i min bägar blandas,
Och du luft, uti hvars famn jag andas,
Ja, som syskon vill jag älska er.

Frids-röster.

När de mäktige på jorden
Trampa en föraktad ätt,
Och i södern och i nordn
Styrkan öfver allt har rätt:
När den svagare förtryckte
Svekets dolk i gördeln bär,
I din egen barm du flykte
Och slut frid med verlden der!

Stiger dagen på det höga,
Blickar glad och fridsäll nér,
Hata ej! hans rena öga
Djupet af ditt hjerta ser.
Kommer qvällen med sin stjerna, —
Qvällen är med friden slägt:
Stäng ditt bröst för hat, så gerna
Som din dörr för nattens flägt!

Döm ej straxt den vilseförda,
Stolte broder, med förakt!

Icke vägde du den börda
Ödet på hans skullra lagt.
Icke talde du de strider,
Som han stridde för sin dygd,
Icke vet du hvad han lider
Af sin ånger, af sin blygd.

Du, som hämnd och hat förkunnar
I din egen himmels namn,
Ser du icke, himlen unnar
Rum åt alla i sin famn.
Om den slutna evighetens
Dolda rådslag hvad vet du?
Hvem har mätt Barmhertighetens
Bottenlösa djup ännu?

Ack, hvad gör det, hur vi kalla
Denne far, som dock är vår?
Hvad tillfälligt är må falla,
Det väsendtliga består.
Månn' den vise med sin lära,
Än så djup, så konstigt byggd,
Kommer verdens Gud mer nära,
Än den vilde med sin dygd?

Hör mig, hör mig, gode fader,
Väsen bakom världen gömdt!
Ibland jordens myriader
Lys de många, som dig glömt!
Tyd för dem instiktnings-orden
Till hvad ädlast jorden såg:
"Gudi ära, frid på jorden,
Menskorna en helig håg!"

Menska, någon himmelsk flamma
Lefver i dig, vårda den;
Frid och kärlek måste stamma
Från den faderliga vän.
Vet du på din lefnads gåta
Något tröstligare svar,
Än att älska och förlåta
Sönerna af samma far?

Är du lycklig, väl, så gläd dig
Åt din lycka med en hvar,
Och ju mer du delar med dig,
Desto mera har du kvar.
Räck oss handen, vägra ingen,
Låt hvar glädje, som du njöt,
Flyga genom brödraringen
Liksom en elektrisk stöt!

Om du lider, om du faller
Misskänd, utan tröst och hopp,
Genom lifvets fångselgaller
Se i öppna himlen opp,
Der hvar hatfull själ, hvar bitter,
Svartnar som en slocknad brand,
Och Försonligheten sitter
På den Högstes högra hand.

Yngling, du, hvars stjerna rullar
Öfver lifvets paradis,
Sola dig på dina kullar,
Hata ej, var glad och vis!
Medan än bekymret tiger,
Drick ur kärlekens pokal,
Drick dig varm, förrän du stiger
Ner i årens kalla dal!

Du, som re'n med fulla händer
Uppå lifvets höjder står,
Gör det goda, förr'n du vänder
Åter med förblekta hår!
Bygg med svettig flit din boning,
Bygg den uti fridens land,
Bjud hvar ovän till försoning
Och hvar vän till stöd din hand!

Du, som släpar sista stenen
Opp till lifvets pyramid,
Vill du från dess höjd se scenen
Utan fasa, så äg frid!
Ack, du vet ej, hvar du landar
Ifrån dödens stilla haf,
Derför mana goda andar,
Endast goda, till din graf!

Innan än din plats är öde
Bland de lefvande, gör godt,
Dö, och hoppas bland de döde
Ingen hämnd, försoning blott!
Ingen ånger, ingen vrede
Till din sotsäng tränge sig!
Stilla saligheter brede
Sina vingar öfver dig!

Nyårs-bön under kriget.

Hör oss, milde Fader, hör oss,
Du, som styr den vilda tid!
Lifvet ligger öppet för oss,
Låt oss gå dess ban i frid;
Låt oss berga undan tiden
Någon ädel handlings skatt:
Dygden, hoppet, sinnesfriden,
Följe oss i åldrens natt!

Låt oss bedja: "frid på jorden,
Menskorna en helig håg",
Intet slafveri i Norden,
Intet på den blåa våg!
Tider bättre än de flydda,
Samma mod, mer lycka blott!
Välstånd i den ringes hydda,
Dygder i de högas slott!

Resignationen.

Titaner reste sig, och Pelion på Ossa
 De stapplade med trotsigt hopp,
 Och mången klippa flög Olympens borg att krossa
 Ur deras jättehänder opp.

Men Zeus steg från sin thron med åskan, och
Minerva

Ur molnen skakade sin klingande Egid.
 Nu hvilar Etna på de djerfva,
 Och minnet ler åt deras strid.

Förmätue dödlige, du ler åt forntids-sagan,
 Du glömmer allt, utom din sorg.
 Säg, löper ej hvar dag, ditt blinda knot, din
klagan,

Till storms emot Olympens borg?
 Din röst — så klagar du — i lifvets öcken ropar,
 Der intet bröst ger svar, der ingen lund ger
skygd,

Och nordanvinden sammansopar
 De tunga spåren af din dygd.

För allt det goda, jorden bär?
 Hur skön har himlen byggt sin lysande rotunda,
 Hur mången stjerna vinkar der!
 Har solen dig ej värmt, har vinden dig ej svalkat?
 Gaf ingen dygd dig mod, gaf ingen vän dig
 tröst?

O ve dig, har hvar glädje halkat
 Tillbaka från ditt hårda bröst?

Säg, har du aldrig stridt den ärofulla striden
 För pligt, på en gång ljuf och sträng?
 Flög aldrig dygdens lugn och hopp och sinnes-
 friden

På gyllne vingar kring din säng?
 Har du, olycklige, ej någons sällhet danat,
 Ej glömt en oförrätt, ej en välgerning lönt?
 Ej nånsin ofvan stjernor anat
 En fader för allt Godt och Skönt?

Hur liten är din själ, hur trång, om hon ej
 unnar

Den milda glädjen ock ett rum?
 Men du är otacksam, din sorg har tusen munnar,
 Och din lycksalighet är stum.

Du pockar på din rätt, men mins du dina
 pligter?

Du ammar sorgens barn, och vill, att det skall dö.
 Väg godt och ondt på samma vigter,
 Och skördens frukter mot dess frö!

Är du så stolt, välan, för ödets blinda
 nycker

Hvi böjer du din hals af stål?
 Mot jätten ofvanfrån, som hotar och förtrycker,
 Ställ jätten i ditt bröst, som tål!
 Och står du sist en dag, lik Herkules på Oeta,
 Med plågans klädning grodd vid skullran, väl,
 var man,
 Låt öcknen blott din klagan veta,
 Och stig till Gudarna som han!

Frid i ert eget bröst, frid, dödlige, med
 Tiden!

Hur flitigt ock hans lia går
 Fram öfver eder skörd, så hoppens dock och liden,
 Och plocken ax i mejarns spår!
 Helt visst för edert knot sitt öra Ödet reglar,
 Kanhända lyssnar det till eder stilla bön,

Som himlen sina stjernor speglar
Allenast i den lugna sjön.

Ack! uppå glädjens graf jag ock min runa ristat,
Jag gret hvad lifvet kärast har.
Men bör jag otacksam blott räkna hvad jag
mistat

Och icke hvad jag äger qvar?
Hur månet älskadt band mig än vid lifvet binder!
Slägt, vänner, tacksamhet, dygd, ära, fosterland,
Uppå min lefnads bleka kinder
J målen mången purpurrand!

Du ungdom, som ännu med nöjets glada
tärnor
Kring lifvets majstång svänger dig,
Och sångmö, skuggans vän, som blickar opp till
stjernor
Och lågar och tillber med mig;
Du kärlek, som en verld i trogna armar håller,
Du sorglöshet, som tror, du mod, som trotsar
den,
Du minnets suck, du hoppets joller,
Hur glädjen J mitt hjerta än!

Låt mig, ej Faëton lik, med fräcka händer
fatta

I tyglarna på solens vagn,
Men blott med stilla mod, med glad förhopp-
ning skatta

Min skärf till mina likars gagn;
Ej tigga dagens lof för pligter, dem jag fyller,
Ej minnets sorgmusik beställa kring min bår! —
Ack, fast sin krycka han förgyller,
Månn' vår förtjenst dess längre går?

Låt mig, med heligt nit, hvar osäll like trycka
Till såradt hjerta, till försmådt,
Ej dömma andras fel, ej hata deras lycka,
Men glädjas och förlåta blott!
J, som mig älskat ha'n, jag tackar er, J gode!
Och du, som oförsont gick hän till skuggors land,
O att mitt hjerta du förstode,
O grafvens gäst, tag du min hand!

Och när jag lutande, vid dagarnas fullbordan,
På evighetens tröskel står,
Och hör dess nattvakts-rop, och känner, hur
dess nordan

Men låt mig finna än, se'n detta hjerta fryser
I grafvens vinter till, en vän, som älskar
mig,

En själ, som ännu ömhet hyser
Och tror på dygden och på dig!

Kronos' söner.

Kronos fick en son på gamla dar;
Barnsölet var pråktigt, vill jag lofva.
Psyche, som till dopet pilten bar,
Ville hedra sig med faddergåfva.

Det Förflutna — gossen hette så —
Såsom förstfödd och af gammal adel
Fick till sitt fidei-kommiss — hvad då?
Rätt till allas lof och ingens tadel.

Snart fick han en bror. Hvem rår derfor?
Till nytt fadderskap var Psyche tvungen.
Tankspridd kom hon, var ej vid humör
Och såg snedt uppå den arma ungen.

Barnet nämndes *det Närvarande*,
Gudmors vrede fick det dyrt umgälla:
"Gå, blif hatadt af de lidande,
— Ropte hon — och glömdt utaf de sälla!" —

Yngste sonen — *Framtid* hette han —
Psyche tog till gunstling, stackars fjolla:
"Tag protektors min och seder an,
Lofva allting, och glöm af att hålla!"

Så bestämdes de tre brödrens lott.
Psyches önskan gick uti fullbordan;
När vi tro de tvenne om allt godt,
Dömma vi den tredje oåtspordan.

Klokt den äldste talar ur sin graf,
Ett orakel hördt i alla bygder:
Ingen dödlig vet hans lyten af
Och hvarenda dödlig vet hans dygder.

Fåfängt smeker det *Närvarande*;
Kalla stå vi vid dess gunst, som stoder,
Finne hvardagsgästen platt, och se,
Se med längtan mot dess yngste broder.

Hur *han* lockar! Hvilken vingad tropp
Utaf nöjen kring hans boning skalkas!
Hoppets spegel der han håller opp,
Och slår honom sönder, då vi nalkas.

Stunden flyger, som en örn i skyn:
Höj dig opp att den i flygten fatta!
Menska, lossa bindeln från din syn
Och lär rättvist Kronos' söner skatta!

Hör den äldste brodrens visa röst,
Se med fågnad på den yngstes joller,
Men stöt ej den andre från ditt bröst,
Som med kärlek i sin famn dig håller!

Morgondagen är ju ofödd än,
Gårdags rosenröda kind är fallnad:
Tag den dag, du lefver, med till vän,
Och tryck ömt hans hand, förr'n hon är kallnad!

Dröm ej bort ditt lif i Minnets land,
Tro ej allt det smicker, Hoppet säger!
Deras skuggspel gif en blick ibland, —
Njut och verka i den stund, du äger!

Nelson och Pitt.

(1804)

Två kometer, hotande och grymma,
På Europas himmel ha gått ner.
Moln, som fridens morgonstjerna skymma,
Glesna mer och mer.

Segrare och hjelte var den ena,
Oftast lycklig, aldrig overksam,
Och kring böljan efter rof allena
Som ett hafstroll sam:

Stormig som den våg, hans kölar lydde,
Stor att se på, som hans ocean:
Endast fordna vikings-dygder prydde
Hafvets Tamerlan.

Obemärkt i friden, stor i faran,
Hekla lik, förstörande och kall,
Krossade han, liksom Simson, skaran
Ännu i sitt fall.

Statsman var den andre, djup i snille,
Mörk och dold, liksom en minas gång.
För den oro, som han stifta ville,
Verlden var för trång.

För ett upphöjdt rum i ryktets boning,
Kanske ock för gagnet af sin bygd,
Offrade han allt förutan skoning,
Allt — jemväl sin dygd.

Intet stort och heligt jorden ägde,
Ingen väg ej god för målets skull.
Menskors lif och deras sällhet vägde
Mindre än hans gull.

Utan skräck för åskorna, som bullra,
Fast, som Miltons fallne engel var,
Stod han trygg, och på Herkulisk skullra
Hatets Atlas bar.

Sjelf ej riktad utaf tömda länder,
Som på rof hans lejonkula stod;
Och han steg för domarn: -- i hans händer
Var ej guld, men blod.

Aska äro begge. Deras minnen
Som två slocknade volkaner stå.
Klio, varnande för ädla sinnen,
Pekar rädd derpå.

Skynda, PITT, och vigla opp Tartaren,
Om en vrå blott der du fredlig såg!
NELSON, strid ännu med färjekarlen
Uppå Stygens våg!

Frankrike.

Hindus med perlor och blod ej köper sitt
 Eden ifrån dig
 Negern är gisslad till döds, ack! för att sockra
 ditt thé.

England.

Står ej Hesperiens land som ett tempel, plundradt
 af vildar?
 Sjelfva det fattiga Schweitz stal du dock äran
 ifrån.

Frankrike.

Hafvet är fritt, men du stänger det till, som
 det vore ditt packhus,
 Beltens förreglade port bröt du, som vore han
 din.

England.

Jorden hyllar min makt, jag sitter på hafvet
 och dömmar,
 Krigare köper jag opp, konungar tar jag i sold.

Frankrike.

Ja, väl soldar du dem: betala din sold åt
 de döde,
 Ser du vid Austerlitz ligger din soldade här!

Eng-

England.

Guillotinen är still, men Pichegru stryps i
 sitt fängsel,
 Djupt bland Amerikas träsk gömmer sig Victor
 Moreau.

Frankrike.

Pitt och din helvetsmachin, den andra, kre-
 verade fåfängt,
 Nelson, den blodige, föll, rodret på Albions
 skepp.

England.

Sedan han spillrat ditt hopp, ditt sista på
 vågorna, föll han.
 Bygg mig en flotta ännu, lustigt att fiska den
 opp.

Frankrike.

Fiska så länge du kan, det är *din* tid ännu
 på djupet,
 Hämnaren stiger en dag opp på din fiskare-
 strand.

England.

Med kanalen omgjordar jag mig, som Pluto
 med Stygen,
 Aldrig en lefvande själ vände från Stygen igen.

Frankrike.

Herkules vände igen och Cerberus förde han
 bunden,
 Trollet med hufvuden tre: Herkules lefver ännu.

England.

Hör mig, hvad tvista vi om? Har världen ej nog
 för oss begge?
 Ära du önskar och makt, vinst är mitt bättre
 begär.
 Verlds-befriarens kall, men verlds-förläggarens
 äfven
 Hörer mig till; af de två lemnar det sista jag
 sist.
 Frihet ifrar jag för, det är handelsfrihet jag
 menar,
 Frihet för mig, det förstås, ej för de andra
 också.
 Derfor jag bjuder dig fred, vi dela emellan oss
 rofvet,
 Grönskande jorden blir din, min blir den blå
 ocean.

Frankrike.

Hör mig, jag känner dig väl, och föraktar din
 krämare-statskonst,

Byggd på en handels-balans, stigen och fallen
 med den.
 Du är den gamla ännu, men hos mig allting
 är pånyttfödt,
 Kraften, föryngrad och djerf, längtar till rid-
 darespel.
 Jorden eröfrar jag sjelf, och hafvet följer väl
 efter,
 Den, som har stranden, har sjön; aldrig jag de-
 lar med dig.
 Icke din väpnade hand, din bedjande bjude
 mig freden!
 Böj för den bättre dig ned! sådan är freden,
 jag ger.

England.

Vimplarna flyga i skyn, det regnar, som for-
 dom i Sodom,
 Böljan är skummig af blod: möt mig, du trot-
 siga, der!

Frankrike.

Örnarna flyga i skyn, det dundrar, som åskan
 på domdag,
 Jorden är slipprig af blod: möt mig, du trot-
 siga, der!

England.

Stå som en hålig volkan, och förstör hvad som
blomstrar omkring dig,
Tills i din egen eld plötsligt du faller en dag.

Frankrike.

Ligg som ett blockskepp fast, men kreditens
ankare sviker
Och det förlorade vrak drifver för vind och
för våg.

Vid Prinsessan

Amalia Maria Charlottas födelse.

(1803)

Prinsessa! gåfva, som oss himlen bjöd
För sagnans långa dagar till belöning!
Låt dina bröder stå till thronens stöd,
Stå med din syster du till dess försköning!

Omkring din vagga skiner hoppets dag,
Och Sveas bygder gladt din födsel fira.
Behagens myrten från din moder tag,
Då lagern växer kring din faders spira!

Hög födseln gjorde dig, — gör sjelf dig god,
Lägg dygdens ära till din lyckas lotter;
Låt folket vörda dig, Gustavers blod!
Låt folket älska dig, Fredrikas dotter!

Nyårs-klagan.

(1807)

(Efter Schiller.)

Som en mördare det gamla året
Lades ner i grafven med vårt hopp.
Timman ljuder, och med blod i håret
Går det nya uppå himlen opp.

Se dig om! Från Torneå till Gibraltar,
Från der solen tänds dit hon går ner,
Har snart friden icke mer ett altar,
Har snart frihet ej en kula mer.

Fåfångt reste sig för menskovärdet
Mången kämpe med förtviflad håg.
Icke folkens rätt, blott Brennus-svärdet
Kastas ständigt på rättvisans våg;

Och med blodigt bröst, med skjutna vingar,
Sjunker tidens ande ner igen.
Lik en luta, som i öcknar klingar,
Suckar ohörd hvarje slägtets vän.

Öfver söderns obesökta sjöar,
Öfver nordens, flyger seglarns lopp.
Alla fjerran kuster, alla öar,
Söker han, blott ej de sällas, opp.

Stor är jorden: hvimla ej i gräsen
Tusen lif och uti böljans skum?
Ack! men likväl för ett lyckligt väsen,
För ett enda, äger hon ej rum.

Ädle vän, låt oss ej längre skåda
Ut omkring oss efter hopp och tröst;
Undan tidens stormar låt oss båda
Flykta, flykta i vårt eget bröst!

Endast i ditt hjertas stilla gömma
Skådar du det Rätta än en gång.
Frihet endast diktens riken gömma,
Och det Sköna lefver blott i sång.

På Drottning

**Fredrika Dorothea Wilhelminas
födelsedag.**

(1807)

Väl lyfter kriget sina tusen händer,
Väl klingar stål mot stål:
Den ringes täppa, liksom furstens länder,
Är samma härjnings mål.

Dock ej ditt Svea fruktar eller hotar;
Hon står på fjällen än
Och sträcker ut sin ena hand, och motar
De rasande med den;

Och firar gladt den dag, som skänkte jorden
Det skönaste hon ser,
Då högst till himlen det förtjusta Norden
För sin Fredrika ber,

Som tröstar Kungen, då den lugna fröjden
Ej trifs i spirans skygd,
Och han står ensam på den kulna höjden
Med oron och sin dygd;

Som älskar landet, ej dess thron allena,
Och vill oss alla väl,
Och endast godhet har uti sin rena,
Uti sin ädla själ,

Och med sig kallade i hofvets salar
De samma dygder opp,
Som fordom vandrade i bygdens dalar,
En blyg och omärkt tropp.

Och därför bedja alla landets söner
För landets mor och hopp,
Och öfver stjernor flyga deras böner
På lätta vingar opp.

Krigssång för Skånska Landtvärnet.

(1808)

Hvi pröfvas ej huggande
Jernen ännu?
Hvi klyfvas ej skuggande
Hjelmar i tu?
Förlorad är tiden
I kojornas skygd:
Till fältet, till striden
För fädernebygd!

Hvad krigiska röster!
De komma från öster,
De dåna, som stormen kring fädernestrand.
De komma från vester,
De objudna gäster.
Till striden, till striden för fädernesland!

Ack! ett folk af stilla herdar, bodde
Vi lycksalige i okänd Nord;
Uppå fädrens fält vår föda grodde,
Och i fädrens dalar sprang vår hjord.

Våldets slagtningar oss brydde föga,
 Liksom åskor hörda långt ifrån;
 Men de nalkas, — och med blodigt öga
 Tittar kriget ner på fjällens son.

De sekelsgamla,
 De lagbesvurna
 Verldsformer ramla:
 Det strömmar en flod
 Af offerblod
 Kring världens urna.

Som en röfvare i natten smögo
 De förrädiske med bortgömd dolk.
 Plötsligt deras fanor flögo
 Bland ett tryggt och fredligt folk.
 Våra skördar komma de att ströfva,
 Våra fäders ben att trampa på,
 Våra kvinnors dygd att röfva,
 Våra söners kraft att slå.

Oss dalarne nära,
 Oss kringmura berg:

I bröstet är ära,
I benen är merg.
Vi samlas, vi tåga
Till fosterlands värn,
Med hjertan af låga,
Med händer af jern.

Fritt på pannan segrarn sätte
Mången stulen krona opp!
Fritt de svaga folken mätte
Med sitt blod hans bödlars tropp; —
Än har ingen ovän stuckit
Ut sitt läger på vår strand,
Ingen oväns häst har druckit
Källorna i Göthens land.
Ännu ledas våra tärnor
Till sin brudstol af vår hand,
Ännu blicka Nordens stjernor
Ner på ett sjelfständigt land.

Blott hjertat är modigt
Och viljan är varm,
Vi lyfta vår arm
Och hämna oss blodigt.

Fritt öfver oss hvälf
Båd' Ryske och Danske:
Vi kaste vår handske
Mot ödet sjelf. —

Hvarför mäter icke hjelten
Sjelf sin kraft med Svenske mäns!
Hvarför vaka ännu Belten
Troget kring en hotad gräns?
Låt dem skicka sina slafvar,
Låt dem hvimla kring vår strand!
Inga byten, endast grafvar
Få de i de frias land.

Ty Lejonet vakar
På jägarens ban,
Det ryter, det skakar
Sin väldiga man.
Det hör inga böner,
Det räds intet hot.
De osällas söner
Dess kula gå mot.

Bojor och blygd de förmätne ärna
Oss, som ej frukta, oss, som ej fly.

Förr ifrån himlen de stjåla en stjerna,
Än de ta bort från vårt land en by.
Många de äro: välan, så dricke
Jorden de mångas blod — och bli fri!
Många? — de stridande räkne vi icke,
Endast de slagna räkne vi.

Upp, mötom de krossande
Härar med mod!
Upp, släckom de blossande
Åskor i blod!
På sträckande kampar
De flykta, — farväl!
Förskräckelsen trampar
De flyendes hæl.

Så länge ännu Carlavagnen vältar
De gyllne hjulen omkring nordens zon;
Så länge bergen än ge jern och hjeltar,
Så länge står det gamla Sveas thron.

Den fallne skall hvila i
Fädernas jord.

Hans rykte skall ila i
Sjelfständig Nord.
Den gamle skall komma
På vacklande staf
Och lägga en blomma
På ynglingens graf;

En flicka med sväfvande
Lockar skall gå
Och fälla en bäfvande
Tår deruppå;
En skald skall besjunga,
Med hjertat i brand,
Den slumrande unga,
Som föll för sitt land.

Snart stormen tiger,
Och solen ler,
Och friden stiger
Från himlen ner.
Kring bygden skallar
Blott fröjd och ro,
Och under tallar
De frie bo.

Och dagen firas
Med dans och lek,
Vår panna siras
Med krans af ek.
Den fyllda kannan
Kring laget går,
Och ingen annan
Är skåln än vår.

Krigs-sång.*(Omarbetning af föregående poëm)*

*Hvi pröfvas ej huggande
 Klingor ännu?
 Hvi klyfvas ej skuggande
 Hjelmar i tu?
 Förlorad är tiden
 I kojornas skygd.
 Till striden, till striden
 För fädernebygd!*

Trygge suto vi och hörde
 Åskorna derute gå.
 Dunderguden, hur han körde,
 Kunde dock ej Norden nå.

Ifrån vester, ifrån öster,
 Hvarje budskap friden svär.
 Plötsligt ropa tusen röster:
 Fienden är här, är här.

Mordbrand är hans krigs-förklaring,
Falskhet är hans riddarsköld,
Och till menskoblods besparing
Tar han Ehrensvärds graf — med stöld.

Vi draga det rostade
Svärdet med mod,
Det svärdet, som kostade
Tusendes blod.
Snart vilja vi pröfva,
Om eggen är god,
Om jätten kan döfva
Båd' klinga och mod.

Låt den snåle kronor samla
Hvar han kan en krona få.
Sveas kronor tre, de gamla,
Låter han väl bli ändå.

Här bland Odens ättelägg
Trifves han ej länge just,
Och hans stridshäst sällan gnägg
Mer än en gång på vår kust.

Derför bor, från fordomtida,
Sjelfbestånd bland bergen än;
Derför Sveas stjernor skrida
Ännu öfver frie män.

Så länge gullskenade
Carlvagnen går,
Så länge hvitmenade
Fjällryggen står,
Och jern bor i grufva,
Och männer å strand,
Så länge de kufva
Ej Svithiods land.

Inga nya rön vi tarfva,
Möta faran utan sorg:
Ryssen kommer — men från Narva,
Dansken — men från Helsingborg.

*Hvarför mäter icke hjelten
Sjelf sin kraft med Svenske män?
Obetvunget inom Belten
Hvilar Götha lejon än.*

Men den kloke vill ej draga
Sjelf åstad, och det med fog:
Det är farligt till att jaga
I den djupa lejonskog.

*Ty skogskungen vakar på
Jägarens ban,
Han ryter, han skakar på
Gnistrande man.
Han lyss ej till böner,
Han räds ej för hot;
De osällas söner
Dess kula gå mot.*

Stor är deras här att nämna,
Tallös såsom hafvets sand,
Och det enda val de lemna:
Döden, eller slafvars band.

Derför är det lätt att välja
För en hvar, som föddes fri.
Ej de stridande vi tälja,
Blott de slagne tälja vi.

Så mötom de sökande
Härrar med mod,
Så släckom de rökande
Åskor i blod.
 Ej vilja vi bida,
 Ty bloden är ung,
 Och skönt är att strida
 För land och för kung.

Hur herrligt att draga de
 Trotsiga ned!
 Hur lustigt att jaga de
 Glesnade led!
På sträckande kampar
De flykta, farväl!
Förskräckelsen trampar
De flyendes häl. —

Solen sjunker, och med solen
 Sjunger äfven stridens gny,
 Men ett präktigt sken kring polen
 Purpurfärgar haf och sky.

Och med böjda knän vi prisa
 Härrars Gud, som allt förmår,
 Våra söners söner visa
 Stridens fält om tusen år.

*Den fallne skall hvila i
 Fädernas jord;
 Hans rykte skall ila i
 Sjelfständig Nord.
 De åldrige komma
 På vacklande staf
 Och lägga en blomma
 På ynglingens graf.*

*En flicka med sväfvande
 Lockar skall gå
 Och fälla en bäfvande
 Tår deruppå.
 Och skalderna sjunga
 Med hjertat i brand
 Den slumrande unga,
 Som föll för sitt land.*

(De två återstående verserna äro oförändradt lika med de begge sista i poëmens första upplaga.)

Du skall plåna ut ditt Sveas nesa,
Och, vid gudarösten hon väcks af,
Skall förmultnad storhet resa
Jättelemmar ur sin graf.

En ny ande komma skall i Norden
Och *en* tanke klappa i hvar barm:
Friheten och fosterjorden,
Och en sköld skall klinga på hvar arm.
Blöda, flykta, skall vår sekelsgamla
Tvedrägts-hydra med förqväfdä rop:
Alla splitets händer skall du samla
Till ett enda handslag hop.

Fåfångt smickret skall ett öra söka,
Fåfångt hyckleriet en larf;
Ingen vaustrons nattgestalt skall spöka
Uti ditt och ljusets tidehvarf.
Sanningen skall stiga utan slöja
För de Stora fram med manlig ton:
Blott den fria vördnaden skall böja
Knä för altare och thron;

Nya skördar vagga öfver heden,
Nya skatter gå ur klippans skygd,

Och sitt gyllne frukthorn freden
Tömmer öfver stad och bygd.
Oceanen sväljer sina kungar,
Bryter sina bojors tvång,
Och dess blåa vagga gungar
Nordens rikdom än en gång.

Prins, länge du ännu ett tröttadt Svea frede!
Men kommer farans dag, då är du än vårt hopp,
När hämndens morgon gryr, och Lejonet står

opp

Och lyfter blodig ram och skakar manens vrede,
Och rusar i sin kraft ur hotad kulas dörr
Och uti tusens blod fördunklad ära tvättar,
Och ibland åskor går, som AsaThor gick förr
Fram öfver Jotunheim och trampar på dess
jättar.

Dock, o Prins, med bleka kinder
Sångmön dina lagrar biuder
Ibland krigets vilda skrän:
Men dess glädje är att lyfta
Tidens, ödets Atlas-klyfta,
Ifrån trötta skullror hän.

Derför låt den himlaburna
Sitta vid din fot ännu,
Och vid fordna snillens urna
Vakta lågan, liksom du.
Lifva, skydda du den blyga,
Som ej känner hof och stad,
Och, när dina rykten flyga
Verlden om, låt henne smyga
I din äras krans ett blad!
Lär åt verlden, att hon våller
Äran äfven af ett land,
Och att den förgättna håller
Staten med osynlig hand:
Att den vilda tiden aktar
På dess stämman, att hon vaktar
Ensam minnets helgedom,
Som ej läses opp för alla,
Och att kungar stå och falla
En gång inför hennes döm. —
Prins, som söker ej det höga
Blott i thronens grannskap mer,
O! förlåt, med hoppfullt öga
Carolina på Dig ser.
Hör du hennes röst, som ber?
Kommer du från stormbeklädda
Maktens höjder till den rädda

Icke som en skyddsgud ner?
O! ej vill du fåfängt lifva
Bland förhoppningar blott dess,
Att ditt stora namn få skrifva
Främst ibland beskyddares:
Att dess första stöd skall blifva
Samma hand, som thronens var,
Och att AUGUST vill oss gifva
Åter Augusti dar?

Och njöt hvad jorden gaf, och tålte som en
man.
Bort med den falska konst, som sinnets kraft
förvekar,
Och flärdens tomma prål och yppighetens le-
kar! —
Folk! som vid öcknens barm växt opp, och med
besvär
En knapp och oviss skörd från frusen torfva
skär,
Som, strödt kring polens ring bland skogarna
och fjällen,
Upphugger, nattbetäckt, din bergning utur
hällen!
Hvad yra fattar dig? Du säljer utan blygd
Ditt fria sjelfbestånd, din ära, ja din dygd
För tomma njutningar från fjerran stränder
förda,
Som suga landets merg och sinnets krafter
mörda;
Du härmar oförsynt, och glömskt af fädrens
lag,
All Söderns veklighet och — saknar dess behag.
Naturen lede dig. Hon gaf för skilda zoner
Åt sederna sin färg, åt språken sina toner.
I Söderns paradis, der solens milda kraft

Här sjunker dal vid dal, der klyft på klyfta
lastad

Står opp, i hedendag af jättehänder kastad:
Tätt öfver skullran hän de höga stjernor gå;
I klippan växer jern, och männer deruppå.
Här vill naturen se det enkla, allvarsamma,
Här vill i torftigt bo hon stora sinnen amma.
Här vandre fri och stolt bland fjällarna en ätt,
Som sjelfmant gör sin pligt och kräfver ut sin
rätt,

Och i sin enfald vis, uti sitt armod ärad,
Omfamnar faran glad, och döden oförfärad.
Så växte fordom opp bland tallarna en släkt,
Som kufvat Österns våld och Söderns bäfvan
väckt.

O! Sveas fordna dar! o fädrens gudaminnen!
I seklers långa natt J skymten och försvinnen.
I sången lefven kvar! — Den tiden är förbi,
Då trygg som klippans rot, som himlens vind
så fri,

Och närd utaf den skörd, som på hans täppa
grodde,

Europas segrare i Nordens hyddor bodde.
För ära och för rätt, för kung och fosterland,
Han slösade ej ord, men väpnade sin hand.
Han plöjde fädrens jord och ärfde deras seder,

Såg glad i lifvet in och trygg i grafven neder;
 Och skild från vekligt prål och yppighetens flärd
 Han ej beskattad blef, men ärad af en verld.
 Ej Asien klädde än, ej Indier honom födde,
 För honom Söderns folk, och ej dess drufvor
 blödde:

Osmakligt var ej än hvad helst som nämndes
 Svenskt,

Hans sinne, som hans dräkt, var varmt och
 fosterländskt;

Och inga nöjens gift, och iugen ångers smärta
 Stal helsan från hans kind och modet ur hans
 hjerta.

Nöjd med hvad jorden bjöd, och skog och bölja
 gaf,

Han sökte ingens skygd, och hade ingen slaf.
 Med svärdet och en vän han trygg och rik sig
 trodde,

Och gästfrihet var namn på hyddan, der han
 bodde.

Så lefde han förnöjd, och utan qvinnligt knot
 Han gick med öppet bröst sitt ödes storm emot,
 Förtrodde blott åt Gud sitt hjertas tysta klagau
 Och kysste fadrens hand inunder faders-agan.
 Hans religion var dygd. Ett handslag var
 hans ed.

Med

Med samma djerfva mod han tänkte, som han
stred;

Och manligt dristig, fri, af ingen fördom fången,
Steg djupt i forskningen och höjde sig i sången. —

J ädle, mossor gror på edra glömda ben,

Er lefnads hjeltdikt är slutad längese'n.

En annan verld står opp. Välan, välan, J
fäder!

Hvem är den menskoätt, som på er aska
träder?

O blygd? Är detta er, är detta Göthers stam,

Fåfånglig, glitterströdd, småsinnad, afundsam,

Med sina små begär, med sina halfva dygder,

Och Södersns yppighet i fattigdomens bygder?

Hvar är din fordna kraft, ditt fordna allvar?

Hvar

Det hjeltenamn, o folk, som trötta ryktet bar?

Och nitet, som gaf gods, gaf lif för statens

heder,

Och ärans gudadröm och fädrens rena seder?

Du leker utan blygd på deras helga stoft

Och jollrar flärdens ord och fångar blommans

doft.

Gå, jag har ingen sång för dylika bedrifter,

Lägg bort ditt ärfda namn och köp dig andra

grifter!

De vaka omkring dig. O väckte dig min sång
Med djup af grafvens röst, med dån af åskans
gång?

Se, med de väldige ha dina fäder tvistat,
Men nu går solen upp i länder, som du mistat.
O Finland, trohets hem! O borg, som Ehrensvärd
byggt,

Nyss lik en blodig sköld från statens hjerta
ryckt!

En thron står opp ur kärr, hvars namn vi knappast
vetat,

Och kungar böja knä, der våra hjordar betat;
En annan skär vår skörd och upptar klippan
jern,

Som rodnar utaf harm att smidas till hans värn.
Hvad återstår oss snart? Allt närmre tränger
jätten,

Han står på fjällets spets, och ögat slukar slät-
ten. —

”Men han ger fred och skygd.” Välan! tag honom
mot

Och kyss hans hjeltehand och slumra vid hans fot!
Förskräckligt vaknar du. Se, stad och hyddor
brinna!

Du man, hvar är ditt svärd? hvar är din dygd,
o qvinna? —

Farväl, du Sveas värn, farväl, du hjeltars land!
 Se, Bottneus bölja för vår gråt intill din strand.—
 Välan, en högre makt nationers öden väger;
 Gråt, Svea, hvad du mist, men skydda hvad
 du äger!

Från Sundets rika strand längst upp till fjällhög
 Nord,
 Der Lappen flyttar kring sin frihet och sin
 hjord,
 Hvad skogbegrönda berg, hvad fält med skördar
 prydda!

O! älska vi vårt land, nog ha vi land att
 skydda.

Låt, Svea, dina berg fördubblad ge sin skatt,
 Låt skörden blomstra opp i dina skogars natt;
 Led flodens böljor kring som tamda undersåter,
 Och inom Sverges gräns eröfra Finland åter!
 Du äger icke allt af fädrens helga bygd;
 Haf mer än deras land, haf ännu deras dygd,
 Den lugna storheten, den djerfva frihetsanden:
 Knyt fastare ihop de sprängda samfundsbanden;
 Stå ej bekymmerslös midt i en väpnad verld,
 Och hvila, om du får, men hvila vid ditt svärd!
 Blif åter, Svea folk, blif åter hvad du varit:
 Lär af hvad andra land, af hvad du sjelf er-
 farit.

Det frihet är och rätt och ljus du vakar för:
 Hör mensklighetens bön, om du ej skaldens
 hör.

Se tiden! Är han gjord för svagheten och flär-
 den?

Eröfrare gå fram, som jordskalf, genom världen.
 Europas gamla form ej längre hålla vill,
 Den nya skapelsen med svärdet yxas till.
 Hvad throner störtas om! Hvad riken sönder-
 styckas!

Förtrycket nämns försvar, och Rätt är det, som
 lyckas.

Tror du dig ensam trygg? Så är ej våldets art.
 Var viss, det klappar ock uppå din fjällport
 snart.

Betänksamt ödet står, med griffeln höjd, att
 rista

I kopparn in vår dom, den eviga, den sista.
 Ett ögonblick ännu! Det plånar ut, med köld,
 De nötta kronorna, o Svea, från din sköld.

Upp, ännu är det tid att deras helgdom berga,
 Än har du kung och stat och grafvar till att
 värja,

Och vålnan af ett namn, som minnets stolthet
 gör.

Kan du ej rädda dem, så kan du dö därför. —

Se, Belten kasta än kring dig de fria armar,
 Och fjällens fästning står, och himlen sig för-
 barmar.

Än sår du egna fält och kan dem fylla än
 Med malmstöpt åskas hot, med klingor och
 med män.

Än kan du med ditt mod en häpen verld för-
 fara,
 Och rädda, fallande, åtminstone din ära. —

Så sjöng jag. Solen sjönk. Med stjernor
 natten kom.

Till ringa hyddas lugn jag ville vända om.
 Bedröfvad, tyst, jag gick utöfver dödens sängar.
 Men hör! Ett sällsamt ljud far genom harpan
 strängar,
 Och natten ljusnar opp, och röster ropa mig,
 Och själen, hög och fri, från stoftet svingar sig.
 I glans är verldens rund för skaldens syn för-
 gången.

En Gudom fattar mig. Det bor en Gud i sången.

Jag ser en syn.
 (O lyssnen till orden!)

Det dånar i jorden,
Det flammar i skyn.
Valkyrrior rida
På frustande hästar.
Hell, dödsjungfrur, hell!
I dag skall man strida.
I Vallhalla gästar
En skara i qväll.

Upp, männer, till striden!
Den kommer ej mer.
I dag fäster tiden
Sitt öga på er.
Se högarnas famnar
Upplåtas med dån,
Och fädernas hamnar
Stå upp derifrån.
De se, hur J fäkten. —
Den bortdöda verld,
De ofödda släkten,
Anropa ert svärd.

Mulna hopar
Skaka fädrens spjut.

Stridslur ropar,
Lösen flyger ut.
Svärdsklingor springa och blodströmmar vandra,
Härarna famna i vrede hvarandra.

Mörker och dam
Omhölja jorden.
Framåt, fram!
Strid är för Norden,
Strid är för frihet, för barn och för maka.
Vägen går framåt, den går ej tillbaka.

Hafvet, förskräckt,
Tiger och undrar.
Solen är släckt,
Asa-Thor dundrar.
Undan! Der kommer han, der kommer kungen.
Blodiga rosor han sår öfver ljungen.

Carlarnes svärd
Brinner i handen,
Slår, och en verld
Bleknar i sanden.
Fädren, som skåda hur striden sig vänder,
Klappa från högen i dimmiga händer.

Segren är ryckt
Till oss af hjelten.
Brusande flykt
Gjuts öfver fälten.

Bäfvän, förstörarn, förödelse-bringarn,
Jagar de slagne på flåsande springarn.

Den slagtning är slagen,
Och fritt är vårt land.
I blod sjunker dagen
Vid himmelens rand.
De fallne nerträda
Till Asarnes hof,
Och Barderne qväda
De bleknades lof.

En Gud ser jag komma
Med kransade hår.
Der växer en blomma
I hvarje hans spår.
Han lyfter de fria
I faderlig famn,
Gör svärdet till lia,
Och Frid är hans namn.

Och Svea sitter å sin thron på fjällen,
Med stjernekrönan omkring gullgult hår.
Hon blickar stilla ner i sommarqvällen;
Dess rykte nyfödt genom världen går.
Fullbordat har en dag hvad sekler ämnat:
Dess kraft är pröfvad och dess namn är hämnadt.

Se, upp till statens nya tempel tåga
Ej skilda flockar, men ett brödrafolk.
Det ligger aska öfver afunds låga,
Och tvedrägt faller för sin egen dolk.
Ren som en stjerna blickar Religionen,
Och lag och frihet hålla vakt kring thronen.

Förderfvet, flärden kan ej längre stanna;
Dess smitta flyr för Nordens friska vind;
Och allvar hvilar på hvar manlig panna,
Och oskuld rodnar på hvar tärnas kind.
Flit, välstånd, blicka ur hvar hyddas fenster,
Och i palatsen bor det blott förtjenster.

Och fritt är hvarje bröst, och fri hvar tunga,
Och statskonst öppen såsom solens ban.
I fordna öcknar gyllue skördar gunga,
Och skeppen dansa öfver ocean.

De milda dvergar, skymtande i qvällen,
Uppläsa skrinlagd rikedom ur hällen.

Och hög och fri, på blåa skyar buren,
Står sångens mö, ett barn af Nordens land,
Högtidlig, dristig, enkel som naturen:
I harpans strängar stormar hennes hand.
Hon sjunger kraft och mod i millioner,
Och Södern lyssnar till de höga toner.

Så såg jag synen
I norrskens-natt.
Dess bilder försvunno,
Och stjernorna brunno
Vid himlabrynen
Igen så matt.

Jag lyfte min hand
I natten, och svor
Att lefva och dö för mitt land.
Och stormen for
Med orden till himmelens rand;

Men stjernor och hafvet, och fjällen och heden,
De hörde den dyra, den heliga eden.

Och solen rann opp
Ur lågande öster
Och sken på mitt hopp.
Och skogarnes röster,
Och hafsvågens sorl och den susande nordan
De sjöngo den dag, då min syn får fullbordan.

Du sofver i skyar
Bak österns port,
Du dag, som vår ära förnyar.
Upp, skynda dig fort,
Och stig öfver blånaude sjö!
Du ofödde hämnare, kom utan hinder,
Och låt mig få se dina lågande kinder
Och värma mitt bröst i ditt sköte — och dö!

Men J, som kören med de gyllne tömmar
Er stjernevagn utöfver Nordens sfer; —
På Sveas kronor och på Göthas strömmar
J höge Carlar! blicken nådigt ner.

Rätt ofta tror jag eder stämma höra,
Då tyst och rörd jag blickar till er opp.
Hon hviskar sakta uti nattens öra
Om forntids ära och om framtids hopp.

Men var ert minne, var er dygd förgäfves,
Skall Svea falla här i tidens höst
En slaf bland folken utan namn, och qväfves
Er hjeltelåga evigt i dess bröst; —

Då styren stjernbeströdda tistelstången
Mot hafvets afgrund med förtvifladt mod,
Att med vår jord vår skam må bli förgången,
Och ingen veta hvar ert Svea stod!

Till en aflägsen älskarinna.

Molnen ha smält,
Våren, ur slumret väckt,
Kring våra fält
Släpar sin rosendrägt:
Ve mig! mitt glödande hjerta
Svalkas ej, svalkas ej af dess flägt.

Dansande möt
Honom, du sälla tropp!
För dig han göt
Sorlande källans lopp,
Stämde han fåglarnas sånger,
Öppnade rodnande blommans knopp.

Men ej åt mig
Susar hans vinge tröst.
Stormarnas krig
Tiger ej i mitt bröst.
Glädjens vissnade blomma
Slumrar för mig uti evig höst.

Ser du ej, Hopp,
Löftenas brodd förstörd?
Växer ej opp
Saknadens tistelskörd?
Klagar ej rösten af Minnet,
Fjerran från lyckliga dagar hörd?

Anna! dess röst
Klagar hon ock hos dig?
Säg, i ditt bröst
Isar ej glömskan sig?
Offrar i nattens tystnad
Du äfven saknadens suck åt mig?

Häfves din barm
Trogen, som förr, och öm?
Flödar än varm
Der mina lågors ström?
Gråter du mina tårar?
Drömmer du mina känslors dröm?

Och hvarje trakt,
Se'n du är från mig skild,

Hvart du ger akt
Står den ej öde, vild,
Grafvens öcken, befolkad
Endast utaf din älsklings bild?

Fåfångt ändå,
Fåfångt naturens hand
Mellan oss två
Sträckte sitt rosenband;
Fördomens kalla isbarm
Värmes ej opp af vår sköna brand.

Suckande vind,
Far till min Anna, far!
Kyss hennes kind,
Hviska så: "lycklig var!
Kanske den kommande våren
Ser af din älskling blott stoftet kvar."

Hvad är det mer?
Der bortom grafvens rand
Vårsol ju ler
Öfver ett bättre land.
Välkommen efter mig, Anna!
Döden löser ej våra band.

Till den frånvarande.

Hur lycklig var jag förr! min Anna, hvar är du?
Hvart for den sällhet hän, hvartill mitt hjerta
trängtar?

Jag hade maka förr. En ensam dufva nu
Jag sitter kuttrande uti min bur och längtar.

Jag går uppå ditt rum. Hur tomt, hur en-
sligt der!

Ett öde tempel likt, som sin Gudinna saknar.
Hvar plats, som burit dig, är dock mitt hjerta
kär,

Och vid hvart föremål ett saligt minne vaknar.

Jag till din spegel går och tittar efter dig,
Men glömsk och otacksam din bild han mer
ej äger:

Jag går till ditt porträtt, men det ej tröstar
mig;

Det är som grafven tyst och hör ej hvad jag
säger.

Jag vandrar till din sten, en pilgrim med
min staf,
Dit mången gång du gick bredvid mig så för-
trogen:
Jag sitter lyssnande, men ingen vagn hörs af,
Blott bäckens sakta fall och vindens suck i
skogen.

Jag går i blomstrens park och uppå stängeln ser,
Der dina bilder förr du ansade och närde.
Mot jorden hänga de sin dufna krona ner,
Ty längtan, längtan blott, dem liksom mig
förtärde.

Jag går i lunden ut. Hvert träd, der förr du
skar
Mitt namn, står likt en vän och bjuder mig att
stanna!
Jag tar den lätta båt och till din holme far,
Och böljans sakta sorl och vinden hviska: "Anna."

Det är din födslodag. Kom till mitt hjerta,
kom!

Mitt sällhetsbref gafs ut för tjugu år tillbaka.
Det är försegladt än; men, när ett år gått
om,
Förseglingen bryts opp, och fästmön är min
maka.

Grannskapet.

Jag står uti mitt fönster här
Och ser till ditt.
Der sitter du, som är mig kär,
På tjugu steg är du mig när;
Ditt hjerta det är mitt.

Jag kunde sitta, hand i hand,
Och se på dig,
Och blicka i ditt ögas brand,
Och kyssa liljorna ibland,
Som rodnade för mig.

Jag kunde stå och lyssna till
Din rörda sång,
Och sucka, när du tege still,
Ty ej så skön är lärkans drill,
Ej näktergalns en gång.

Jag kunde vara lycklig, jag,
Och är det nu.

På rullgardin, i mänskens-dag,
En skugga syns med ädla drag, —
Den skuggan det är du!

Jag ber dig: se till månen opp
Uti det blå!
Två älskande stå på dess topp,
Två englar på en liljeknopp;
O vore vi de två!

En gång vi sitta der i ro
Och kyssas ömt,
Och tala ännu om vår tro;
Men de, som ner på jorden bo,
Ha längese'n oss glömt.

Ögonen.

Jag vet två ögon alltid sköna,
Men skönast, när de se på mig
Och lofva att min kärlek löna
Och domna hän och sluta sig;

Och begges våra hjertan brinna,
Mund trycks mot mund och famn mot famn,
Och jordens, himlens rund försvinna
I saligheter utan namn.

Och sedan, när de öppnas åter,
Ett matt, ett fuktigt skimmer, — nej
En dagg lik den, som himlen gråter
Uppå en blå förgätmigej.

Två himlar äro mig de båda,
Två himlar med Guds englar i.
Kom, låt mig ännu en gång dem skåda,
Kom till mitt bröst att qvar der bli!

Den lycklige.

Hur lycklig gör du icke mig
Hvar gång, som jag får se på dig
Och på de ädla drag, de rena,
Dem fordom Grekland såg allena!

De skimra i sitt bleka ljus
Från mensklighetens Riddarhus:
Af jordens färger ha de föga,
Men himlen blånar i ditt öga.

Jag kunde sitta, dagen ut
Och dagen in, förutan slut,
Och likafullt mig lycklig akta
Att dem betrakta, blott betrakta.

Och se'n, hur lycklig gör du mig
Hvar gång, som jag får höra dig,
Den milda stämman och den rena! —
Så tala englarna allena.

Der ges ej sång, som klingar så,
Ej ton så skön att lyss uppå,
Som när du hviskar mig och säger:
”Jag älskar dig och du mig äger.”

Om ej mitt hjerta var dig kärt,
Hvad vore väl mig lifvet värdt?
Ack! minnets dröm och dagens ära
För din skull äro de mig kära.

Men lyckligast dock gör du mig
Hvar gång, som jag får *kyssa* dig,
Och våra själar sig förena. —
Så kyssas Gudarna allena.

Det är min sällhets poësi,
Att du, att du tar del deri
Och lågar, som när solen skiner
På hvita liljor och jasminer.

Min själs begär, mitt lif, min tröst,
Begrav, begrav mig vid ditt bröst!
Ack, i den grafven vill jag hvila:
Dit låt den lycklige få ila!

Den Enda.

Med anletsdrag, som alla hjertan fånga,
Med blickar milda som en majsols sken,
Den enda sitter här bland många,
Men bland de många ser jag endast en.

Hur svårt för kärleken att sig fördölja,
Att jemt bevaka, jemt förstå sig!
Men mina ögon henne följa,
O följde hennes också endast mig!

I hennes hem.

Här är din barndoms tid förfluten,
Här har du drömt din oskulds dröm,
Här, lik en ros bland tisteln bruten,
Din själ stod fram, så skön, så öm.
Här sjöng dig lunden sina sånger,
Och liljan växte kapp med dig,
Och sjön har speglat hundra gånger
De dragen, som förtjusa mig.

Hur kärt har mig ej stället varit
Och är det än, då du är der!
Du vet nog hvad min själ erfarit
Hvar gång, som jag oss tänkte här.
Här skulle mogna, ej blott knoppas,
En salighet så öm, så varm.
Ack! hvad du en gång lät mig hoppas
Här i min himmel, vid din barm!

Man tadlar oss, man vill oss skilja,
Och sqvallret måste ha sin gärd,

Men blif ej rädd, min bleka lilja,
Jag vet hvad hopens dom är värd.
Tro ej, att den förstår ett hjerta,
Som du dock en gång mitt förstod:
Det ges ej glädje utan smärta,
Och kärlek fins ej utan mod.

Låt alla solar blifva kalla,
Min glöd är ej med dem förbi!
Låt stjernorna från fästet falla,
Men jag skall dock dig trogen bli.
Gå, sök kring Södern, sök kring Norden,
Det ädlaste, det bästa tag;
Men aldrig finner du på jorden
En man, som älskar dig som jag.

För längese'n.

Mins du, hur stunderna försvunno
Den tiden, som så snart försvann?
Mins du, hur våra hjertan brunno
I salig tjusning mot hvarann?
Jag räknar ej min saknads stunder,
En Gud har räknat dem allen,
Men hjertat suckar dock derunder:
"För längese'n, för längese'n!"

Der kom en annan tid: ditt sinne
Blef kallt, hvarför vet jag ej än.
Min sällhet bleknade till minne,
Men dock jag ägde qvar en vän.
Din hand fick jag dock ännu trycka,
Fick gråta vid ditt hjerta än:
Det var ändå en tröst, en lycka,
Men längese'n, för längese'n!

Har allt, har allt för mig försvunnit,
Ej älskarinna blott, men vän?

Blås åter på den glöd, som brunnit,
Och säg mig: liten lefver än!
Blif som du var i fordna dagar,
Då solen af vår lycka sken,
Och kyss mig, under det jag klagar:
"För länge-, alltför längese'n!"

Farväl.

Snart fält och lunder, berg och dalar
Oss skilja, när jag från dig far,
Och huru ömt jag till dig talar,
Så får jag ändå intet svar.
Hvar afton jag den kära saknar,
Som satt bredvid och tjuste mig,
Och hvarje morgon, då jag vaknar,
Jag vet, jag ej får råka dig.

Säg icke, att jag kan dig glömma!
Du tror det icke sjelf en gång,
Vet nog hvad känslor genomströmma
Mitt hela lif, mitt tal, min sång.
Från yrseln, nöjena och flärden
Du vändt min håg för längese'n,
Från allt förutom dig, — och världen
Han är mig blott ditt återsken.

Jag ser din bild i solens lågor,
Jag hör din röst i bäckens sus,

Och nattens djupa, dunkla frågor
Du tyder mig vid stjernors ljus.
Det sköna, jorden har, det höga,
Som himlen —, din symbol mig är;
Den sky, som blånar, är ditt öga,
Och liljan dina färger bär.

Tro mig, fast ock vi skiljas vida,
Så blifva hos hvarandra vi.
Du sitter icke vid min sida,
Nej, ty du sitter deruti;
I venstra sidan, der det flammar
Ett hjerta, der du dyrkad är,
Der har du valt din slutna kammar,
Och in släpps ingen annan der.

Hur skönt de ädla, bleka dragen
Ur djupet blicka upp på mig!
Hur ömt de himmelska behagen
För mina ögon måla sig!
Din stämmas milda toner ljuda
Harmoniskt i mitt öra än,
Och dina läppar ännu bjuda
En kyss af lågor åt din vän.

Farväl, var trogen! — Blodet isnar
Vid tanken, att du glömma kan;
Var trogen, ty mitt hjerta vissnar
Den stund, du älskar någon aun.
Farväl, min lefnads morgonstjerna,
Du, bättre hälften af min själ,
Mitt väsens medelpunkt och kärna,
Du evigt älskade, farväl!

Kyssarna.

Kyssarna.

För hvar enda vers, jag gör,
Lofvar du en kyss mig gifva;
Arket fullt jag borde skrifva,
Mindre har jag skrivit för.
Men man måste hålla måtta,
Jag med vers, med kyssar du.
Låt mig räkna: der är sju!
En dertill, det gör mig åtta.

Numro åtta är fatal,
Greklands sångmör voro nio,
Och en Svensk dertill gör tio. —
Elfva var apostlars tal,
Ty jag räknar icke Judas,
Honom, som i vänners lag
Kysste falskt: det gör ej jag,
Helst när vackra läppar bjudas.

Huru står min räkning här?
Aderton; det är dock något.

Nitton — rimmet gör besvär,
Derföre jag fyller tjoget.
Strofen är ej full som jag,
In i hamnen vill jag styra,
Derföre till godo tag
Denna gång med tjugufyra!

Altarena.

Hur mycken andakt i landet röjs!
Hur religiösa bli våra bygder!
Din panna, Laura, till altar höjs
Åt sanningen och de ädla dygder.
Fritänkarn sjelf faller häpen ner
Och tror på Gudomen och tillber.

Låt vilden dyrka, så godt han kan,
Den sol, som flammar ifrån det höga;
Jag dyrkar solen jag, liksom han,
Men dyrkar henne uti ditt öga.
Det känslans, godhetens altar är,
Och lågan evig, som Vestas, der.

Du vet: af sorgen är lifvet tryckt,
Men se, till tröst har en Gud för nöjet
På dina läppar ett altar byggt
Åt Gratierna och det ljufva löjet.
Der firas tusende kyssars fest,
Hur skönt att der vara offerprest!

Min andakt stiger. Han höjs din barm,
Begärens, kärlekens, nöjets altar,
All jordisk tjusnings; men till min harm
Jag aldrig gudstjensten der förvaltar.
Dess helgdom gömmer en altarduk
Och mig bortvisar han afundsjuk.

— — — — —

—

Jorden och Årstiderna.

En gång Jorden, stackars fru,
Efter hvad som ryktet larmar,
Låg och frös, som hon gör nu,
I den gamla Vintrens armar.

Trög var gubben; ty begrip
Att hans styrkas tid var faren;
Dock — som han var enda karlen,
Frun var trogen *par principe*.

Ung och glad och yr steg Våren,
Som en Amor ner ur skyn;
Rosor blommade på hyn,
Rosor doftade ur håren.

Kärlek, suckar, harm och prut,
Frun i hemlighet charmerad,
Apparencen väl sauverad,
Dygdigt motstånd, lyckligt slut.

Sommarn kom, så stark, så frodig,
Varm och eldig på allt sätt.
Damen, kristligt tålmodig,
Led — och gaf den starke rätt.

Dock, hur snart ens eld förgår en,
Helst med fruntimmer af ton!
Hösten sågs, en man till åren.
Glad tog Sommarn permission.

Åter nya komplimenter.
Rik är Hösten, som ni vet,
Och med passande presenter
Vann han damens tacksamhet.

Ack! men se hans lockar gråna,
Snart är han en vissnad hamn:
Terra lägger sig att tråna
Än en gång i Vintrens famn.

Från den tiden vår fru moder,
(Se, hvad vanan dock förmår!)
Har, till trots af bytta moder,
Fyra älskare hvart år.

Jordens döttrar! hvilken lära
För er hela sköna ätt!
Är det icke dottrens ära,
Om hon brås på mödernet?

Förlofvade och Gifva.

Förlofvad gick Adam i lustgården grön,
Bredvid honom Eva den väna.
Det par var så kärligt, den park var så skön,
Och Herranom skulle de tjena.

De kysstes, de smektes i oskyldig ro,
Anständigt gick allting till väga.
De svuro för stjernor och måne sin tro,
Som ännu förlofvade pläga.

Den näktergal spelar i palmernas topp,
Den vårvind far sval öfver näset,
Och fjärlarna domna på rosornas knopp,
Och dufvorna kyssas i gräset.

Och nejden var enslig och natten kom på,
Den älskande barm börjar svälla.
Den vägrade frukten han lockade så —
De föllo, de syndiga sälla.

”Skandalen är arg, — konsistorium skrek —
Den fallna till äkta han tage!”
Och straxt sändes ut för att sluta den lek
En engel med kappa och krage.

Och nu blef det lysning och vigsel utaf
Och bröllop på vanliga viset;
Men se'n svängde engeln sin flammande staf
Och körde dem ur paradiset.

Och sörjande drogo de, herre och fru,
I äktenskaps-öcknen att vandra:
En kyss sände de emot Eden ännu,
Men kysste ej mera hvarandra.

Trolofvade jungfru, trolofvade sven,
Till brudstolen skynden så varligt!
Förlofningens Eden ej öppnas igen,
Och fallet, det sköna, är farligt.

Till Elof Tegnér*vid dess giftermål.*

Kom, o broder! jag vill trycka
Varmare din hand än förr,
Ty du står framför din lycka
I ditt dunkla ödes dörr.
Du har byggt din egen hydda
Och en maka fört dertill,
Och ditt hopp, det länge flydda,
Det bevingade, står still. —

På den korta banan mellan
Graf och vagga, som fylls mest
Af vår dårskap opp, är sällan
Rum för någon glädjefest.
Broder! äfven för de sälla
Är hvar skön och lycklig stund
En oas i öcknens rund;
Låt oss dricka af dess källa,
Låt oss hvila i dess lund!

Ser du, jag har föregått dig
Med min ringa föresyn; —
Liksom dig, så har man spått mig
Himlen här inunder skyn.
Broder! ingen himmelsk gåfva
Njutes oqvald på vår jord;
Dikten är så snar att lofva,
Blott förnuftet håller ord.
Låt poëten gerna rosa
Sina ideal, — hvad mer?
Verklighetens lif är prosa,
Här och der en vers du ser.
Svärmeriet har förstorat
Huslighetens lycka. — Nej,
Paradiset är förloradt
Och på jorden fins det ej.
Natten söfde icke, solen
Sken ej på en enda blott,
Som var nöjd med hvad han fått, —
Och du vigs vid kullerstolen,
Icke vid din sällhet blott.
Fritt för stjernorna, för månen,
Svärj din lycka, svärj din tro,
Tro mig: i de Giftas bo
Är Bekymret äldste sonen.
När, utom en syndig kropp,

Som vill födas och förplägas,
Andra kapital ej ägas
Än det slag, som säges opp; —
När man icke vill förränta
Ut sitt tänkesätt, ej vänta
Något af de Storas stöd,
Och ej äta annat bröd
Än det bästa — det förtjenta; —
O! då händer någon hvar
Att han somnar, att han vaknar
Mindre glad, än förr han var,
Och rätt många skatter saknar,
Fast han ock den äkta har.
Mången kraft, som världen äggar,
Mången yppig ros, som hör
Till den fria luften, dör
Ut emellan fyra väggar; —
Hjertat, förr så rikt, blir ack!
Fattigt, såsom Svenska Banken,
Och den vilde skenarn, tanken,
Bli en sedesam Vallack.
Verlden krymper hop, vårt väsen
Växer fast till slut, likt gräsen
På sin tufva, i en punkt,
Och vår egendom, vår smärta,
Känd uti ett annat hjerta,
Trycker sinnet dubbelt tungt. —

Släng min brudskrift under bordet!
Hittills spår den intet godt;
Det är orätt, men, jag svor det,
Jag vill skrifva sanning blott.
Alltså vidare i texten:
Menniskan är aldrig nöjd,
Lik en man af måttlig höjd,
Som med jättar mäter växten,
Mäter hon sin lefnads-fröjd
Med de höga idealen, —
Och jemt deri är hon galen.
Blott för sångmön, stackars nymf,
Är och blir det alltid skymf
Att ej nå dem eller — tiga;
Men i hvardagslifvet stiga
De ej ner från sin Olymp.
Derför bör *den* klokast skattas,
Som den gyllne regeln mins:
Att värdera hvad som fins
Och ej endast hvad som fattas.
Fordra icke hundrafaldt
Af hvart korn, som gror och knoppas!
Vänta missväxt-år, och hoppas
Litet, att ej sakna allt!
O! om blott vi flygten dämpe
Utaf vårt förmättna hopp,

Bygges ännu lätt ett Tempe
Inom egna väggar opp.
Ej som det plär föreställas
Uti diktens gyllne Hellas,
Men som lifvets Nord det fått, —
Ej de saligas, men sällas,
Ej gudomligt, menskligt blott.
Vägen blir ej mer så ledsam,
Ej så tunga dina spår,
När en maka hos dig står,
Som bland stormar, lik en fredsam
Härold mellan härar, går;
Som sin hälft af lifvets börda
Uppå trogna skuldror tar,
Varning för den vilseförda
Och en famn för hvilans har.
Lycklig dock, trots allt bekymmer,
Trots min brudskrift, lycklig den,
Som från dagens möda rymmer
I en makas famn igen,
Som med glädjens lätta miner
Mot förstämde drömmarn går,
Och vid egen brasa tiner
Isen ur den frusnes hår,
Och det enkla bordet dukar,
Der ej yppigheten slukar

Flitens lön och sinnets ro,
Och den sängen bäddar sedan,
Der två tvilling-gudar redan,
Kärleken och Sömnen, bo.
Stojar ej det yra nöjet
I hans boning mer hvar dag,
Stannar skämtet qvar och löjet
I hans fordna brödralag, —
Svärmar han ej mera, klingar
Ej hans glas, hans lyra mer,
Fäller Fantasien ner
Sina trötta Merkurs-vingar;
O hvad mer! — det återstår
Dock af sällhet mången annan:
Sanning med den öppna pannan,
Vishet med det hvita hår,
Och det sjelfbestånd, som håller,
Liksom verlden, sjelf sig opp,
Och den stilla dygd, som våller
Sinnesfrid och mod och hopp,
Och de nöjens mängd, som komma
Utan ånger, utan agg,
Och på hvarje lifvets blomma
Falla som en morgondagg.
O! hur lätt är att försaka
Mången stormig ungdoms-smak,

När man endast först en maka
Kysser under eget tak; —
Och när flärdens hundra mönster
Flyga med sitt spann förbi,
O, hur lätt att från sitt fönster
Le åt dårskapen deri! —
Och der falla många taggar
Ifrån lifvets törnros hän,
När du först en ättling vaggar
Uppå faderliga knän. —

Jag, som annars plägar rimma
Eller grubbla bort hvar timma,
Stulen från en tröttsam dag,
Skådar nu med välbehag
Huru i de spädas sinnen
Mina bleka barndomsminnen
Färgas åter drag för drag.
Hvilket lif i hvarje åder,
Deras själ hur ren, hur vek!
Hvilken helig oskuld råder
Ännu i de frommas lek!
Hur den himlaburna anden,
Ännu främling här i landen,
Skjuter vingar småningom,

Och

Och den långa natten viker,
Och en bättre verlds relik
Samlas, lifvas, bildas om!
När man då de späda manar
Till sitt bröst och håller der,
Och ens hjerta, vidgadt, anar
Hur en Gud sin verld har kär;
O! då ljusnar allt, då tiger
Hvart bekymmer, jorden ler,
Och den fulla himlen stiger
I ett menskligt hjerta ner.

Från de töckenhöljda fälten,
Hvilka Östersjön och Belten
Piska med en fuktig vind,
Är det långt till dessa ställen,
Hvarest Claras våg från fjällen
Löper som en jagad hind.
Men fast också floder vandra
Mellan oss, fast berg stå opp;
Våra hjertan nå hvarandra,
Våra sorger, våra hopp.
Derför, hur sig lyckan vänder,
Låt oss älska mer och mer

Först hvarann och sedan fler,
Och ej gå med tomma händer
Ifrån lifvets Zenith ner!
Glömda, oberömda flykte
Våra dagar, men vårt namn
Skall ej dö, fast intet rykte
Tar det i sin falska famn,
Blott en son är kvar, som vårdar
Våra minnen och de frön,
Som vi sått i tidens gårdar
För det Goda, ej för lön.
Och när åldern ändtligt bockar
Våra trötta skullror ner,
Och med silfverhvita lockar
In i evigheten ser;
O, då hoppas jag vi vandra
Hand i hand, då hoppas jag,
Vi få hvila med hvarandra
Uti samma graf en dag!

Till Elof Tegnér's brud.

Du står vid kullerstoln. Din fria republik
Förbyts i monarki. Du svär de helga eder,
Och vexlar ringarna, och rodnar, och är lik
En engel, då han ser ur aftonrodnan neder.

Allt går ordentligt se'n. Lyckönskningar och
gråt,
Och platta skämt och stoj, som det vid bröllop
plägar.
Man bryr den arma brud. Man följs till bor-
det åt,
Och rundt kring laget går den fulla tröstebägar.

Men bålen når sitt slut, och dagen äfven sitt,
Igenom fönstrens rund de matta stjernor blicka.
Man blir likväl en gång de tröga gäster qvitt:
Välkommen, sköna fru! farväl, du sköna flicka!

Hvad rika ämnen här till kärlekens beröm!
Hur mången herrlig scène att måla con amore,
Om blott jag drömde än min ungdoms gyllne
dröm,
Om jag blott än en gång i fordna dagar vore!

Men ack! här sitter jag uppå min trädstol qvar
Och kan ej måla ens en sällhet, som mig rymmer.
På lama vingar re'n min sångmö från mig far
Och lemnar platsen fri för sjukdom och be-
kymmer.

Men kommer jag en gång till edra bygder än,
Då skall du från min själ de mörka andar
banna,
Ge tigaren sin röst, sitt flydda mod igen,
Och jaga molnen bort från öcknen af hans panna.

Till dess förljufva du en lycklig makas dar,
Och tänk en gång ibland på grubblaren i söder,
Som ingen glädje mer och inga rim har qvar,
Men dock är säll att ha den sällaste af bröder.

Eskulap.

(Svar på en parodi.)

Febus hade han till far,
Gjorde piller och mixturer
Och, der ingen fara var,
Utmärkt lyckeliga kurer.

Men, som detta kall är trist,
Och som Febi son, kan tänka,
Ville han som Bellettrist
Också i provinsen blänka.

Doktors lynne var ej godt,
Gerna såg han allting klandras,
Och för egen ära blott
Göt han litet gift i andras.

Men hvad sker? En oblid makt
Spelte vår poët det streket
Att hvar rad, som han frambragt,
Luktade från Apotheket.

Och hans vers, af galla full,
Duglös var som hans recepter,
Och, om ej för nyttans skull,
Ingen frågade derefter.

Febus skrek med vredgad blick:
"Lär din fingerklåda styra!
Håll min mage du i skick
Och bry dig ej om min lyra!

"Blott i *din* metier var dum!
Spara dina melodier!
Först, när ej fins opium,
Kan du — skrifva parodier."

Skrämd han hörde Febi bud
Och, hvad man så sällan röner,
Tog reson, fast han var Gud; —
Men hans söner, ack, hans söner!

Till en Kunglig Sekter*på dess födelsedag.*

Till hvad för nytta kunnat vara,
Att en Sekter blef född, min vän,
Jag ofta önskat att förklara,
Men aldrig rätt begripit än;
Men när man punsch oss därför ger,
Hvem är, som då ej nyttan ser?

Hvad skäl för oss att gratulera!
Hur mycket bättre tar det lag
Uti kansliet att kopiera
Än uti poésien, som jag.
Du skrifver af, jag skrifver hop;
Hvem af oss kommer mest i rop?

Snart kunglig fullmakt uppå fickan,
Lön, som går till bevillning åt,
Akkord om tjensten och om flickan,
Gnabb, hushållsgräl och barnagråt,
Och slutlig kröning, kära du,
Af lifsens krona och din fru.

Se der den lott åt våra dagar
En lycklig stjernas gunst beskär!
En bål af tårar ödet lagar,
Men vi ha en af arack här.
I väntan låt oss tömma den!
Din lyckas skål, vår bror och vän.

Till Damerna*vid Magister-promotionen i Lund*

1808.

Kriget rasar öfver Norden. Tiden
Har löst bojan, der hvar Furie stod.
Årets morgon är i storm förliden,
Och dess middag rodnar än af blod.

Dock vi fire Pindens lugna fester,
Dock vi bygge uppå krigisk strand
Sångmöns altar, liksom lundens gäster
Sjunga än, fast nejden står i brand.

Eder blick det unga hjertat fångar;
Leden fången genom livvets land,
Liksom genom Labyrinthens gångar
Theseus leddes af en skönhets hand!

Hård är mannen. På den brända kinden
Rinner ingen tår för likars väl.
Lätt som eolsharpan rörs af vinden,
Röres af hvar känsla qvinnans själ.

Öfver tiden, öfver världens gränser,
Gripa mannens vilda planer opp;
Längst der rymdens sista stjerna glänser
Trött han jagar sitt förmättna hopp.

Men för stundens sköna glädje buren,
Född för verklighetens milda ljus,
Qvinnan förer honom till Naturen,
Som en bror hem till sin moders hus.

Så förenas Dikten med det Sanna,
Skönhet mildrar hvarje kraft till slut,
Och på lifvets allvarsamma panna
Plånar lätt hvar tankfull fåra ut.

Friden komma skall en dag och skaka
Gyllne vingar öfver stad och bygd:
Lycklig den bland oss, som med en maka
Då drar hem i egen hyddas skygd;

På hvars tröskel endast vänskap stiger,
Ur hvars fönster endast glädjen ler,
Och den engel, som vid porten niger,
Goda flickor! är blott en af er.

Kloster-ruinerna.

Stå stilla, vandrare, och se dig om!
Här reste sig från gråa ålderdomen
Ett kloster, heligt då, — men tiden kom
Och gjorde hemgång uti helgedomen.

Dess murar nitet fogat fast ihop,
Men sekler trängde sig med våld emellan.
Nu till dess gård drar ingen pilgrims-hop,
Och ingen offerar i den helga källan.

Igenom porten är blott vindens gång,
Den vida rund, de djupa hvalf stå öde;
Från loften skrika ufvarne sin sång,
Men under slumra ändå tryggt de döde.

Se, tidens vishet åt legenden ler,
Och tviflarns fötter på relikn trampa;
Jag vördar, forntidsminnen, ännu er,
Och tänder åter er förtärda lampa.

Från dessa murar skyggde våld och brott,
Här ostörd vishet världens gång betraktat:
Inunder hvalfven salig andakt gått,
Och frid, lik Edens engel, porten vaktat.

Hvad trogna knäfall dessa hållar nött!
Hvad kraft förnummen i de helga orden!
Här anden, lågande, sitt ursprung mött,
För himlen lefvande och död för jorden.

O sägen, skuggor, ur er natt likväl:
Var edert lif af lidandet förgäta?
Var det blott frid, som bodde i er själ,
Och knäföll ingen sorg för stenbeläta?

Hvem svarar? Ack! blott lifvet klaga vet,
Och smärtans tecken i sitt våld det äger.
I grafven torkar ögat ut, som gret,
Och intet öra hör hvad döden säger.

Der — inom denna sönderfallna dörr,
Der mörka vålnader vid midnatt synas,
Der suckade kanske en nunna förr,
En blomma ställd vid korsets fot att tynas.

Den blinda vantron med förfärlig hand
Vigt in dess vår åt himmelen och döden.
Hvad voro mot ett radband hjertats band,
Mot himlens ära hvad var menskonöden?

På denna mossbetäckta stenbänk satt,
I skygd af dessa sekelsgamla ekar,
Hon kanske också mången månskensnatt
Och mindes gråtande sin barndoms lekar.

Hur qvald den sjuttonåra himlabrud!
Af älskarns kyssar i dess själ hvad minnen!
Dess tankar sträfvade med makt till Gud,
Men ack! till jorden sträfvade dess sinnen.

Hon täljer ut och täljer om igen
Sitt radband, suckande sitt Ave stammar;
Men under doket trånar ögat än,
Och samma hjerta under slöjan flammar.

Hvi ger religionen ej sin dotter tröst?
Hvi hör ej Kristi mor dess bön, som klagar?
Ack! hvi så syndig blef naturens röst?
Och hvi så hårda blefvo himlens lagar?

Vid krucifixet kallnade dess mund,
Och kinden blektes af den heta smärta;
Från sjunkna ögon flydde hvilans blund,
Ty jord och himmel stridde i dess hjerta.

Så, okänd Heloisa, småningom
Hon tärdes af, blef bortdöd och begrafven,
Och ingen Pope med sångens trolldom kom
Att väcka hennes minne opp af grafven.

Frid med din skugga! Du är hämnad re'n,
Försvunna äro dina helgon alla.
De trifdes icke uti dagens sken,
Der *Gud* står qvar, men alla *Gudar* falla.

Ej Isis söker mer sin döda vän,
Ej lejonhöfdad Mithras dagen tänder;
Titaners slägte står ej opp igen,
Fast blixten slocknat i Kronions händer.

Och djupt förgömd bland fjällens skrefvor bor
Den Göthiska, den blodbestrukna stoden,
Ty på sin hammar sofver AsaThor
Och ingen kämpe gästar mer hos Oden.

Hans altar bröts för helgonens omkull:
De hade ock sin tid, som sommarfjärlen;
Nu vandrar plogen i den vigda mull,
Och barnen leka med de helga kärnen.

Herthas barn.

Fordom grönlockade Hertha
 Älskade himmelens Gud.
 Se, i sin famn, vid sitt hjerta
 Håller han ännu sin brud.

Arfvingar hade han tvenne
 (Kärleken arfvingar ger):
 Sonen bråddes på henne,
 Dottren på fädernet mer.

Tålmod kallades gossen.
 Modren med sorg honom när;
 Och, som de nattliga blossen,
 Bleknadt hans anlete är.

Stafven med törniga taggar
 Stöder — och sårar hans arm.
 Striden, den eviga, vaggar
 Han i sin suckande barm.

Stilla

Stilla han vandrar och dyster,
Ögat till jorden slår ner.
Hoppet, hans skönare syster,
Pekar åt himlen och ler.

Lefvande är hon som tankan,
Glad som den blommande vår,
Och med en bindel af rankan
Fästes dess flygande hår.

Brodren med plågorna fäktar
Tröttad, men manlig och fast.
System, den vingade, fläktar,
Och de fly alla med hast.

LjusAlfer! Svärjen oss begge,
Svärjen oss huldhet och tro!
Följen oss, tildess vi lägge
Ner våra hufvud till ro.

Kämpande son utaf Hertha,
Håll mig i stormarna opp!
Trösta mitt lidande hjerta,
Himmelens dotter, du Hopp.

Strövers.1. *I Album på Löberöd.*

Förgätet, okänt var mitt namn,
— Jag sökte ej, jag vann ej ryktets heder —
Men det togs upp i Minnets famn
Ifrån den stund jag skref det upp hos eder.

2. *Hopp och Minne.*

*H*opp och minne man mig prisa vill,
Men hvad är dock slutligt dermed vunnet?
Hvad jag hoppas kärt är än ej till,
Hvad jag minnes kärt är re'n försvunnet.

3. *Bästa rådet.*

Blott du sjelf ditt öde räddar,
— Annan visdom vet jag icke af —
Och du ligger, som du sjelf dig bäddar,
Till ock med uti din graf.

C. A. Tiliander*.

Broder, du är fallen! I sin knoppning
Höstad är din vår.
Lik Neapels vinberg, vår förhoppning
På volkaner står.

Broder, tiden flyger hän, och vingen
Mördar i hvart slag.
Trängre blir och ständigt trängre ringen
Af vårt brödralag.

Du, den ädlaste deri, den bäste,
Som oss älskat än,
Hof ditt öga opp till stjernströdt fäste
Och for hem igen.

Så förmultnar, djupt i grafven, kärnan
Af det hopp, vi satt.
Carolina! så har morgonstjernan
Slocknat i din natt.

* Astronomiæ Observator och lycklig Latinsk skald. Död
1806.

Ty hvar står den bland oss, som kan lyfta
Än en blick så klar?
Hvar är tankens örn, som från sin klyfta
Så mot solen far?

Hvar fins mer ett bröst så sannt, så redligt,
Af så Göthisk tro,
Lik den dal bland Alperna, der fredligt
Blott de gode bo?

Hur sokratisk, huru glad din stadga!
Med hvad hjertlig tack
Tog du nöjet, blåste bort dess fradga,
Och dess nektar drack.

Gick du hän kanske till mulna pligter,
Mödan sjelf blef skämt.
Ingen nyck var din. Som Themis vigter
Stod ditt sinne jemnt.

Sjäng du bland oss att ur grafven kalla
Minnet af en vän,
Är Ovidii lyra, ropte alla,
Qvar i Schytien än?

Enkelt var ditt väsen, ville skona
För sitt lof en hvar.
Lugnt och blygsamt, som en brud sin krona,
Du ditt värde bar.

Huru lyckan lyste dina öden,
Hur din stjärna brann,
Ingen ovän fann du, och blott döden
Var din afundsman.

Ädle vän, hur mången sällsynt gåfva,
Huru mången dygd
Gick i förtid ner med dig att sofva
Uti grafvens skygd!

O! var då ditt hjerta, var ditt snille
Utan gagn oss skänkt?
Är det borta, allt hvad godt du ville,
Allt hvad sannt du tänkt?

Nej, vi äro icke hvad vi skola,
Fast vår dag tar slut.
Nej, hvad lifvet börjat i sin skola
Bildar grafven ut.

Och hvad godt, hvad ädelt vi den lemne,
Vädren ej förströ.
Eviggt lefver, som en Gud, dess ämne,
Fast dess former dö.

O, så lef och verka i det höga,
Dina stjernor ställ,
Och till mig se ner med deras öga
Någon enslig qväll,

Då jag sorgsen i mitt fönster sitter
Och din bortgång mins,
Och hvar trötlös lärdom, hvarje bitter,
Som af lifvet vins;

Och dock känner, att i menskligheten
Något heligt bor,
Och mitt hjerta fylls af evigheten,
Dit din ande for.

L. P. Munthe*.

Dygd och Vishet äro blyga,
 Tysta genom lifvet gå,
 Värma, lära, öfvertyga,
 Men som blomsterdoft förflyga
 Deras stilla lof ändå.
 Släkten uppstå och försvinna,
 Dagen kommer, dagen far,
 Och den långa glömskan tar
 Deras ära. — Sånggudinna,
 Säg oss hvad den ädle var!

Hvad han var? O att jag finge
 Denna fjäder, snillet har
 Dragit ur en engels vinge,
 För att teckna hvad han var;
 För att måla oförfeladt
 Minen af hans sköna själ,
 Af allt ädelt, som han velat,
 Som han tänkt för menskors väl;

* Professor i Moral-filosofien vid Lunds akademi. Död 1807.

Hur han talade så gerna
Om det mål, vi sträfva till,
Om vår pligt, lik Nordens stjerna,
Som när himlen hvälfs, står still;
Hvilket heligt hat han närde
Mot hvar handling fegsint klok,
Hur han ur sitt hjerta lärde
Skönare än ur sin bok;
Hur han dömde tingens värden
Sannt och ljust, men blygt likväl,
Huru rent han speglat världen
I sin fördomsfria själ;
Huru skildt från hvar förläsen,
Från hvar sträfsint vishets blygd,
Huru menskligt skönt hans väsen,
Hur sokratiskt glad hans dygd;
Hur han afskytt att förnedra
Om han haft en ovän än;
Hur han älskade en vän,
Fann en vällust i att hedra,
I att offra sig för den. —
Penseln faller mig ur handen,
Nej, ej måla, sörja blott
Vill jag denne gode anden,
Som till högre vänner gått.
Här, der helig allvar tiger

Öfver grafven aningsfull,
Hvilken är den man, som stiger
Med ett tadel på hans mull?
Hvar är den ibland oss alla,
Som ej honom hade kär?
Hvilka hjertan äro kalla,
Hvilket öga tårlöst här?

Sanningen var hans Gudinna,
Sanning sökte han och fann,
Som en stoftets medborgsman,
Som de dödlige den finna.
Vid den döda bokstafs tvång
Ville han ej slafviskt fjettra
Hennes ande, hennes gång;
Blygdes icke att förbättra
Hvad han irrat sjelf en gång;
Trodde ej, att staten lider
Vid hvart nytändt ljus, hon sprider,
Vid hvar tanke, förr ej lärd;
Icke att Gudinnan strider
Blott med ett förrostadt svärd.
Men dess segrar glad han hörde,
Och han följde oförsagdt
Tidehvarfvets vagn, som körde

Genom mången okänd trakt.
Ingen pedantism förstämde
Harmonien utaf hans själ,
Ej Minervas uggla skrämde
Gratierna bort likväl.
Hur den gamle Vises panna
Klarnade, hur slog hans bröst
Hvarje gång vid sångens röst;
Ty det Sköna och det Sanna
Rymdes begge lika väl
I hans himmelsvida själ.
Glada dar, jag kallar eder,
Sköna stunder af mitt lif,
Då hans öra sänktes neder
Till min sångmös tidsfördrif,
Varnade den oerfarna,
Muntrade den rädde opp,
Och bjöd mången stjerna klarna
Uti natten af dess hopp.
Ädle man, haf tack, haf evigt
Tack för hvarje lycklig gång,
Som en dygd mitt hjerta häfvit,
Som en sanning höjt min sång;
Tack ännu i evigheten
För hvar ren och skön gestalt,
Jag trott se i dödligheten,

För min tro på menskligheten,
För mitt hopp, för allt, för allt!

I det obekanta höga
Dit du for, sök opp din KANT,
Skåda med förklaradt öga
Grunden till allt Skönt och Sannt;
Se i ödets protokoller,
Huru dygdens räkning står;
Spörj hvart släktet med sitt joller,
Med sitt Uriebref dock går;
Hvarför hydran fins, som blöder
I vår barm vid pligtens bud,
Hvarför pelarn göms, som stöder
Bryggan mellan oss och Gud:
Hvi så mycket ädelt, påtänkt
Till vårt släktes väl, förgås:
Och hvar annan gåta, fåfängt
Forskad ännu ibland oss.
Då vid lifvets fönstergaller
Du satt qvar med oss, och såg
Ut åt himlen, och der låg
Dimma för din blick, som faller,
Säkert faller, ofvan skyn,
Som ett kläde från din syn.

Säkert minnets turturdufva
Flyger öfver grafvens rand,
Döden löser ej de ljufva
Sammanstämda själars band.
Derför dela än vår smärta,
Hör din vän ännu en gång,
Fyll ännu ibland hans hjerta
Med din himmel, fyll hans sång!
Tag emot hvar tår, vi blande
I ditt stoft med sorgsen själ,
Och farväl, du gode ande,
Ädle vän, ett långt farväl!
Mången tidens bölja seglar
Uti evigheten in,
Mången graf sin mun förseglar,
Förr'n härnäst sig himlen speglar
I en själ så skön som din.

M. Thelln*.*(På Nyårsafton)*

Se, min aftonbrasa brinner neder
Och det gamla året likaså;
Nästa ögonblick sin aska breder
Öfver begge två.

Lik en afsatt kung, hvars spira säljes,
Oblidt det af fordna slafvar döms;
Allt det onda, som det stiftat, täljes,
Allt det goda glöms.

Arme gamle, från hvars kala hjessa
Kronan faller denna natt ännu,
Icke vill jag smäda dig som dessa,
Som en aun' var du.

Många glada stunder, många mulna,
Har du fört inom min trånga dörr.
Lifvets ängar grönska upp och gulna
Nu så väl som förr.

* Adjunkt vid Lunds akademi. Död 1807.

Dock en lyckligare må dig lofva,
Jag fick mindre än du tog igen:
Allt för ringa var din knappa gåfva,
Då jag mist en vän.

Nyss åt haf och dimma öfverlåten
Satt han med mig; men från vredgad sjö
Steg han tyst och bleknande ur båten
På en okänd ö:

Der det goda sig en fristad stiftar,
Och den tysta friden solar sig:
Med sin näsduk står han der och viftar
Ett farväl åt mig.

Ack! dess grottor ingen vårvind friskar,
Intet budskap ur dess dalar far.
Minnet blott med bleka läppar hviskar
Hvad du för oss var.

Ädle broder, alltför tidigt gången,
Icke vill du glömma oss, o nej.
Men förlåt den allt för sena sången!
Sorgen skyndar ej. —

Du, som stiger redan för att hyllas
Upp för trappan af din kungastol:
Skall din bana utan tårar fyllas,
Unga nyårssol?

O kanhända — så det vill mig ana —
Förr'n du gått i vesterns kamrar in,
Hvälfver öfver vänners graf din bana,
Eller öfver min.

E. Rosenblad*.

Låt mig dela eder sorg, J gode!
 Jag vill gråta honom, också jag.
 Ve mitt hjerta, om jag orörd stode
 Vid de ädles lidande en dag.
 Och du yngling, af ditt namn, din ära,
 Af din lycka dock ej fästad här!
 Jag vill vandra till din graf och lära,
 Lära suckande hvad lifvet är.

Ty hvad sinne har ditt fall ej slagit?
 Hvar står den, som ingen suck dig gaf?
 Mången ädel tafla har du tagit
 Ouppvecklad med dig i din graf.
 Mången ämnad dygd och stort exempel
 Föll med dig att icke uppstå mer,
 Lik den tomtning till ett präktigt tempel,
 Som en vredgad åska bryter ner.

Fast ej fanor öfver grafven sväfva,
 Fast ditt rykte än ej fullväxt var,

Ädle

* Kornett. Död 1808.

Ädle yngling! skall ej sången jäfva
 Att ta opp ditt namn i sitt förvar.
 O! hur mycket annat än bedrifter
 Gör vårt värde bort vid lifvets gräns!
 Ära öfver våra hjeltars grifter,
 Dessa blommor öfver ynglingens!

Hvar står dygden renast, menskligheten
 Störst, om icke för en ynglings själ,
 Innan plågan och erfarenheten
 Diktens skatter från hans hjerta stjal?
 Kärlek, som blott andras väl begärde,
 Brödra-tro, som den i fabeln fanns,
 Mod till offer, dröm om menskovärde, —
 O! lef i hvart hjerta som i hans!

Helga ära! svåra dygders moder!
 Lik hvar ädel, älskade han dig:
 Som en kolonnad af ärestoder
 Ville han se åren stå kring sig.
 Klaga, sorgsna vålnad, på ditt öde!
 Lifvets nöjen gaf du hän med köld,
 Ack, men klaga: till de store döde
 Steg du neder med en omärkt sköld.

Dock, kanske uti den långa natten
Blir han tung den krans, som ryktet band.
Kanske tvätta alla Lethes vatten
Icke blodet ifrån hjeltens hand.
Väl dig, yngling, att du ren dig ställer
För den domstol, dit vi alla gå.
Kring ditt minne såsom eterneller
Endast fridens blyga dygder stå.

Som en vacker vårdag var hans sinne,
Klart och lugnt och varmt och gladt som den.
Misstrons svarta moln smalt bort derinne,
Hela världen var hans hulda vän.
Hjertligt bjöd han handen åt den skara,
Som stod lägre än han sjelf ännu;
Fördom! ädlare än du vill vara,
Högmod! mera verkligt hög än du.

Lyckan villigt åt hans dar sig skänkte,
Mer hans gäldnär än hans blinda vän,
Och der andra på dess njutning tänkte,
Tänkte han på att förtjena den.
Re'n vid foten af den branta kullen,
Der hon bor, och viss att toppen nå,
Gick han trygg; — nu är han stoft i mullen,
Och hans lycka trampar vandrarn på.

När jag såg hans ungdom, frisk som våren,
Styrkan, glädjen i hans rena blick,
Icke trodde jag, det var till båren,
Som han hän utur vår samling gick.
O! hvad är dock lifvet? Tryck, med smärta
Tryck hvar vän, du har, intill din barm!
Bröder, sen! — der brast ett ädelt hjerta;
Svea, se! — der föll en mäktig arm.

Gamle fader! molnens här sig skockar,
Ingen aftonrodnad lyser mer,
Stormen far i dina hvita lockar,
Gamle fader, böj din hjessa ner!
Ve dig, lifvets fjällar äro höga;
Ingen son skall stödja dina fjät.
Ve dig, emot himlen lyfts ditt öga;
Ingen, ingen son skall sluta det.

Och, du moder! jag har sett din smärta,
Jag har hört den djupa suck, som går
Från ditt lidande och milda hjerta,
Likt den luta, som blott sorgen slår!
När jag såg dig stilla öfverlåten
Åt dig sjelf, åt smärta och Försyn,
Trodde jag mig se din son begråten
Af en engel, flyttad ner ur skyn.

Evigt, utan hjälp, ditt hopp är fallet
 Som en bläddra uppå Stygens våg.
 Tomt, som paradiset efter fallet,
 Står hvart ställe, der du honom såg.
 Ack! när solen utur böljan stiger,
 När hon rinner uti böljan ner,
 Ropar du hans namn. Men grafven tiger,
 Eko svarar dig — och ingen mer.

Ensam vakar du i midnattsstunden,
 Tyst är natten, himmelen är klar:
 Susade det icke der i lunden?
 Lyssna! kanske det hans vålnad var.
 Kanske, ömkande en moders öden,
 Kom han med en kyss, ett famntag än?
 Bort, — hans famn är kall, hans kyss är döden —
 Bort, olyckliga, och gråt igen!

Bleknad hänger uti vester månen,
 Stjernan ser på dina tysta qval,
 Vinden suckar: han är borta sonen,
 Han är borta, svara berg och dal.
 Ack, ja borta är han. Fåfångt ilar
 Din försagda blick kring nejden der.
 Ej en gång hans kära aska hvilar
 I den torfva, som dig ännu bär.

Kom och räck mig handen! Jag har gråtit
Hvad jag älskade så högt som du.
Mången sorglig stund jag re'n förlåtit,
Mången väntar mig kanske ännu.
Lär mig du den svåra konst, du äger,
Som ej trotsar plågan, men fördrar,
Och oss äfven under tårar säger,
Att ditt hjerta dock en sällhet har.

Njut den tröst, att han var känd och saknad,
Som ock du en mulen dag skall bli.
Lättsinheten sjelf, ur yrseln vaknad,
Helsar stoftet, då hon går förbi.
Börden, skönheten, förtjensten unnat
Tårar åt hans minne mången gång.
Äfven jag har gifvit hvad jag kunnat:
Saknans suckar och en hjertlig sång.

Broder! denna helsning öfver stjernor,
Detta handslag i de dödas land!
Låt oss tro, att ödets blinda tärnor
Ledas likväl af en faders hand;
Låt oss tro, att genom grafven hinner
Lifvet än med vårt försvunna hopp,
Likt den flod, som under jorden rinner
Att gå, renad, uti dagen opp.

Silfversparre*.

Hvarför gråta vi den döde?
Föll han ej i vårens dar,
Innan lunden än stod öde,
Innan ängen härjad var?
Förr'n i kapp med tidens dårar
Han på lyckans branter lopp?
Förr'n han bergade med tårar
Höstens tomma kärfvar opp?

Väl dig, krigare af Norden!
I den långa nattens köld
Ligger du på fosterjorden,
Som Spartanen på sin sköld:
Der bredvid ditt stoft sig höjer
Suckande det vilda haf,
Och den trötta solen dröjer
Längre för att se din graf.

O, hvem ville ej ha reglat
Tidens portar efter sig,

* Fallen i slaget vid Ratan 1810.

Hvilken ville ej ha seglat
Öfver glömskans våg med dig,
Innan än i Norden kändes
Nesa, fastän nederlag,
Innan Ratans skamfläck brändes
På vår ära in en dag?

Derför gläd dig du och gästa
I den gamle Odens sal!
Skynda dig, för Nordens bästa
Töm den skummande pokal,
Innan äfven bland de döde
Skymfas Sveas hjeltenamn,
Innan ryktet om vårt öde
Jagar dig ur Valhalls famn.

Du, hvars systerliga tårar
Falla mot den kalla jord,
Tro mig, lifvets glädje dårar,
Endast grafven håller ord.
Tro mig, mången yngling ginge
Gladt i dödens riken in,
Blott han visste, att han finge
På sitt stoft en tår som din.

N. Hesselén*.

Från grafvarna vi vända åter,
Från förgängelsens och dödens rum.
Ljuset vill ej se hur dygden gråter,
Genom fönstren faller dagen skum.
Dödens tecken sal och gäster sira,
Tystnan herrskar uti svartklädt lag.
Det är saknans fest vi fira,
Det är sorgens högtidsdag.

Du, hvars aska jorden återbördar,
Du, hvars minne växer ur din graf,
Eternellen lik, den vintren vördar,
Blomstrande, fast ock dess stjelk bröts af,
Se från stjernor, der du vistas,
Se med mildhet från de blåa land
Ner på runorna, som ristas
På din urna af en olärd hand!

Ej på bördens tomma slump och flärden,
På dig sjelf din lycka stödde sig.

* Biskop i Lund. Död 1811.

Utur kojan steg du fram för världen,
Dina anor räknar du från dig.
Lik en bäck, bland ängens blommor faren,
Spegelklar och ren din lefnad låg.
Ingen afund häfte vid Tiaren,
Intet harmset öga stjernan såg.

Inga moln uppå prelatens panna
Skrämde ringheten ifrån hans dörr.
Med det Rätta, Redliga och Sanna
Räknade du slägt ännu som förr.
Dock fast intet hot din vilja tydde,
Fast hvart bud sin herrskardrägt tog af,
Styrkans högmod undrade — men lydde
Gubben, lutad mot sin graf.

Pedantismens mörka andar drogo
Långt ifrån din boning med sitt hot.
Gästfrihet och Glädje togo
På din tröskel vän och främling mot.
Med en min, som ej på vördnad pockar,
Med en väns, ej en beskyddares,
Satt du lugn bland dina silfverlockar
Som en kristnad Sokrates.

Mognad vishet låg i hvad du sade,
Sjelf i glädjens ton den låg ändå;
Ty ditt skämt, likt biet, hade
Icke honung blott, men gadd också.
Mången träffad narr med blygsel vände
Hem ifrån dig, undrande med skäl,
Att den lugne Vise kände
All hans galenskap så väl.

Stilla verka, gagnande försvinna,
Ej att prisas utaf bygd och hof,
Var det mål, du ville vinna,
Ensam främling för ditt eget lof;
Lik den dagg, som himlen droppa låter,
Endast nattens öra hör dess fall,
Men, när solen tändes åter,
Grönska både dal och vall.

Tvenne menskoåldrar gick du nära,
Hand i hand med Tiden, nöjd och god;
Ty du lyssnade till gubbens lära,
Och hans djupa ande du förstod.
Ingen hörde dig den gamle klandra,
Och när ändtligt delte sig er stråt,
Skildens J ifrån hvarandra,
Som två vänner skiljas åt.

Fredligt, fridens man, du hvile
I den jord, vi alla samlas i!
Oron, hatet och intrigen ile
Bäfvande din graf förbi!
Blott den stilla Sorgen smyge
Dit i natten, och det rädda Hopp:
Sångens milda svanor flyge
Från dess mullhög till din himmel opp!

Anmärkingar.

- Sid. 117. *Till min hembygd*. Stycket, författadt om våren 1804, var infördt i *Carlstads tidningar* för d. 9 Juni s. å.
- Sid. 122. *Den Vise*. Belönt 1804 af K. Götheborgska Wetten. och Witterh.-Samhället och infördt i dess Handlingar med motto: *Sub pedibusque videt nubes et sidera Daphnis*.
- Sid. 131. *Vid en borgarflickas graf*. Författadt i Dec. 1804 öfver Bryggaren Pålsons enda dotter Anna Maria, död i Lund vid tjugu års ålder.
- Sid. 136. *Pindens faror*. Dedikation till Skaldens blifvande svärfader af afhandlingen: *de Diis Iliadis*. Lund 1804. De sista raderna af poëmet äro här ej upptagna.
- Sid. 155. *Fridsröster*. Författadt 1807.
- Sid. 161. *Resignationen*. Författadt 1808; af allmänheten ej känt förr än 1842, då det fanns infördt i en tidning.
- Sid. 181. Prinsessan Amalia Maria Charlotta, den andra i ordningen af Gustaf IV Adolfs döttrar.
- Sid. 186. *Krigssång för Skånska Landtvärnet*. Är här införd i sin äldsta form.
- Sid. 193. Med kursiv stil äro här de ställen ur poënets första upplaga betecknade, som vid omarbetningen blifvit bibehållna eller blott obetydligt förändrade.
- Sid. 204. *Svea*. Den äldre läsarten är i några strofer återställd. Poënets motto var: *Pro Patria*.
- Sid. 222. *Till en aflägsen älskarinna*. Författadt i Lund om våren 1804.
- Sid. 225. *Till den frånvarande*. Författadt vid Rämens bruk d. 12 Sept. 1805. — För de öfriga erotiska dikterna kan tiden ej med visshet angifvas, helst flera af dem bära spår af en sednare behandling.
- Sid. 245. *Jorden och Årstiderna*. 1805.
- Sid. 250. *Till Elof Tegnér vid dess giftermål*. Skrifvet i Lund om våren 1810.
- Sid. 259. *Till Elof Tegnérs brud*. De första fyra verserna använde Förf. i en sednare brudskrift 1813.
- Sid. 261. *Eskulap*. Till en läkare i Carlstad, som parodierat Tegnérs poëm *till hembygden*. (Jfr. "Lefnadsteckningen" sid. LI.). Motto: *Noli me tangere*.
- Sid. 274. *I Album på Löberöd*. Skrifvet den 13 Nov. 1808.
- Sid. 288. I denna graf-sång har Författaren gjort några sednare ändringar, som här begagnats.

Tillägg.

Med afslutandet af denna period äro de förnämsta af Skaldens ungdoms-dikter i allmänhetens ägo. Bland de här intagna saknas ingen af högre värde; men der fins en och annan af blott underordnad. Ty äfven det sednare slaget har här i någon mån bort representeras. Blott ofullständigt skulle läsaren eljest erhålla svaret på frågan: "Huru skref TEGNER, då han först som skald uppträdde?" — Perioden af hans mästarskap är den nästa. Här är den af hans debut.

Men om i den nästa perioden bör upptagas allt, har i denna ej bort upptagas för mycket. I litterär-historiskt afseende kan visserligen hvar enda rad af en stor skalds hand sägas äga interesse; ické så i poëtiskt. Att, så vidt möjligt varit, söka tillfredsställa begge dessa intressen, har varit utgifvarens bemödande. Han har, ur den rika tillgången på handskrifter från Skaldens vittra studietid, åt denna samling förbehållit först och främst det i poëtiskt afseende utmärkta, sedan, och i bredd dermed, det ur litterär-historisk synpunkt mest karakteristika. Den uppmärksamme läsaren skall på detta sätt lättast få en öfversigt af den TEGNERSKA poësiens utveckling, och redan i det mindre fullkomliga skönja elementerna till dess blifvande storhet.

*Innehållet delar sig i olika grupper, allt efter ämnets och tonartens skiljaktiga beskaffenhet. Efter sången till min hembygd, som har hela karakteren af en inspirerad dedikation, ett sångmöns förstlings-offer, framträda främst de didaktiska poëmerna, mot periodens slut antagande ömsom en allegorisk drägt, ömsom en religiös lyftning. Efter dem följa politiska och fosterländska sånger, de sednare med sin kulmination i Svea. Rummet bredvid dem intages af erotiska dikter, genomlöpande hela skalan af elegisk längtan, glödande njutning, blossande sinnlighet. Öfvergång sker sedan till blandade dikter af dels skämtsam och satirisk, dels allvarsam art; hvarefter sist följer en krans af de vackraste graf-sångerna från denna period. Ett urval har här varit så mycket mer på sitt ställe, som synnerligast i afseende på detta diktslag gäller hvad Författaren en gång sjelf yttrat, "att han, i yngre år, med alltför ovarsam hand strödde omkring sig dessa förgängelsens blommor." **

*Inom hvarje särskilt grupp har den kronologiska ordningen blifvit följd, så vidt den med någon grad af visshet låtit sig bestämma. ***

* "Elegi vid en broders död" (se *Lefnadsteckningen*, sid. XLIII) är här ej upptagen, då samlingen i öfrigt ej går längre tillbaka än till 1804.

** Poëmet *Fridsröster* har i *Lefnadsteckningen*, sid. LXV, af misstag blifvit hänfördt till en sednare period, hvilket härmed rättas.

INNEHÅLL.

Fortsättning af de Större Poëmerna.

	Sid.
Axel	3.
Förklaringar till poëmet Axel	43.
Nattvardsbarnen	47.
Förklaringar till poëmet Nattvardsbarnen	78.
Kronbruden	79.
Anmälan om detta poëm	81.
Förklaringar till poëmet Kronbruden	113.
Öfversigt af tiden för de större poëmernas första utgifvande	114.

Smärre Dikter.*Första Perioden (till 1812.)*

Till min hembygd	117.
Den Vise	122.
Vid en borgarflickas graf	131.
Pindens faror	136.
Konstnärn	142.
Det Eviga	144.
Förvillelsen	146.
Menniskoanden	151.
Lifvet	152.
Fridsröster	155.
Nyårsbön under kriget	160.
Resignationen	161.
Kronos' söner	169.
 Nelson och Pitt	 172.
England och Frankrike	175.
Vid Prinsessan Amalia Maria Charlottas födelse	181.
Nyårsklagan	182.
På Drottning Fredrika Dorothea Wilhelminas födelsedag	184.
Krigssång för Skånska landtvärnet	186.
Krigssång (sednare bearbetning)	193.

	Sid.
Till Kronprinsen Carl August	199.
Svea	204.
Till en aflägsen älskarinna	222.
Till den frånvarande	225.
Grannskapet	228.
Ögonen	230.
Den lycklige	231.
Den enda	233.
I hennes hem	234.
För längese'n	236.
Farväl	238.
Kyssarna	241.
Altarena	243.
Jorden och årstiderna	245.
Förlofvade och Gifva	248.
Till Elof Tegnér vid dess giftermål	250.
Till Elof Tegnér's brud	259.
Eskulap	261.
Till en Kunglig Sekter på dess födelsedag	263.
Till Damerna vid en Magister-promotion	265.
Klosterruinerna	267.
Herthas barn	272.
Strövers	274.
C. A. Tiliander	275.
L. P. Munthe	279.
M. Thelin	285.
E. Rosenblad	288.
Silfversparre	294.
N. Hesselén	296.
Anmärkingar	300.
Tillägg	301.

STOCKHOLM, 1847.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

1

2

